

ГОТЕЛЬ

АРТУР ХЕЙЛІ

«Мандрівнику, прошу, вшануй цю вбогу оселю. Купіль готова. Затишний покій чекає на тебе. Заходь! Заходь!»

(Напис над дверима заїзду в японському місті Такамацу).

В ПОНЕДІЛОК УВЕЧЕРІ

«Якби моя воля, я б давно витурив у шию цього начальника охорони»,— подумав Пітер Макдермот. Та волі такої йому ніхто не давав, і от тепер гладкий екс-полісмен знову завіявся кудись саме тоді, коли потрібен був до зарізу.

Кремезна двометрова постать Макдермота схилилася над телефоном. Рвучко набираючи номер, він сказав дівчині, що стояла біля вікна просторого вистеленого килимом кабінету:

— У нас тут кояться всякі неподобства, а він мов кризь землю провалився.

Крістіна Френсіс глянула на свій годинник. Було вже близько одинадцятої.

— Запитайте в барі на Беронн-стріт, може, він там. Пітер Макдермот кивнув.

— Телефоністка саме обдзвонює всі місця, куди вчащає цей Огілві.

Він висунув шухляду, вийняв і простяг Крістіні пачку сигарет. Вона підійшла, взяла сигарету, він підніс їй вогню, потім прикурив сам, дивлячись, як вона затулюється димом.

Крістіна Френсіс кілька хвилин тому вийшла із свого, меншого кабінету в адміністративній частині готелю «Сейнт-Грегорі». Вона засиділася над паперами до цієї пізньої години й уже зібралася була додому, але, побачивши смужку світла під дверима заступника головного адміністратора, вирішила зазирнути до нього.

— Для старшого детектива закони не писані,— сказала Крістіна.— Так із самого початку повелося — з відома У. Т.

Макдермот коротко проказав щось у телефонну трубку і, не опускаючи її, кивнув Крістіні.

— Атож. Я в цьому переконався, коли спробував навести лад у нашій нікчемній охоронній службі. Мене відразу поставили на місце.

— Я не знала про це.

Він лукаво блиснув очима.

— А я гадав, ви знаєте про все.

Вона й справді майже завжди про все знала. Як особиста помічниця Уоррена Трента, свавільного й запального власника і головного адміністратора найбільшого в Новому Орлеані готелю, Крістіна була добре обізнана з усіма поточними справами й потаємними перипетіями готельного життя. Вона знала, наприклад, що Макдермот, якого місяць чи два тому зробили заступником головного адміністратора, фактично керує величезним, складним господарством «Сейнт-Грегорі», хоч влада його й обмежена, а заробіток — куди нижчий, ніж годилося б. Їй відомі були й причини цього — з документів у папці під грифом «Таємно», які стосувалися його біографії.

— А що, власне, коїться? — спитала Крістіна.

На Пітеровім обличчі з різкими, майже грубими рисами промайнула удавано бадьора посмішка.

— З одинадцятого поверху нам скаржаться на якусь оргію; на дев'ятому герцогиня Кройдонська заявила, що її герцога образив офіціант; хтось доповів, що з номера чотирнадцять-тридцять дев'ять чути страшні зойки й стогін; і на додаток до всього, нічний адміністратор хворий, а двоє інших наших детективів зайняті якоюсь невідкладною справою.

Він знов заговорив у телефонну трубку, а Крістіна відійшла до вікна і, трохи відхиливши голову, щоб сигаретний дим не попадав у вічі, задумано виглянула на вулицю. Вікно було на другому поверсі, і просто перед нею, у вільному прямокутнику між сусідніми домами, розгорталася перспектива щільно забудованого Французького кварталу. До півночі лишалася година — для цього кварталу час ранній; неонові вивіски нічних барів, бістро, танцзалів та кабаре, так само як світильники за приспущеними жалюзі, не гаснутимуть до самого ранку.

На півночі — мабуть, над озером Поншартрен — у темному небі визрівала літня буря. Про початок її вістували блискавиці й приглушений гуркіт. Якщо хмари посунуть на південь, до Мексиканської затоки, то, бог дасть, над ранок у Новому Орлеані буде дощ.

«Добре було б, якби задощило», — подумала Крістіна. Три тижні місто задихалося від паркої спеки, і в людей уже не витримували нерви. Та й для готелю це було б краще. Головний інженер сьогодні знову поскаржився: «Якщо найближчим часом ми не зупинимо хоча б частину кондиціонерів, то я зніму з себе відповідальність за всю систему».

Пітер Макдермот поклав нарешті трубку, і Крістіна запитала:

— Вам не сказали, хто мешкає в тому номері, де стогнуть?

Він похитав головою і знову взявся за телефон.

— Зараз довідаюся. Мабуть, кому-небудь просто верзеться щось уві сні, але краще все-таки перевірити.

Опустившись у зачохлене шкіряне крісло, що стояло перед масивним письмовим столом із червоного дерева, Крістіна раптом відчула, як страшенно вона втомилася. Коли б день був, як день, вона давно

вже спочивала б удома. Але сьогодні на неї навалилося стільки справ, як ніколи,— до готелю прибували учасники зразу двох з'їздів, збільшився й вплив інших приїжджих, і все це створило проблеми, які доводилося розв'язувати переважно їй самій.

— Добре, дякую,— Макдермот записав ім'я й поклав трубку.— Якийсь Олберт Уеллс із Монреаля.

— Я його знаю, — сказала Крістіна. — Симпатичний чоловічок, він у нас щороку зупиняється. Якщо хочете, я перевірю, в чім річ.

Макдермот завагався, дивлячись на неї,— таку тендітну, зграбну і втомлену.

Телефон різко задзвонив, і він підняв трубку.

— На жаль, нічого не виходить, сер,— сказала телефоністка.— Все обдзвонила, але містера Огілві ніде немає.

— Ну, гаразд. З'єднайте мене із старшим розсильним.

«Що ж, вигнати цього детектива я не можу,— подумав Макдермот.— Але завтра всиплю йому так, щоб пам'ятав до нових віників». Тим часом треба було послати кого-небудь подивитись, що діється на одинадцятому поверсі; скаргу герцога й герцогині він вирішив розслідувати сам.

— Старший розсильний слухає,— почув він у трубці млявий гугнявий голос Гербі Чендлера. Чендлер, так само як Огілві, був ветераном готелю; про нього подекували, ніби він має більше «лівих» заробітків, ніж будь-який інший службовець «Сейнт-Грегорі».

Макдермот пояснив йому ситуацію й попросив перевірити скаргу з одинадцятого поверху. Як він і сподівався, старший розсильний спробував відкритися.

— Але ж це не моя парафія, містере Мак. І ми тут зі своїм ділом ще не впоралися.— Тон був характерний для Чендлера — напівуслесливий, напівхамський.

Макдермот твердо проказав:

— Ніяких «але». Розслідуйте цю скаргу.— Потім, вирішивши прийняти пропозицію Крістіни, додав: — І пришліть сюди розсильного з універсальним ключем — на нього чекатиме міс Френсіс.— Він поклав трубку, перше ніж Чендлер устиг розтулити рота, і, злегка торкнувшись рукою плеча Крістіни, сказав: — Ходімо. Розсильного візьмете з собою, а тому своєму знайомому скажете, щоб укривався з головою, коли йому щось верзеться.

2

Гербі Чендлер стояв за своєю конторкою у вестибюлі «Сейнт-Грегорі» й напружено міркував. На його тхорячому обличчі відбивалося глибоке занепокоєння.

Командний пункт старшого розсильного був розташований у центрі, під однією з пожолоблених колон, що високо вгорі упиралися в розмальовану стелю. З-поза своєї конторки Чендлер бачив усе, що робилось у вестибюлі, а там у цей час товклася сила людей. Делегати з'їздів сновигали сюди-туди, і їхній одчайдушно-веселий настрій підносився з кожною годиною — відповідно до кількості випитих пляшок.

Міркуючи про своє, Чендлер своїм звичаєм стежив за відвідувачами. Ось удвері з Карандель-стріт увалилася галаслива п'яна компа-

нія — троє чоловіків і дві жінки. В руках вони тримали склянки, що їх продають туристам по долару штука в барі Пета О'Брайєна у Французькому кварталі. Один з чоловіків ледве стояв на ногах, і двоє інших підтримували його. В усіх трьох до лацканів піджаків були пришпилені жетони делегатів з'їзду: назва компанії, що проводила його — «КОКА-КОЛА «ЗОЛОТА КОРОНА», а під нею прізвище самого учасника. Люди поблажливо всміхалися, даючи їм дорогу, і всі п'ятеро, заточуючись, зникли в проході до бару першого поверху.

Незважаючи на пізній час, до готелю прибували й новенькі — з вечірніх поїздів та літаків. По номерах їх розміщали Чендлерові підлегли, яких за традицією називали «хлопцями», хоч нікому з них не було менш як сорок, а декотрі вже й посивіли на цій роботі, бо працювали в готелі по двадцять п'ять і більше років. Гербі Чендлер, який особисто вирішував, кого брати, а кого гнати, віддавав перевагу літнім людям. Коридорний, що, захилюючись, насилу тягне важкі валізи, може розраховувати на більші чайові, ніж парубчесько, який тими валізами вихатиме так, наче вони напхані соломою. Один готельний ветеран — до речі, дядько двожилийний, дужий, як бугай, — розігрував справжню пантоміму: зупинявся, ставив валізи на підлогу, прикладав руку до серця, потім, хитаючи головою, піднімав і тяг далі. Приїжджих гризло сумління, і вони давали йому на чай не менш як долар, бо певні були, що за десяток-другий кроків старого вхопить грець. Їм і на думку не спадало, що десять відсотків од їхніх чайових згодом потрапить до кишені Гербі Чендлера — разом із двома доларами, що їх Чендлер щодня лупив з підлеглих за право працювати в готелі.

Запроваджена старшим розсильним система приватних поборів викликала чимало глухих нарікань, хоч навіть за цих умов спритний «хлопець» у розпалі сезону заробляв по сто п'ятдесят доларів на тиждень.

В таких випадках, як сьогодні, Гербі Чендлер вистоював на своєму посту довше, ніж звичайно. Він нікому не довіряв і подумки сам вів свою бухгалтерію, якимсь шостим чуттям на диво точно визначаючи, на скільки розщедриться той чи той постоялець. Серед коридорних інколи траплялися артисти, що пробували обдурити Гербі, називаючи меншу суму чайових. За це їх спостигала кара швидка й невідворотна — присікавшись до якої-небудь дрібниці, Чендлер на місяць виставляв їх за двері, і це, як правило, приборкувало найзапекліших порушників заведеного порядку.

Втім, сьогодні Чендлер затримався в готелі з іще однієї причини, і саме ця причина дедалі більше непокоїла його після телефонної розмови з Пітером Макдермотом. Макдермот наказав перевірити скаргу з одинадцятого поверху. Але Гербі Чендлерові не треба було її перевіряти, він і так догадувався, що там діється. Догадувався, бо, власне, сам це й організував.

Кілька годин тому двоє юнаків звернулися до нього з цілком недвозначним проханням. Гербі поштиво вислухав їх, бо їхні батьки були впливові новоорлеанські багатії, що й самі вчашали до готелю.

— Слухай-но, Гербі, — сказав один з юнаків, — у нас тут буде сьогодні студентський бал — та сама нудота, що й завжди, а нам хочеться чогось новенького.

Гербі запитав, наперед знаючи відповідь:

— Новенького? Як накажете це розуміти?

— Ми найняли номер.— Хлопець зашарівся.— Знайди нам двох дівчат.

«Надто ризиковано», відразу вирішив Гербі. Хлопці були ще зовсім зелені, а до того ж, схоже, і напідпитку.

— На жаль, джентльмени...— почав він, але другий юнак перебив його.

— Тільки не бреш, ніби не можеш, бо ми знаємо, що всі оті «за-телефонуй — прийду» у тебе в кишені.

Гербі удавано всміхнувся — вишкірив гострі дрібні зубки.

— І звідки ви взяли таке, містере Діксон!

Перший хлопець почав умовляти:

— Ми добре заплатимо, Гербі. Ти ж знаєш.

Старший розсильний завагався, жадоба почала брати гору над острахом. Він згадав, що останнім часом його «ліві» прибутки трохи зменшилися. Та й ризик, зрештою, не такий уже великий.

Діксон знову заговорив:

— Ну, годі грати в ката-мишки. Каж, скільки?

Гербі оглянув хлопців, згадав, хто їхні батьки, й подвоїв звичайну таксу.

— Сто доларів.

На мить запала мовчанка, потім Діксон рішуче кивнув:

— Згода.— І, обернувшись до приятеля, почав умовляти:— Слухай, за питво ми вже однаково заплатили. Як у тебе на половину не виста-чає — я позичу.

— Д-добре...

— Гроші наперед, панове. — Гербі облизав пересохлі губи. — І ще одне; щоб ніякого галасу! Бо як знімете гармидер і хтось поскаржить-ся — нам усім не минути лиха.

Хлопці забожилися, що все буде, як у людей, аж ось тобі маєш: скандал. І надало ж йому погодитись!

Годину тому двоє дівчат, що їх він викликав, пройшли, як завжди, парадним ходом, і, окрім кількох утаємничених коридорних, ніхто не вгадав би, що то за одні. Якби все було гаразд, то досі обидві, мабуть, уже вийшли б — так само непомітно, як увійшли. Але з одинадцятого поверху скаржилися на оргію — саме це слово вжив Макдермот. Виходить, там таки заварилася каша. Гербі скривився, згадавши Діксонові слова про закуплене питво.

Хоч кондиціонери працювали на повну потужність, у вестибюлі нічим було дихати. Гербі витер шовковим носовичком спітнілий лоб і ще раз подумки вилаяв себе за власну дурість. Він і досі не вирішив, що ж його робити — піти нагору чи куди-небудь ушитися.

3

Коли двері ліфта розчинилися на дев'ятому поверсі, Макдермот на мить завагався. Він мав вийти тут, а Крістіна й розсильний, що супроводив її, — на чотирнадцятому.

— Якщо там буде щось серйозне, покличете мене.

— Якщо дуже серйозне — заверещу, щоб ви почули.

Вона глянула йому просто в очі, і двері ліфта стулилися. Він посто-яв хвилю, задумано дивлячись на те місце, де щойно бачив її обличчя,

а тоді повернувся й широким пружним кроком попрямував до Президентського люкса.

В цьому найбільшому й найрозкішнішому номері «Сейнт-Грегорі» — в готелі його називали «Монетний двір» — зупинялися почесні гості, аж до президентів і королів. Нині в ньому жили хоча й не короновані, та все ж великоможні особи — герцог і герцогиня Кройдонські, а також їхній почет — секретар, покоївка герцогині й п'ять бедлінгтонських тер'єрів.

Підійшовши до оббитих шкірою й прикрашених золотими геральдичними ліліями дверей, Пітер Макдермот натиснув на перламутровий гудзик і почув приглушений дзвінок, до якого зразу ж приєднався багатоголосий гавкіт. Чекаючи, він перебирав у пам'яті все, що читав і чув про знатне подружжя.

Герцог Кройдонський, паросток давнього роду, дивився на новітнє життя очима цілком сучасної й практичної людини. Протягом останнього десятиріччя він за допомогою герцогині — кузини королеви й теж досить відомої в політичних сферах особи — зробив непогану кар'єру, здобувши ранг роз'їзного посла Великобританії й репутацію політика, що вміє залагодити будь-яке дипломатичне непорозуміння. Останнім часом, однак, подейкували, ніби герцогова кар'єра сягнула критичної точки — можливо, через те, що практицизм його переріс у потяг до таких мирських утіх, як вино й адюльтер. Ці чутки спростовувалися іншими — мовляв, хмари над герцоговою головою не такі вже густі й незабаром розвіються, бо герцогиня взяла чоловіка в шори. На користь останньої версії свідчив і поголос про те, ніби герцога Кройдонського мають незабаром призначити послом Великобританії у Сполучених Штатах.

За спиною Пітера хтось прошепотів:

— Перепрошую, містере Макдермот, можна вас на два слова?

Рвучко обернувшись, він побачив Сола Нетчеца, розсильного офіціанта; старий, очевидно, наблизився до нього навшпиньках. Худий, як смерть, він був одягнений у короткий білий сюртук, облямований фірмовими кольорами готелю — червоним і золотим. Гладко зализане волосся закручувалося на лобі старомодним чубчиком. Очі в офіціанта були вицвілі, він нервово тер кощаві руки з набряклими, вузлуватими жилами.

— Що скажете, Соле?

Затинаючись від хвилювання, офіціант видихнув:

— Ви тут, мабуть, з приводу скарги — скарги на мене.

Макдермот глянув на двері. Вони не відчинялися, і кроків за ними чути не було — тільки гавкіт.

— Розкажіть, що сталося.

Старий судорожно проковтнув слину і, не відповідаючи прямо на запитання, гарячково, благально зашепотів:

— Не виганяйте мене з роботи, містере Макдермот, я старий, мене вже ніхто не візьме... — Він подивився на двері Президентського люкса, і в засмучених очах його засвітилася неприязнь. — Досі вони наче й не вередували... От тільки сьогодні чомусь... А я ж усі їхні забаганки вдовольняв, жодним словом їм не перечив, хоч на чай від них не діждешся.

Пітер мимоволі всміхнувся. Він знав: англійські вельможі взагалі рідко дають чайові, певне, вважають, що usługувати їм — і так уже велика честь.

— Ви, однак, і досі не сказали мені...— перебив він офіціанта.

— Та я ж до цього веду, містере Макдермот...— Сол годився йому в діди, і Пітерові аж ніяково було дивитись, як хвилюється старий.— Це сталося з півгодини тому. Проти ночі вони замовили раптом вечерю — устриці, шампанське, криветки по-креольському...

— Облиште меню! І що сталося?

— З тих криветок усе й почалося, сер. Коли я подав їх... Слово честі, сер, я працюю не один рік, але такого, здається, ще не було...

— О господи! — Пітер весь час позирав на двері, готовий урвати розмову, як тільки вони прочиняться.

— Я вже кінчаю, містере Макдермот. Отож, коли я подав криветки по-креольському, герцогиня раптом вийшла з-за столу, а потім, вертаючись, підбили мені руку. Якби я не знав, що такого не може бути, то сказав би, що герцогиня зробили це навмисне.

— Дурниці!

— Атож, сер, атож. Але, бачте, на штанях у герцога лишилася плямка — малесенька, сер, присягаюся,— завбільшки як цент.

— І через це така буча? — недовірливо спитав Пітер.

— Богом присягаюся, містере Макдермот,— тільки через це. Але герцогиня так розкричалася, наче... наче я вбив когось. Я вже й вибачався, і мокру серветку приніс, щоб ту плямку змити, а герцогиня нічого чути не хочуть — подай їм містера Трента, і край.

— Містера Трента немає в готелі,— сказав Пітер і, вирішивши, що висновки робитиме, коли вислухає другу сторону, додав:— Якщо ваша зміна скінчилася, йдіть додому. Повернемось до цього завтра.

Коли офіціант зник, Пітер Макдермот удруге натис на дзвоник. Цього разу двері розчинилися зразу — собаки навіть не встигли загавкати знову. Пітер побачив круглоликого молодика в пенсне і впізнав у ньому секретаря герцогів Кройдонських. Ту ж мить із номера почувся жіночий голос:

— На бога, чи не можна припинити це дзеленчання?

Незважаючи на гнівні нотки, голос був приємний, ба навіть звабливий, низький і ледь хрипкуватий.

— Перепрошую,— сказав Пітер секретареві.— Я гадав, що ви не почули.— Він відрекомендувався й додав:— Мені доповіли, що сталося якесь непорозуміння з нашим офіціантом. Я прийшов вислухати ваші претензії.

— Ми чекаємо містера Трента,— сказав секретар.

— Містера Трента в готелі немає й сьогодні ввечері вже не буде. Розмовляючи, вони ввійшли до холу — затишного квадратного передпокою з ворсистим килимом на всю підлогу, двома кріслами в чохлах і телефонним столиком, над яким висів дереворит Морріса Генрі Хоббса — панорама Нового Орлеана. Двійчасті двері з коридору утворювали один бік квадрата. Двері навпроти, що вели до просторої вітальні, були прочинені. Праворуч і ліворуч були ще двоє дверей, одні до маленької, але повністю обладнаної кухні, а другі — до спальні-кабінету, де нині мешкав секретар. До двох головних суміжних спалень можна було ввійти і з вітальні, і з кухні — вигода, передбачена на той випадок, коли таємному візитерові треба непомітно вислизнути з номера.

— І по нього не можна послати?

Це запитала, навіть не привітавшись, герцогиня Кройдонська. Вона з'явилася на дверях вітальні у супроводі трьох збуджених, галасливих

тер'єрів. Нетерпляче ляснувши пальцями, герцогиня враз утихомирила собак і холодно подивилася Пітерові в очі. Він мимохіть замилювався її вродливим вузьким обличчям, яке стільки разів бачив на фотографіях у газетах і журналах. Навіть одягнена по-домашньому, вона вражала витонченою едегантністю.

— Щиро кажучи, ваша світлість, я не знав, що вам потрібен особисто містер Трент.

Сіро-зелені очі зміряли його з ніг до голови.

— Якщо містера Трента немає, то сюди міг би прийти його старший заступник.

Пітер відчув, що червоніє. Хоч як гордовито трималася герцогиня, в її позі було щось зворушливе й звабне. Йому пригадалася фотографія з якогось ілюстрованого тижневика: герцогиня на коні долає високий бар'єр. Стрибок небезпечний, але на обличчі її немає й тіні хвилювання, вона цілком певна себе... В цю мить він почувався так, наче стоїть унизу, а герцогиня дивиться на нього з коня.

— Я його старший заступник. І саме тому прийшов до вас особисто.

В очах, що невідривно дивилися на нього, засвітилися глузливі вогники.

— Чи не надто ви молоді, як на таку посаду?

— Ні. Адміністративні посади в готелях тепер досить часто доручають молодим людям.— Він помітив, що секретар тихесенько зник.

— Скільки ж вам років?

— Тридцять два.

Герцогиня всміхнулася. При бажанні — як оце зараз — обличчя її жвавішало, тепліло. «Перед її чарами, мабуть, мало хто може встояти,— подумав Пітер.— Недаремно їх так розписують». Він прикинув, що вона років на п'ять-шість старша від нього, хоч, очевидно, молодша від герцога, якому вже далеко за сорок.

— Ви пройшли якийсь курс навчання? — поцікавилася вона.

— Так, я закінчив Корнельський університет, факультет готельної адміністрації. Перше ніж потрапити сюди, працював заступником адміністратора в «Уолдорфі»¹.— Пітер через силу вимовив слово «Уолдорф» і подумки додав: «...звідки мене вигнали з ганьбою, записавши в чорний список готельних компаній, і моє щастя, що мене взяли на роботу сюди — взяли тому, що «Сейнт-Грегорі» ніякій компанії не належить». Уголос він цього, звісно, нізащо б не сказав, бо вважав, що душевна мука — річ суто особиста, і терпіти її треба мовчки навіть тоді, коли тобі ненароком сиплють на рану сіль.

— В «Уолдорфі» нізащо не допустили б того, що сталося тут сьогодні,— мовила герцогиня.

— Запевняю вас, мадам, що в «Сейнт-Грегорі» ми також негайно реагуємо на всі справедливі претензії клієнтів.

«Не розмова, а гра в теніс,— подумав Пітер.— Перекидаємо м'ячик сюди-туди. Тепер її подача».

— Справедливі претензії! — вигукнула герцогиня.— Та чи знаєте ви, що ваш офіціант обляпав мого чоловіка з голови до ніг майонезом?

«Явне перебільшення. Навіщо це їй?» — здивувався Пітер. Досі стосунки між адміністрацією готелю й титулованим подружжям були бездоганні.

¹ «Уолдорф-Асторія» — один з найбільших готелів Нью-Йорка.

— Мене повідомили, що стався прикрий випадок, який пояснюється, очевидно, неуважністю офіціанта, і я прийшов попросити пробачення від імені адміністрації.

— Нам зіпсовано вечір,— вела своє герцогиня.— Ми вирішили відпочити від усіх прийомів, побути на самоті, в своєму номері. Вийшли на кілька хвилин подихати свіжим повітрям — власне, обійшли навколо готелю,— потім повернулися вечеряти — і ось маєте!..

Пітер співчутливо покивав головою; вся ця історія, однак, дедалі більше спантеличувала його. Попри видиму абсурдність такого припущення, йому здавалося, що герцогиня хоче закарбувати в його пам'яті всі подробиці сьогоднішнього інциденту.

— Може, якщо я попрошу пробачення в самого герцога...—почав він.

— Ні, в цьому немає потреби,— твердо проказала герцогиня.

Пітер хотів уже попрощатися, коли двері вітальні широко розчинилися й на порозі з'явився герцог Кройдонський.

На відміну від дружини, одягнений він був неохайно: пом'ята біла сорочка, чорні штани, які носять під смокінг. Пітер Макдермот пошукав очима злощасну пляму від майонеза і знайшов її — ледь помітний слід, що його офіціант міг би вмить зчистити. За герцоговою спиною в просторій вітальні світився екран телевізора.

Червоне, брезкле обличчя герцога виглядало старішим, ніж на останніх журнальних портретах. У руці він тримав чарку, і, коли заговорив, голос його прозвучав нетвердо:

— О, перепрошую.— І до герцогині: — Знаєш, люба, я, здається, забув у машині сигарети.

Вона гостро відповіла:

— Нічого, я принесу.

Тон, яким це було сказано, міг означати лиш одне: «Йди звідси!» — і герцог, кивнувши, повернувся до вітальні. То була дивна, неприємна сцена, яка чомусь іще більше розгнівала герцогиню.

Обернувшись до Пітера, вона просичала:

— Я вимагаю, щоб містеру Трентові доповіли про все, що тут сталося. І перекажіть йому, що мене може задовольнити тільки його особисте перепрошення.

Пітер вийшов з номера зовсім спантеличений, але зібрати думки не встиг: у коридорі на нього чекав розсильний, що супроводив Крістіну на чотирнадцятому поверху.

— Містере Макдермот,— випалив він,— міс Френсіс чекає на вас у номері чотирнадцять-тридцять дев'ять і просить, щоб ви прийшли туди негайно!

4

За чверть години перед тим — коли Пітер Макдермот вийшов з ліфта на дев'ятому поверсі — розсильний, усміхаючись, спитав Крістіну:

— Надумали записатися в охоронці, міс Френсіс?

— Якби наш старший детектив був на місці, я б цим не займалася,— відповіла дівчина.

Розсильний Джиммі Дакворт, осадкуватий лисий чоловічок, чий жонатий син працював у бухгалтерії «Сейнт-Грегорі», зневажливо кинув:

— А-а, цей Огілві...

За мить ліфт зупинився на чотирнадцятому поверсі.

— Нам у номер чотирнадцять-тридцять дев'ять, Джиммі,— сказала Крістіна, і обоє впевнено звернули праворуч.

«Ми по-різному опанували географію цього готелю, — подумала вона. — Він — рік у рік тягаючи валізи з вестибюля до номерів, а я — вивчаючи напам'ять друковані плани поверхів...»

Їй спало на думку, що п'ять років тому, зазираючи в сьогоднішній день, жоден з її друзів — студентів Вісконсінського університету навіть жартома не припустив би, що весела й розумна Кріс Френсіс, якій так легко даються іноземні мови, працюватиме в... новоорлеанському готелі. П'ять років тому — як давно це було! — вона майже нічого не знала про це місто, власне, знати не хотіла про це південне місто. В школі вчитель історії розповідав, як Сполучені Штати придбали Луїзіану¹, а потім вона дивилася «Трамвай «Бажання»². Та на той час, коли вона приїхала сюди, про цю п'єсу вже встигли забути, трамвайну лінію зняли, пустивши тим маршрутом автобус, і вулиця Бажання, випавши з туристських довідників, знову злилася з лабіринтом непоказних завулків східної частини міста.

Мабуть, вона й приїхала сюди саме тому, що так мало знала про це місто. Після трагедії у Вісконсіні, прибита горем, вона інстинктивно шукала забуття десь там, де її ніхто не знає й де їй самій усе чуже. Знайомі речі, знайомі звуки озивалися в серці нестерпним болем, який не втихав ні вдень, ні вночі. Хоч як це дивно («дивно й соромно», думала вона), кошмари не мучили її; вона тільки знову й знову, в тій самій послідовності, бачила уві сні все, що сталося того страшного дня в Медісонському аеропорту. Вона проводжала свою родину в подорож по Європі. Мати була в піднесеному, збудженому настрої, батько лагідно всміхався, радіючи, що протягом наступного місяця справжні й вигадані недуги його пацієнтів лікуватиме хтось інший. Він посмокував люльку, а коли оголосили посадку, вибив її об підшву черевика. Бебс, старша сестра, обняла Крістіну, і навіть Тоні — брат, на два роки молодший від неї,— дозволив себе поцілувати, хоч терпіти не міг привселюдних виявів емоцій.

— Бувай, Шинко! — гукали Бебс і Тоні, піднімаючись трапом, і Крістіна всміхалася у відповідь на це недоладне, добродушне прізвисько, яке вони дали їй тому, що вона була середульша в «сімейному бутерброді». Всі четверо пообіцяли писати їй, хоч за два тижні, по закінченні семестру, вона мала приєднатися до них у Парижі. Мати на прощання міцно пригорнула Крістіну до грудей, сказала: «Шануйся...» А за кілька хвилин по тому велетенський турбогвинтовий літак, велично ревучи, вирушив на старт, відірвався від бетонної доріжки і майже зразу почав падати, черкнув одним крилом по землі, і, підстрибуючи, покотився шкереберть — хмара куряви, потім вогняний стовп і, нарешті, німа купа металевих уламків та пошматованих людських тіл...

Це сталося п'ять років тому. Через кілька тижнів Крістіна виїхала з Вісконсіну й більше туди не поверталася.

Вони нечутно прямували коридором — м'який килим скрадав їхні кроки. Джиммі Дакворт, ідучи попереду, бубонів собі під ніс:

¹ 1803 р., за президента Джефферсона, Сполучені Штати придбали в Наполеона I територію нинішнього штату Луїзіана разом з містом Новий Орлеан. сплативши 15 мільйонів доларів за цю колишню французьку колонію площею 827 989 кв миль

² Написана 1947 року п'єса американського драматурга Теннессі Вільямса, дія якої відбувається в Новому Орлеані

— Номер чотирнадцять-тридцять дев'ять — це, значить, отой дідок, містер Уеллс. Ми переселили його з наріжної кімнати днів зо два тому.

Попереду двері одного з номерів відчинилися, і в коридор вийшов гарно вдягнений чоловік років сорока. Замкнувши двері, він уже хотів був покласти ключ у кишеню, але завагався, з неприхованою цікавістю розглядаючи Крістіну. Ще мить — і він заговорив би до неї, але коридорний ледь помітно похитав головою. Крістіна відразу розшифрувала для себе зміст цієї німої сцени й подумала, що, власне, могла б пишатися: цей чоловік прийняв її за повію, а відомо, що Гербі Чендлер пропонує клієнтам тільки першорядних красунь!

Коли вони пройшли далі, вона спитала:

— А чому містера Уеллса переселили?

— Здається, той, хто жив у номері чотирнадцять-тридцять дев'ять, почав скаржитися, і їх поміняли місцями.

Тепер Крістіна пригадала, що від мешканців номера 1439 вже не раз надходили скарги. За стіною цього номера була шахта вантажного ліфта, а крім того, в ньому сходилися чи не всі труби водопостачання готелю; отже — постійний гуркіт і нестерпна задуха. Кожен готель має принаймні один такий номер — зветься він звичайно кімнатою сміху, і заселяють його тільки тоді, коли вільних місць немає.

— Отже, в містера Уеллса був кращий номер. Чому ж переселили саме його?

Розсильний знизав плечима.

— Про це ви спитайте в бюро оформлення.

— Я б хотіла знати вашу особисту думку.

— По-моєму, його переселили тому, що він ніколи не скаржиться.

Старий зупиняється у нас щороку, але ще ні разу ніхто не чув од нього прикрого слова. От вони й розперезалися, ладні йому на голову сісти.

Крістіна сердито стулила губи, а Джіммі Дакворт додав:

— Я чув, ніби в їдальні його садовлять за стіл коло кухонних дверей, туди, де ніхто не сідає. Мовляв, стерпить, йому однаково.

«Ну, стривайте, завтра ви в мене побачите, однаково чи ні, — розлютовано подумала Крістіна. — Я вам покажу, як збиткуватися над клієнтом, та ще й такою лагідною людиною!» Вона розгнівалася не на жарт. У готелі вже знали, що під гарячу руку їй краще не потрапляти, і дехто — їй це було відомо — називав її навіть рудою відьмою. Здебільшого, щоправда, вона стримувала свій темперамент, та інколи, в інтересах справи, давала йому волю.

Вони завернули за ріг і зупинилися перед дверима номера 1439. Розсильний постукав. Вони постояли, прислухаючись, але за дверима не озивалися. Джіммі Дакворт постукав знову, цього разу гучніше, і з номера почувся жахливий стогін — спочатку тихий, він перейшов у розпачливий зойк і нараз увірвався.

— Діставайте свою відмичку. Хутчіш! — наказала Крістіна.

Розсильний відімкнув двері й увійшов, а вона лишилася в коридорі: деяких правил поведінки в готелі не слід порушувати навіть за явно критичних обставин. У номері було темно. Вона побачила, як Дакворт увімкнув горішнє світло і, пройшовши передпокій, зник у кімнаті. Майже ту ж мить він гукнув:

— Міс Френсіс, ходіть сюди!

В кімнаті було нестерпно душно, хоч регулятор кондиціонера стояв на рисці «Прохолодно». Та це єдине, що Крістіна встигла помітити, бо увагу її відразу притягла до себе людина, що, болісно вигнувшись, на-

півсиділа, напівлежала в ліжку. Це був знайомий їй, схожий на пташку чоловік на ім'я Олберт Уеллс. Його обличчя мало землисто-сірий колір, очі вирячилися, він судорожно хапав ротом повітря, силкуючись наповнити легені.

Крістіна підійшла до ліжка. Колись, багато років тому, вона бачила в батьковім кабінеті пацієнта в нападі ядухи. Все, що робив тоді батько, Крістіна повторити не змогла б, але одне запам'ятала.

— Відчиніть вікно! — звеліла вона Даквортів.— Йому потрібне свіже повітря.

Розсильний не відводив зляканих очей від обличчя хворого.

— Вікно запломбоване,— розгублено пробелькотів він.— Всі вікна запломбували, коли встановили кондиціонери.

— То зірвіть пломбу. А як не вийде, розбийте шибку.

Вона вже зняла трубку телефону, що стояв на тумбочці біля ліжка. Коли телефоністка озвалася, Крістіна сказала:

— Говорить міс Френсіс. Доктор Аронс у готелі?

— Ні, міс Френсіс. Але він залишив якийсь номер. Якщо справа нагальна, я можу викликати його.

— Так, справа нагальна. Скажіть докторові Аронсу, хай негайно — чуєте, негайно! — їде сюди. Я в номері чотирнадцять-тридцять дев'ять. Спитайте, чи довго йому добиратися сюди, й подзвоніть мені.

Поклавши трубку, Крістіна подивилася на хворого. Хирляве тіло старого не розгиналося, він хрипів, і обличчя його, ще хвилину тому землисте, починало синіти. Він знову застогнав, бо кожен віддих давався йому ціною страшного напруження, і ці відчайдушні потуги вичерпували його останні сили.

— Містере Уеллс,— сказала вона, намагаючись надати своєму голосу впевненості, якої зовсім не почувала,— вам буде легше дихати, якщо ви розслабитесь.

Вона помітила, що розсильний уже дає собі раду з вікном: металевими плічками зірвав пломбу і тепер торсає нижню раму, яка поволі піддається.

Слова Крістіни начебто дійшли до свідомості хворого — в усякому разі, він обм'як. Дівчина обняла його за плечі (на ньому була старосвітська фланелева нічна сорочка, під грубою тканиною випиналися гострі старечі лопатки) й поправила подушки, щоб він міг зручніше вмотитися на них, не змінюючи пози. Він невідривно дивився на неї вологими, вирячкуватими очима, намагаючись бодай поглядом виразити свою вдячність. Вона заспокійливо сказала:

— Я викликала лікаря. Він от-от буде тут.

В цю мить Джіммі Дакворт напружився, крякнув, і рама підскочила вгору. Свіжий, прохолодний вітер війнув у кімнату. «Отже, гроза таки посунула на південь», зраділа Крістіна. Олберт Уеллс жадібно хапав ротом чисте повітря.

Задзвонив телефон. Кивнувши розсильному, щоб той заступив її біля хворого, вона зняла трубку.

— Доктор Аронс, уже їде, міс Френсіс,— повідомила телефоністка.— Він був у Параді. Просив переказати, що прибуде за двадцять хвилин.

Крістіна прикинула: Параді лежить на тому березі Міссісіпі, за Алжиром¹. Навіть якщо він витискатиме з машини все, що можна, двадцять

¹ Параді, Алжір — райони Нового Орлеана.

хвилин — це фантазія. До того ж вона іноді сумнівалася в компетентності шановного доктора Аронса, любителя сезерека¹, який мешкав у готелі безплатно, виконуючи за це обов'язки лікаря швидкої допомоги.

— Боюся, так довго ми чекати не можемо, — сказала вона телефоністці. — Перегляньте, будь ласка, список мешканців, може, серед них є лікарі?

— Я вже переглянула. — В голосі телефоністки бриніла гордість — певно, вона начиталася оповідань про своїх героїчних колег і теж готувала себе до подвигу. — В двісті двадцять першому живе доктор Кеніг, а в тисяча двісті третьому — доктор Аксбрідж.

Крістіна занотувала номери в блокноті, що лежав поряд з телефонним апаратом, і сказала:

— Гаразд, з'єднайте мене, будь ласка, з двісті двадцять першим.

Лікарям, що оселяються в готелі, право на спокій гарантоване так само, як усім. Проте в нагальних випадках протокол доводиться порушувати.

Після кількох гудків трубку зняли, і сонний голос вимовив з помітним німецьким акцентом:

— Слухаю вас.

Відрекомендувавшись, Крістіна сказала:

— Даруйте, що турбую вас, докторе, але один з наших мешканців серйозно захворів. — Вона скоса глянула на ліжко. Хоч синюшність зійшла, обличчя хворого все ще було мертвотно-сіре, і дихав він так само важко. — Чи не могли б ви оглянути його?

На мить запала пауза, а тоді голос у трубці зичливо, лагідно відповів:

— Люба фройляйн, я був би вельми щасливий, якби міг бодай чимось стати вам у пригоді. Боюся, однак, що зробити цього не зможу. — І з добродушним сміхом: — Бачте, я доктор музики і приїхав до вашого прекрасного міста як запрошений — так це у вас зветься? — запрошений диригент, щоб дати кілька концертів з вашим чудовим симфонічним оркестром.

Хоч яка заклопотана була Крістіна, вона насилу стримала сміх.

— Прошу пробачення, докторе.

— О, пусте, пусте. Звичайно, якщо моєму сердешному сусідові — як би це сказати? — не зможуть зарадити інші доктори, то я готовий прийти до нього із своєю скрипкою. — У телефонній трубці почулося глибоке зітхання. — Хіба можна уявити собі смерть кращу, ніж під адажіо Вівальді чи Тартіні — до того ж у віртуозному виконанні!

— Дякую. Сподіваюся, що до цього не дійде. — Крістіна вже нетерпеливилась.

Доктор Аксбрідж озвався зразу. На перше запитання Крістіни відповів сухо, по-діловому: «Так, я лікар-терапевт». Вислухавши її, коротко кинув:

— Буду за кілька хвилин.

Розсильний усе ще стояв над хворим. Крістіна сказала йому:

— Мені потрібен містер Макдермот. Він зараз у Президентському люксі. Почекайте його в коридорі, і як тільки він звільниться, попросіть, щоб негайно піднявся сюди. — Вона знову зняла телефонну трубку. — Головного інженера, будь ласка.

¹ Міцний коктейль, суміш віскі з абсентом.

На щастя, головний інженер не мав звички зникати бозна-куди. У Дока Вікері, холостяка, що мешкав у готелі, був у житті лиш один інтерес: технічне обладнання «Сейнт-Грегорі». Вже двадцять п'ять років, відколи він розпрощався з морем і своєю рідною Шотландією, Док Вікері доглядав усю готельну техніку і за скрутних часів, коли грошей на заміну старого обладнання не вистачало, вмів у тільки йому відомий спосіб змушувати втомлені машини працювати понад силу. Головний інженер був приятелем Крістіни і — вона знала це — дорожив дружбою з нею. За мить шотландець підняв трубку, і Крістіна коротко розповіла йому про Олберта Уеллса.

— Лікар ще не прибув, але він, напевно, скаже, що потрібен кисень. У нас, здається, є переносний кисневий апарат, правда?

— Атож, у нас є балони з киснем, Кріс, але ми використовуємо їх тільки для газозварювання.

— Все одно це кисень,— сказала Крістіна. Власне, ідея належала не їй,— вона просто згадала батькову розповідь про аналогічний випадок.— Упаковка, зрештою, не має значення. Тож, будь ласка, звеліть комусь із механіків приставити сюди все, що треба.

— Буде зроблено, ясочко. Я й сам зараз у штани влізу й прийду, бо в мене є такі розумники, що можуть накачати твого хворого ацетиленом, і тоді він уже напевно вірже дуба.

— Ну, то, будь ласка, швидше!

Вона поклала трубку й подивилася на Олберта Уеллса. Очі в нього були заплющені, він затих і, здавалося, зовсім не дихав.

У відчинені двері злегка постукали, із коридора ввійшов високий, худорлявий чоловік — вугласте обличчя, сиві скроні, синій, немодного крою костюм, під піджаком — бежова піжама.

— Аксбрідж,— відрекомендувався він коротко й чітко.

— Докторе! — вигукнула Крістіна.— Оце щойно він...

Лікар кивнув, поставив на ліжко свій саквояж і блискавичним рухом видобув з нього стетоскоп. Не гаючи ні секунди, приклав його до грудей старого, послухав, потім обернувся до саквояжа, вийняв шприц, вправним і точним рухом насадив голку, надбив скляну ампулку й набрав у шприц рідину. Відтак схилився над хворим, високо закасав рукав нічної сорочки й скрутив його грубим джгутом.

— Візьміться тут і тримайте міцно,— наказав Крістіні.

Змочивши ватку спиртом із пляшечки, доктор Аксбрідж провів нею по шкірі і встромив голку у вену. Потім кивнув Крістіні: «Можете відпустити» — і, подивившись на годинник, почав повільно вводити рідину.

Крістіна запитливо глянула на лікаря. Той пояснив:

— Амінофілін. Стимулює діяльність серця.

Він знову подивився на годинник, плавно й повільно натискаючи на поршень шприца. Минула хвилина, друга... Шприц уже спорожнів наполовину, але хворий не реагував.

— Що з ним? — пошепки спитала Крістіна.

— Бронхіальна астма. Думаю, що в нього це не перший напад.

Раптом малий чоловічок глибоко зітхнув — і почав дихати. Він дихав повільніше, ніж перед цим, і не так судорожно. Його очі розплющилися.

Крістіні відлягло від серця. Лікар витяг голку й почав розбирати шприц.

— Містере Уеллс,— промовила Крістіна,— ви чуєте мене?

У відповідь він покивав головою, невідривно, як і допіру, дивлячись їй у вічі.

— Ми знайшли вас у дуже тяжкому стані, містере Уеллс. Це доктор Аксбрідж, наш мешканець. Він прийшов допомогти вам.

Чоловік перевів погляд на лікаря й через силу вимовив, чи, радше, видихнув: «Дякую». Отже, він нарешті заговорив! Обличчя його трохи порожевіло.

— Передусім дякуйте цій дівчині.— Лікар стримано посміхнувся, потім сказав Крістіні:— Він серйозно хворий і потребує подальшого медичного догляду. Я раджу негайно перевезти його до лікарні.

— Ні, ні! Я не хочу,— швидко і рішуче промовив старий. Відштовхнувшись від подушок, він подався вперед, витяг з-під ковдри ще недавно неживі руки, очі дивилися тепер гостро, осмислено. Крістіна здивовано подумала, що за ці кілька хвилин він буквально ожив. Правда, дихалося йому ще важко, він одсапувався, але криза вже явно минула.

Лише тепер Крістіна могла придивитися до нього уважніше. Раніш вона давала Уеллсові років п'ятдесят із чимось, але, мабуть, помилялася— йому, видно, було всі шістдесят. Дрібна статура, худорляві сутулі плечі, загострені риси обличчя робили його схожим на горобця— Крістіна мимоволі порівнювала його з пташкою й під час попередніх зустрічей. Він був майже лисий і залишки свого сивого волосся звичайно зачісував ріденькими прядками, але зараз воно було скуйовджене й мокре від поту. З обличчя його не сходив лагідний, сумирний, навіть якийсь винувато-вибачливий вираз, але Крістіна гадала, що це тільки маска людини з твердою й рішучою вдачею— людини, що тишком-нишком вміє домагатися свого.

Вона познайомилася з Олбертом Уеллсом два роки тому. Він скромненько ввійшов тоді до її кабінету й попросив розібратися: на його думку, в рахунок закралася помилка, але в касі з ним не погоджувалися. Йшлося про дрібницю— якихось сімдесят п'ять центів— і, як ведеться у тих випадках, коли мешканці заперечують проти невеликих сум, головний касир ладен був просто викреслити три чверті долара з рахунку, але Олберт Уеллс хотів довести, що він взагалі цих грошей не винен. Терпляче перевіrivши всі папери, Крістіна впевнилася, що малий чоловічок має рацію; оскільки ж вона сама зазнавала раптових нападів ощадливості (які, однак, чергувалися з періодами безоглядного, чисто жіночого марнотратства), то його принципова настійливість викликала в неї повагу й симпатію. Водночас вельми скромні витрати, перелічені в рахунку, й Уеллсів одяг, явно придбаний у крамниці готових речей, навели її на думку, що це людина обмеженого достатку, можливо, пенсіонер, для якого щорічна поїздка в Новий Орлеан— довгождане свято.

Тим часом Олберт Уеллс заговорив:

— Я не люблю лікарень. Для мене гірше немає, як туди потрапити.

— Якщо ви залишитеся тут, — відказав лікар, — вам потрібен буде медичний догляд і медсестра — принаймні на добу. А крім того — кисневі подушки.

Чоловік не здавався:

— Про медсестру я можу домовитися з адміністрацією готелю. Правда ж, міс? — благально звернувся він до Крістіні.

— Так, це можна влаштувати.

Очевидно, Олбертові Уеллсу дуже не хотілося потрапляти до лікарні. Всупереч своїм правилам, він навіть наважився просити про послугу,

не передбачену готельним сервісом. Крістіні спало на думку, що старий, можливо, і не уявляє собі, як багато треба платити за послуги доглядальниці.

В цю мить їхню увагу привернула поява робітника в комбінезоні, який котив на візку балон з киснем. Слідом за ним на дверях з'явилася кремезна постать головного інженера. Він ніс гумовий шланг, моток дроту й поліетиленовий мішечок.

— До шпиталю нас із цим причандаллям, звісно, не пустили б, Кріс,— сказав головний інженер.— Але, гадаю, своє діло воно зробить.

Одягнений він був нашвидку — в старому твідовому піджаці, під яким видніли розхристані волохаті груди, і в спортивних штанях; на ногах — розтоптані сандалі. Окуляри в масивній оправі сиділи, як завжди, на самому кінчику носа, і дивився він поверх них, від чого шкіра на його круглому лисому черепі бралася зморшками.

Головний інженер устромив кінець шланга в проріз у поліетиленовому мішечку й почав закріпляти його дротом. Помітивши, що підручний розгублено стоїть посеред кімнати, він сказав:

— Постав-но балон коло ліжка, хлопче. І ворушись, бо я вже не знаю, кому раніше давати кисень.

Доктор Аксбрідж здивовано спостерігав цю сцену. Крістіна пояснила йому, що про кисень подбала сама, знаючи, що він знадобиться, і відрекомендувала лікареві головного інженера. Руки в її приятеля були все ще зайняті, тому він тільки зиркнув спідлоба й кивнув.

За хвилину імпровізована маска була готова, і головний інженер заявив:

— У таких мішечках подушилося хтозна-скільки людей. То хай цей тепер хоч одного врятує. Як, по-вашому, докторе, відповідає він вимогам чи ні?

Незворушний, здавалося, доктор Аксбрідж несподівано тепло всміхнувся.

— По-моєму, цілком відповідає.— Він глянув на Крістіну.— Я бачу, в цьому готелі зібрався вельми кваліфікований персонал.

Дівчина засміялася.

— Заждіть, наступного разу ми переплутаємо номер вашої броні, і ви одразу зміните свою думку.

Лікар обернувся до хворого.

— Після кисню вам полегшає, містере Уеллс. У вас, очевидно, з бронхами не все гаразд?

Олберт Уеллс кивнув і хрипко пояснив:

— Я підхопив бронхіт ще коли шахтарював. А потім додалася й астма.— Він звів очі на Крістіну.— Даруйте, що все так вийшло, міс.

— Ні, це ви даруйте, що вас переселили сюди.

Головний інженер з'єднав вільний кінець шланга із зеленим балоном. Доктор Аксбрідж проінструктував його:

— Для початку — п'ять хвилин кисню, п'ять хвилин перерви, і знову так само.

Вони вдвох закріпили маску на обличчі хворого, і за мить почулося тихе шипіння газу.

Лікар глянув на свій годинник, відзначаючи час, і спитав:

— Ви викликали місцевого лікаря?

Крістіна пояснила йому, що має прийти доктор Аронс.

Аксбрідж схвально кивнув.

— Мені доведеться зразу ж передоручити йому пацієнта. В мене іллінойська ліцензія — я не маю права практикувати в Луїзіані.— Він схилився над Олбертом Уеллсом.— Ну як, краще?

Той ствердно кивнув головою під маскою.

З коридора долинули тверді кроки, і в номер увійшов, на мить затуливши своєю високою постаттю проріз дверей, Пітер Макдермот.

— З'явився на ваш виклик,— сказав він Крістіні й, глянувши на хворого, спитав: — Небезпека вже минула?

— Тепер уже, здається, минула, але, по-моєму, ми мусимо зробити ще дещо для містера Уеллса.— Знаком запросивши Пітера вийти в коридор, вона переповіла йому те, що їй розказав розсильний. Почувши про перемену номерів, Пітер сердито насупився. Тоді Крістіна додала:— Якщо він залишиться в нас, ми повинні переселити його до іншої кімнати й подбати про медсестру — сподіваюся, знайти її буде не дуже важко.

Пітер кивнув. Навпроти, в коморі прибиральниці, стояв внутрішній телефон. Він підійшов до нього, викликав бюро оформлення і, коли нічний черговий підняв трубку, сказав:

— Я на чотирнадцятому. Чи є у вас на цьому поверсі вільні номери?

Реєстратор мовчав. Це був один з готельних ветеранів, найнятих на роботу багато років тому самим Уорреном Трентом. Підлеглими він попіхав, до клієнтів ставився зверхньо, і досі все йому минало. Пітерові Макдермоту він уже два-три рази давав зрозуміти, що зневажає новачків, надто якщо вони молодші від нього, обіймають вищу посаду та ще й привіялися з північних штатів.

— Ну, то є вільні номери чи немає? — знову запитав Пітер.

— Є номер чотирнадцять-десять,— відказав черговий. Його вимові позаздрив би потомствений південний плантатор. — Але я саме випишую його новоприбулому.— Зробивши паузу, він додав: — Не знаю, чи ви в курсі: готель уже майже повний.

В номері чотирнадцять-десять Пітер бував. Він згадав: простора затишна кімната, вікнами на Сейнт-Чарлз-авеню.

— Якби я заселив цей номер, ви могли б підшукати новенькому щось інше? — поцікавився він.

— Ні, містере Макдермот. У мене лишається тільки невеличкий люкс на п'ятому, а цей пан не хоче переплачувати.

Тоді Пітер твердо проказав:

— Влаштуйте на ніч цього пана в люксі, а плату візьміть як за звичайний номер. Вранці його можна буде переселити. Я тим часом переселяю мешканця з чотирнадцять-тридцять дев'ятого в чотирнадцять-десятий. Будь ласка, негайно надішліть розсильного з ключем.

— Хвилиночку, містере Макдермот,— якщо досі реєстратор розмовляв підкреслено байдужим тоном, то тепер у його голосі забриніли ворожі нотки.— Хіба ви не знаєте, що містер Трент завів порядок, за яким...

— Зараз порядкую тут я,— різко перебив його Пітер.— І ще одне: коли вас заступатиме денний черговий, перекажіть йому, щоб підготував для мене пояснення, чому містера Уеллса переселили з його попереднього номера в чотирнадцять-тридцять дев'ятий. І від себе можете додати, що в разі, коли пояснити цього він не зуміє, хай нарікає сам на себе.

Кинувши трубку, він підморгнув Крістіні.

Коли Пітер Макдермот вийшов із Президентського люкса, герцогиня Кройдонська повернулася до вітальні, старанно причинила за собою двері й люто процідила:

— Де твоя голова? Ти просто збожеволів, збожеволів цілковито й остаточно!

Герцог, знітившись, посовався в кріслі — як завжди, коли дружина брала його в роботу.

— Вибач, люба. Телевізор був увімкнутий. Я не чув, що ви ще розмовляєте. Думав, той тип уже пішов.— Він ковтнув віскі з содовою із чарки, яку держав у тремтячій руці, й жалісно додав: — Крім того, все разом узяте вибило мене з колії.

— «Вибач»! «Вибило з колії»! — В голосі дружини прорвалися істеричні нотки, а це було зовсім не схоже на неї.— Невже ти не розумієш, що все це може призвести до катастрофи?

— Розумію. Все це дуже серйозно. Дуже, дуже серйозно, хай йому біс.

Жалюгідний, скоцюрблений у глибокому шкіряному кріслі, він здався тепер карликом і нагадував тих мишоподібних істот у капелюхах-котелках, що їх так любляють малювати англійські карикатуристи.

— Після того, що ти накоїв, я зробила все, що могла,— гнівно провадила далі герцогиня.— Зробила геть усе, щоб люди думали, ніби ми провели цей вечір удвох у готелі. Я навіть підкинула версію про коротку прогулянку, на випадок, коли хто-небудь бачив, як ми поверталися. І після всього ти, як найпослідущий дурень, увалюєшся й заявляєш, що забув свої сигарети в машині!

— А хто мене чув? Тільки цей тип, цей адміністратор. Він не звернув уваги.

— Звернув. Я стежила за виразом його обличчя.— Герцогиня подумки наказала собі зберігати самовладання.— Ти хоч розумієш, в яку страшенну халепу ми вскочили?

— Я ж уже сказав. Розумію.— Герцог допив віскі і втупився очима в порожню чарку.— І страшенно шкодую, що так вийшло... Якби ти не вмовила мене... Якби я знав, що роблю...

— Ти був п'яний! Ти був п'яний, коли я застала тебе, і ти й досі не витверезився.

Він покрутив головою, намагаючись прогнати хміль.

— Ні, я вже тверезий.— І раптом його теж прорвало: — А якого біса ти стежила за мною? Чого ти полізла туди? Якби тебе не принесло...

— Облишмо це. Зараз ідеться про інше.

— Ти вмовила мене,— повторив він.

— Це був єдиний вихід. Єдиний! Тільки так ми можемо вискочити на суше.

— Не вірю. Якщо поліція знайде...

— Спочатку треба, щоб вона запідозрила нас. Саме тому я розіграла комедію з офіціантом. Це майже алібі, бо тепер усі вважатимуть, що ми весь вечір перебули тут... Цебто, вважали б, якби ти не зіпсував усе своїми сигаретами... Мені просто плакати хочеться!

— А ти поплач,— сказав герцог.— Це буде цікаво. Хоч слізьми доведеш, що ти — жінка!

Він випростався в кріслі, й покірливий, жалісний вираз раптом зійшов з його обличчя, очі дивилися майже твердо. Ця риса його вдачі — герцог умів змінюватись, як хамелеон,— не раз вражала його знайомих, і ніхто з них не знав напевно, коли він щирий, а коли прикидається.

Герцогиня зашарілася, і від цього її вродливе обличчя з класичними рисами ще покращало.

— Можна було б обійтись без цього.

— Можливо.— Герцог підвівся, підійшов до столика, налив, розпліскуючи, в чарку віскі й чвиркнув содової води з сифона. Потім, не обертаючись, сказав: — Я, однак, вважаю, що саме це отруює нам життя.

— А я цього не вважаю. Нам отруюють життя тільки твої негідні звички, до яких я зовсім непричетна. Мало того, що ти саме сьогодні заявляєшся до якогось брудного картярського кубла та ще й приводиш із собою оту дівку...

— Навіщо повторюватися,— втомлено сказав герцог.— Я ж уже все це чув. У машині, коли ми поверталися. Перше, ніж сталося оте...

— Я не думала, що мої слова дійшли до твоєї свідомості.

— Твої слова, люба, доходять крізь найгустіший туман. І хоч як я прагну огорнутися непроникним туманом, мені це не вдається.— Герцог Кройдонський ковтнув віскі й запитав: — Чому ти вийшла за мене заміж?

— Передусім, напевно, тому, що ти вирізнявся з-поміж людей нашого кола — чогось добивався, мав у житті якусь мету. Звідусіль я тільки й чула, що аристократія звиродніла. А ти, як тоді мені здавалося, спростовував це власним прикладом.

Він підніс чарку до очей і почав розглядати її проти світла.

— Тепер, очевидно, вже не здається?

— Лишилася тільки видимість, яка без моєї підтримки розвіялася б.

— Як же тоді Вашингтон?

— Ти маєш усі шанси потрапити туди, якщо слухаєш мене — якщо кинеш пити й спатимеш у власному ліжку.

Її чоловік глухо засміявся.

— У власному ліжку, кажеш? Воно надто холодне, хай йому біс.

— Я вже казала: без цього можна обійтись.

— А ти коли-небудь замислювалася, чому я одружився з тобою?

— Про деякі причини догадувалася.

— Тоді я назву тобі найголовнішу. — Він ще раз ковтнув віскі, немов підбадьорюючи себе, а тоді хрипко сказав: — Я хотів покласти тебе в те ліжка. Якнайшвидше. А іншого шляху, крім законного, не було.

— Дивно, що ти цього так домагався. Адже ти мав такий широкий вибір — і до, і після шлюбу.

Його налиті кров'ю очі втупилися їй в обличчя.

— Мені не потрібні були інші. Тільки ти. І досі потрібна тільки ти.

— Годі! — перепинила вона.— Ти зайшов надто далеко.

Він похитав головою.

— Ні. Сьогодні ти мене вислухаєш. Мене вабила твоя гордість, люба. Твоя величава, нелюдська гордість. Я не хотів ламати її. Хотів поділяти її з тобою. Щоб ти лежала розпростерта. Розкинувши ноги. Гаряча. Трепетна...

— Замовкни! Замовкни, ти... ти, розпуснику! — Її обличчя пополотніло, голос зірвався на вереск.— Хай поліція натрапить на твій слід, нехай тебе схоплять, нехай тобі дадуть десять років!

Коли Олберта Уеллса перенесли до номера 1410-го, прибув готельний лікар д-р Аронс — огрядний, добродушний, огорнутий майже видимою хмарою алкогольних випарів. Він з готовністю прийняв пропозицію доктора Аксбріджа, який сказав, що може завтра навідатися до хворого в ролі консультанта і вхопився за його пораду застосувати кортизон як засіб проти рецидиву. Доктор Аронс сам зателефонував медсестрі-надомниці («У мене чудова новина, люба! Ми знову працюватимемо разом»), і вона пообіцяла негайно приїхати.

Олберт Уеллс уже спав тихим сном.

Виходячи з Крістіною в коридор, Пітер чув, як доктор Аронс, що залишився чекати на медсестру, походжає по кімнаті і самими губами стиха наспівує арію тореадора («Пом, пом, пом-пом; пом, пом, пом-пом, пом-пом...»).

До півночі лишалося чверть години.

Прямуючи до ліфта, Крістіна сказала:

— Я рада, що ми залишили його в нас.

Пітер здивувався.

— Це ви про містера Уеллса? А що ж тут такого?

— Скільки є готелів, де зразу постаралися б збутися його! Ви ж знаєте їхні правила: тільки-но щось не так, адміністрація вмиває руки. Її цікавить тільки одне: час приїзду, час від'їзду й сплата рахунку. А до всього іншого — байдуже.

— Так то ж не готелі, а ковбасні фабрики. Для справжнього готелю головне — гостинність. І догляд, якщо мешканець потребує його. Найкращі готелі починали саме з цього. На жаль, про це тепер надто часто забувають.

Вона з цікавістю подивилася на нього.

— І ми, по-вашому, теж забуваємо?

— Атож! І неприпустимо часто. Якби моя воля, я б тут багато чого поставив з голови на ноги...— Він затнувся, збентежений цим, несподіваним для нього самого, вибухом емоцій.— Ет, я чогось розійшовся. Взагалі-то я держу ці бунтарські ідеї при собі.

— І даремно. Мовчати про такі речі, по-моєму, просто сором.

А втім, Крістіна й сама добре знала, що «Сейнт-Грегорі» функціонує далеко не ідеально й останнім часом існує, власне, завдяки своїй колишній репутації. До всіляких неполадок тепер додалися ще й серйозні фінансові труднощі, з яких хазяїн — Уоррен Трент — очевидно, вже не зможе викрутитися, якщо не вживе найрадикальніших заходів.

— Головою муру не проб'єш,— відказав Пітер.— Тим більше, що голова — одна, а мур — цегляний. У. Т. не схвалює нових ідей.

— Це ще не причина для того, щоб ховатися в кущі.

Він засміявся.

— У вас чисто жіночий погляд на речі.

— А я, між іншим, жінка.

— Знаю,— сказав Пітер.— Оце тільки вперше помітив.

«І це правда»,— подумав він. Відколи Макдермот, почавши працювати в «Сейнт-Грегорі», познайомився з Крістіною, вона була для нього лише співробітницею. І тільки зовсім недавно він почав помічати, яка вона гарна й чарівлива. Зважившись, він сказав:

— Я сьогодні навіть не обідав — забігався. Чи можна запросити вас на пізню вечерю?

— Я змалку люблю пізні вечері.

Біля ліфта він сказав їй:

— Мені лишилася ще тільки одна п'ятихвилинна справа. Я послав Гербі Чендлера перевірити, що сталося на одинадцятому поверсі, але довіряти цьому типові, по-моєму, не можна. Я тільки гляну, що там — і все.— Він легенько стис її руку.— Почекайте на мене в моєму кабінеті, добре?

Як на такого рослявого і, здавалося б, незграбного чоловіка, руки в нього були напрочуд ніжні. Крістіна скоса глянула на його різко окреслений, енергійний профіль з крутим, випнутим підборіддям. «А з нього незвичайне обличчя,— подумала вона.— Рішучості йому, видно, не бракує, і мужності теж». Вона раптом відчула, що хвилюється.

— Добре. Я почекаю.

7

«І надало ж мені в свій дев'ятнадцятий день народження опинитися саме тут! — з досадою думала Марша Прейскотт.— Краще б уже лишилася на балі!»

Бал студентського братства в готельному конференц-залі, на вісім поверхів нижче, був у розпалі. Звуки музики, приглушені відстанню й гамором, долинали крізь вікно люкса на одинадцятому поверсі — кілька хвилин тому один із хлопців, зірвавши пломбу, відчинив це вікно, бо задуха, сигаретний дим і густі алкогільні випари в переповненому приміщенні були вже нестерпні.

Так, вона зробила дурницю, прийшовши сюди; її знову підвело бажання втекти від нудьги, звідати чогось нового й незвичайного. А саме це й пообіцяв їй Лайл Дюмер — Лайл, з яким вона знайома була чи не змалку, якому іноді призначала побачення й батько якого, президент одного з міських банків, був близьким приятелем її тата.

— Тобі не набридли ці дитячі забавки? — спитав її Лайл, коли вони танцювали. — Тут нагорі хлопці найняли номер, я щойно звідти. От де справді весело! — Він хотів засміятися грудним голосом, як чоловік, але натомість верескливо захихотів. Потім руба спитав: — Підеш зі мною?

Марша, не подумавши, згодилась, вони піднялися на одинадцятий поверх і ввійшли в тісний, повний людей номер 1126-27; їх відразу огорнуло затхлим повітрям і збудженим гомоном багатьох голосів. Народу тут зібралося куди більше, ніж вона гадала, і її неприємно вразило те, що дехто з хлопців був уже зовсім п'яний.

Серед дівчат вона впізнала кількох знайомих — не подруг, а саме знайомих — і перекинулася з ними незначущими фразами, за гамором майже не чуючи власного голосу. Одна з дівчат, Сью Філліп, устигла впитися до нестями, і її кавалер, хлопець з Батон-Ружа, хлюпав на неї воду з черевика, раз у раз бігаючи до ванної кімнати. Рожева серпанкова сукенка Сью вже перетворилася на мокру ганчірку.

Хлопці, зустрівши Маршу незграйним хором привітань, відразу повернулися до імпровізованого бару — поставленої на бік шафи із скля-

ними дверцятами. Хтось — вона навіть не помітила, хто саме, — тицьнув їй до рук повну чарку.

Двері до другої кімнати люкса були зачинені, але за ними, очевидно, щось діялося. Лайл Дюмер, відразу забувши про Маршу, приєднався до купки хлопців, що стояли під дверима. До дівчини долинали уривки фраз; вона почула, як хтось запитав: «Ну, як воно було?» — але відповідь заглушив вибух цинічного реготу.

Прислухаючись до розмови, Марша почала догадуватися, що діється в другій кімнаті. Їй стало гидко, схотілось опинитися десь далеко від цього готелю, хай навіть удома, у великому порожньому особняку в Гардені, де їй так самотньо, так сумно в товаристві самих тільки покоївков, без батька, що поїхав півтора місяця тому й повернеться не раніш як за два тижні.

Згадавши про батька, Марша подумала: коли б він повернувся, як обіцяв із самого початку, то вона була б сьогодні не тут, а святкувала б свій день народження вдома. Марк Прейскотт, веселий і дотепний, керував би, як завжди, застільною розмовою, а круг столу сиділи б дочки його найближчих друзів, які — Марша знала це — відмовилися б від запрошень на студентський бал заради того, щоб побувати в неї. Але батько не приїхав. Натомість він подзвонив і винуватим голосом почав — уже вкотре! — просити пробачення. Цього разу він дзвонив із Рима.

— Маршо, золотко, я робив усе, що міг, але нічого не вийшло. І мені ще доведеться затриматися тут у справах на два-три тижні. Я знаю, що винен перед тобою, золотко, але постараюся винагородити тебе за все, коли приїду, слово честі! — Потім він обережно запитав, чи не хотіла б Марша відвідати свою матір та її нового чоловіка в Лос-Анджелесі; дівчина, навіть не подумавши, відмовилася, і на прощання батько сказав: — То бажаю тобі весело відсвяткувати день народження. Я вже вислав одну штучку, яка тобі дуже сподобається!

Слухаючи його ласкавий голос, Марша мало не заплакала. А втім, вона давно вже навчилася стримувати сльози, як навчилася відганяти від себе думки про те, чому власник великого новоорлеанського універсального магазину, на якого працює цілий загін високооплачуваних адміністраторів, мусить залежати від свого бізнесу більше, ніж будь-хто з його підлеглих. Можливо, в Римі його затримують інші речі, про які він їй не розповідає, так само як вона ніколи не розповість йому про те, що діється в цю мить у номері 1126.

Вирішивши піти звідси, Марша поставила чарку на підвіконня й почувала, що внизу грають «Зоряний пил». В цю пізню пору оркестри завжди переходили на старі сентиментальні мелодії, надто коли на естраді були Південні Джентльмени Моксі Б'юкенена — неодмінні учасники всіх урочистостей у готелі «Сейнт-Грегорі». Навіть якби не була на танцях, Марша впізнала б цей оркестр — такі ніжні й чисті звуки вміли видобувати з міді лише Б'юкененові зірки.

Нерішуче зупинившись коло вікна, Марша прикинула, чи варто повертатися на танці. Вона уявила собі знайому картину: розпарені хлопці в смокінгах кривляться, смикаючи себе за комірці й з тугою згадуючи про джінси та футболки; дівчата раз у раз зникають у туалетній кімнаті й там, за зачиненими дверима, хихикаючи, сповіряють одна одній свіжі таємниці; і все це разом узяте схоже на розігрувані дітьми костюмовані шаради. «Нудно бути молодою, — вже не вперше подумала Мар-

ша.— Надто коли всі довкола тебе теж молоді». Інколи — як-от тепер — їй дуже хотілося мати дорослого друга, друга-мужчину.

Лайл Дюмер, звісно, на таку роль не годився. Вона подивилася на нього. Він усе ще стовбичив з тими хлопцями під дверима — обличчя червоне й спітніле, накрохмалена маніжка випнулася, чорна краватка зсунулась набік. Марші аж дивно стало, що колись вона могла сприймати його серйозно.

Декотрі хлопці й дівчата вже виходили з номера. По-одному й по-двоє вони зникали в коридорі, й кімната швидко порожніла. Із сусідньої кімнати вислизнув хлопець, з виду доросліший за багатьох присутніх. Марша знала, що його звать Стенлі Діксон. Старанно причинивши за собою двері, він похитав головою, і до Марші долинули уривки фраз:

— ...Дівчата вже збираються... більше не хочуть... бояться... гарми-дер...

Хтось кинув:

— Не треба було збирати таке кодро...

— А може, котрусь із наших?..— пробелькотів Лайл Дюмер зовсім п'яним голосом.

— Тільки-от котру?

Хлопці почали обмацувати очима дівчат, які ще лишалися в кімнаті. Марша відвернулася й попрямувала до виходу.

Кілька друзів п'яної Сью Філліп даремно силкувалися поставити її на ноги. Один хлопець, тверезіший за інших, стурбовано гукнув:

— Маршо! Сью зовсім розкисла. Ти не допоможеш?

Вона неохоче зупинилася й подивилась на дівчину, яка розплющила очі й тепер сиділа, прихилившись спиною до стіни. Обличчя в неї було зелене, щелепа відвисла, помада розмазалася по підборідді. Зітхнувши, Марша сказала:

— Допоможіть дотягти її до ванної.

Коли вони втрьох підняли Сью, та заплакала.

Один хлопець хотів залишитись у ванній кімнаті, але Марша виштовхнула його й замкнула двері на клямку. Обернувшись, побачила, що Сью Філліп стоїть перед дзеркалом і з жахом дивиться на себе. «Хвалити бога,— подумала Марша,— хоч шок тебе трохи витверезить». А вголос сказала:

— Тільки без паніки. Кажуть, раз у житті кожен мусить цього зазнати.

— О господи! Мама вб'є мене,— простогнала дівчина й схилилася над унітазом — в неї почалася блювота.

Присівши на край ванни, Марша спокійно зауважила:

— Тепер тобі враз полегшає. Потім я помию тобі обличчя, ти підфарбуєшся, і все буде гаразд.

Вони вийшли з ванної хвилин через десять-п'ятнадцять; на той час у номері вже не лишалося нікого, крім Лайла Дюмера з дружками і хлопця, який допіру просив Маршу допомогти. Цей хлопець підбіг до дівчат і квапливо пояснив:

— Ми все владнали. Подруга Сью візьме її на ніч до себе.— Він потяг Сью за руку, і та слухняно пішла за ним. Обернувшись, хлопець гукнув: — Нас унизу чекає машина. Спасибі, Маршо!

«От і чудово,— подумала Марша.— Ну, а якщо Лайл Дюмер захоче проводити мене, я дам йому відкоша».

Вона взяла зі стільця пелеринку, яку скинула, допомагаючи Сью Філліп, і в цю мить почула, що двері в коридор зачинилися. Перед две-

рима, тримаючи руки за спиною, стояв Стенлі Діксон. Тихо клацнув замок.

— Слухай-но, Маршо,— сказав Лайл Дюмер,— куди це ти так поспішаєш?

Марша знала Лайла змалку, але таким бачила його вперше. Перед нею був незнайомий п'яний хам.

— Я йду додому,— сказала вона.

— Ет, облиш.— Поточуючись, він підійшов до неї.— Не комизись, краще вип'ємо.

— Ні, дякую.

Він наче й не почув:

— Ти тільки не брикайся, добре? Ми ж тут усі свої.

— Між нами кажучи,— спроквола процідив Стенлі Діксон,— дехто з нас сьогодні вже звідав райської втіхи. І ми не від того, щоб повторити.

Інші двоє хлопців, чиїх імен вона не знала, вишкірили зуби.

— Ваші бажання мене не цікавлять,— різко відказала дівчина.

«Тільки не показуй, що злякалася», звеліла вона собі й рішуче підійшла до дверей. Але Діксон, який стояв там, лише мовчки похитав головою.

— Будь ласка,— попросила вона.— Будь ласка, випустіть мене.

— Слухай, Маршо,— гукнув Лайл.— Ти ж хочеш, ми знаємо, що ти хочеш.— Він сласно захихотів.— Усі дівчата хочуть. Кажуть «ні», а самі хочуть, аж пищать. Правда ж, хлопці?

— Авжеж,— хрипким голосом ствердив третій хлопець.— Тут розводиться нічого, раз — і в ліжку!

— Попереджаю: якщо хтось доторкнеться до мене, я закричу.

— І даремно,— озвався Стенлі Діксон.— Бо зіпсуєш собі всю втіху.

Вона й незчулася, як він ступнув до неї і великою спітнілою лапою затис їй рота. Другою, важко дихаючи, скрутив їй руки, й дівчина мало не задихнулася від горілчаного перегару.

Вона спробувала вирватися, вкусити його за руку, але сили були нерівні. Перед її очима вигулькнуло скривлене гидкою посмішкою обличчя Лайла.

— От що, Маршо,— сказав він.— Не пручайся, все одно не викрутишся. Ти ж знаєш, що радять у таких випадках: краще розслабся й утішайся. Якщо Стен відпустить тебе, обіцяєш не галасувати?

Вона відчайдушно покрутила головою.

Один із хлопців схопив її за руку.

— Ну, чого ти впираєшся, Маршо? Лайл каже, що ти все вмієш. От і доведи нам, добре?

Вона видиралася щосили, але марно. Діксон тримав її в залізних обіймах, Лайл схопив за другу руку, і разом вони тягли її до спальні.

— Хай їй біс,— сказав Діксон.— Ану, беріть за ноги.

Четвертий хлопець відірвав дівчину від підлоги. Вона замолотила ногами, намагаючись ударити його, але теж не змогла — тільки позлітали бальні тувельки. Ще не ймучи віри, що це діється саме з нею, Марша побачила, що її вносять до спальні.

— Останній раз питаю,— тепер уже брутально, відкинувши улесливий тон, сказав Лайл.— Перестанеш ти пручатися чи ні?

— Роздягайте,— сказав хтось. А інший голос — їй здалося, того хлопця, що тримав за ноги,— нерішуче запитав:

— А може, не треба?

— Не дрейф,— озвався Лайл Дюмер.— Нам нічого не буде. Її татечко зараз розважається по римських бардаках.

В кімнаті стояли два ліжка. Маршу, яка все ще несамовито видиралася, кинули горілиць поперек того, що було ближче до дверей. Голову її боляче притисли до краю ліжка. Вона побачила над собою стелю — колись білу, а тепер брудно-сіру, з орнаментом посередині, там, де висіла люстра. Люстра була теж брудна, запорошена, а поряд на стелі жовтіла пляма — видно, колись просочилася вода.

Раптом люстра погасла, але в кімнаті світилася ще одна лампа — десь збоку. Діксон трохи пересунув руки. Тепер він напівсидів, напівлежав на ліжку, коло голови Марші, але його руки так само міцно тримали дівчину й затискали їй рот. Вона відчула, як її тіла торкаються інчі руки, відчайдушно заборсалась, однак вивільнити ноги не змогла. Тоді вона спробувала перевернутися та тільки почула, як, тріснувши, роздерлася її вечірня сукня.

— Я перший,— сказав Стенлі Діксон.— Ану, нехай хтось сяде на моє місце.— Він важко дихав над її головою. Хтось обійшов ліжку, м'яко ступаючи по килиму. Її все ще міцно тримали за ноги, але Діксонова рука почала поволі зсуватися з обличчя, а натомість насувалася чиясь інша. Марша приготувалася — і коли друга рука доповзла до її губ, щосили вп'ялася в неї зубами. Вона прокусила її до кістки.

Розлігся жалібний зойк, руку відсмикнули, і тоді Марша, набравши повні легені повітря, заверещала раз, і вдруге, і втретє, а потім розпачливо крикнула:

— Рятуйте! Рятуйте, люди!

Останнє слово пролунало вже глухо: Діксонова лапа знов опустилася їй на обличчя, і з такою силою, що дівчині аж в очах потемніло. Вона почула, як він гаркнув:

— Ах ти ж йолоп! Ах ти ж ідіот нещасний!

— Вона вкусила мене! — схлипуючи від болю, озвався інший.— Сука, вкусила мене за руку!

Діксон люто просичав:

— А ти сподівався, що вона поцілує її? Тепер увесь готель збіжить-ся сюди, так його й перетак!

— То, може, тікаймо? — запропонував Лайл Дюмер.

— Цить! — визвірився на нього Діксон.

На хвилину вони завмерли, прислухаючись.

— Тихо,— прошепотів Діксон.— Певне, ніхто не почув.

«Так, ніхто не почув»,— з відчаєм подумала Марша. Сльози затуманили їй очі, воля до опору покинула її.

І в цю мить у двері номера постукали. Тричі, твердо й настійно.

— О господи, хтось таки почув,— сказав третій хлопець. І простогнав: — Ох, рука болить!

Четвертий злякано спитав:

— Що робитимемо?

У двері постукали знову, ще енергійніше.

Потім з коридора долинуло:

— Відчиніть, будь ласка. Я чув крик.

Цей чоловік говорив з м'яким південним акцентом.

— Він там сам один,— прошепотів Лайл Дюмер.— Може, якось обдуримо його?

— Варто спробувати,— видихнув Діксон.— Беру це на себе.— Він пробурмотів до когось із хлопців: — Ану, тримай її, та гляди, не випустити, ясно?

Цього разу руки, що тримали Маршу, помінялися блискавично.

Потім клацнув замок, рипнули, прочиняючись, двері, і Стенлі Діксон, удаючи здивування, сказав:

— Слухаю вас?

— Прошу пробачення, сер. Я службовець готелю,— промовив той самий голос.— Йдучи коридором, я почув крик.

— Почули крик, кажете? — несподівано зухвалим, задирливим тоном перепитав Діксон. Та потім, видно, вирішив змінити тактику, бо вже спокійно додав: — Що ж, дякую. Тільки ви даремно турбувалися: просто моїй дружині приверзлося щось уві сні. Вона лягла спати раніше від мене. Тепер вона вже заспокоїлася.

— Що ж...— нерішуче сказав другий голос.— Коли справді нічого не сталося...

— Анічогісінько. Просто скрикнула вві сні — з ким цього не буває.

Він говорив упевнено й переконливо. Марша зрозуміла, що за мить двері зачиняться. Відколи вона, заплакавши, обм'якла, рука на її обличчі теж трохи розслабилася. І тепер, зібравши всі сили, дівчина шарпнулася вбік, і на мить їй вдалося вивільнити голову.

— Рятуйте! — заволатала вона.— Не вірте йому! Рятуйте!

Їй знову грубо заткнули рота, але незнайомиць уже зовсім іншим тоном сказав:

— Прошу впустити мене.

— Це приватне помешкання. Я сказав вам: моя дружина кричить уві сні.

— Даруйте, сер, але я не вірю вам.

— Ну, що ж,— сказав Діксон.— Заходьте.

Мов по команді, руки, що тримали Маршу, пустили її. Дівчина притьмом піднялася на руках, обличчям до дверей. У спальню ввійшов молодий негр — хлопець років двадцяти — двадцяти трьох, з розумним обличчям, чепурно вдягнений і старанно зачесаний.

З першого ж погляду зрозумівши, що тут діється, він різко сказав:

— Зараз же відпустіть дівчину!

— Ні, ви тільки подивіться, хлопці,— промовив Діксон.— Ви тільки подивіться, хто нами командує!

Марша підсвідомо зауважила, що двері в коридор усе ще прочинені.

— Ну що ж, негритосе,— процідив крізь зуби Діксон.— Ти сам набивався, так на ж тобі!

Він блискавично по-боксерському викинув уперед правий кулак, вклавши в удар усю силу і вагу свого кремезного, дужого тіла. Якби цей удар влучив у ціль, молодий негр не встояв би на ногах. Але той одним рухом, легким, як балетне па, відхилився вбік, і кулак ковзнув мимо його голови. І в ту мить, коли Діксон, втрачаючи рівновагу, хитнувся вперед, негр лівою рукою, знизу вгору, щосили затопив нападаючого в щелепу.

Марша почула, як у коридорі відчиняються двері.

Тримаючись рукою за щоку, Діксон просичав:

— Ах ти ж сучий син! — І, обернувшись до своїх дружків, скомандував: — Ану, всі разом!

Тільки хлопець із прокушеною рукою зостався на місці. Троє ж інших водночас накинулися на молодого негра і збили його з ніг. Марша чула глухі удари, а з коридора — дедалі гучніший гомін голосів.

Хлопці теж почули його.

— Ушиваймося, бо погоримо! — вигукнув Лайл Дюмер.

Перший кинувся до дверей той, що не брав участі в бійці; інші подалися слідом за ним. Марша почула, як Стенлі Діксон, вибігаючи, кинув:

— Стався нещасний випадок. Ми біжимо по допомогу.

Молодий негр спробував підвестися з підлоги. Обличчя його було закрявлене.

В коридорі, заглушаючи гамір, пролунав твердий, упевнений голос:

— Ви не скажете, де бешкетують?

— Отут, отут,— збуджено заторохтіла якась жінка.— Такий скандал! І крик, і бійка...

Хтось невдоволено прохрипів:

— Я давно вже поскаржився, але ніхто не звернув уваги.

Розчахнулися двері. Марша побачила за ними кілька облич, потім їх заслонила висока постать. Двері зачинилися, під стелею спалахнуло світло.

Обвівши очима розгромлену кімнату, Пітер Макдермот спитав:

— Що тут сталося?

Марша заридала, здригаючись усім тілом. Вона спробувала підвестися, але не змогла, тільки згорнула на ногах розідрану сукню і безсило прихилилася до спинки ліжка. Губи не слухались її. Схлипуючи, ковтаючи слова, дівчина простогнала:

— Хотіли... згвалтувати...

Макдермотове обличчя закам'яніло. Він перевів погляд на молодого негра, який стояв, прихилившись плечем до стіни, і носовиком стирав з обличчя кров.

— Ройс!

В очах Макдермота заяріла холодна лють.

— Ні, ні! — благально пробелькотіла Марша.— Не він! Він урятував!

Вона заплющила очі — подумала, що зараз знову почнеться бійка, і їй зробилося млосно.

Молодий негр випростався, сховав носовика й глузливо сказав:

— Ну, чого ж ви стоїте, містере Макдермот? Бийте й ви! А потім скажете, що били спробою, не розібравшись.

Пітер холодно відповів:

— Так, я справді не розібрався, Ройсе. Прошу пробачення.

Він одчував глибоку антипатію до Елоїса Ройса, який поєднував обов'язки камердинера Уоррена Трента із студіюванням юриспруденції в університеті імені Лойоли. Багато років тому Елоїсів батько, син раба, став слугою, приятелем і повірником хазяїна готелю Уоррена Трента. За чверть століття, коли старий помер, місце його зайняв Елоїс, який народився й виріс у «Сейнт-Грегорі». Хлопець жив у приватному помешканні Трента на горішньому поверсі готелю й користувався певними, хоча й не окресленими чітко привілеями — зокрема, мав доволі часу для навчання. Пітер Макдермот вважав, однак, що в Ройса забагато гонору; хлопець з гострою недовірою ставився до будь-яких виявів приязні й шукав образи там, де нею й не пахло.

— Розкажіть, що ви бачили,— сказав Пітер.

— Їх було четверо. Четверо юних білих джентльменів.

— Ви впізнали кого-небудь з них?

Ройс кивнув.

— Двох.

— Цього вже досить.— Пітер підійшов до телефону, що стояв на тумбочці біля ліжка.

— Куди ви хочете дзвонити?

— В поліцію, а то ж куди.

Молодий негр криво всміхнувся.

— Я б вам не радив цього робити.

— Чому?

— Хоч би тому, що мені доведеться свідчити,— Елоїс Ройс почав вимовляти слова з підкресленим південно-негритянським акцентом.— А дозвольте запевнити вас, містере Макдермот, що жоден суд присяжних у нашому суверенному штаті Луїзіана не візьме до уваги свідчення негритоса, коли в звалтуванні чи у спробі звалтувати звинувачують білих. Атож, сер, надто коли четверо юних білих джентльменів хором скажуть, що негритос бреше. Нічого не вийде навіть у тому разі, коли міс Прейскотт потвердить мої свідчення, хоч я певен, що татечко не дозволить їй цього, бо не схоче скандалу.

Пітер слухав його, тримаючи трубку в руці. Тепер він поклав її на місце.

— Іноді мені здається,— сказав він,— що ви навмисне згущаєте барви.— Але Пітер знав, що Ройс має рацію. Скинувши оком на Маршу, спитав: — Ви назвали дівчину «міс Прейскотт»?

— Еге ж. Це дочка містера Марка Прейскотта. Того самого Прейскотта. Я не помилився, міс?

Дівчина кивнула головою, дивлячись на них змученими очима.

— Міс Прейскотт, ви знаєте людей, що напали на вас? — спитав Пітер.

— Так,— ледь чутно відповіла вона.

— Вони всі, по-моєму, належать до студентського братства,— докинув Ройс.

— Це справді так, міс Прейскотт?

Вона знов кивнула.

— І ви прийшли сюди разом з ними?

— Так,— прошепотіла Марша.

Пітер помовчав, допитливо дивлячись на неї. Потім сказав:

— Міс Прейскотт, вирішуйте самі — заявляти в поліцію, чи ні. Адміністрація готелю в усьому піде вам назустріч. Боюсь, однак, що Ройс має рацію: якщо ви заявите, розголосу не минути, причому про вас писатимуть не зовсім приємні речі. А втім, без вашого батька ми, звичайно, нічого не робитимемо. Я викличу його сюди, добре?

Марша підвела голову й уперше подивилася Пітерові просто в очі.

— Мій батько в Римі. Будь ласка, не кажіть йому.. Ніколи...

— Що ж, тоді ми вживемо інших заходів. Неофіційних. В усякому разі, я вважаю, що такі речі нікому не повинні минати безкарно.— Пітер обійшов ліжку і тільки тепер побачив, яке молоде це дівчисько — майже дитина! — і яке вродливе.— Чи можу я зробити що-небудь для вас зараз?

— Не знаю. Не знаю,— вона знову заплакала, тепер уже беззвучно.

Пітер розгублено постояв над нею, потім вийняв із кишені і подав дівчині білий носовик. Та взяла, втерла очі, висякалася.

— Краще?

Вона кивнула.

— Дякую.

В її душі змішалися образа, сором, гнів, що волав до помсти, сліпої помсти за всяку ціну, і бажання, яке її огортало вже не раз і ще ніколи не здійснювалося — знайти захист і заспокоєння в ласкавих, бережних обіймах. Та сильнішою за всі ці почуття була безмірна, паралізуюча фізична втома.

— Вам треба відпочити,— сказав Пітер Макдермот.

— Тільки не тут.

Він співчутливо кивнув.

— Полежте трохи, а тоді ми відвеземо вас додому.

— Ні, ні! Додому я теж не хочу. А не можна де-небудь тут... у готелі? Тільки в іншій кімнаті...

Він похитав головою.

— На жаль, вільних номерів немає.

Елоїс Ройс тим часом вимив у ванній обличчя, потім став на дверях вітальні і, обдивляючись довкола, стиха свиснув; меблі були поперекидані, на залитому вином килимі валялися недокурки, пляшки, бите скло. Через плече він кинув Макдермотові:

— Видно, тут погуляли на славу.

— Що й казати.

Марша благально спитала:

— Невже не знайдеться хоч якась кімнатка? Я згодна будь-куди, аби не додому!

Пітер завагався.

— Можна було б у п'ятсот п'ятдесят п'ятий...

Він глянув на Ройса.

Номер 555 — невеличка кімната — був особистим приміщенням заступника головного адміністратора готелю. Пітер користувався ним дуже рідко, зласне, тільки тоді, коли треба було перевдягтися.

— Я піду в будь-який,— сказала Марша.— Тільки подзвоніть, будь ласка, додому й скажіть нашій економці — її звать Анна,— що я залишуся тут.

— Я можу принести ключ,— запропонував Ройс.

Пітер кивнув.

— І будь ласка, вертаючись, зайдіть туди й візьміть мій халат. Мабуть, треба й покоївку викликати.

— Запросити сюди покоївку — все одно, що влаштувати звідси радіорепортаж.

Пітер подумав: без пліток однаково не обійдеться. Щоразу, коли трапляється така історія, поголос про неї шириться по всіх готельних службах із швидкістю звуку. Та чи є рація підтверджувати плітки свідченнями самовидців?

— Гаразд, переконали. Ми вдвох відведемо туди міс Прейскотт. Спустимося службовим ліфтом.

Коли молодий негр відчинив двері в коридор, загули збуджені голоси, посипався град запитань. Тільки тепер Пітер згадав, що там юрмляться розтриважені мешканці, почув Ройсові стримані, спокійні відповіді, потім двері зачинилися.

Марша, не розплющуючи очей, пробурмотіла:

— Ви навіть не сказали мені, хто ви.

Пітер, попросивши пробачення, назвав своє ім'я, пояснив, ким працює. Дівчина лежала, не озиваючись, прислухаючись не так до змісту

його слів, як до звучання тихого, заспокійливого голосу, що приємно заколисував її. Вже крізь сон вона почула, як повернувся Елоїс Ройс, потім їй допомогли підвестися з ліжка, наділи на неї халат і швидко провели безлюдним коридором. Після ліфта був ще один коридор, а потім ліжка, на яке вона зразу лягла. Той самий спокійний голос промовив: «Сердешна, зовсім знесилася».

У ванній задзюрчала вода. Їй сказали, що можна йти митися, і вона, мов сновида, босоніж потьопала до ванної й замкнулася там.

Біля ванни лежала акуратно згорнута синя піжама. Помившись, Марша надягла її. Піжама була чоловіча, завелика. Рукави звисали аж до колін, штани вона закасала, але, виходячи з ванної, мало не впала, наступивши на холошу. Чиїсь дбайливі руки підхопили її, підвели до ліжка. Зручно вмощуючись під чистим, накрохмаленим простирадлом, дівчина знову почула спокійний, зичливий голос Пітера Макдермота. «В нього гарний голос,— подумала вона.— І сам він теж гарний».

— Ми з Ройсом ідемо, міс Прейскотт. Замок на цих дверях замикається сам, ключ на тумбочці біля ліжка. Спіть спокійно, вас ніхто не турбуватиме.

— Дякую,— сонно озвалась вона.— А піжама чия?

— Моя. Даруйте, що завелика.

Марша спробувала похитати головою, але забракло сили.

— Нічого... Мені добре...

Їй приємно було, що це його піжама. Це майже все одно, що його обійми.

— Дуже добре,— прошепотіла вона, і сон здолав її.

8

Пітер стояв на п'ятому поверсі сам, чекаючи ліфта. Елоїс Ройс уже поїхав службовим підйомником нагору, в свою кімнату, суміжну з покоями хазяїна готелю.

«Сьогодні нудьгувати не довелося,— думав Пітер,— хоч веселого було мало...» А втім, він уже звик до того, що готель — це вмістище людських драм, які часто розігруються в усій своїй непривабливості перед очима в службовців.

Ліфтерові Пітер назвав перший поверх. Він не забув, що Крістіна чекає його на другому, в канцелярії, але ця, остання справа мала забрати в нього лише кілька хвилин.

Тепер він поспішав, але ліфт, як на те, не хотів їхати. Ліфтер даремно торгав важіль.

— Перевірте, може, двері не стулилися, — сказав Пітер.

— Та ні, стулилися, сер. Річ не в дверях; видно, порушилися контакти, або тут, або десь там,— ліфтер мотнув головою вгору, показуючи на дах, де стояли підйомні механізми, потім додав: — Останнім часом це не робота, а чиста мука. Головний інженер недавно сам лазив на горище, тільки не знаю, що він там побачив.— Він знову різко смикнув важіль, і тут механізм, нарешті, ввімкнувся. Здригнувшись, ліфт поповз униз.

— Котрий це ліфт?

— Номер чотири.

«Завтра треба з'ясувати у головного, в чім річ»,— подумав Пітер. Коли він вийшов у вестибюль, годинник показував пів на першу. Як звичайно в цю пору, метушня і галас у вестибюлі втишилися, хоч людей у ньому було ще чимало, а звуки музики із Синьої зали свідчили про те, що там ще вечеряють і танцюють. Пітер звернув праворуч, до бюро оформлення, і тут побачив, що навперейми йому суне гладка туша— начальник готельної охорони Огілві, якого Пітер даремно розшукував допіру по всіх усюдах. Кругле, щокате обличчя екс-полісмена (багато років тому він звільнився, так і не заслуживши личок, з новоорлеанської поліції) мало підкреслено байдужий вираз, але свинячі очиці весь час бігали, підмічаючи все, що робиться довкола. Як завжди, від нього йшов важкий сигарний дух, і з нагрудної кишені стирчали рядком, мов торпеди, головки товстих сигар.

— Кажуть, ви шукали мене,— сказав Огілві. Це було не запитання, а, радше, байдужа констатація факту.

Пітер відчув, що знову скипає гнівом.

— Авжеж, шукав. Де вас носило?

— Ходив у справах, містере Макдермот.— Цей здоровенний, опастий чолов'яга мав на диво тоненький голосок.— Доповідав у поліційному управлінні про одну неприємність. У нас сьогодні з камери схову вкрали валізу.

— «Доповідав!» Скажіть краще, з ким ви грали в покер?

У свинячих очицях спалахнули лихі вогники.

— Якщо не вірите— прошу, подзвоніть і запитайте. Або побалакайте з містером Трентом.

Пітер махнув рукою. Він знав, що перевірка була б тільки марнуванням часу. Цей тип, безперечно, подбав про алібі, і його друзі з управління підтвердять усе, що він скаже. До того ж, Уоррен Трент не схоче вкрутити хвоста Огілві, своєму давньому службовцеві. Подейкували, ніби гладкий детектив має владу над хазяїном, бо знає про деякі грішки його молодості. Так чи не так, Огілві користувався на службі правами недоторканної особи.

— Поки ви десь ходили, тут сталися дві досить серйозні пригоди,— сказав Пітер.— Але ми вже все владнали без вас.

«А може, й краще, що обійшлося без його участі,— подумав він.— Цей кабан, безперечно, не здогадався б зробити для Олберта Уеллса все те, що так вправно зробила Крістіна, та й в історії з міс Прейс-котт не виявив би ні такту, ні співчуття». Не бажаючи більше псувати собі настрої думками про Огілві, Пітер холодно кивнув йому й підійшов до бюро оформлення.

Нічний реєстратор, з яким він недавно розмовляв по телефону, сидів за своїм столом. Пітер вирішив повести розмову в мирному тоні. Приязно всміхаючись, він сказав:

— Дякую за допомогу, тепер усе гаразд. Містер Уеллс спочиває в новому номері. Доктор Аронс домовився з доглядальницею, а наш головний інженер спорудив справжній кисневий апарат.

Коли реєстратор побачив Пітера, його обличчя закам'яніло, але, почувши ці слова, він полагіднішав.

— Я не думав, що хворий у такому тяжкому стані.

— Якийсь час містер Уеллс був на волосинку від смерті. Через те я й допитувався, чому його перевели в цей злочасний номер.

Реєстратор покивав головою— мовляв, тепер я зрозумів.

— Це й справді неподобство. Запевняю вас, я особисто з'ясую всі обставини.

— На одинадцятому поверсі теж сталася неприємність. Ви не скажете, на кого записаний люкс 1126-27?

Реєстратор попорпався в картотеці й видобув картку.

— На містера Стенлі Діксона.

— На Діксона, кажете? — Це було одне з двох імен, що їх назвав Елоїс Ройс, коли вони вийшли з номера 555.

— Син торговця автомобілями, Містер Діксон-старший часто буває в нашому готелі.

— Дякую. Позначте в себе, що люкс звільнився; хай касир надішле рахунок поштою.— Тут йому спала на думку інша можливість.— А втім, не треба. Рахунок хай передадуть завтра мені, а я підготую листа з вимогою відшкодувати збитки.

— Добре, містере Макдермот.— Реєстратора наче підмінили.— Все буде зроблено, як ви кажете.

По-дружньому попрощавшись з ним, Пітер перейшов до незайнятого столу, за яким удень сидів один з молодших адміністраторів, відшукав у телефонній книзі номер Марка Прейскотта й назвав його телефоністці. За хвилину чи дві в трубці озався сонний жіночий голос. Відрекомендувавшись, Пітер сказав:

— Міс Прейскотт доручила мені побалакати з Анною.

Той самий голос, вимовляючи слова на південний лад, відповів:

— Анна — це я. З міс Маршею щось сталося?

— Ні, з нею все гаразд, вона тільки попросила переказати, що залишиться на ніч у готелі.

— Даруйте, я не розчула, хто зі мною говорить,— сказала економка.

Пітер терпляче пояснив, а потім додав:

— Слухайте, якщо ви в чомусь сумніваєтеся, можете мені передзвонити. Наберіть комутатор «Сейнт-Грегорі» й попросіть, щоб вас з'єднали з адміністратором у вестибюлі.

— Гаразд, сер, я зроблю це,— зразу ж погодилася жінка, Менш як за хвилину їх знову з'єднали.— Ну от, тепер я спокійна,— сказала вона.— А то ми турбуємося за міс Маршу — батько її у від'їзді, не доведи, господи, скоїться щось...

Поклавши трубку, Пітер спіймав себе на тому, що Марша Прейскотт не йде йому з думок. «Треба буде побалакати з нею завтра,— вирішив він.— Зокрема, з'ясувати, що було перед тим, як на неї напали. І чому в номері був такий розгардіяш».

Він помітив, що Гербі Чендлер крадькома позиркує на нього з-за своєї конторки і, підійшовши до старшого розсильного, холодно промовив:

— Вам, здається, сказано було перевірити, що робиться на одинадцятому поверсі.

Очі на Чендлеровій тхорячій фізіономії невинно округлилися.

— А я перевіряв, містере Мак. Обійшов увесь поверх, і всюди було тихо.

«І це щира правда»,— подумав Гербі. Кінець кінцем він наважився таки піднятися на одинадцятий поверх, і там йому враз відлягло від серця, бо на той час було вже по всьому. Більше того, повернувшись у вестибюль, він дізнався, що обидві повії вже непомітно вислизнули з готелю.

— Може, ви недосить уважно прислухалися?

Гербі Чендлер уперто похитав головою.

— Я зробив усе так, як ви звеліли, містере Мак. Ви звеліли поїхати нагору — я й поїхав, хоч це не мій обов'язок.

— Що ж, гаразд.— Пітер відчував, що старший розсильний щось приховує від нього, але вирішив тим часом не припірати його до стінки.— Я з'ясую деякі обставини, і тоді ми, можливо, ще повернемося до цієї розмови.

Ідучи через вестибюль до ліфта, він відчував на своїй спині погляди Гербі Чендлера й старшого детектива Огілві. Цього разу він піднявся тільки на один поверх.

Крістіна чекала на нього в його кабінеті. Вона скинула черевички й з ногами востилася в зачохленому шкіряному кріслі — тому самому, в якому сиділа півтори години тому. Очі її були заплющені, думки витали десь далеко-далеко. Поява Пітера повернула її до дійсності.

— Нізащо не одружуйтеся із службовцем готелю,— сказав він їй.— Він собі не належить.

— Дякую, що вчасно попередили,— відповіла Крістіна.— А то я мало не закохалася в нашого нового заступника шеф-кухаря.— Вона випростала ноги, вступила в черевички.— Більше ніяких неприємностей?

Він усміхнувся, радіючи, що знову бачить Крістіну, чує її голос.

— Для нас — ні. Для інших, можливо, ще будуть. Розповім по дорозі.

— По дорозі куди?

— Будь-куди, аби якнайдалі звідси. Цей готель мені сьогодні вже остогид, та й вам, напевно, теж.

— То, може, подамося у Французький квартал? Там іще все відчищено. А можна й до мене, я зготую омлети. Краще за мене їх ніхто не готує!

Пітер допоміг їй устати, підвів до дверей і, виходячи, вимкнув світло.

— Я тільки тепер зрозумів, чого мені весь час хотілося. Хай живе омлет! — вигукнув він.

9

Вони вийшли на вулицю і, обминаючи дощові калюжі, попрямували до кількаярусної автостоянки, розташованої за півтора квартала від готелю. Небо вияснявалось після короткої зливи, і в розривах між хмарами вигулькував майже повний місяць. Центр міста засинав; серед тиші вони чули тільки клаксони нічних таксі та свої власні кроки, що глухою луною відбивалися в глибокій темній ущелині між домами.

Заспаний доглядач стоянки подав з горішнього ярусу Крістінін «фольксваген», дівчина сіла за кермо, а Пітер, скоцюрбившись, востився поряд.

— Розкішно! Ви дозволите мені трохи випростатися? — Він обняв рукою спинку шоферського сидіння — ще трохи, і рука торкнулася б її плечей...

На розі Кенел-стріт їх затримав світлофор — перед ними велично проплив новенький туристський автобус.

— Ви обіцяли розповісти, що сталося,— нагадала вона.

Він наморщив лоба, повертаючись думками до готелю, потім коротко, без зайвих деталей, розповів усе, що знав про напад на Маршу Прейскотт. Крістіна мовчки вела маленький автомобіль на північний схід. Вона заговорила тільки після того, як Пітер переказав зміст своєї розмови з Гербі Чендлером і зауважив, що старший розсильний, очевидно, щось приховує.

— Приховувати — це він уміє. Тому й держиться у нас так довго.

— На вмінні держатися далеко не заїдеш,— кинув Пітер.

Крістіна зрозуміла його — вона знала, що Пітера як адміністратора дратують численні організаційні вади, але він не має влади виправити їх. В інших готелях, з чітко визначеною системою субординації, таких проблем взагалі не буває. Але в «Сейнт-Грегорі» діють неписані закони, а останнє слово завжди лишається за всевладним і свавільним Уорреном Трентом.

За звичайних обставин Пітер, один з найкращих випускників факультету готельної адміністрації Корнельського університету, давно знайшов би собі інше, пристойніше місце роботи. Та в тім-то й річ, що обставини були незвичайні: над ним висіли хмари, важкі й безпросвітні, і кар'єра його надовго зайшла в глухий кут.

Іноді він похмуро розмірковував над тим, як це сталося, і щоразу одверто признавався собі, що винен у всьому сам.

В «Уолдорфі», куди він влаштувався по закінченні університету, Пітерові Макдермоту пророкували блискуче майбутнє. Молодого заступника чергового адміністратора мали вже перевести на вищу посаду, коли сталося лихо: в робочий час його застукали в ліжку з мешканкою готелю.

Самі по собі ця історія ще могла б минуться йому. Самотні жінки частенько заграють із симпатичними молодими службовцями готелю, і рано чи пізно ті піддаються на спокусу. Звикла до таких випадків адміністрація обмежується, як правило, суворим попередженням.

Пітерову провину, однак, обтяжували зразу дві обставини. Чоловік спокусниці, діючи вкупі з найнятими приватними детективами, сам брав участь у цій «операції», й завершилася вона гучним шлюбозрозлучним процесом, що дуже захитав репутацію готелю. Тут наспіла ще й розплата за давню помилку. За три роки до скандалу Пітер Макдермот несподівано для самого себе оженився, але подружнє життя не вдалося: вони з дружиною дуже скоро роз'їхалися. Власне, випадок у готелі до певної міри пояснювався його самотністю й неприкаяністю. А тепер жінка, з якою він давно не жив, скористалася з готових доказів, теж порушила справу про розлучення і, звісно, домоглася свого.

Завершилося все це тим, що його витурили з роботи й занесли в чорний список усіх великих готельних компаній.

Певна річ, про існування чорного списку ніхто вголос не говорив. Та до якої б компанії Пітер не звертався, йому одразу рішуче відмовляли. І тільки хазяїн «Сейнт-Грегорі» — незалежного закладу — погодився взяти його на роботу, причому хитрючий Уоррен Трент поклав йому платню, на яку могла пристати лише людина, що потрапила в безвихідь.

Тим-то, дозволивши собі хвилину тому критичні зауваження, він продемонстрував незалежність поглядів, на яку, власне, не мав права. «І Крістіна, мабуть, розуміє це»,— подумав він.

Пітер дивився, як дівчина вправно веде машину вузькою Бургунді-стріт, що огинає Французький квартал, а потім тягнеться з півмилі понад Міссісіпі. За два квартали від яскраво освітленої і все ще досить людної Бурбон-стріт Крістіна, зменшивши швидкість, обминула п'яну компанію, потім сказала:

— Вам, по-моєму, слід знати от що: завтра приїздить Кертис О'Кіф.

Цієї новини Пітер боявся, хоч розумів, що рано чи пізно почує її.

Ім'я Кертиса О'Кіфа багато хто вимовляв мало не з побожною шанобливістю. Власник міжнародної готельної мережі, він купував готелі так, як купують краватки чи носовики. Навіть для малопоінформованої людини поява Кертиса О'Кіфа в «Сейнт-Грегорі» могла означати лише одне: намір придбати цей готель і приєднати його до своєї імперії.

— Хоче прицінитися? — спитав Пітер.

— Можливо.— Крістіна дивилася вперед, на тьмяно освітлену дорогу.— У. Т., звісно, й чути про це не хоче. Проте може статися, що його припруть до стіни.— Вона хотіла додати, що ця звістка не підлягає розголошенню, але передумала. Пітер і сам зрозуміє це. А звістка про візит О'Кіфа однаково облетить увесь готель через кілька хвилин після його появи.

— Що ж, до цього йшлося.— Ні для Пітера, ні для його колег не було таємницею, що за останні кілька місяців «Сейнт-Грегорі» зазнав чималих збитків.— І все-таки шкода.

— Ну, співати відхідну ще зарано,— зауважила Крістіна.— А до того ж, кажу вам, У. Т. не має наміру розставатися з готелем.

Пітер тільки мовчки кивнув головою.

Залишивши позаду Французький квартал, вони завернули ліворуч, на широкий зелений бульвар — Еспленейд-авеню.

Крістіна заговорила знову:

— Щоб перекрутитися, нам потрібен свіжий капітал. У. Т. весь час шукає його. І все ще сподівається знайти.

— А як не знайде?

— Тоді нам доведеться зникати до присутності містера Кертиса О'Кіфа.

«І до відсутності містера Пітера Макдермота»,— подумки додав Пітер. Хіба що О'Кіфова компанія вирішить, що він заслужив реабілітацію й залишить його на цій посаді... Але навряд чи це станеться. Цебто, колись, напевно, його виправдають, якщо він знову чимось себе не заплямує. Але це буде не скоро. Виходить, незабаром знов доведеться шукати роботи. «Ет, доведеться — так доведеться, — подумав він.— Отоді й сушитимеш собі голову». А вголос сказав:

— «Сейнт-Грегорі» імперії О'Кіфа! Коли ж ми довідаємося, чим усе це скінчиться?

— В загальних рисах, гадаю, наприкінці цього тижня.

— Так скоро?

Крістіна знала, що ця нагальність зумовлена вельми поважними причинами, але пояснювати їх не стала.

— Свіжого капіталу старому не знайти,— впевнено промовив Пітер.

— Чому ви так вважаєте?

— Тому, що фінансисти не люблять кидати гроші на вітер. Їм подавай прибутки. А прибутки можливі тільки при розумному господарюванні, яким у «Сейнт-Грегорі» і не пахне. Нас може врятувати лише докорінна реорганізація, але про неї ніхто не думає.

Вони мчали на північ широкою магістраллю Єлісейських Полів, коли раптом попереду спалахнуло й загойдалося з боку в бік сліпуче біле світло потужного ліхтаря. Крістіна загальмувала; коли машина зупинилась, до них наблизився полісмен служби руху. З ліхтарем у руці він обійшов довкола «фольксваген», уважно оглядаючи його. Пітер з Крістіною тим часом побачили, що ділянку шляху попереду обгороджено канатним бар'єром. За бар'єром кілька полісменів в уніформах і в цивільному обстежували асфальт, присвічуючи собі ліхтарями.

Крістіна опустила бокову шибку. Закінчивши огляд, полісмен сказав у вікно:

— Вам доведеться об'їхати загорожу. Рушайте повільно лівим боком шосе, а на тому кінці регулювальник переведе вас на праву смугу.

— Тут щось сталося? — поцікавився Пітер.

— Так. Якийсь водій збив двох перехожих і втік. Години зо три тому.

— Убив? — спитала Крістіна.

Полісмен кивнув.

— Семирічну дівчинку.— Потім, дивлячись на їхні злякані обличчя, пояснив: — Переходила з матір'ю дорогу. Мати в лікарні. Дитина загинула на місці. Водій не міг не помітити, але навіть не зупинився. Втік мерзотник!

— Ви його знайдете?

— Обов'язково, — впевнено кивнув полісмен і, показавши на бар'єр, додав: — Ті хлопці своє діло знають, а цей випадок їх особливо обуриє. До того ж на дорозі знайдено уламки скла, та й на машині мають бути сліди.

Ззаду наближалось кілька автомобілів, і полісмен знаком звелів Крістіні їхати далі.

Поки дівчина повільно вела машину повз огорожу, обоє мовчали. Якесь невловима асоціація, неясна гадка не давала Пітерові спокою, але пробитися в свідомість не могла. Нарешті він вирішив, що думки його сплутала розповідь про нещасний випадок, раптова картина трагедії; проте невиразний, тривожний неспокій ятрив його, й отямився він тільки тоді, коли Крістіна сказала:

— Ну от, ми майже вдома.

Вони звернули з Єлісейських Полів на Прентіс-авеню. А за хвилину зупинилися на стоянці перед триповерховим будинком сучасної архітектури.

— В крайньому разі,— бадьоро вигукнув Пітер,— я завжди зможу влаштуватися барменом!

Він готував коктейлі у вітальні — приємній кімнаті, де переважали м'які синьо-зелені тони, а Крістіна поралася в розчиненій кухні — розбивала над мискою яйця.

— А ви вже барменом працювали?

— Доводилось.— Він відміряв нігтем на пляшці три унції віскі, налив порівну в дві чарки, потім узявся за пляшечки з ангостурою і пейшо¹.— Коли-небудь розповім.

Подумавши, Пітер додав ще трохи віскі, потім носовиком витер краплі з синього килима і, випроставшись, обвів поглядом затишну ві-

¹ Ангостура, пейшо = ароматні гіркі тонізуючі настоянки.

тальню. В кімнаті стояла старосвітська французька софа (оббивка — синє й зелене листя на білому полі), двоє хеплвайтських стільців¹, комод з мармуровим верхом і низенький інкрустований буфет, на якому Пітер готував коктейлі. На стінах висіли кольорові ліногравюри місцевих графіків-французів і одна олією намальована картина якогось сучасного імпресіоніста. Кімната була мила й привітна. «Як і її хазяйка», — подумав Пітер. Лише громіздкий, неоковирний годинник, що цокав біля його вуха на буфеті, контрастував з обстановкою. Годинник цей, із чударнацькими бронзовими закрутками й розмитим, стертим циферблатом, походив, безперечно, з вікторіанської епохи. Розглядаючи його, Пітер аж знизав плечима.

Коли він увійшов з чарками до кухні, Крістіна саме виливала збиті яйця з миски на сковорідку, що тихо шкварчала.

— Ще три хвилини — і все, — сказала вона.

Він дав їй чарку, й вони цокнулися.

— Ну, послухаємо, що ви скажете, — промовила Крістіна. — Омлет готовий.

Вона недаремно пишалася своїм умінням — легкий, присмачений зіллям омлет танув у роті.

— Справжній делікатес! — вигукнув Пітер. — Якби ж то його всюди так готували!

— А ще я вмію варити яйця.

Він поблажливо помахав рукою.

— Перевіримо як-небудь за сніданком.

Потім вони повернулися до вітальні, й Пітер змішав ще два коктейлі. Доходила вже друга година ночі.

Сидячи біля неї на софі, він кивнув на недоречний у цій кімнаті годинник.

— У мене таке враження, ніби ця махина супиться на мене — мовляв, чи не час тобі вже йти?

— А він може, — відповіла Крістіна. — Це батьків годинник, стояв у нього в кабінеті, перед очима в пацієнтів. Єдина річ, яку я забрала з собою.

Вони посиділи мовчки. Колись Крістіна розповіла йому про авіакастрофу у Вісконсіні — розповіла спокійно, без емоцій...

Нарешті він стиха проказав:

— Певно, коли це сталося, найстрашнішою була самотність.

— Я хотіла вмерти, — відповіла вона просто. — Та потім це минуло. Через якийсь час.

— Який?

Вона силувано всміхнулася.

— Душевні рани загоюються швидко. Оте бажання — вмерти — зникло за тиждень чи за два.

— А потім?

— Приїхавши до Нового Орлеана, я наказала собі: більше не думай про це. Але не думати не могла. І легше мені не ставало, а навпаки, гіршало. Я розуміла: треба щось робити, але де себе подіти — не знала.

Вона замовкла, і Пітер спитав:

— А що ж далі?

¹ Назва походить від імені Джорджа Хеплвайта — англійського червонодеревця XVIII ст.

— Можна було б повернутися до університету, але я поклала собі не вертатись. Вчитися заради самого тільки диплома не хотілося, та й навчання втратило принадність, почало видаватися забавою.

— Я вас розумію.

Крістіна задумано піднесла до губ чарку. Дивлячись на її чіткий профіль, він подумав, що цій дівчині, видно, не позичати ні витримки, ані самовладання.

— Ну, а потім,— провадила вона далі,— побачила якось на площі Карондель вивіску «Курси секретарок» і вирішила, що саме це мені й потрібно. Вивчуся на секретарку й працюватиму з ранку до вечора, ні про що, крім роботи, не думаючи. І так воно й вийшло.

— А як ви опинилися в «Сейнт-Грегорі»?

— Я там жила, відколи приїхала з Віконсіну. І одного ранку, снідаючи, прочитала у відділі оголошень «Таймс-Пікаюн», що власникові готелю потрібна секретарка. Було ще зовсім рано, я зрозуміла, що буду перша, й стала чекати. Тоді У. Т. ще приходив на роботу раніше від усіх. Коли він прийшов, я вже сиділа в його приймальні.

— І він зразу взяв вас?

— Та як вам сказати... Слів «Гаразд, я вас беру» я так і не почула. Дізнавшись, чого я там сиджу, У. Т. відразу завів мене до свого кабінету й почав диктувати листи, а потім завалив поточними справами, і на той час, коли почали приходити інші претендентки, я вже працювала на повну силу. Ну, і вже з власної ініціативи казала їм, що місце зайняте.

Пітер засміявся.

— Старий вірний собі в усьому!

— Він, мабуть, ще довго не знав би, як мене звать, якби за тричотири дні по тому я не залишила на його столі записки: мене, мовляв, звать Крістін Френсіс, прошу призначити мені таку-от платню. Записку він повернув мені, не сказавши ні слова,— тільки поставив у кутку свій підпис, і на тому всі формальності скінчилися.

— Просто, як у казці,— сказав Пітер, підводячись і потягуючись усім своїм дужим тілом.— Отой ваш годинник знову витріщається на мене. Я, мабуть, таки піду.

— Якось воно несправедливо вийшло,— докірливо мовила Крістіна.— Весь вечір пробалакали тільки про мене.

Вона раптом зловила себе на тому, що думає про нього як про мужчину — сильного мужчину, який, напевно, вміє бути ніжним. Вона вже бачила це сьогодні, коли він на руках переносив Олберта Уеллса з одного номера в другий. І запитала себе: «А що, якби ти опинилася в його руках?..»

— Зате ми чудесно провели його — і розважили душу після такого паскудного дня. А про інші речі ми ще набалакаємося, правда ж?

Він стояв над нею, дивлячись їй просто в очі. Вона кивнула, і тоді він нахилився й легенько поцілував її.

В таксі, викликаному по телефону від Крістіни, Пітер Макдермот розслабився і, віддаючись почуттю приємної втоми, почав перебирати події минулого дня, що вдерлися, власне, і в день новий. Після звичайної пайки денних турбот вечір підніс йому свої сюрпризи: неприємну розмову з герцогинею Кройдонською, клопоти з Олбертом Уеллсом, напад на Маршу Прейскотт. І до всього того — нові проблеми, пов'яза-

ні з Огілві, Гербі Чендлером, а тепер ще й Кертісом О'Кіфом, чий приїзд для нього, Пітера, міг означати втрату роботи.

Та все це відступало перед думкою про Крістіну — Крістіну, яку він так давно знав, але сьогодні неначе побачив уперше. Він нагадав собі: жінки вже двічі накоїли тобі лиха. Тож стримуйся, не давай серцю волі. Ти просто не маєш більше права бути легковажним...

Таксі швидко мчало Єлісейськими Полями до центру міста. Минаючи те місце, де їх з Крістіною затримали, Пітер помітив, що канатний бар'єр уже знято й поліції немає. Але згадка про трагедію знову викликала в нього якийсь невиразний неспокій, що не залишав його й тоді, коли машина зупинилася біля його дому — за два квартали від готелю «Сейнт-Грегорі».

ВІВТОРОК

I

Як усі готелі, «Сейнт-Грегорі» прокидався рано, мов солдат-ветеран на передовій після короткого, чуткого сну. Задовго до того, як перший мешканець підводився з ліжка й, сонно спотикаючись, човгав до ванної, всі механізми готельної служби вже працювали злагоджено й ритмічно.

Близько п'ятої ранку бригади нічних прибиральниць, що протягом восьми годин гарували в службових і кухонних приміщеннях, на сходах і в головному вестибюлі, стомлено зносили свої знаряддя в комори — до наступної ночі. А там, де вони пройшлися, підлога блищала, дерево й метал сяяли й приємно пахли свіжим воском.

Одна з прибиральниць, стара Мег Єтмен, яка працювала в готелі вже років із тридцять, тягла ногу; дивлячись на її незграбну ходу, можна було б подумати, що стара дуже втомлена. Але кульгала вона зовсім не тому: до її стегна був міцно примотаний клейкою стрічкою трифунтовий шмат телятини. Півгодини тому, залишившись на кілька хвилин на самоті, Мег поцупила телятину з кухонного холодильника. З давнього досвіду вона добре знала, де що лежить, і діяла спритно: швиденько загортала здобич у ганчірку, якою витирала порох, заходила до жіночого туалету, замкнувшись, видобувала котушку клейкої стрічки й примотувала телятину до стегна. М'ясо було страшенно холодне й слизьке, але стара терпіла, знаючи, що так вона зможе спокійнісінько пройти повз охоронника при службовому виході, який перетрушував кожную сумку чи набиту кишеню. Гарантія успіху була стопроцентна: Мег ще ні разу не попалася.

На третьому поверсі, в кімнаті за надійно замкненими дверима без усякого напису телефоністка відклала плетіння, щоб дати перший ранковий дзвінок-побудку. Телефоністка — місіс Юніс Болл, удова, бабуся кількох онуків, була старшим оператором нічної зміни, на якій разом з нею працювали ще дві телефоністки. Час від часу між п'ятою й сьомою годинами то одна, то друга з них будила мешканця — вмикала номер телефону, напередодні занесений на його прохання в картотеку. Кожна картка в шухлядці відповідала п'ятнадцятихвилинному відтинку часу. Після сьомої кількість дзвінків різко зростала.

Натренованими пальцями місіс Болл перебрала картки і пересвідчилася, що найбільше замовлень припадає, як завжди, на 7.45 — щось близько ста вісімдесяти. Навіть працюючи з граничною швидкістю, три телефоністки навряд чи встигнуть розбудити таку кількість людей менш як за двадцять хвилин, а це означає, що їм доведеться розпочати раніше — о 7.35 (якщо, звісно, вони встигнуть на той час упоратися з замовленнями на 7.30) — і дзвонити аж до 7.55, а потому зразу переходити на восьмигодинну групу.

Місіс Болл зітхнула. Сьогодні, видно, не обійдеться без скарг в адміністрацію на «отих безголових телефоністок, які не можуть вчасно розбудити людину, бо, напевно, сплять на комутаторі».

Ще добре, що вранці, на відміну від нічної пори, мало хто з мешканців схильний до балачок і телефонного флірту (до речі, саме для захисту від дон-жуанів двері комутатора завжди замкнені й на них немає таблички). Крім того, з восьмої ранку починає сходитися денна зміна — в години пік готель обслуговують п'ятнадцять телефоністок, — а о дев'ятій всі троє нічних чергових уже спочиватимуть дома в ліжку.

Надійшов час ще одного дзвінка. Знову відклавши плетіння, місіс Болл натиснула на ключ, і десь високо над нею ожив телефон.

В підвалі, у кімнатці чергового, технік-доглядач третього розряду Уоллес Сантопадре відклав дешеве видання «Грецької цивілізації» Тойнбі й доїв другу половину бутерброда з фісташковим маслом. Протягом останньої години все було гаразд, і він читав книжку. А тепер пора востаннє за зміну оглянути устаткування. Він відчинив двері котельної, й машини зустріли його гуркотом.

Сантопадре перевірів водогрійну систему. Температура води підвищилася; отже, керований годинниковим механізмом термостат працює справно, і гарячої води не забракне навіть у тому разі, якщо всі вісімсот з гаком мешканців готелю надумують водночас прийняти ранкову ванну чи душ.

Потужні установки для кондиціонування повітря — тонни різноманітного устаткування — працювали з меншим напруженням, ніж учора, бо за ніч надворі трохи посвіжішало. Довгождана прохолода дасть змогу, нарешті — після кількатижневої спеки й граничного навантаження — провести поточний ремонт компресорів: їх можна буде по черзі зупиняти. «Наш головний зрадіє», — подумав Сантопадре.

А втім, на головного інженера чекала й неприємна звістка — вночі, десь о другій годині, на одинадцять хвилин припинилася подача струму через неполадку в міській електромережі, викликану, очевидно, грозою над північною околицею міста.

Нічого страшного, власне, не сталося: більшість мешканців готелю на той час уже спала, а Сантопадре майже відразу запустив автономні готельні генератори. Проте між аварією й запуском усе ж минуло три хвилини, і через це всі електрогодинники в «Сейнт-Грегорі» — а їх було там близько двохсот — тепер відставали. Отже, комусь із ремонтників на цілий день вистачить дурної роботи — ручним способом переставляти хвилинні стрілки...

Недалеко від машинного відділу, в задушному, смердючому закапелку Букер Т. Грем записував результати своєї нелегкої нічної праці — а ніч він провів, як завжди, порпаючись у покидьках та смітті. На закурений стіні позад нього стрибали й зміїлися відблиски вогню.

З-поміж слобовців готелю мало хто бачив на власні очі володіння Букера Т., а ті, котрі туди спускалися, запевняли, що це справжні-

сінке пекло. Але Букер Т., який і справді скидався на добродушного чорта — в очах вогниці, білі зуби блищать на спітнілому чорному обличчі,— любив свою роботу біля вогнедишної пащі сміттєспалювальної печі.

Сам Букер Т. знав небагатоох службовців готелю; одним з них був Пітер Макдермот. Невдовзі після своєї появи в «Сейнт-Грегорі» Пітер почав оглядати службові приміщення й під час однієї такої експедиції натрапив на Букерів закапелок. Відтоді він зрідка заходив туди (бо поклав собі за правило регулярно відвідувати всі служби готелю) й цікавився, як ідуть справи. Через це і, звісно, ще й тому, що вони перейнялися взаємною симпатією, Букер Т. Грем обожнював молодого містера Макдермота.

Пітер завжди уважно переглядав заяложений, засмальцьований шкільний зошит, у якому Букер Т. гордо реєстрував наслідки своєї роботи. А робота його полягала у врятуванні речей, що їх інші люди викидали разом із сміттям. Передусім це були срібні столові прибори.

Простодушний Букер Т. ніколи не замислювався над тим, як срібло потрапляє в сміття, аж доки Пітер Макдермот не пояснив йому, що це — справжнє лихо в усіх великих готелях, а призвідці його — офіціанти й підсобники, що прибирають зі столів брудний посуд. Вічно поспішаючи, вони або не помічають, або затуляють очі на те, що разом із недоїдками в контейнери для сміття летять з-під їхніх рук срібні ножі, виделки й ложки.

Ще донедавна сміття й недоїдки в «Сейнт-Грегорі» спресовували, заморожували, а потім вивозили на міське звалище. Та поступово витрати на столові прибори почали складатися в таку запаморочну суму, що вирішено було збудувати власну сміттєспалювальну піч.

Обов'язки Букера Т. Грема були нескладні. Сміття з усіх приміщень звозили до підвалу в контейнерах на візках. Букер Т. помалу вигрібав уміст кожного контейнера на велике деко й перегортав цю масу, як садівник розпушує землю. Знайдені речі — цілу пляшку чи склянку, ніж чи виделку, а іноді й коштовність, що належала кому-небудь із мешканців,— Букер Т. відкладав убік, а те, що лишалося, висипав у вогонь.

Завершивши свої підрахунки, Букер Т. пересвідчився, що цей місяць — а він уже кінчався — мало чим відрізнятиметься від попередніх. За чотири тижні видобуто із сміття близько двох тисяч срібних столових приборів, кожен ціною не менш як долар. А крім того, чотири тисячі пляшок по два центи штука, вісімсот цілих двадцятип'ятицентових склянок і велику кількість інших речей, серед яких була навіть — хто б повірив! — срібна супниця. Таким чином, за рік готель заощаджував близько сорока тисяч доларів.

Букер Т. Грем, чия тижнева платня становила тридцять вісім доларів, надягнув свій засмальцьований піджак і пішов до виходу.

На цей час у давно не біленому, облупленому коридорі чорного ходу, що виводив у глухий завулок Коммон-стріт, було вже людно. Працівники нічної зміни по одному й по двоє залишали готель, а назустріч їм сунула з усіх кінців міста денна зміна, і потік цей швидко зростає.

В кухонних приміщеннях засвічувалася електрика — підручні готували робочі місця для кухарів, які вже надягали в прилеглих роздягальнях свіжі білі халати. За кілька хвилин кухарі почнуть готувати тисячу шістсот сніданків, а потім, задовго до того, як буде з'їдено останню вра-

нішню порцію яєчні з беконом, заходяться коло ленчу, замовленого сьогодні на дві тисячі персон.

На столі посеред кухні, поміж блискучих казанів, велетенських плит та інших аксесуарів сучасної кулінарної індустрії стояла одним-одна, несподівана тут, скромна й така домашня пачка вівсяних пластівців «Квакерські». Призначалася вона для тих нечисленних, але палких любителів гарячої вівсяної каші, які завжди бувають у кожному готелі й снідають цією кашею і в лютий мороз, і в нестерпну спеку.

Шістнадцятирічний підручний Джеремі Бем стояв перед великою фритюрницею, яку ввімкнув десять хвилин тому, поставивши регулятор, згідно з інструкцією, на температуру в двісті градусів¹. Пізніше, коли надійде час смажити курчата, температуру можна буде швидко довести до потрібних трьохсот шістдесяти градусів. Сьогодні цій електропічці доведеться як слід попрацювати, бо фірмовою справою готельного ресторану будуть курчата, смажені по-південному.

Жир у фритюрниці вже розігрівся, але Джеремі здалося, що диму в ній куди більше, ніж звичайно, хоч вентилятор у витяжному ковпаку працював начебто нормально. Хлопець подумав, що про цей дим слід було б кому-небудь сказати, та потім згадав учорашнє: він зупинився подивитись, як готують соус, а помічник кухаря наскіпався на нього — мовляв, чого стромляєш носа не в своє діло. Ні, хай хтось інший клопочеться.

А в готельній пральні був свій клопіт.

Пральня, повна гарячої пари стара двоповерхова споруда, де кипіла гарячкова діяльність, стояла на подвір'ї «Сейнт-Грегорі»; від готелю до неї вів широкий підземний тунель. Кілька хвилин тому її завідувачка, галаслива, язиката місіс Айлс Шулдер, увійшла з цього тунелю, випередивши, як завжди, більшість своїх підлеглих. У вічі їй впала купа брудних скатертин, і це вмить вивело її з рівноваги.

За робочий день пральня пропускала двадцять п'ять тисяч штук білизни й одягу — від рушників та простирал, білих офіціантських сюртучків та кухарських халатів і до засмальцьованих комбінезонів технічного персоналу. Але останнім часом нормальної, чіткої роботи пральні почала заважати одна обставина, яка дратувала завідувачку до нестями. Річ у тім, що бізнесмени взяли собі звичку підбивати рахунки просто на скатерках, користуючись при цьому кульковими ручками.

— Ні, ти скажи, чи зробив би таке хтось із цих паскуд у себе вдома?— гримала місіс Шулдер на робітника нічної зміни, який відібрав розписані скатерки з великої купи.— Господи! Хай би спробував — жінка б йому так дала по с...і, що він місяць сидіти б не зміг! Скільки я туркала тим безголовим офіціантам, щоб стежили, щоб не допускали цього, та хіба ж вони послухають? — Вона засюсюкала, перекиркуючи: — Так, сер, авжеж, сер, цілую вас у гузно, сер. Пишіть, скільки хочете на скатерці, сер, ось вам іще одна кулькова ручка. Мені аби чайові, а на якусь там задрипану пральню начхати! — Місіс Шулдер звела дух і гарикнула на робітника, що, роззявивши рота, дивився на неї: — Ану, марш додому! Завдав мені на цілий день мороки та ще й стоїть, витріщається!

«Добре, що хоч догадався розсортувати скатерки, перше ніж пхати у воду»,— подумала вона, коли робітник пішов. Розмитої водою чорнильної пасти не візьме вже ніщо, крім, хіба, паяльної лампи, і до-

¹ Тут і далі — за Фаренгейтом.

рога такої скатерці одна — на смітник. А так Неллі — найкращій у пральні майстрині вибавляти плями — знову буде роботи до вечора. «Більшість скатерок із цієї купи вона, звісно, врятує, — похмуро подумала місіс Шулдер, — але тих паскудників я б таки добре вишпетила!»

Готель прокидався. На сцені й за лаштунками, в адміністративних приміщеннях, бюро обслуговування, теслярні, пекарні, друкарні, господарчій частині, слюсарні, заготівельному відділі, художньо-декоративному ательє, на складах, у гаражі, в майстерні для ремонту телевізорів — скрізь розпочинався новий день.

2

У своїх апартаментах — люксі з шістьох кімнат на п'ятнадцятому поверсі готелю — Уоррен Трент, щойно поголений Елоїсом Ройсом, підвівся з перукарського крісла. Гострий біль — мов дотик розпеченим залізом — пронизав його ліве стегно. Клятий ішіас; отже, сьогодні знов розгуляються нерви...

Приватна перукарня сполучалася з просторою ванною кімнатою, де було все — басейн в японському стилі, парня і навіть вмонтований у стіну акваріум, крізь шибку якого сумно витріщалися тропічні рибки. Обережно ступаючи, Уоррен Трент увійшов до ванної й зупинився перед величезним, на всю стіну, дзеркалом. Переконавшись, що поголено його бездоганно, він окинув критичним поглядом своє відображення. З дзеркала на нього дивилося пооране глибокими зморшками вугласте обличчя з хтивими губами, яким не чужий був і веселий усміх, гачкуватим носом та запалими очима, хитрими й уважними. Його чуприна, замолоду смоляна, мала тепер благородний срібний колір і була й досі густа й кучерява. Стоячий комір і широка краватка доповнювали портрет поважного джентльмена з південного штату.

За інших обставин його б утішив цей роками створюваний рафінований образ. Але сьогодні Уоррен Трент не відчув задоволення: серце йому, мов важкий камінь, гнітив неспокій, витісняючи всі радісні почуття: адже сьогодні був вівторок останнього тижня, і йому лишалось тільки чотири дні, всього лише чотири дні на те, щоб урятувати від краху справу цілого життя.

Кривлячись від цих гірких думок, власник готелю прошкандибав до їдальні, де на нього вже чекав сніданок. Біля накритого Елоїсом Ройсом дубового трапезного столу, на якому аж сяяли накрохмалені серветки й срібні прибори, стояв скляний візок із гарячими стравами, що його кілька секунд тому із блискавичною швидкістю приставили з готельної кухні. Уоррен Трент важко опустився в підставлене йому Ройсом крісло й жестом показав на протилежний бік столу. Молодий негр відразу розклав прибори й для себе і сів за стіл. На візку завжди перебував сніданок для двох — на випадок, якщо старому заманеться, проти звичаю, снідати в Елоїсовім товаристві.

Подаючи страви — яйця з канарським беконом і кукурудзяні коржики, — Ройс мовчав: право починати розмову належало хазяїнові. Поки що не було сказано жодного слова про синці й два пластирі на розбитім у вчорашній бійці Ройсовім обличчі. Нарешті, відсунувши вбік тарілку, Уоррен Трент зауважив:

— А ти їж, наїдайся. Бо скоро нам, можливо, доведеться снідати десь-інде, а про цей стіл тільки згадувати.

— Отже, трест не передумав — поновлення не буде? — спитав Ройс.

— Так, не передумав і не передумає. Принаймні, найближчим часом.— Старий несподівано грюкнув кулаком по столу.— Господи! А був же час, коли не я до них, а вони до мене ходили з поклоном. Колись же всі вони — банки, трести, геть усі — стояли до мене в черзі, намагалися втелющити гроші, вмовляли взяти позику.

— Примхи фортуни,— промовив Елоїс Ройс, наливаючи каву.— Комусь вона всміхається, від когось — відвертається.

— Тобі легко казати,— похмуро кинув Уоррен Трент.— Ти молодий і не знаєш, що воно таке — бачити, як справа цілого твого життя йде кобилі під хвіст.

«І цьому вже, видно, не зарадити»,— з відчаєм подумав він. Через чотири дні, якщо рахувати й сьогоднішній, у п'ятницю, наприкінці робочого дня завершується двадцятирічний термін чинності заставної підготель. Донедавна Уоррен Трент не сумнівався, що інвестиційний синдикат, у сейфі якого лежить ця застава, продовжить термін її чинності. Але синдикат відповів йому відмовою. Спочатку це здивувало його, але не стривожило. Що ж, знайдуться інші кредитори, вирішив він. Процент, видно, доведеться платити вищий, умови будуть жорстокіші, але потрібну суму — два мільйони доларів — хтось та позичить. І тільки після того, як йому почали відмовляти підряд усі, до кого він звертався — банки, трести, страхові компанії й приватні кредитори,— Уоррен Трент злякався не на жарт. Один із знайомих банкірів одверто пояснив йому:

— Такі готелі, як твій, вийшли з моди, Уоррене. Багато хто вважає, що великі незалежні заклади доживають свого віку, а майбутнє — за компаніями, бо тільки стандартизована мережа готелів може гарантувати значні прибутки. До того ж подивися на свій баланс. Він тепер у тебе весь час пасивний. А хто ж за таких умов погодиться позичити тобі гроші?

І хоч як Уоррен Трент запевняв, що теперішні збитки — це наслідок тимчасового невезіння і справи підуть краще, переконати він не міг нікого. Йому просто не вірили.

А коли він зрозумів нарешті, що потрапив у безвихідь, до нього подзвонив Кертіс О'Кіф і запропонував зустрітися в Новому Орлеані.

— Слово честі, хочеться просто побалакати з вами, Уоррене,— на техаський манір розтягуючи слова, запевняв по міжміському телефону готельний король.— Зрештою, хто ми такі? Двоє старих трактирників, правда ж? А бачимося так рідко...

Щирі інтонації не могли, однак, обманути Уоррена Трента: О'Кіфова компанія вже кілька разів зверталася до нього з недвозначними пропозиціями.

«Вороняччя злітається,— думав він тепер.— Кертіс О'Кіф, безперечно, знає, в якій я скруті, й їде сюди не теревені правити».

Він зітхнув і, щоб відігнати чорні думки, спитав у Ройса:

— Ти знаєш, що про тебе згадують у рапорті нічної зміни?

— Знаю,— відповів той.— Я його читав.

Коли рано-вранці, як завжди, принесли рапорт, Елоїс перебіг його очима й натрапив на запис: «Скарга на гамір у номері 1126»; нижче була приписка рукою Пітера Макдермота: «Причини з'ясували Е. Ройс та П. М.-т. Пояснення — пізніше».

— Я бачу, ти скоро і мої приватні листи читатимеш,— пробуркотів Уоррен Трент.

— А чого ж, можна! — всміхнувся Ройс.

За обопільною мовчазною згодою вони давно вже гралися в цю гру. Ройс добре знав, що якби він не прочитав звіту, старий звинуватив би його в байдужості до готельних справ.

— Якщо всім все відомо, то чи не можна й мені поцікавитися подробицями? — саркастично запитав Уоррен Трент.

— Будь ласка,— Ройс долив хазяїнові в чашку кави.— Міс Маршу Прейскотт — дочку того самого містера Прейскотта — мало не звалтували. Розповідати далі, чи хай краще хтось інший розповідь?

На мить Трентове обличчя закам'яніло, і в Ройса майнула думка, чи не зайшов він надто далеко. Не обумовлені ніякими правилами, невимушені взаємини між ним і хазяїном ґрунтувалися, власне, на прецедентах, установлених багато років тому батьком Елоїса Ройса. Ройс-старший, який спочатку був камердинером, а потім став довіреною особою і, власне, близьким другом Уоррена Трента, мав звичку безоглядно казати хазяїнові все, що він про нього думає; попервах його шпильки діймали Трента до живого, та потім саме ці спірки зробили їх нерозлучними друзями. Батько помер понад десять років тому, коли хлопець був іще зовсім малий; проте Елоїс і досі пам'ятав, як гірко плакав Уоррен Трент над домовиною старого негра. З кладовища на Маунт-Оліве вони поверталися вдвох, ідучи слідом за негритянським джаз-бандом, що весело шкварив «Він до дівок був охочий». Уоррен Трент тримав Елоїса за руку. Коли вони підійшли до готелю, він хрипко сказав малому: «Залишишся тут, у мене. Потім що-небудь придумаємо». Хлопець вдячно кивнув: після смерті батька він став кругом сирота, бо мати померла при пологах. А оте «що-небудь» вилилось у добрий коледж, а потім в юридичний факультет, що його він мав закінчити за кілька тижнів. А тим часом Елоїс потроху переймав на себе обов'язки камердинера, і хоч від чорної роботи його було звільнено, він прислужував чим міг Уорренові Тренту, а той приймав ці послуги мовчки або з недоволенням буркотінням — залежно від настрою. Часом між ними спалахували гарячі суперечки — здебільшого, щоправда, тоді, коли Елоїс відчував, що хазяїн навмисне під'юджує його, щоб трохи розважитися.

І все ж, незважаючи на їхню близькість і на свідомість того, що Уоррен Трент дозволяє йому вільності, яких від інших не потерпів би, Ройс завжди відчував, що між ними лежить невидима межа, переступати яку йому не слід. Тим-то й зараз Елоїс обачно знизив тон.

— Дівчина кликала на допомогу, а я почув,— пояснив він і далі розповів, не вихваляючись, що зробив сам і як потім діяв Пітер Макдермот. Про заступника головного адміністратора він говорив сухим, підкреслено байдужим тоном.

Вислухавши його, Уоррен Трент зауважив:

— Макдермот зробив усе, що треба. Чому ти не любиш його?

Ройса вже не раз дивувала проникивість старого. Він відповів:

— Не знаю. Мабуть, ми хімічно несполучні. А крім того, я не люблю шикарних білих спортсменів, що демонструють своє душевне благородство, виявляючи надмірну зичливість до негритосів.

Уоррен Трент скинув на Ройса запитливий погляд.

— А ти, бачу, добра штучка. Все ж таки подумай, може, ти несправедливий до Макдермота?

— Я ж сказав — видно, ми створені з хімічно несполучних речовин.

— Твій батько добре розумівся на людях. Але він був куди толерантніший за тебе.

— Собака любить людей, що гладять його. Але пояснюється це тим, що його розум не обтяжений знанням та освітою.

— А якби був обтяжений, то, гадаю, він добирав би зовсім інших висловів.

Їхні очі зустрілись, і Ройс запнувся. Згадка про батька завжди бен-тежила його. Ройс-старший народився в сім'ї рабів і виріс людиною, яку нині негри зневажливо звать «дядечком Томом». Старий завжди приймав життя таким, як воно є, ніколи не втрачав оптимізму й не нарікав на долю. Те, що відбувалося за межами його маленького світу, майже не цікавило старого негра. І все ж у нього була незалежна вдача — про це свідчили його взаємини з Уорреном Трентом, а властиве йому тонке знання людської душі не мало нічого спільного з лакейською мудрістю. Елоїс любив батька глибокою любов'ю, що в такі-от хвилини переростала в гірку тугу. Нарешті він відповів:

— Може, я вжив не ті слова, але змісту це не міняє.

Уоррен Трент тільки кивнув і вийняв свого старомодного кишенькового годинника.

— Виклич, будь ласка, Макдермота. Скажи, нехай підніметься сюди. Мені сьогодні трохи нездужається.

— То, кажете, Марк Прейскотт у Римі? — повторив власник готелю. — Що ж, доведеться подзвонити йому.

— Дівчина дуже просила, щоб ми не робили цього, — сказав Пітер Макдермот.

Вони розмовляли в розкішно обставленій Трентовій вітальні. Старий вмотивувався в глибокому, м'якому кріслі, поклавши ноги на ослінчик. Пітер сидів перед ним.

— Ну, це вже я вирішуватиму, дзвонити чи ні, — відрубав Уоррен Трент. — Якщо вона дозволила згвалтувати себе в моєму готелі, то хай і відповідає за це.

— Власне, згвалтувати її не встигли, бо втрутилися ми з Ройсом. Але я ще маю з'ясувати, що було перед тим.

— Ви вже розмовляли з нею сьогодні вранці?

— Коли я прийшов на роботу, міс Прейскотт ще спала. Я залишив записку, в якій прошу її зустрітися зі мною, перше ніж вона піде з готелю.

Уоррен Трент зітхнув і байдуже махнув рукою.

— Гаразд, доводьте цю справу до кінця самі.

«Отже, це питання його більше не цікавить, і в Рим він не телефонуватиме», — з полегкістю подумав Пітер.

— Тепер я хотів би обговорити з вами поведінку деяких службовців бюро оформлення, — сказав він і розповів про випадок з Олбертом Уеллсом.

Почувши про нічим не виправданий обмін номерів, Уоррен Трент похмуро кинув:

— Той номер треба було давним-давно закрити. Давайте зробимо це зараз.

— Знаєте, зовсім закривати його, мабуть, не треба. Ми можемо

просто тримати його на крайній випадок, а здаючи, попереджати мешканця про невігоди.

— Гарзд, займіться цим, — кивнув старий.

Повагавшись, Пітер додав:

— Я хотів би взагалі видати інструкцію про порядок переселення мешканців із номера в номер. Таке неподобство трапляється вже не вперше, мешканців пересувають безпардонно, мов шахи на шахівниці, і це, по-моєму, слід заборонити.

— Ні, зробіть тільки те, про що ми з вами домовилися, — різко відказав Уоррен Трент. — А загальні інструкції видаватиму я сам — коли вважатиму за потрібне.

«В цих словах — усі вади нашого господарювання, — з досадою подумав Пітер. — На окремі помилки реагуємо, а викоринити їх причини не беремося». Вголос він сказав:

— Я мушу також розповісти вам про непорозуміння з герцогом і герцогинею Кройдонськими. Герцогиня заявила, що хоче бачити вас особисто.

Він переповів її скаргу на офіціанта, а потім — версію Сола Нетчеза.

— Цю кляту бабу я добре знаю, — пробурчав Уоррен Трент. — Поки ми не виженемо офіціанта, вона не вгамується.

— А по-моєму, його нема за що виганяти.

— Тоді скажіть йому, нехай на кілька днів поїде половити рибу — із збереженням платні. І щоб до готелю в цей час не потикався. І ще додайте: коли він знову надумається щось розхлюпати, то нехай це вже буде окріп, і найкраще — на голову герцогині. Ті кляті собаки все ще при ній?

— Так, — усміхнувся Пітер.

Спеціальний закон штату Луїзіана суворо забороняє тримати тварин у готельних приміщеннях, але щодо тер'єрів герцогині Кройдонської Уоррен Трент пішов на поступку: сказав, що не помічатиме собак, якщо їх виводитимуть на прогулянку тишком, через чорний хід. Герцогиня, однак, щодня демонстративно простувала зі своїми пестунчиками через вестибюль, і двоє розгніваних мешканців уже допитувалися, чому їхніх лесиків не допустили в готель.

— Учора в мене була сутичка з Огілві. — Пітер розповів про тривалу відсутність начальника охорони й про свою пересварку з ним.

Хазяїн зреагував блискавично:

— Я вже не раз казав вам: Огілві не чіпайте. Він підпорядкований мені особисто.

— Це створює труднощі. Особливо в нагальних випадках...

— Ви чули, що я сказав. Про Огілві — забудьте.

Уоррен Трент почервонів — неясно тільки, від гніву чи від ніяковості. Заборона критикувати Огілві була безглузда, і старий добре усвідомлював це. «Що ж усе-таки дало колишньому полісменові таку владу над хазяїном?» — зачудовано подумав Пітер.

Аби переіменити тему, Уоррен Трент раптом сказав:

— Сьогодні до нас приїздить Кертіс О'Кіф. Йому потрібні два суміжні люкси, і я про це вже розпорядився. А вас прошу особисто простежити, щоб усе було гарзд. І, будь ласка, сповістіть мене, як тільки він з'явиться.

— Він до нас надовго?

— Не знаю. Це залежить від багатьох обставин.

Пітерові раптом стало жаль старого. Хоч як погано керував він готелем, «Сейнт-Грегорі» був справою його життя. А втім, не все ще втрачено, думав Макдермот, свіжий капітал і рішучі адміністративні заходи могли б зробити чудо...

— Яка в нас ситуація із з'їздами? — перебив його думки Уоррен Трент.

— Приблизно половина інженерів-хіміків уже виписалася, решта роз'їдеться сьогодні. Прибувають акціонери компанії «Кока-кола «Золота корона». Вони беруть триста двадцять номерів, тобто більше, ніж ми сподівалися. Я розпорядився відповідно збільшити кількість порцій на обід та вечерю. — Старий схвально кивнув головою, й Пітер повів далі: — З'їзд американських дантистів розпочнеться завтра, але делегати вже прибувають. Вони займуть приблизно двісті вісімдесят номерів.

Уоррен Трент задоволено мугикнув. «Принаймні не всі новини погані», — подумав він. З'їзди — головна стаття прибутку в готельному бізнесі, і два з'їзди, що відбуватимуться водночас, істотно поповнять касу, хоч, на жаль, не настільки, щоб компенсувати недавні збитки. Та що там не кажи, з'їзд дантистів — великий успіх для готелю. І це заслуга Пітера Макдермота. Дізнавшись, що попередня угода між організаторами з'їзду й однією великою готельною компанією зірвалася, він негайно вилетів у Нью-Йорк і зумів умовити підготовчий комітет провести з'їзд у Новому Орлеані — в готелі «Сейнт-Грегорі».

— Вчора у нас вільних місць не було, — сказав Уоррен Трент. — Завжди так: то густо, то пусто. Чи зможемо ми розмістити всіх, хто приїде сьогодні?

— Перше ніж іти до вас, я взявся за арифметику. Загалом звільняється достатня кількість номерів. Вийде майже так на так. Але мене турбує завелика кількість прийнятих нами індивідуальних попередніх замовлень.

Як кожен готель, «Сейнт-Грегорі» приймав замовлень більше, ніж мав вільних номерів. Розрахунок тут був простий: далеко не всі люди, що просять зарезервувати для них номери, потім приїздять у готель, тож завдання полягає в тому, щоб правильно вгадати, скільки замовлень буде недійсних. Здебільшого досвід і щастя допомагають адміністрації викрутитись. Та час від часу в прогнози закрадається помилка, і це призводить до серйозних неприємностей.

Найгірші хвилини в житті адміністратора готелю настають тоді, коли йому доводиться пояснювати обуреному замовникові, що, всупереч листовному підтвердженню, вільних місць у готелі немає. Адміністратор в таких випадках мучить не тільки сором, але й гірка свідомість, що ця людина віднині обминатиме його готель десятою дорогою.

Пітер ніколи не забуде випадку, що стався з ним у Нью-Йорку: делегати з'їзду пекарів вирішили залишитися в готелі ще на один день, щоб уночі прогулятися катером навколо Манхеттена. Але двісті п'ятдесят пекарів з дружинами забули, на жаль, повідомити про своє рішення готельну адміністрацію, яка сподівалася, що вони звільнять номери для з'їзду інженерів-будівельників. Пітера й досі кидало в жар, коли він згадував шарварок у готельному вестибюлі: кількості розлютованих інженерів та їхніх жінок, і в руках у багатьох — підтвердження замовлень, зроблених ще два роки тому. Кінець кінцем, оскільки інші готелі міста були також переповнені, новоприбулих розвезли по

мотелях на околицях Нью-Йорка — до наступного дня, коли пекарі з невинним виглядом нарешті позабиралися геть. Але пред'явлені інженерами величезні рахунки за проїзд на таксі, плюс кругленька сума компенсації, яку довелося сплатити, щоб уникнути позову, викачали з готельної каси куди більше грошей, ніж дали обидва з'їзди разом узяті.

Уоррен Трент запалив сигару, жестом запросивши Макдермота взяти сигарету з коробки, що стояла на столику поряд. Закуривши, Пітер сказав:

— Я домовився з «Рузвельтом». Мені пообіцяли в разі потреби надати до тридцяти номерів.

«З таким козирем у запасі грати, звичайно, легше, — подумав він. — Хоч робити на нього ставку можна тільки тоді, коли іншого виходу немає». За критичних обставин навіть найзапекліші конкуренти в готельному бізнесі виручають один одного, добре знаючи, що завтра, може статись, вони поміняються ролями.

— Добре, — сказав Уоррен Трент, огортаючись хмарою сигарного диму. — А які в нас перспективи на осінь?

— Невеселі. Я підготував для вас пояснювальну записку: два профспілкових оргкомітети відмовилися проводити конференції в «Сейнт-Грегорі».

— Чому?

— Причина не нова, і я вже не раз звертав на неї вашу увагу. Ми дискримінуємо кольорових. Це не тільки суперечить законові про громадянські права, а й настроює проти нас профспілкові організації. — Пітер мимоволі глянув на Елоїса Ройса, який саме ввійшов до вітальні із стосом журналів і тепер розкладав їх на журнальному столику.

Не підводячи голови, молодий негр сказав:

— На мене можете не зважати, я не ображуся, містере Макдермот, — Ройс знову, як учора, вимовляв слова з підкреслено негритянським акцентом. — Ми, негритоси, до таких речей звикли.

Уоррен Трент, думаючи про своє, сердито grimнув:

— Не блазнюй.

— Слухаю, сер! — Ройс покинув сортувати журнали, випростався і, дивлячись на них обох, сказав уже звичайним тоном: — Але вам не завадило б зрозуміти: профспілки відмовляються від наших послуг, бо цього вимагають громадські інтереси. І не тільки профспілки стали на цей шлях. Інші організації й просто чесні люди не матимуть з такими, як ми, ніяких справ, доки ми не визнаємо, що часи змінилися.

Уоррен Трент помахом руки зупинив Ройса й сказав Пітерові:

— Чули? А тепер можете відповісти йому самі. Висловів ми тут не перебираємо.

— Річ у тім, — спокійно відказав Пітер, — що я цілком згоден з усім, що він сказав.

— А чому ж ви згодні? — глузливо спитав Ройс. — Тому, що це відповідає інтересам бізнесу? Чи тому, що без дискримінації вам буде легше працювати?

— Що ж, це теж підхожі причини, — відповів Пітер. — Якщо вам хочеться відмовити мені в праві на інші — будь ласка, вважайте, що я керуюся тільки ними.

Уоррен Трент грюкнув кулаком об бильце крісла.

— З мене досить! Завели — «причини, причини!» Обидва ви просто дурні неприторенні, от хто ви!

З цього приводу вони сперечалися вже не раз. Незважаючи на те, що готельні компанії в штаті Луїзіана номінально підкорилися законіві про громадянські права, переважна більшість незалежних готелів на чолі з «Сейнт-Грегорі» — була проти змін. Себто, напочатку, поки цей закон був у центрі загальної уваги, вони вдали, ніби виконують його, та потім тихенько повернулися до своєї давньої політики: «Тільки для білих!» Навіть загроза судового переслідування не лякала їх, бо вони знали, що як оплоти сегрегації можуть розраховувати на міцну підтримку з боку впливових місцевих кіл, а тактика юридичного крутіїства й зволікань ще багато років убезпечуватиме їх від штрафів та інших неприємностей.

— Ні! — Уоррєн Трєнт люто роздушив сигару в попільниці. — Я вам знову повторюю: інші нам не указ, ми тут іще поживемо по-старому. А на профспілки мені начхати — обійдемося без їхніх конференцій. І взагалі, годі паякати — вже зади до стільців поприлипали. Нумо працювати!

3

Дєсь о пів на десяту Крістіна Френсіс знайшла Сєма Якубця в бюро оформлення. Як завжди в цей час, опецькуватий лисий завідуючий відділом кредиту перевіряв у грєсбуху рахунки всіх мешканців готєлю. Працював він похапцем, швидкими, нервовими рухами гортаючи сторінки, і сторонньому спостерігачеві цей поспіх міг би навіть видатись ознакою неухажливості. Насправді ж гострі, всевидючі очі завідуючого кредитом не пропускали жодної дрібниці, і саме завдяки його пильності готель заощаджував тисячі доларів, що їх інакше доводилося б списувати як несплачені борги.

На кожного мешканця й кожен номер готєлю в грєсбуху була окрема кредитна картка. Крізь товсті скельця окулярів Якубець читав імена, перебігав поглядом друковані стовпчики рахунків і час від часу занотовував щось у блокноті. На мить він звів очі на Крістіну й зразу ж знову втупився в грєсбух.

— У мене ще на кілька хвилин роботи, міс Френсіс.

— Нічого, я почекаю. Знайшли щось цікаве?

Якубець, не відриваючись від роботи, кивнув.

— Дєщо є.

— Наприклад?

Він знову записав щось у блокноті.

— Номер п'ятсот дванадцять, Г. Бєйкер. Зареєструвався о восьмій десятиї ранку. О восьмій двадцять замовив у номер пляшку спиртного, попросив записати на рахунок.

— Може, він чистить зуби спиртним.

Якубець, не розгинаючись, кивнув.

— Можливо.

Але Крістіна знала: куди більш можливе те, що Г. Бєйкер з номера п'ятсот дванадцятото — пропаща душа. Мешканець, який одразу по приїзді замовляє в номер пляшку спиртного, автоматично стягає на себе підозру завідуючого кредитом. Звичайно новоприбулі, яким кортить промочити горло після подорожі чи важкого дня, просять при-

нести коктейль з бару. Пляшку ж замовляють, щоб напиться, і такі люди часто не збираються або не можуть розрахуватись.

Крістіна знала також, що Якубець тепер зробить. Він попросить одну з покоївок під яким-небудь приводом зайти в номер 512 і подивитися, що за один отой Г. Бейкер і який у нього багаж. Покоївки знають, на що звертати увагу: гарний одяг і пристойна валізка промовляють самі за себе. Якщо наслідки огляду будуть задовільні, то завідуючий кредитом цим і обмежиться, хоч даний рахунок все одно контролюватиме. Іноді поважні, солідні громадяни наймають номер у готелі спеціально для того, щоб напиться; що ж, якщо вони при цьому нікому не заважають і справно розраховуються — хай собі п'ють на здоров'я.

Коли ж виявиться, що багажу в мешканця немає або його вигляд не викликає довіри, Якубець особисто завітає до нього побалакати. Поводитиметься він обережно й приязно. Якщо мешканець доведе свою платоспроможність чи погодиться сплатити частину грошей наперед, вони розстануться друзями. Якщо ж підозра підтвердиться, завідуючий відділом кредиту діятиме рішуче і невмолимо, таку людину виселять з готелю, перше ніж вона встигне наробити великих боргів.

— Ось іще один, — сказав Якубець Крістіні. — Сендерсон, номер дванадцять нуль сім. Роздає завеликі чайові.

Крістіна перебігла очима кредитну картку під його рукою. В ній стояли дві суми за дрібні послуги — одна в півтора, друга — в два долари. В обох випадках на чай Сендерсон виписав по два долари.

— Типи, що не збираються платити, часто виписують у кредит найбільші чайові, — зауважив Якубець. — Доведеться подивитись, що він за один.

Крістіна знала, що, як і в першому випадку, завідуючий кредитом зважуватиме кожне слово; він повинен не лише вміти розпізнавати пройдисвітів, але й весь час думати про те, щоб не образити чесноі людини.

Швидким рухом Якубець згорнув гробсбук, кинув його в шухляду й засунув її.

— А тепер я до ваших послуг, — сказав він.

— Ми найняли доглядальницю для мешканця номера чотирнадцять-десять. — Крістіна розповіла про захворювання Олберта Уеллса й пояснила: — Мене непокоїть, чи зможе містер Уеллс розрахуватися з нею — можливо, він не усвідомлює, скільки це коштуватиме. — Вона могла б іще додати, що в даному разі не так дбає про службові інтереси, як уболіває за хвору людину, але, звісно, не сказала цього.

Якубець кивнув головою.

— Атож, приватний медичний догляд може вскочити йому в добрі гроші.

Вони вийшли з бюро оформлення й попрямували вже людним, го-мінким вестибюлем до кабінету завідуючого відділом кредиту — маленької кімнати за конторкою порт'є. В кабінеті, одна стіна якого була до самої стелі заставлена шухлядками картотеки, працювала секретарка — пухкенька брюнетка.

— Медж, подивись-но, що в нас є на Уеллса, Олберта, — сказав Сем Якубець.

Секретарка мовчки засунула шухляду, над якою працювала, висунула іншу; перебігла пальцями по картках і по паузі проторохтіла:

— З Албукерка? Кун-Репідса? Монреалья?

— З Монреалья, — сказала Крістіна.

Секретарка подала картку, Якубець узяв її і, переглянувши, сказав: — З ним ніби все гаразд. Зупинявся в нас шість разів. Розплачувався готівкою. Одне невеличке непорозуміння, яке, здається, залагодили.

— Про це я знаю, — сказала Крістіна. — То була наша вина.

Завідуючий кредитом кивнув.

— По-моєму, непокоїтися нема чого. Чесні люди не зраджують своїх звичок так само, як злочинці. — Він повернув картку секретарці, вона вклала її на місце й засунула шухлядку, де, як і в десятках інших на цій стіні, зберігалися відомості про людей, що зупинялися в готелі. — Але я про всяк випадок довідаюся, скільки коштуватимуть послуги доглядальниці, й побалакаю з містером Уеллсом. Може, якщо йому буде важко сплатити зразу велику суму, ми дамо відстрочку.

— Дякую, Семе, — Крістіні полегшало на серці, бо вона знала, що Якубець, такий нещадний до пройдисвітів, чуйно ставиться до людей, які справді потребують допомоги.

Коли вона підійшла до дверей, завідуючий відділом кредиту гукнув їй навздогін:

— Міс Френсіс, а що чути нагорі?

— Друкують лотерейні білети: будуть розігрувати готель, Семе. Я не хотіла казати вам цього, але ви мене змусили.

— Якщо виграш припаде на мій білет, хай його розіграють ще раз, — сказав Якубець. — У мене і так клопоту повна голова.

Крістіна розуміла, що хоч він жартує, на душі в нього коти шкребуть: як багато інших службовців готелю, він побоюється за своє місце. Взагалі фінансові справи готелю не підлягають розголошенню, але відомості про них завжди просочуються; що ж до теперішньої кризи, то чутки про неї ширилися, мов епідемія.

Вона знов пройшла вестибюлем, відповідаючи «доброго ранку!» на привітання розсильних, готельної квіткарки й одного з чергових адміністраторів, що поважно сидів за своєю конторкою. Відтак, проминувши ліфти, легко вибігла головними сходами на другий поверх.

Побачивши чергового адміністратора, Крістіна знов подумала про Пітера Макдермота — його безпосереднього начальника. Після вчорашнього Пітер не йшов їй з мислі. Чи він так само думає про неї? І, ловлячи себе на тому, що їй хочеться, щоб було справді так, вона силкувалася притлумити це почуття. Лишившись сама, Крістіна кілька разів сходилася з чоловіками, але ні до кого не ставилася серйозно. Часом дівчині здавалося, що якийсь інстинкт оберігає її від емоційних струсів, від нових болючих утрат. А проте в цю мить Пітер знову постав у неї перед очима — вона подумала, де він зараз і що робить. І сказала собі: годі про це, рано чи пізно наші стежки сьогодні зійдуться.

4

Безрезультатна розмова в апартаментах хазяїна готелю тільки зіпсувала настрої Пітерові Макдермоту. Прямуючи коридором п'ятнадцятого поверху до ліфта, він думав про те, що, власне, всі його зустрічі з Уорреном Трентом закінчуються на такій ноті. А тим часом як багато він міг би зробити, якби йому бодай на півроку дозволили взяти кермо влади в готелі у свої руки!

Коло ліфта він зупинився й по внутрішньому телефону запитав порт'є, які номери зарезервовані для містера Кертіса О'Кіфа та його почту. Порт'є відповів: два суміжних люкси на дванадцятому поверсі — і Пітер, не викликаючи ліфта, збіг на два поверхи вниз службовими сходами. Як у всіх великих готелях, в «Сейнт-Грегорі» вдавали, ніби тринадцятого поверху не існує — він називався чотирнадцятим.

Всі четверо дверей до двох зарезервованих люксів були відчинені, і, наближаючись до них, Пітер почув заводи пилососа. Ввійшовши досередини, він побачив двох покоївок, що енергійно працювали під пильним наглядом місіс Бланш дю-Кеней, язикатої, але вельми справної кастиелянші готелю. Побачивши Пітера, вона блиснула чорними очима.

— А я вже думала — невже ніхто з вас, чоловіків, не прийде перевірити, як я тут управляюся? Невже ви й справді звіритесь на дурну бабу, коли приїздить таке велике цабе?

Пітер усміхнувся.

— Не гарячкуйте, місіс К. Я тут за наказом містера Трента. — Йому подобалася ця руда, вже не першої молодості жінка — він знав, що на неї завжди можна покластися. Покоївки всміхалися, дивлячись на них. Пітер підморгнув їм і додав, звертаючись до місіс дю-Кеней: — Якби містер Трент знав, що ви взяли це діло під особистий контроль, йому враз відлягло б від серця.

— А якби в нашій пральні не стало мила, ми б послали по вас, — відказала, стримуючи усмішку, кастиелянша й заходилася вправно підбивати подушки на дивані.

Посміявшись, Пітер запитав:

— Ви не забули про квіти й кошик із фруктами? — І подумав, що готельному королеві вже, либонь, набрид незмінний кошик із фруктами, яким готелі зустрічають усіх високопоставлених осіб. Але відсутність його могла впасти О'Кіфові в око.

— Їх уже несуть сюди. — Місіс дю-Кеней випросталася і, дивлячись на Пітера, додала: — Та я чула, що містер О'Кіф їде до нас із своєю квіточкою, і везе її не у вазі.

Пітер зрозумів: це натяк на те, що Кертіс О'Кіф завжди подорожує з коханкою, до того ж — щораз іншою. Він вирішив промовчати. Місіс дю-Кеней задьористо всміхнулася:

— Ну, що ж, роздивляйтеся. Грошей за це не беремо.

Обидва люкси були прибрані бездоганно. На гладенько випрасуваних покривалах і завісах — білих із золотом, у французькому стилі — ані порошинки. Білизна в спальнях і ванних кімнатах найсвіжіша, розстелена й розкладена за всіма правилами, рукомийники й ванни аж блищать, сидіння унітазів — як нові, дошки опущені. Дзеркала й шибки сяють. Всі електролампи засвічуються, радіотелевізійні комбайни працюють. Кондиціонери слухняно реагують на переключення реостата. «Начебто все гаразд», — вирішив Пітер, ще раз обдивляючись вітальню суміжного люкса. І зараз же подумав: «Стривай, здається, не все». Він згадав, що Кертіс О'Кіф — побожний аж до фанатизму й молиться кілька разів на день, іноді навіть на людях. Пітер чув, що коли О'Кіфові припадає до вподоби якийсь готель, він вимолює його в бога, як дитина — різдвяну іграшку. Розповідали також, що перед початком переговорів про купівлю в його приватній каплиці правлять молебень, у якому мають брати участь усі О'Кіфові помічники. Один конкурент якось зло пожартував: «Кертіс ніколи не пропускає нагоди помолитися. Через те він і с...ть навколішках».

Отже, Пітер вирішив перевірити, чи є в кімнатах біблії. І за хвилину вже радів, що додумався до цього. Біблій давно не міняли, і їх перші сторінки, як завжди в готелях, були списані номерами телефонів повій; всі ж бо досвідчені мандрівники знають, що том святого писма — найпевніше джерело такої інформації.

Пітер мовчки показав книжки місіс дю-Кеней. Та поцмокала язиком.

— Ці біблії містеру О'Кіфові не знадобляться, правда ж? Я скажу, щоб принесли нові. — Взявши книжки під пахву, вона допитливо зазирнула Пітерові в очі. — Видно, тим, хто хотів би й далі тут працювати, доведеться тепер підроблятися під містера О'Кіфа?

Він знизав плечима.

— Слово честі, не знаю, місіс К. Мені відомо не більше, ніж вам.

Йдучи до дверей він відчував на собі збентежений погляд кастелянші. Пітер знав, що на руках у місіс дю-Кеней — хворий чоловік, і втрата роботи була б для неї страшним лихом. Спускаючись ліфтом на другий поверх, він думав про неї з щирим співчуттям.

«Якщо керівництво готелю зміниться, — міркував він, — то більшості молодих здібних працівників, очевидно, запропонують лишитися на своїх місцях. І вони, очевидно, пристануть на цю пропозицію, бо О'Кіфова компанія, кажуть, ставиться до свого персоналу непогано. Але літнім службовцям, надто тим, що вже позивали до своїх посад і працюють абияк, є над чим замислитись».

Коли Пітер Макдермот підходив до дверей канцелярії, назустріч йому вийшов головний інженер Док Вікері. Зупинившись, Пітер сказав:

— Не знаю, чи вам відомо, інженере, але ліфт номер чотири вчора кілька разів заїдав.

Головний інженер похмуро кивнув великою лисою головою.

— Відомо, та що з того? Треба міняти підйомники, а грошей — чортма.

— Невже зайшло так далеко?

Пітер знав, що бюджет головного інженера нещодавно урізали, але про те, що ліфти зовсім виходять з ладу, чув уперше.

Док Вікері похитав головою.

— Якщо ви питаєте, чи загрожує нам нещасний випадок, то відповідь буде: ні. Я пильную запобіжників, як ока в лобі. Але дрібні поламки в нас уже були, і колись станеться й велика. А ви ж знаєте: досить, щоб два підйомники вийшли з ладу, і в цьому домі все піде шкереберть.

Пітер кивнув і подумав, що з такою небезпекою ще можна миритися.

— Яка ж сума вам потрібна?

— Для початку — сто тисяч доларів, — відповів головний інженер, дивлячись на нього поверх окулярів. — Цього вистачило б на те, щоб поміняти ліфтам усі нутроці й полагодити ще дещо.

Пітер стиха свиснув.

— Я вам от що скажу, — вів далі шотландець. — Гарна машина — коли тільки вона справді гарна — поводить майже як людина. Вона для тебе зробить удесятеро більше, ніж ти сподівався, а як потому ти її підлатаєш і поговориш з нею ласкаво, то вона напружить й ще трохи попрацює. Але колись і для машини надходить останній день, і вона помирає, і хоч би як і ти й вона хотіли цей день відвернути — вам це не вдасться.

Відчиняючи двері свого кабінету, Пітер усе ще обмірковував слова головного інженера. «Може, останній день надходить колись і для цілого готелю? — думав він. — А втім, ні, «Сейнт-Грегорі» до смерті ще далеко. Зате нинішньому керівникові його, видно, прийшов кінець».

На столі в нього лежала ціла купа листів, записок та телефонограм. Він узяв верхню й прочитав: «Міс Марша Прейскотт просить повідомити, що чекатиме вашого дзвінка в номері 555». Це був нагад і про те, що він збирався детальніше з'ясувати обставини вчорашнього бешкету в номері 1126-27.

І ще одне: треба буде найближчим часом заскочити до Крістіни, бо зібралось кілька питань, яких без Уоррена Трента не розв'язати — питань хоч і нагальних, але надто дрібних, щоб вести про них мову під час ранкової аудієнції в хазяїна. Тут він усміхнувся й сказав собі: «Слухай-но, навіщо виправдуватись? Тобі просто кортить побачитися з нею — і нічого поганого в цьому немає!»

Та поки він вирішував, що зробити спершу, задзвонив телефон. То був виклик з бюро оформлення. Черговий адміністратор сказав:

— Ви прохали, щоб вас сповістили. Щойно прибув містер О'Кіф.

5

Кертіс О'Кіф пройшов людний, схожий на склеписту печеру вестибюль стрімко, як стріла пройшла б крізь яблуко. «До того ж, яблуко гнилувате», — подумав він зневажливо. Йдучи, О'Кіф помічав ознаки розкладу досвідченим оком людини, що знає готельний бізнес, як свої п'ять пальців. То були ознаки дрібні, але промовисті: залишена на стільці й не прибрана газета; купка сигаретних недокурків в урні з піском коло ліфтів; брак гудзика на кітелі розсильного; дві перегорілі лампи в люстрі під стелею. При вході з Сейнт-Чарлз-авеню, стоячи посеред людського потоку, точили баляси швейцар в уніформі й продавець газет. Літній черговий адміністратор сидів за своєю конторкою похнюплений, байдужий до всього, що робилося довкола.

Якби стільки неподобств сталося водночас в якомусь готелі О'Кіфової імперії, батіг пішов би гуляти по спинах, посипалися б догани й попередження, а дехто, можливо, і розпрощався б зі своєю посадою. «Гаразд, не гарячкуй, «Сейнт-Грегорі» ще не твій, — нагадав собі Кертіс О'Кіф. — Поки що не твій».

Він прямував до бюро оформлення — високий, сухорлявий, енергійний чоловік у бездоганно випрасуваному темно-сірому костюмі. Хода в нього була особлива — він дріботів ногами, наче пританцьовуючи, і цієї ходи не міняв ні на гандбольному полі, де регулярно тренувався, ні на паркеті танцювального залу, ані на хисткій палубі власної океанської яхти «Шинкар-IV». Він пишався тим, що його фігура лишається стрункою, спортивною ще й тепер, на п'ятдесят шостому році життя, — а це було бурхливе життя людини, яка, пробиваючи собі шлях нагору з безликої безвісності, спромоглася зайняти місце серед найсильніших світу цього й заразом здобути репутацію чи не найбільш непосидючого мільйонера.

Клерк, що сидів за мармуровою дошкою конторки, навіть не глянувши вгору, підштовхнув до нього блок відривних реєстраційних бланків. Власник готельної компанії цього наче й не помітив. Рівним голо- сом він проказав:

→ Моє прізвище О'Кіф. Я зарезервував два люкси, один для себе, другий — для міс Дороті Леш.

Краєчком ока він бачив у цю мить, як Додо входить до вестибюля: довгонога, пишногогруда, вона, здавалося, випромінювала хтивість. Як завжди, всі голови обернулися до неї, почулося тихе: «Ого-го!»

О'Кіф доручив їй простежити за багажем біля машини. Такі речі вона робила охоче. Але там, де вимагалися бодай мінімальні розумові зусилля, до неї краще було не звертатись.

О'Кіфові слова подіяли, як вибух гранати.

Реєстратор здригнувся й сів рівно. Під холодним поглядом сірих очей, що прошивав його наскрізь, вираз його обличчя враз змінився: байдужість поступилася місцем догідливості. Інстинктивно, нервовим рухом він поправив краватку.

— Пробачте, сер. Містер Кертіс О'Кіф?

Готельний король кивнув, і на його досі незворушному обличчі з'явилася півусмішка — тепер це було обличчя, що люб'язно всміхалося з п'ятисот тисяч обкладинок книжки «Ви — мій гість», примірник якої лежав на видноті в усіх номерах О'Кіфових готелів. («Ця книжка зацікавить і розважить вас. Якщо ви хочете взяти її з собою, будь ласка, повідомте про це порт'є, й до вашого рахунку буде додано 1 долар 25 центів»).

— Прошу, сер, ваші номери вже чекають на вас, сер. Хвилиночку, будь ласка.

Поки клерк квапливо гортав квитанції замовлень, О'Кіф відступив на крок від конторки, звільняючи місце для інших приїжджих. Біля бюро оформлення, де ще хвилину тому було порівняно тихо, починалася щоденна метушня, без якої, власне, готель — не готель. Надворі, під теплим, яскравим сонцем, вивантажувалися з автобусів авіакомпаній та з таксі пасажири, що прибули на південь, так само, як і він, ранковими рейсами з Нью-Йорка. О'Кіф подумки відзначив, що в готелі має відбутися з'їзд. Під склепистою стелею вестибюля висів плакат:

ЛАСКАВО ПРОСИМО ДЕЛЕГАТИВ З'ЇЗДУ АМЕРИКАНСЬКИХ ДАНТИСТІВ

Додо підійшла до О'Кіфа в супроводі двох розсильних з валізами — вони простували за нею, мов жерці за богинею. Її пишне попелясто-русе волосся вибилося з-під барвистого крилатого капелюшка, блакитні очі на ніжно-білому дитячому личку були, як завжди, широко розплющені.

— Керті, тут, кажуть, зібралася сила-силенна зубних лікарів.

— Добре, що ти мені сказала про це, — насмішкувато відповів він. — А то б я й не знав.

— То, може, я запломбую нарешті той зуб! Я вже стільки разів, стільки разів збиралася...

— Вони сюди з'їхалися роззявляти власні роти, а не заглядати в чужі.

Додо ще ширше розплющила очі — в таких випадках у неї був завжди вираз дитини, яка силкується зрозуміти щось, але не може. Адміністратор одного з О'Кіфових готелів якось сказав про Додо, не знаючи, що хазяїн чує його: «В неї мозок — у пазусі. Якби ж то ці півкулі ще й думали!» Але те, що дратувало інших — усі ті дурні вибрики й

не до ладу сказані слова, — його особисто тільки забавляли. Можливо, тому, що часом його стомлювало товариство мудриїв та дотепників.

Але незабаром він, мабуть, таки розпрощається з Додо. Цей «роман» триває вже майже рік — довше, ніж усі попередні. А в голлівудському сузір'ї ніколи не бракує таких зірочок. Певна річ, він не кине її напризволяще — натисне на кнопки, забезпечить їй контракт на дві-три другорядні ролі — і хтозна, може, з неї ще вийде актриса. Лице і тіло в неї є; а скільки дівчат вибивалося в люди, не маючи більш нічого!

Реєстратор випростався.

— Готово, сер.

Кертис О'Кіф кивнув головою, і маленька процесія на чолі з Гербі Чендлером, який наче виріс з-під землі, рушила до ліфта.

6

Невдовзі по тому, як Кертиса О'Кіфа і Додо було припроваджено до їхніх суміжних люксів, Джуліус Мілн, на прізвисько «Ключник», одержав однокімнатний номер.

О 10.45 Ключник подзвонив по прямому телефону з аеропорту Муасан (над апаратом був напис: «Домовляйтеся безплатно з найкращим готелем у Новому Орлеані!»), щоб підтвердити замовлення, зроблене кілька днів тому по міжміській лінії. Із «Сейнт-Грегорі» йому відповіли, що номер для нього зарезервовано, і якщо він прибуде з аеропорту без затримки, то зможе відразу оселитися.

Ключник, який вибрав «Сейнт-Грегорі» лише кілька хвилин тому, зрадив, хоча й не здивувався, бо, заздалегідь плануючи цей рейд, зарезервував на різні прізвища номери в усіх великих новоорлеанських готелях. Для «Сейнт-Грегорі» він назвався Байроном Мідером — запозиченим з газети ім'ям, справжній власник якого зірвав найбільший куш на скачках. Те, що йому зразу запропонували номер, могло бути доброю прикметою, а добрим прикметам Ключник надавав надзвичайно великої ваги. І, до речі, вони вже кілька разів справджувалися. Наприклад, коли його востаннє судили, то зразу потому, як він визнав себе винним, скісний сонячний промінь упав на суддю, і той дав йому тільки три роки, хоч Ключник чекав щонайменше п'ять. Та й перед тим, як він востаннє попався, добрі прикмети не підводили його. Всі нічні відвідини номерів у різних детройтських готелях завершувалися вдало, і з жодного він не виходив з порожніми руками — безперечно, завдяки тому, що на дверях цих номерів, у тій чи іншій комбінації, завжди стояла цифра 2, його щаслива цифра. І надало ж йому поткнутися наостанку в номер, на дверях якого цієї цифри не було! Мешканка того номера прокинулася й зарепетувала саме в ту мить, коли він, набивши спеціально призначену для цього велику кишеню пальта коштовностями й грошима, запахав у валізку її норкову шубу. Як на те, готельний детектив був десь поряд і миттю прибіг на лемент. Коли б на дверях була двійка, цього, звісно, не сталося б. Ключник сприйняв удар долі з філософським спокоєм — він навіть не став розповідати байку, що вже не раз виручала його в таких випадках. І от тепер, відсидівши свій строк (з максимальним зменшенням його за гарну поведінку) і провів-

ши одразу по виході на волю з десяток вельми вдалих нічних рейдів по готелях Канзас-сіті, Ключник покладав великі надії на Новий Орлеан.

Всі прикмети поки що тільки радували його.

Він прибув в аеропорт Муасан десь о пів на восьму машиною з дешевого мотелю на Шеф-Мантерському шосе, де перед тим ночував. Будинок аеропорту йому сподобався — всюди скло і метал, а головне (для нього це мало особливу вагу) — повно урн на сміття.

З напису на меморіальній дошці він дізнався, що аеропорт названо на честь новоорлеанця Дона Муасана, піонера повітроплавання, і відзначив подумки збіг своїх та його ініціалів, що можна було вважати за добру прикмету. До такого аеропорту приємно, мабуть, прилітати на величезному реактивному лайнері і, можливо, він ще дозволить собі цю розкіш, якщо йому щаститиме так, як перед останньою відсидкою. Треба тільки якнайшвидше знов набрати форми; взагалі навички в нього відновлювалися непогано, хіба що тепер він іноді вагався там, де раніше діяв би впевнено й спокійно, не замислюючись.

А втім, нічого дивного в цьому не було. Просто він знав: якщо його застукать ще раз, то припаяють уже від десяти до п'ятнадцяти років. А це ой як невесело, надто, коли тобі п'ятдесят два — на такий довгий строк уже й життя не вистачить.

Ключник походжав по залу аеропорту — зовні нічим не примітний, гарно вдягнений чоловік із згорнутою газетою під пахвою. Він скидався на удачливого бізнесмена. Тільки очі його весь час бігали, стежачи за вранішніми пасажирами, що прибували в аеропорт на автобусах і таксі з новоорлеанських готелів. Пасажирів було багато, бо ранковими рейсами в Нью-Йорк, Вашингтон, Чікаго, Майямі й Лос-Анджелес вирушали майже одночасно реактивні літаки кількох авіакомпаній.

Двічі Ключник казав собі: «Ну, ось воно, нарешті!» — але обидва рази його спіткало розчарування. Двоє чоловіків, сягнувши в кишеню по гроші чи квитки, знаходили там готельні ключі, що їх вони забули віддати порт'є. Перший не полінувався виконати прохання, написане на пластмасовій бирці — відшукав поштову скриньку й кинув туди ключ. Другий віддав свій ключ касирові, і той сховав його в шухляду, пообіцявши, очевидно, повернути готелеві.

Але Ключник — битий жак — не втрачав надії. Він чигав далі, знаючи, що діждеться свого. І через десять хвилин був винагороджений за своє терпіння. Якийсь лисий добродій з червоним брезклим обличчям, вдягнений у пальто, поверх якого висіли фотоапарат і дорожня сумка, зупинився при виході коло газетного кіоска, вибрав собі журнал і разом з грішми витяг із кишені готельний ключ. Добродій сипнув чортами; його дружина, худа, лагідна з виду жінка, щось тихо сказала йому, а він grimнув у відповідь: «Нема коли!» Почувши це, Ключник подався слідом за ними. Ну, слава богу! Проходячи повз урну, чоловік кинув туди ключ.

Далі все вже було Ключникові за іграшку. Порівнявшись із урною, він впустив туди свою згорнуту газету, а потім, ніби раптом передумавши, зупинився, повернувся й видобув її. При цьому ключ теж опинився у нього в руці. За кілька хвилин, замкнувшись у чоловічому туалеті, він прочитав на бирці: «Готель Сейнт-Грегорі. Номер 641».

За півгодини, як часто буває, коли починає фортуни, він у такий самий спосіб заволодів ще одним ключем — і знову від номера в «Сейнт-Грегорі». Отоді-то він і подзвонив у готель і потвердив своє за-

мовлення, вирішивши, що на сьогодні досить уже вештатися по аеропорту й випробовувати долю. Почин було зроблено — і почин непоганий. Сьогодні ввечері він ще почергує на залізничному вокзалі, а днів за два, можливо, знову відвідає аеропорт. Крім того, існують і деякі інші способи добування готельних ключів, і про один з них він подбав ще вчора ввечері.

Недаремно один нью-йоркський прокурор багато років тому зауважив у залі суду: «Щоразу, коли ми розглядаємо справу цього злочинця, це справа, так би мовити, ключова. Одверто кажучи, подумки я називаю його не інакше, як «Ключник Мілн».

Це зауваження перейшло із судового протоколу в поліційний архів, прізвисько пристало до Мілна, і він носив його не без гордості, яка впливала з професійної впевненості в тому, що рано чи пізно можна здобути ключ до будь-яких дверей — треба тільки діяти обережно, терпляче, ну, і, звісно, мати хоч трохи талану.

Він заробляв, власне, на недбалому ставленні людей до готельних ключів — ставленні, яке, до речі, частенько доводить до розпачу службовців великих готелів. Розраховуючись за постій, мешканець мусить повернути ключ від номера. Але багато людей забувають про це й від'їздять із ключем у кишені. Совісні потім кидають його в поштову скриньку, і такі великі готелі, як «Сейнт-Грегорі», щотижня сплачують поштовому відомству п'ятдесят доларів за повернуті ключі. Та є й забудьки, що залишають ключі собі на згадку чи байдуже викидають їх. Останні й годують професійних готельних злодіїв на зразок Ключника.

З будинку аеропорту Ключник повернувся до автостоянки й сів у «форд-седан» моделі п'ятирічної давності, який він купив у Детройті й яким приїхав, зробивши зупинку в Канзас-сіті, до Нового Орлеана. Це була нічим не примітна машина темно-сірого кольору, не дуже нова й не дуже стара — словом, саме така, яка потрібна була Ключникові в його несполучній з будь-якою екстравагантністю професії.

Мотор завівся відразу — Ключник власноручно перебрав і відрегулював його, скориставшись із знань, набутих державним коштом під час однієї з численних відсидок.

Сумлінно дотримуючись дозволених швидкостей, він проїхав чотирнадцять миль від аеропорту до центру міста й поставив машину на стоянці коло Кенел-стріт, за кілька кварталів од готелю, який ще вчора обійшов і оглянув з усіх боків. З собою в нього було тільки дві валізи — решту багажу він залишив в оплаченому за кілька днів наперед номері мотелю. Тримати кімнату про запас було, звісно, втратно, але — береженого бог береже. Мотель правитиме йому за схованку для здобичі, а як, не доведи господи, станеться щось — до нього можна буде й не повертатись. Ключник подбав про те, щоб там не залишилося жодних слідів, які могли б навести поліцію на його особу, а ключ від мотельного номера сховав у повітряний фільтр автомобільного карбюратора.

До «Сейнт-Грегорі» він увійшов упевненою ходою, покинув валізи коло швейцара й заповнив реєстраційний бланк на ім'я Б. У. Мідера з Енн-Арбора, штату Мічиган. Реєстратор, на якого справили належне враження дорогий костюм і тверді, владні риси обличчя прибулого, розмовляв з ним дуже чемно й запропонував номер 830. Ключник задоволено подумав, що тепер він матиме три ключі від готельних номерів, хоч адміністрації відомо тільки про один.

Номер 830, до якого розсильний привів його через кілька хвилин, виявився просто ідеальним. Він був просторий і вигідний, а головне, як помітив по дорозі Ключник, — розташований за кілька кроків од службових сходів.

Залишившись на самоті, він акуратно розпакував речі й вирішив перепочити перед великотрудною нічною роботою.

7

На той час, коли Пітер Макдермот спустився у вестибюль, Кертіса О'Кіфа вже припровадили до його номера. Пітер вирішив не підніматися туди: іноді надмірні вияви уваги дратують гостя не менше, аніж брак їх. До того ж, офіційно О'Кіфа вітатиме сам Уоррен Трент. Пітер обмежився тим, що перевірів, чи повідомлено хазяїна готелю про прибуття високого гостя, і поїхав на п'ятий поверх, де в номері 555 його чекала Марша Прейскотт.

— Як добре, що ви прийшли, — сказала вона, відчинивши двері. — А я вже думала, ви забули про мене.

На ній було легке золотаве платтячко без рукавів — видно, принесене вранці з дому на її прохання. Розпущене чорне волосся вільно спадало на плечі, і це пасувало їй більше, ніж учорашня «доросла», а до того ж скуйовджена зачіска. Перед Пітером стояла напівжінка-напівдитина, така гарна й зваблива, що йому аж дух перехопило.

— Даруйте, що примусив вас чекати, — сказав він, милуючись нею. — Але ви, бачу, не марнували тут часу.

Вона всміхнулася.

— Я подумала, що, може, вам потрібна буде піжама.

— Я користуюся нею дуже рідко, як і цією кімнатою.

— Покоївка вже сказала мені про це. Отже, ви не будете заперечувати, якщо я залишуся тут ще на одну ніч?

— Залишитесь? Чи можна поцікавитися, чому?

— Я... Мені важко відповісти, — вона завагалася, не зводячи очей з його обличчя. — Просто мені здається, що тут я швидше оговтаюся після вчорашнього. — Але самій собі вона призналася, що хотіла б ще трохи відтягти своє повернення до великого порожнього особняка в Гардені.

Пітер трохи розгублено кивнув.

— А як ви почуваетесь?

— Краще.

— Слава богу.

— Але таке, видно, легко не забувається, — сказала Марша. — І одного я не можу собі подарувати. — що погодилася прийти на цей бал. Ви мали рацію.

— Я не казав цього.

— Так, але ви про це подумали.

— Коли й подумав, то зразу, мабуть, нагадав собі, що ніхто з нас не застрахований від неприємностей.

Вони помовчали, потім Пітер сказав:

— Може, сядемо? — І коли вони вмостилися в кріслах, пояснив: — Я хотів би почути від вас, із чого все це почалося.

— Знаю, — відповіла дівчина й прямо, — а він уже почав звикати до цієї прямоти, — додала: — Тільки чи варто все це вам розповідати?

Вчора ввечері вона, приголомшена, шокована, відчувала тільки сором і безмежну втому. Але шок минувся, а щодо сорому, то ще невідомо, що краще — мовчати чи вимагати покарання нападників. Тим більше, що Лайл Дюмер та його дружки, протверезившись, навряд чи стануть вихвалитися своїм «подвигом».

— Звісно, мовчати — ваше право, — сказав Пітер. — Але дозволяйте вам нагадати: якщо злочин минає людині безкарно, вона його неодмінно потім повторює — коли не з вами, то з кимсь іншим. — Марша збентежено закліпала очима, а він провадив далі: — Я не знаю, чи хлопці — ваші друзі. Та навіть якщо це так, не бачу причин вигороджувати їх.

— Один з них був моїм другом. Принаймні, я так гадала.

— Зараз ідеться не про дружбу, — наполягав Пітер, — а про те, що вони намагалися зробити — й зробили б, якби не наспів Ройс. Більше того, зачувши небезпеку, вони кинулися врозтіч, як щури, а вас кинули напризволяще.

Марша невпевненим голосом відповіла:

— Вчора ви, здається, казали, що знаєте імена двох з них.

— Номер був записаний на ім'я Стенлі Діксона. Друге відоме мені ім'я — Дюмер. Це ж були вони?

Вона кивнула.

— Хто був заводієм?

— По-моєму... Діксон.

— Ну, то розкажіть мені все по порядку.

Марша раптом зрозуміла, що її позбавлено ініціативи: вона має коритися чужій волі. Для неї це було новиною і, дивна річ, — подобалося їй. Дівчина слухняно розповіла про все, що діялося з нею від тієї хвилини, як вона пішла з танців, і аж до появи її рятівника — Елоїса Ройса.

Пітер лише двічі перебивав її. Чи бачила вона в сусідній кімнаті жінок, про яких згадували Діксон та інші? Чи заходив у номер хто-небудь із службовців готелю? У відповідь на обидва запитання вона запевнливо похитала головою.

Тепер їй хотілося розповідати й пояснювати далі. Всєї цієї історії не сталося б, сказала вона, якби вчора не був день її народження.

— Вчора був день вашого народження? — здивовано перепитав він.

— Мені сповнилося дев'ятнадцять.

— І ви в цей день були самі?

Марша вирішила: якщо вже сповідатися, то до кінця. І розповіла про телефонний дзвінок з Рима й про те, як засмутилася, почувши, що батько затримується.

— Ну от, — сказав Пітер, коли дівчина замовкла, — тепер я вже хоч трохи розумію, що сталося.

— Таке більше не повториться. Ніколи.

— Я вам вірю. — Він перейшов на діловий тон. — І хочу використати дещо з того, що ви мені розповіли.

— Як саме? — збентежено спитала вона.

— Я викличу тих чотирьох — Діксона, Дюмера та двох їхніх друзів — у готель і побалакаю з ними.

— А якщо вони відмовляться прийти?

— Прийдуть — ніде не дінуться. — Пітер уже знав, як їх примусити.

Марша, все ще стривожена, спитала:

— А не вийде так, що після того все місто заговорить про мене?

— Можу вас запевнити, що після нашої розмови у них взагалі пропаде охота балакати.

— Гаразд, — погодилася дівчина. — І дякую вам за все, що ви для мене зробили.

Їй полегшало на душі, і вона враз повеселішала.

Пітер, якому вже кортіло діяти, вирішив посидіти з дівчиною ще кілька хвилин, щоб до кінця заспокоїти її. Він сказав:

— Я мушу вам дещо пояснити, міс Прейскотт.

— Марша.

— Гаразд, тоді я — Пітер. — В даному разі, вирішив він, фамільярність можна виправдати, хоч взагалі готельним службовцям рекомендують уникати її в стосунках з малознайомими мешканцями. — Розумієте, в готелях робиться чимало такого, на що нам доводиться затуляти очі. Але таких неприємностей, як учорашній випадок, дарувати не можна. І тут ми не пощадимо нікого — навіть наших службовців, якщо вони в них замішані.

Пітер знав, що в питаннях, які стосуються репутації готелю, Уоррен Трент буде цілком солідарний з ним і підтримає всі його заходи.

Власне, на цьому розмову можна було кінчати. Він підвівся й підійшов до вікна. Внизу лежала широка, велелюдна Кенел-стріт. Проїжджа частина її, розрахована на рух у шість рядів, була заповнена машинами, на тротуарах вирував людський потік. Пітер помітив, що представники НАСК¹ знов пікетують якусь крамницю. Один плакат закликав: «Не купуйте в цій крамниці. Тут дискримінують людей». Пікетники з плакатами повільно походжали перед вітринами, й перехожі обминали їх.

— Ви недавно приїхали в Новий Орлеан, правда ж? — спитала Марша.

Вона теж підійшла до вікна, і він чув ніжний, тонкий запах її парфумів.

— Еге ж. Власне, ще не встиг навіть як слід вивчити місто.

І тут вона з несподіваним для себе самої ентузіазмом сказала:

— А я так здорово знаю його історію! Можна, я буду вашою вчителькою?

— Н-ну... я накупив різних книжок. В мене просто часу немає читати.

— Книжки ще встигнете почитати. А я вам спочатку все покажу й розповім... Це ж куди цікавіше! До того ж, я так хочу віддячити вам...

— Ну, це вже ви даремно...

— Гаразд, тоді просто так. Ну, будь ласка!

Вона поклала руку йому на плече, і він, розгубившись, спромігся тільки сказати:

— Пропозиція, звісно, цікава...

— Ура! Виходить, ми домовились. Завтра ввечері я даю у себе вдома званий обід. Це буде старосвітський новоорлеанський прийом. А потім поговоримо про історію.

— Отак зразу?! — вихопилося в нього.

¹ НАСК — Національна асоціація сприяння кольоровому населенню.

— А ви на завтра вже з кимось домовилися?

— Н-ні.

— Тоді я вас чекатиму, — твердо сказала Марша.

Пітер вагався, добре пам'ятаючи свій гіркий досвід: перед ним знову була гостя готелю, до того ж, зовсім молода дівчина. А з другого боку — невже він мусить бути таким уже сухарем? Ну що поганого в тому, що його запрошують на обід, а він це запрошення приймає? Зрештою, на званому обіді будуть і інші гості.

— Якщо я погоджуся, — сказав він, — ви виконаєте одне моє прохання?

— Яке?

— Я хочу попросити вас, щоб ви пішли зараз додому, Маршо. Залишили готель і пішли додому.

Вони подивились одне одному просто в очі, і його знову засліпила на мить її юна врода.

— Добре, — сказала вона. — Якщо ви хочете цього, я піду додому.

Коли Пітер Макдермот увійшов до свого кабінету, назустріч йому підвелася Флора Єйтс, його непоказна, веснянкувата секретарка. В своїх коротких пальцях, які, проте, вміли танцювати на клавішах друкарської машинки з незбагненою для Пітера швидкістю, вона тримала з десяток телеграм.

Показавши на них, Пітер спитав:

— Є щось термінове?

— Не так, щоб термінове, але все — на сьогодні.

— Гарзд, хай тоді трохи полежать. Я попросив бухгалтерію переслати мені рахунок за люкс 1126—27, виписаний на ім'я Стенлі Діксона.

— Він тут. — Флора взяла зі столу конверт. — Столяр підрахував також приблизну вартість ремонту меблів, і я підшпилила його папірець до рахунку.

Пітер переглянув суми. Рахунок за номер плюс послуги дорівнював сімдесяти п'яти долларам. Збитків було заподіяно на сто десять долларів. Подаючи секретарці перший папірець, він сказав:

— Дізнайтеся, будь ласка, номер телефону за цією адресою. Телефон, очевидно, записаний на його батька.

На столі в нього лежала нерозгорнута ранкова газета — «Таймс-Пікаюн». Коли Флора вийшла, він розгорнув її, і в очах зарябіло від чорних заголовків. Учинений вчора злочин на шосе став подвійним убивством: мати загублої дитини померла над ранок у лікарні. Пітер швидко перебіг очима репортаж, який, власне, повторював те, що вони з Крістіною почули вчора від полісмена. «Поліція ще не натрапила на сліди машини чи вбивці-водія, — писав репортер. — Слідчі надають великої ваги свідченню одного перехожого, який встиг помітити «чорний автомобіль низької посадки», що розвинув шалену швидкість через кілька секунд після вбивства». Газета додавала, що органи поліції міста й штату об'єднаними зусиллями розшукують машину, яка відповідає цьому описові й має, очевидно, певні пошкодження.

Пітер подумав, чи прочитала це повідомлення Крістіна. Побувавши на місці трагедії, він ніби став її свідком, і, може, саме тому брав це так близько до серця.

Флора принесла потрібний йому номер телефону, і Пітер, відклавши газету, набрав його по міському апарату. Соковитий бас відповів:

— Помешкання Діксонів.

— Мені потрібен містер Стенлі Діксон. Він вдома?

— Дозвольте дізнатися, хто говорить, сер.

Пітер назвав своє прізвище й додав:

— Від готелю «Сейнт-Грегорі».

Запала пауза, він почув, як віддаляються від апарата нескvapні кроки, потім, так само нескvapно, його співрозмовник повернувся.

— Дуже шкодую, сер, але містер Діксон-молодший зараз зайнятий.

Пітер з металом у голосі промовив:

— Тоді перекажіть йому: якщо він не підійде до телефону, я негайно подзвоню його батькові.

— То, може, ви зразу...

— Ви чули? Перекажіть йому мої слова.

Він майже відчув, як вагається чоловік на другому кінці дроту. Нарешті той озвався:

— Гарзд, сер. — І знову звуки кроків, що віддалялися.

В трубці клацнуло — це включився паралельний телефон — і почулося похмуре:

— Говорить Стен Діксон. З якого приводу така гарячка?

Пітер різко відповів:

— З приводу того, що сталося вчора ввечері. Вас це дивує?

— А хто ви такий?

Пітер знову назвав себе.

— Я вже говорив з міс Прейскотт. А тепер хочу побалакати з вами.

— Ну, то балакайте, я слухаю!

— Ні, у нас буде інша розмова. В моєму кабінеті, в готелі. — Пітер почув якийсь вигук, але не звернув на нього уваги. — Завтра о четвертій. І щоб ті троє теж були з вами. Приведете їх самі.

— Чорта з два! — розлютовано відповів Діксон. — Хто б ти там не був, ти — готельний лакуза, і не тобі мною командувати, ясно? А як не ясно, то можу ще додати, що мій батько особисто знайомий з Уорреном Трентом...

— З містером Трентом я вашу справу вже обговорив, і він доручив мені вести її від початку й до кінця — аж до подання позову. Що ж, я скажу йому, що ви відмовляєтеся давати пояснення, поки ми не поінформуємо вашого батька.

— Стривайте, стривайте! — Стенлі Діксон засопів у трубку, потім сказав куди сумирнішим тоном: — Завтра о четвертій у мене лекції.

— То пропустіть їх, — відказав Пітер. — І решта хай теж пропустить. Мій кабінет на другому поверсі. Рівно о четвертій, ясно?

Поклавши трубку, він подумав, що тепер з нетерпінням чекатиме завтрашньої зустрічі.

8

Газетні аркуші були розкидані по підлозі навколо ліжка герцогині Кройдонської. Уважно, від крапки до крапки перечитавши новини, вона відкинулася на подушки й почала напружено думати, добре усвідомлюючи, що тепер, як ніколи, все залежить від її розуму та винахідливості.

Заставлений порожнім посудом скляний візок стояв неподалік від ліжка. Навіть у найкритичніші дні свого життя герцогиня не кидала звички ситно снідати. Ця звичка закоренилася з дитинства, яке минуло в родовому маєтку Фоллінгбрук; там сніданок завжди складався з кількох страв, причому часто йому передувала прогулянка верхи.

Герцог, який снідав у другій кімнаті, повернувся до спальні. Він теж накинувся на газету, як тільки її принесли, і тепер йому не сиділося на місці — він походжав по спальні в накинутому поверх піжами яскраво-червоному халаті, час від часу скуйовджуючи п'ятірнею ще нечесане волосся.

— На бога, не крутись перед очима! — гримнула на нього дружина. В її голосі теж відчувалася нервова напруга. — Я не можу думати, коли ти басуєш, мов жеребець на іподромі.

Він звів на неї пооране зморшками, скривлене обличчя, таке жалюгідне в яскравому ранковому світлі.

— А на біса тобі думати? Хіба це щось змінить?

— Думати завжди корисно, коли є чим.

Він знову запустив п'ятірню в чуприну.

— Хіба від учора щось змінилося на краще?

— Але й на гірше нічого не змінилося — і дякуй богові вже за це. Нас, як бачиш, поки що ніхто не чіпає.

Він стомлено похитав головою — думки плуталися після майже безсонної ночі.

— Отож бо, тільки «поки що».

— Найголовніший фактор тепер — час. А час — наш союзник. І поки ми чекаємо, поки години спливають... — Вона замовкла, потім заговорила повільно, міркуючи вголос: — Нам зараз конче потрібно повернути до тебе громадський інтерес... Публічний інтерес, на тлі якого всілякі підозри, всілякі припущення іншого плану були б такі неймовірні, що на них просто не звернули б уваги...

За мовчазною згодою про вчорашню сварку обоє не згадували.

Герцог знову почав ходити з кутка в куток.

— Такий інтерес може викликати тільки повідомлення про те, що мене затверджено послом у Сполучених Штатах.

— Маєш рацію.

— А хіба це можна прискорити? Хай тільки Хол запідозрить, що на нього тиснуть, він потрощить усі меблі на Даунінг-стріт¹. І взагалі, з цим так легко вскочити в халепу...

— А куди ти вскочиш, якщо...

— Знаю, знаю! І я вже думав, що найкращий вихід для нас — це піти в поліцію і здатися! — Голос герцога Кройдонського звучав істерично. Тремячою рукою він запалив сигарету.

— Ні, ми не здамося! — На відміну від чоловіка, герцогиня говорила чітко й твердо. — Навіть прем'єр-міністри піддаються тискові; треба тільки знати, з якого боку натиснути. І Хол — не виняток. Я зараз викличу Лондон.

— Навіщо?

— Побалакаю з Джофрі. Попрошу, щоб він прискорив твоє призначення.

Герцог із сумнівом похитав головою, але заперечувати не став. Йому вже не раз доводилось пересвідчуватися в майже чудодійній силі впливу родичів своєї дружини. Він тільки попередив:

¹ На лондонській Даунінг-стріт міститься офіційна резиденція прем'єр-міністра Великобританії.

— Гляди, люба, щоб ми самі не звели всього нанівець.

— Справа варта заходу. Джофрі, як схоче, може гору зрушити. До того ж, якщо ми просто сидітимемо тут, склавши руки, то це може бозна-чим скінчитись. — І герцогиня рішуче зняла трубку телефону й сказала телефоністці: — Я хочу замовити Лондон. Говоритиму з лордом Селвіном. — Вона назвала номер.

Її з'єднали через десять хвилин. Лорд Селвін вислухав прохання своєї сестри без особливого ентузіазму. З кутка спальні герцог чув, як у телефонній трубці роздратовано бубонить голос його зятя:

— Господи, сестричко, навіщо це? Нащо ворухити осине гніздо? Я тобі прямо скажу, про Саймонове призначення у Вашингтон говорити ще зарано. Дехто в кабінеті міністрів вважає, що до цієї посади він не доріс. Я, звичайно, не поділяю цієї думки, але мені не хочеться, щоб ви дивилися на світ крізь рожеві окуляри.

— Якщо пустити все на самоплив, то скільки ще доведеться чекати?

— Важко сказати, старенька. Очевидно, кілька тижнів.

— Ми просто не можемо чекати кілька тижнів, — категорично сказала герцогиня. — Повір мені на слово, Джофрі, — ми припустимосся непоправної помилки, якщо не зробимо зараз якнайрішучішої спроби.

— А я не бачу для такої спроби жодних підстав. — Голос із Лондона звучав уже сердито.

Тоді герцогиня гостро відказала:

— Це треба зробити в інтересах усієї нашої родини, а не тільки заради нас двох. Тепер ти розумієш усю серйозність мого прохання?

Запала пауза, потім лорд Селвін обережно спитав:

— Саймон десь там поблизу?

— Так.

— Що сталося? Що він накоїв?

— Це не телефонна розмова.

Лорд Селвін знову помовчав, потім сказав:

— Що ж, я звик довірятися твоєму здоровому глузду. Тобі видніше.

Герцогиня звела очі на чоловіка й ледь помітно кивнула йому, а тоді спитала в брата:

— Отже, ти зробиш те, що я прошу?

— Мені це дуже не до вподоби, сестрице. Дуже. Але я зроблю все, що можу.

Перекинувшись іще кількома словами, вони попрощалися.

Та як тільки вона поклала трубку, телефон задзвонив знову. Обоє здригнулися, герцог нервово облизав губи. Герцогиня піднесла трубку до вуха й сказала:

— Слухаю.

Гугнявий чоловічий голос спроквола запитав:

— Герцогиня Кройдонська?

— Так.

— З вами говорить Огілві. Начальник готельної охорони. — Голос замовк, і тепер чулося тільки важке сопіння; той, хто дзвонив, видно, очікував, щоб його слова справили належне враження.

Герцогиня ждала. Та що на тому кінці дроту теж мовчали, вона нарешті різко спитала:

— Чого вам треба?

— Приватна розмова. З вами й вашим чоловіком. — Сказано це було так само неквапно, спокійно й твердо.

— Якщо йдеться про якісь готельні справи, ви обрали не той шлях. Ми звикли мати діло тільки з містером Трентом.

— Зверніться до нього, і ви шкодуватимете все життя.

Так настирливо й зухвало могла поводитися лише вельми певна себе людина. Герцогиня завагалася й відчула, що руки в неї тремтять. Нарешті вона спромоглася сказати:

— Ми не можемо прийняти вас зараз.

— То коли? — І знову мовчання й важке сопіння.

Герцогиня зрозуміла, що цей чоловік знає, як здобути психологічну перевагу над співрозмовником.

— Можливо, десь пізніше, — відповіла вона.

— Я буду у вас рівно за годину. — Це була не пропозиція, а категорична заява.

— Але ми ще...

Не дослухавши її заперечень, чоловік урвав розмову — в трубці клацнуло.

— Хто це дзвонив? Чого їм треба? — схилився над нею герцог. Його одутле обличчя зблідло ще більше.

Герцогиня на мить заплющила очі. Їй раптом страшенно захотілося скинути з себе тягар відповідальності, цей постійний обов'язок зважувати й вирішувати за них обох. Та вона знала, що це неможливо. Коли вдача в тебе сильніша, ніж у всіх, хто тебе оточує, про таке годі й мріяти. Її власні родичі, люди, яким не бракує волі й рішучості, завжди прислухалися до її слів, приставали на її раду. Навіть Джофрі, розумний, хитрий і впертий Джофрі, врешті-решт корився її волі... Хвилива слабкість минула, вона розплющила очі.

— Це був начальник готельної охорони. Він наполягає на зустрічі з нами й буде тут за годину.

— Отже, він знає! Господи! Він знає!

— Очевидно, він щось пронюхав. Тільки що саме — не сказав.

Герцог Кройдонський несподівано випростався, задер підборіддя, розправив плечі. Пальці його стислися в кулаки, губи стулилися в тверду лінію. Знову, так само як минулого вечора, це була цілковита, хамелеонівська метаморфоза.

— Гадаю, що й тепер було б краще, якби я пішов до поліції, — сказав він спокійно. — Якби я пішов до поліції й признався...

— Ні! Нізащо! Ні в якому разі! — Очі дружини спалахнули. — Зрозумій одну річ. Тобі вже нема рятунку — хоч би що ти зараз зробив. — Вони помовчали, потім герцогиня похмуро мовила: — Ми не робитимемо нічого. Ми діждемося цього чоловіка й з'ясуємо, що йому відомо і чого він хоче.

9

— Навіщо ж носа хнюпити, вихід завжди знайдеться!

Почувши ці слова, Крістіна Френсіс, яка сиділа за столом у приймальні хазяїна готелю і, насупившись, читала листа, підвела голову й побачила в прочинених дверях веселе обличчя Пітера Макдермота.

Всміхнувшись, вона показала очима на лист:

— Ще один удар долі. Та коли їх багато, хіба той один щось важить?

— Непогано сказано. — Пітер увійшов до кімнати.

Крістіна окинула його поглядом.

— Як на людину, що майже не спала, у вас на диво бадьорий вигляд.

Він усміхнувся.

— Це після ранкової наради з вашим босом. З ним побалакаєш — і наче холодний душ прийняв. Він уже тут?

Вона похитала головою, потім кивнула на лист, який читала.

— Коли він прийде, це послання його не порадує.

— Таємниця?

— Та ні. Ви, по-моєму, були тут, коли це сталося.

Пітер сів у шкіряне крісло перед її письмовим столом.

— Пригадуєте, — сказала Крістіна, — з місяць тому із вікна готелю на голову якомусь перехожому на Карондель-стріт упала пляшка. Він був тяжко поранений.

Пітер кивнув.

— Дика історія. Кинув пляшку, без сумніву, хтось із наших мешканців, але знайти його ми не змогли.

— А що ви можете сказати про потерпілого?

— Наскільки пам'ятаю, такий собі чемний чоловічок. Я потім навідався до нього в лікарню, і оплату лікарняного рахунку ми взяли на себе. Наші адвокати, однак, написали при цьому листа, що це, мовляв, жест доброї волі, а не визнання нашої провини.

— Цей жест не справив на нього враження. Він подав на нас позов — вимагає компенсацію в десять тисяч доларів за психічний шок, фізичні ушкодження і втрату заробітку, що сталися, мовляв, через нашу недбалість.

— Він не одержить ані цента, — впевнено сказав Пітер. — Може це й несправедливо, але шансів у нього немає.

— Звідки ви знаєте?

— Таких позовів закладалося вже хтозна-скільки, і наші адвокати в суді можуть послатися на безліч прецедентів.

— І цього досить, щоб судова ухвала була на нашу користь?

— Так. В усякому разі, протягом останніх років усі аналогічні судові справи завершувалися однаково. Можу навести класичний приклад з готелем «Вільям Пенн» у Піттсбурзі. Хтось із мешканців викинув у вікно пляшку, яка пробила верх автомобіля й поранила водія. Він подав позов.

— І програв?

— Атож. Програвши справу в суді нижчої інстанції, він апелював до Верховного суду штату Пенсільванія. І там йому теж відмовили.

— Чому?

— Суд ухвалив, що готель — будь-який готель — не відповідає за вчинки своїх мешканців. Тут можливий тільки один виняток — коли якась офіційна особа — скажімо, готельний адміністратор, — знаючи наперед, що готується якесь неподобство, не робить нічого, щоб йому запобігти. — Пітер наморщив лоба, пригадуючи. — Ще один такий випадок стався, коли не помиляюсь, у Канзас-сіті. Делегати якоїсь конференції придумали собі розвагу: наповнили водою кілька поліетиленових мішків з-під білизни й почали кидати їх з вікон своїх номерів на перехожих. Коли мішки лопалися, люди на тротуарі кидалися вроз-

тіч: при цьому один перехожий попав під автомобіль і був скалічений. Він подав позов на готель, але справу програв. Словом, усі такі випадки закінчувалися однаково.

— Звідки вам усе це відомо? — здивовано спитала Крістіна.

— В Корнельському університеті серед інших дисциплін був і курс юриспруденції.

— По-моєму, це все-таки страшенно несправедливо.

— Несправедливо для потерпілого, але не для готелю. Певна річ, відповідати мусили б люди, що чинять такі неподобства. Але як ти їх знайдеш, коли на вулицю виходить стільки вікон! Як правило, цим хуліганам усе минає. Тим-то нашому бідоласі, — Пітер тицьнув пальцем у лист, який лежав на столі, — лишається єдине: знайти того типа, що поціливі його пляшкою. Інакше його справи кепські. Гадаю, що У. Т. всі ці закони добре відомі. Якщо, однак, йому потрібен буде перелік прецедентів, я зможу його дати — він у мене десь лежить.

— Авжеж, давайте. У. Т. зрадіє. Я пришпилю записку про це до листа. — Вона зазирнула Пітерові в очі. — А вам усе це подобається, правда? І робота в готелі, і все, що з нею пов'язане.

— Так, дуже, — відповів він щиро. — І подобалося б іще більше, якби я міг дещо переробити по-своєму. Може, якби мене послухалися раніше, нам не був би потрібний Кертіс О'Кіф. До речі, ви знаєте, що він уже тут?

— Ви — сімнадцятий, від кого я це чую. Телефони, певно, почали дзвонити, відколи він ступив на тротуар.

— Це й не дивно. Зараз, мабуть, багато хто сушить собі голову над тим, чого О'Кіфа сюди принесло. Чи, радше, над тим, коли нам офіційно пояснять причину його візиту.

— Сьогодні ввечері У. Т. прийматиме в себе О'Кіфа та його приятельку. Мені доручено було все організувати. Ви цієї приятельки ще не бачили? Кажуть, там є на що подивитися.

Він похитав головою.

— Ні, мене більше цікавлять мої власні перспективи на сьогоднішній вечір. Власне, за тим я й прийшов до вас.

— Якщо це — запрошення на вечерю, то я вільна й голодна...

— Чудово! — Він підвівся, випростався на весь свій двометровий зріст. — Я зайду по вас о сьомій.

Вже біля дверей Пітер помітив на журнальному столику згорнутий примірник «Таймс-Пікаюн». Придивившись, побачив, що це той самий номер: чорні заголовки повідомляли про вбивство на шосе.

— Ви вже бачили це? — спитав він у Крістіни.

— Бачила. Жахлива історія. І знаєте, коли я читала, все це ніби відбувалося в мене перед очима. Мабуть, тому, що ми вчора проїздили повз те місце.

Він зачудовано подивився на неї.

— Дивно: і в мене таке саме відчуття. Воно не залишало мене вчора цілий вечір і знову виникло сьогодні. І весь час мені здається, ніби я знаю щось важливе, але що саме — згадати не можу...

Під час перерви Крістіна замовила собі по телефону сандвіч і чашку кави. Коли вона їла, з'явився Уоррен Трент, але затримався він ненадовго: переглянув кореспонденцію і вирушив в інспекційний обхід, що, як Крістіна знала, міг тривати не одну годину.

О пів на третю вона вирішила відвідати Олберта Уеллса й піднялася на чотирнадцятий поверх. Вийшовши з ліфта, Крістіна побачила, що назустріч їй довгим коридором прямує завідуючий відділом кредиту Сем Якубець. В руці він тримав якийсь папірець, і вираз його обличчя був досить кислий.

Підійшовши до Крістіни, він зупинився.

— Я йду від вашого хворого приятеля — містера Уеллса.

— Якщо ви балакали з ним так само весело, як зараз зі мною, то навряд чи ваш візит його підбадьорив.

— Правду кажучи, — зітхнув Якубець, — мене він теж не дуже підбадьорив. Я вициганив у нього оце, але чого воно варте — знає один тільки господь-бог.

Крістіна взяла папірець. То був засмальцьований аркушик поштового паперу із зображенням «Сейнт-Грегорі» у верхньому кутку; Олберт Уеллс нерівним почерком надряпав на ньому заяву до одного з Монреальських банків з проханням переказати двісті доларів на рахунок готелю.

— Цей ваш приятель тихий-тихий, але впертий, як чорт, — сказав Якубець. — Спочатку не хотів мені дати нічого. Каже, як буду виписуватись, розрахуюся за все. Я натякнув, що ми можемо піти йому назустріч — дати відстрочку, але це його чомусь не зацікавило.

Крістіна із сумнівом покрутила в руках імпровізований чек.

— А ця цидулка має чинність?

— Має — якщо грошей на рахунок в старого вистачить, щоб оплатити зазначену суму. Чек можна виписати на будь-чому — хоч на нотному папері чи на банановій шкурці. Але в людей, що тримають гроші в банку, звичайно є чекові книжки. А ваш містер Уеллс заявляє, що кудись запроторив її й не може знайти! — Беручи в Крістіни папірець, завідуючий кредитом додав: — Та я все ж гадаю, що він людина чесна й розрахуватися зможе — хоч тому його фінанси співатимуть романси. Мене тільки непокоїть, що він заборгував нам уже більш як половину з цих двох сотень — і через ту доглядальницю від решти скоро теж нічого не лишиться.

— Що ж ви думаєте робити?

Завідуючий відділом кредиту потер долонею лисину.

— Перш за все зв'яжуся по телефону з тим монреальським банком і з'ясую, чи оплатять вони цей чек.

— А якщо ні?

— Тоді містеру Уеллсові доведеться залишити готель. Звісно, якщо ви не поклопочетеся за нього перед містером Трентом і той не вирішить інакше.

Крістіна похитала головою.

— Ні, до У. Т. з такими речами зараз краще не потикатись. Та все-таки, перше ніж щось робити, повідомте мене, добре?

— Обіцяю, міс Френсіс, — завідуючий кивнув і дрібними пружними кроками попрямував до ліфта.

За хвилину Крістіна постукала в двері номера 1410.

Відчинила їх медична сестра в білому халаті — жінка середніх літ з поважним лицем в окулярах у масивній роговій оправі. Крістіна відрекомендувалася, й доглядальниця сказала їй:

— Будь ласка, почекайте тут. Я спитаю в містера Уеллса, чи може він прийняти вас.

Вона зникла в номері, й майже відразу звідти долинуло:

— Ну, звісно, хай заходить. Навіщо ж ви тримаєте її в коридорі!

Коли медсестра повернулася, Крістіна запропонувала їй:

— Якщо вам треба на кілька хвилин вийти куди-небудь, я можу посидіти тут, доки ви повернетесь.

— Що ж...— обличчя жінки враз полагіднішало, але вона, видно, вагалася.

З кімнати долинуло:

— Ідіть, ідіть! На міс Френсіс можна покластися. Якби не вона, я б учора врізав дуба.

— Гаразд,— погодилася медсестра.— Я вийду на десять хвилин, а якщо буду вам потрібна, подзвоніть до кав'ярні.

Олберт Уеллс аж засяяв, побачивши Крістіну. Маленький, миршавенький у своїй старомодній нічній сорочці, він потопав у подушках. Крістіні він знову нагадав горобчика, але вже не жалюгідного, не смертельно знесиленого, як учора, а жвавого і веселого. Обличчя його все ще було бліде, але вже не такого сірого кольору, і дихав він майже нормально, лише зрідка хапав ротом повітря...

— Спасибі, що прийшли, міс,— сказав він,— у вас добра душа.

— Хотіла довідатися, як ви тут.

— Та вже оклигав, дякую.— Він кивнув на двері, за якими зникла медсестра.— Але вона — справжній дракон, їй-бо!

— Може, саме така вам зараз і потрібна.— Крістіна уважно розглянулася довкола. В номері панував ідеальний порядок. На тумбочці коло ліжка стояла таця з ліками. Балони з киснем ще не забрали, але саморобну маску замінили справжньою.

— Що й казати, на своєму ділі вона розуміється,— визнав Олберт Уеллс.— Шкода тільки, що на вроду не вдалася.

Крістіна всміхнулася.

— Ну, тепер я бачу, що ви й справді одужуєте.— Вона подумала, чи не сказати йому про свою розмову з Семом Якубцем, та, вирішивши, що не варто, запитала: — Ви казали вчора, що ці напади у вас почалися, коли ви були рудокопом?

— Це ви про бронхіт? Атож, саме тоді.

— І довго ви були рудокопом, містере Уеллс?

— Так довго, що краще й не згадувати, міс. Але й забути не можу: то бронхіт не дає, а то на руки свої гляну — і знову все перед очима.

Він повернув руки на ковдрі долонями догори, і Крістіна побачила мозолі, що їх на все життя лишає тяжка багаторічна фізична праця.

Зворушена, вона провела пальцем по його долоні.

— Цим, по-моєму, треба пишатися. Ви розкажете мені про ті часи? Він хитнув головою.

— Може, колись і розкажу. Тільки не знаю, чи стане вам терпцю дослухати. Бо то довга історія, а нам, старим дідам, дай тільки розпочати — потім не радий будеш, до смерті занудимо...

Крістіна сіла на стілець коло ліжка.

— Нічого, я людина терпляча. І не вірю, що слухати таке — нудно. Він захихотів.

— Сказали б ви це декому з моїх знайомих у Монреалі!

— Монреаль... Яке це місто? Я там ніколи не була.

— Яке? Одним словом не скажеш. Дечим здорово нагадує Новий Орлеан.

— То, може, саме тому ви й приїздите сюди щороку? — поцікавилася вона.— Саме тому, що ці міста схожі?

Чоловічок замислився, зручніше вмощуючись на подушках.

— Я ніколи не думав про це, міс. Сюди мене тягне; либонь, тому, що мені до душі речі старосвітські, а їх тепер мало де знайдеш. От, скажімо, ваш готель. Тут є до чого прискіпатися, і є на що поскаржитися, та все ж він якийсь затишний, домашній. А отих новомодних фірмових готелів я терпіти не можу: хоч усе в них сяє й блищить, вони бездушні, і почуваєшся в них так, наче потрапив на фабричний конвейер.

Крістіна повагалася, а потім, подумавши, що останні події однаково розвіяли всі таємниці, сказала:

— На жаль, мушу вас розчарувати: найближчим часом, очевидно, «Сейнт-Грегорі» втратить свою незалежність.

— Правда? Я дуже шкодуватиму,— промовив Олберт Уеллс.— Щиро кажучи, я побоювався цього, бо догадувався, що справи ваші кепські.

— Звідки?

— Та ще торік чи навіть позаторік це впало в очі. А що ж саме сталося — банк відмовився надати кредит, прострочили заставну чи що?

«Ого! Рудокоп, а такими речами цікавиться! — подумала Крістіна.— І бач — як в око вліпив...»

Всміхнувшись, вона відповіла:

— Боюся, я вже й так розповіла вам більше, ніж можна. Скажу ще тільки те, про що ви однаково почули б: сьогодні вранці до нас приїхав містер Кертіс О'Кіф.

— О господи, та невже?! — аж зойкнув Олберт Уеллс.— Якщо він прибере вас до рук, то з вашого готелю теж душу виб'є, заведе тут свій механізований сервіс!.. Вам, звісно, потрібні зміни, але не такі.

— А які ж саме, містере Уеллс? — поцікавилася Крістіна.

— Певно, людина, що добре знається на готельному бізнесі, відповіла б вам краще за мене, але я б теж міг дещо підказати. Мені, наприклад, цілком ясно, що публіка тепер геть уся схилена на новій моді — визнає тільки те, що блищить і сяє, і речі їй подавай тільки гладенькі та рівенькі й одна на одну схожі. Та рано чи пізно людям усе це набридне, їх знову потягне до давніх цінностей, до затишку, й тепла, й щирої гостинності — до того, чого сьогодні і вдень із свічкою не знайдеш. Шкода тільки, що на той час від таких готелів, як ваш, мабуть, не залишиться вже й сліду. — Він помовчав, потім спитав: — А коли все це з'ясується остаточно?

— Не знаю, — відповіла Крістіна, здивована глибиною почуттів цього чоловіка. — Тільки навряд щоб містер О'Кіф спинився в нас надовго.

Олберт Уеллс кивнув головою.

— Я чув, що він ніде й ні перед чим надовго не спиняється. Коли йому чогось закортить — пре пробоем. Що ж, шкода, шкода. Якщо він вас проковтне, мене тут більше не побачать.

— Ми жалкуватимемо за вами, містере Уеллс. Принаймні, я жалкуватиму — якщо, звісно, не вилечу звідси після зміни влади.

— Нікуди ви не вилетите, міс, і завжди будете працювати там, де вам хочеться. Та, будши на місці молодого парубка, я б знайшов вам інше діло.

Вона тільки засміялася у відповідь, а потім вони заговорили про інші речі й балакали, доки розмову їхню не урвав короткий стукіт у двері — то повернулася медсестра.

— Дякую вам, міс Френсіс, — сухо сказала вона і, демонстративно дивлячись на годинник, додала: — Моему пацієнтові час приймати ліки й відпочивати.

— Я так чи так уже поспішаю, — відказала Крістіна. — Якщо можна, я завтра знову заскочу до вас, містере Уеллс.

— Я чекатиму, — відповів він і на прощання підморгнув їй.

На письмовому столі Крістіни лежала записка: її просив подзвонити Сем Якубець. Коли їх з'єднали, завідуючий кредитом сказав:

— Вам цікаво буде знати, що я розмовляв з Монреалем. Схоже на те, що за вашого приятеля нічого хвилюватися.

— Я рада, Семе. Що ж вам відповіли?

— Знаєте, це була якась дивна розмова. Про розмір його вкладу вони нічого не сказали — банки, власне, таких відомостей не дають. А чек, кажуть, надсилайте — ми оплатимо. Я назвав їм суму, але вона не справила на них ніякого враження. Виходить, ми його не розоримо.

— От і добре, — сказала Крістіна.

— Та воно добре, але рахунок його я все-таки матиму на оці...

— За вами — як за кам'яною горою, Семе, — засміялася вона.

10

Кертис О'Кіф і Додо вигідно розмістилися в своїх суміжних люксах, і Додо, як завжди, власноручно розпакувала О'Кіфові й свої речі — вона любила це робити. Готельний король, сидячи в більшій з двох віталень, вивчав фінансові папери, зібрані в синій папці з написом: «Гамно. «Сейнт-Грегорі». Результати попереднього обстеження».

Додо, уважно оглянувши розкішний кошик з фруктами, щойно надісланий сюди за розпорядженням Пітера Макдермота, вибрала яблуко; поки вона його їла, телефон, що стояв біля О'Кіфа, двічі оживав.

Перший дзвінок був від Уоррена Трента — власник «Сейнт-Грегорі» ввічливо привітався й поцікавився, чи добре влаштувалися гості. Запевнивши, що їх прийняли по-королівському («Краще просто не буває, мій любий Уоррене — навіть в О'Кіфовім готелі!»), Кертис О'Кіф прийняв запрошення на неофіційну вечерю.

— Щиро дякуємо, — проворкотав готельний король. — І, до речі, мені дуже подобається ваш заклад!

— Саме цього я найбільше боявся, — кисло відповів Уоррен Трент. О'Кіф зареготав, потім, ураз споважнівши, промовив:

— За вечерю побалакаємо про все, Уоррене. Бізнес — бізнесом, але для мене ви передусім — господар найвищого класу.

Він поклав трубку й побачив, що Додо дивиться на нього, наморщивши лоба.

— Якщо цей Трент такий великий господар, Керті, то чому він продає тобі свій готель?

Він відповів їй, як завжди, серйозно, хоч наперед знав, що вона нічого не второпає:

— Головним чином, тому, що настали нові часи, а він цього не помічає. Сьогодні недосить бути гостинним господарем; треба ще добре знатися на рахівництві.

— Ого, яке здоровецьке яблуко! — сказала Додо. — Їм-їм і ніяк не доїм!

Тут телефон ожив удруге. Дзвонили з вестибюля, але по автомату.

— Привіт, Огдене, — сказав О'Кіф, почувши, хто з ним говорить. — Я саме читаю ваш звіт.

У вестибюлі, на одинадцять поверхів нижче, лисий, хворобливий на вигляд чоловік із зовнішністю бухгалтера (а бухгалтерія, до речі, й справді була одним із численних його фахів) ствердно кивнув своєму молодшому супутникові, що стояв за скляними дверима телефонної будки. Лисий звався Огден Бейлі й жив на Лонг-Айленді, але в «Сейнт-Грегорі» записався два тижні тому під іменем Річарда Фаунтіна з Майямі. Він міг би подзвонити зі свого номера на четвертому поверсі, але за професійною звичкою вдався до телефону-автомата. Вислухавши О'Кіфа, Бейлі чітко, по-діловому проказав у трубку:

— Деякі питання, очевидно, потребують ширших пояснень, містере О'Кіф, а крім того, ми зібрали додаткові факти, які можуть вас зацікавити.

— Дуже добре. Дайте мені ще п'ятнадцять хвилин, а потім приходьте.

Рівно за чверть години — на той час він уже дочитав звіт — у двері постукали, й Додо впустила двох чоловіків з портфелями — Огдена Бейлі та Шона Холла. Холл відрізнявся від свого начальника тільки молодшим віком; років за десять, подумав О'Кіф, обличчя його теж пожовкне, а в очах назавжди застигне пильний, зосереджений вираз — наслідок сидіння над нескінченними балансовими звітами й фінансовими підрахунками.

Готельний король привітно зустрів своїх підлеглих. Огден Бейлі — він же зараз Річард Фаунтін — відігравав неабияку роль в О'Кіфовій компанії. Цей досвідчений бухгалтер-економіст мав неоціненну здібність: оселившись у готелі під вигаданим ім'ям, він тиждень-два нишком спостерігав діяльність усіх його служб, а потім давав аналіз фінансового стану, і цей аналіз, як виявлялося згодом, майже повністю збігався з реальними цифровими даними. Видно було, що Холл, якого Бейлі сам знайшов і виховав, стане гідним наслідувачем свого талановитого вчителя.

О'Кіф запропонував їм випити по чарочці, але обидва, як звичайно, чемно відмовилися й посідали перед ним на дивані. Портфелів своїх вони, однак, не розкривали, немов знаючи, що спочатку треба відбутися певні формальності. Додо, в іншому кутку вітальні, знову взялася до фруктів — тепер вона облуплювала банан.

— Я радий, що ви прийшли, джентльмени, — заявив Кертіс О'Кіф так, наче ця зустріч не була запланована кілька тижнів тому. — Гадаю, однак, що, перше ніж приступити до справ, нам годилося б попрохати ласки й помочі у всемогутнього господа нашого.

Готельний король звичним, натренованим рухом зсунувся на підлогу і вклякнув, молитовно склавши перед собою долоні. Огден Бейлі покірливо, як людина, що давно привчила себе до цієї процедури, зробив те саме, а слідом за ним, трохи повагавшись, став навколішки й молодий Холл.

О'Кіф подивився на Додо, яка ласувала бананом, і стиха мовив:

— Люба, ми будемо просити господа благословити нас на починання наші.

— Чого ж, можна, — враз погодилася вона, відклала банан і, вислизнувши з крісла, швиденько опустила на коліна. — Я на вашій хвили, чую вас добре, прийом.

Колись, багато місяців тому, безнастанні молитви її благодійника — часто за обставин зовсім недоречних — гнітили Додо, хоча вона й не зовсім розуміла, чому саме. Та що вдача в неї була поступлива, то по волі вона звикла до них. «Зрештою, Керті в мене — золото, — поділилася вона якось із своєю подругою. — І якщо я з ним лягаю, то чом би й навколішки не ставати?»

— Боже всемогутній, — почав Кертіс О'Кіф, заплющивши очі й надавши своєму рожевощокому, енергійному обличчю благочестивого виразу, — допоможи нам, з ласки своєї, успішно здійснити те, що ми надумали. Благослови нас, господи, і зроби так, щоб ми придбали цей готель, названий ім'ям угодника твого, святого Григорія. Уклінно молимо тебе, дозволь прилучити цей готель до тих, що вже належать нашій компанії й чинять волю твою під наглядом вірного раба твого, що до тебе волає. — Навіть у переговорах з богом Кертіс О'Кіф волів висловлюватися напрямки. Звівши обличчя догори, він провадив далі, й слова його лилися урочистим повільним потоком: — І як буде на те твоя воля — а про це ми й молимо тебе, — зроби так, щоб не забрало це в нас багато часу й коштів, щоб не поменшали надміру скарби наші, а збереглися й примножилися на славу твою. Ми просимо тебе, господи, благослови й супротивну сторону, яка представлятиме цей готель; просимо напоумити її, щоб у ділах своїх вона керувалася виключно духом твоїм; щоб вимоги її були помірковані, а поведінка — розважлива. І нарешті, господи, молимо тебе, щоб ти був завжди з нами, сприяв ділам нашим і процвітанню нашому; ми ж, зі свого боку, обертатимемо здобутки свої тобі на славу. Амінь. Отже, джентльмени, скільки мені доведеться заплатити за цей готель?

О'Кіф, пружно підскачівши, знов опинився в кріслі. Та минуло ще кілька секунд, перше ніж двоє його підлеглих збагнули, що остання фраза була вже адресована їм, а не богові, і означала початок ділової наради. Бейлі опам'ятався перший, легко звівся на ноги, сів на диван і видобув з портфеля папери. Холл ще секунду розгублено поблимав очима, потім і собі незграбно підвівся й вмовстився поряд з ним.

— Про ціну я зараз не говоритиму, містере О'Кіф, — поштиво розпочав Огден Бейлі. — Останнє слово в цьому питанні буде, звичайно, за вами. Але справу нам, безперечно, полегшить той факт, що в п'ятницю закінчується термін чинності заставної на суму в два мільйони доларів.

— Отже, тут усе лишається без змін? Про відстрочку чи кредит мови не було?

Бейлі похитав головою.

— Я звертався до вельми надійних джерел, і скрізь мене запевняли, що допомагати готелю не буде ніхто. В місцевих фінансових колах добре знають, що заклад цей нині нерентабельний — приблизну суму дефіциту я зазначив у звіті — і що за теперішніх методів господарювання навряд чи можна поставити готель на міцні підвалини.

О'Кіф задумано кивнув і, розгорнувши папку, над якою допіру сидів, видобув з неї один аркуш.

— Чи не надто оптимістично ви оцінюєте фінансові можливості цього закладу? — Він пильно зазирнув своєму підлеглому в очі.

Бейлі скривив губи в холодній посмішці.

— Як вам відомо, я не маю звички витати в емпіреях. Я абсолютно впевнений у тому, що готель можна знову зробити рентабельним, запровадивши раціональний режим економії, а головне — перебудувавши його адміністративну структуру. Зараз адміністративні ланки готелю функціонують у край погано. — Він кивнув головою в бік свого молодшого помічника. — Шон досліджував саме цей аспект.

Шон Холл ковзнув очима по своїх нотатках і, трохи ніяковіючи, почав:

— Тут не існує суворо визначеної системи підпорядкування, внаслідок чого керівники деяких служб зосередили в своїх руках майже безконтрольну владу. Це стосується, скажімо, ресторанної кухні, де...

— Хвилинку, — урвав його Кертіс О'Кіф. — Деталізувати не треба. Мене цікавить тільки загальна картина.

Хоч докору в цих словах, власне, не було, Холл зашарівся, і Додо співчутливо глянула на нього зі свого кутка.

— Якщо я правильно вас зрозумів, — сказав О'Кіф, — безгосподарність поєднується тут з махінаціями й крадіжками, що також поглинають певну частину прибутків.

Холл енергійно закивав.

— Величезну частину, сер, особливо в ресторанах та барах. — Він міг би розповісти про те, що спостерігав на власні очі, але вирішив, що зробить це вже іншим разом, коли готель буде куплено і тут з'явиться «чистильна бригада».

Зі свого небагатого досвіду Шон Холл уже знав, що приєднання нового закладу до О'Кіфової імперії відбувається в заведеному порядку. Спершу, задовго до початку переговорів, у готель засилають «шпигунську групу», очолювану, як правило, Огденом Бейлі. Після систематичних пильних спостережень, доповнених відомостями, купленими в продажних службовців, шпигуни складають звіт про слабкі місця й потенціальні можливості закладу. В окремих випадках — як-от цього разу — вони збирають додаткові дані й поза стінами готелю, в міських фінансових колах. Магічна сила О'Кіфового імені плюс перспектива зайти в ділові стосунки з найбільшою в країні готельною компанією розчиняють двері до будь-якої таємниці. Шон Холл давно пересвідчився, що коли йдеться про зиск, бізнесмени забувають про дружбу.

Озброївшись фактами, Кертіс О'Кіф починає переговори, які найчастіше завершуються для нього успішно. А потім до готелю прибуває «чистильна бригада».

Ця бригада, очолювана віце-президентом компанії, складається з досвідчених, розумних і непідвладних ніяким емоціям фахівців з питань організації готельних служб. За дуже короткий час вона підганяє будь-який готель під свої стандарти. Перші заходи «чистильної бригади» стосуються персоналу, а ширші зміни — реконструкція, переобладнання тощо — здійснюються пізніше. «Чистильники» все роблять з усмішкою, запевняючи службовців, що ніяких докорінних змін не передбачається, і водночас залізною рукою запроваджують нові порядки. Один з «чистильників» сказав колись Шонови:

— Прибувши на місце, ми перш за все запевняємо, що всі службовці залишаться на своїх місцях. А потім витурюємо їх пачками.

Шон Холл не сумнівався, що така ж доля вготована й «Сейнт-Грегорі».

Іноді Холл — мрійливий хлопець із квакерської родини — замислювався над своєю роллю в цих справах, і, розуміючи, що компанія веде

нечесну гру, почував навіть докори сумління. Але він тут-таки нагадував собі про перспективи своєї кар'єри й про те, що Кертіс О'Кіф щедро винагороджує його за службу. Згадка про чималеньку платню і про дедалі більший рахунок у банку якось непомітно розвіювала душевну тривогу...

Думки його урвало О'Кіфове запитання:

— Ви вважаєте, що в адміністративному персоналі немає жодної надійної людини?

— Ні, я б так не сказав сер, — Шон Холл зазирнув у свої записи. — Можу назвати вам вельми кваліфікованого, на мій погляд, службовця — заступника головного адміністратора Макдермота. Йому тридцять два роки, здобув спеціальну освіту в Корнельському університеті. Щоправда, в нього, на жаль, не зовсім чиста анкета. Наш відділ кадрів, на моє прохання, зібрав відомості про нього. Прошу.

О'Кіф перебіг очима подану йому довідку, в якій зазначалося, чому Пітера Макдермота звільнили з «Уолдорфа» і наводився список готелів, до яких він марно звертався, шукаючи роботи, аж доки його не взяли в «Сейнт-Грегорі».

Готельний король повернув довідку, не сказавши ні слова. Долю Макдермота вирішать «чистильники». Вони, однак, пам'ятатимуть О'Кіфову вимогу: в компанії можуть працювати тільки люди з незаплямованою репутацією. Тим-то хоч як добре знається на своїй справі Макдермот, при новому хазяїні він навряд чи залишиться в «Сейнт-Грегорі».

— Є й кілька інших гарних працівників на менш відповідальних посадах, — зауважив Шон Холл.

Вони розмовляли ще з чверть години. Потім Кертіс О'Кіф сказав:

— Дякую вам, джентльмени. Якщо будуть якісь важливі новини, дзвоніть мені. Якщо ні — я викличу вас сам.

Додо провела їх до дверей.

Коли вона повернулася, Кертіс О'Кіф лежав на дивані із заплющеними очима, простягшись на весь зріст. Ще на початку своєї кар'єри він привчив себе уривати серед дня по кілька хвилин для перепочинку, відновлюючи в такий спосіб енергію, яка підлеглим його іноді здавалася невичерпною.

II

Начальник готельної охорони Огілві по телефону сказав герцогині Кройдонській, що з'явиться в Президентський люкс через годину; але прийшов він через дві, і на той час, коли біля дверей пролунав приглушений дзвоник, нервова напруга герцога й герцогині дійшла межі.

Герцогиня відчинила двері сама. Перед тим вона позбулася покоївки, вигадавши для неї якесь доручення, а від круглоликого секретаря, що страшенно боявся собак, бездушно зажадала, щоб він вивів на прогулянку її тер'єрів. Незабаром, однак, і покоївка, і секретар мали повернутися, і в герцогині серце терпло ще й через це.

Огілві ввійшов з коридора, оповитий хмарою сигарного диму. Завівши його до вітальні, герцогиня зупинилась і втупилась поглядом у недокурок сигари, затиснутий в зубах у товстуна.

— Ми з чоловіком не зносимо запаху сигари. Будь ласка, зага- сить її.

Свинячі очиці старшого детектива глузливо зміряли її з ніг до го- лови, потім ковзнули по великій, гарно вмебльованій кімнаті, на мить затримавшись на постаті герцога, що стояв, зіщулившись, коло вікна.

— А у вас тут непогане гніздечко. — Нарочито повільно Огілві вий- няв з рота сигару, струсив попіл і кинув недокурочок у декоративний ка- мін, але не поцілив, і недокурочок упав на килим.

Герцогиня різко промовила:

— Гадаю, ви прийшли сюди не для того, щоб говорити про умеб- лювання.

Гладка туша перед нею заколивалася від сміху.

— Атож, мадам. Я прийшов не для того. Хоч, признаюся, мені подобаються гарні речі. — Він притишив свій тонкий пронизливий го- лос, що так не гармоніював з його зовнішністю. — Такі, наприклад, як ваше авто. Те, що стоїть у готельному гаражі. Марка — «ягуар», прав- да ж?

— Ахх! — Це був не вигук, а, радше, видих, що вихопився з грудей герцога Кройдонського. Дружина кинула на нього швидкий застереж- ливий погляд.

— А дозвольте поцікавитися, до чого тут наше авто?

Запитання герцогині подіяло на детектива, як сигнал. Враз при- бравши діловий вигляд, він спитав:

— Чи є тут ще хто-небудь, крім нас?

На це відповів герцог:

— Ні, немає нікого. Ми всіх відіслали.

— Ет, деякі речі завжди краще перевіряти.

Несподівано швидкою котячою ходою товстун обійшов локої, від- чиняючи двері до всіх кімнат. Очевидно, план Президентського люкса був йому добре відомий. Наостанку він визирнув у коридор, потім старанно зачинив за собою двері, підійшов до герцогині, яка сиділа тепер у кріслі з високою рівною спинкою, і сказав:

— А тепер — до діла. Це ви, в своєму авто, збили і втекли.

Вона подивилася йому просто в очі.

— Про що це ви?

— Тільки не грайтеся зі мною в ката-мишки, леді. Тут не до жар- тів. — Він вийняв нову сигару й відкусив кінчик. — Ви, звісно ж, читали газети. І радіо слухали — там про це тільки й мовиться.

На блідих щоках герцогині Кройдонської проступили червоні плями.

— Ваші інсинуації абсолютно смішні, гидкі і...

— Я вам уже сказав — облиште ці штучки! — з несподіваною лют- тю процідив крізь зуби Огілві. Від його удаваної чемності не лиши- лося й сліду. Вимахуючи незапаленою сигарою перед її носом і не звертаючи ніякої уваги на герцога, він засичав: — Майте на увазі, ва- ша високо-як-вас-там. Увесь Новий Орлеан аж кипить, вас розшукує поліція і міста, і штату, і взагалі всі, кому не ліньки. І якщо вони знай- дуть того, хто це зробив — убив матір і дитину, а потім ушився, — по- щади йому не буде, й ніякі титули його не врятують. Я теж шукав і дещо знайшов, і якщо я зараз зроблю те, що мав би зробити, то ви не встигнете й оком змигнути, як на вас накинеться взвод поліції. Але

я вирішив спершу прийти до вас, щоб було по совісті, щоб послухати, що скажете ви. — Він покліпав очима, але холодні вогники в них не згасли. — Отож, вибирайте — слово за вами.

Герцогиня Кройдонська — гідний нащадок роду, що протягом трьох з половиною століть плекав у собі погорду до цілого світу, — так легко не здавалася. Обличчя її перекривилося від гніву, зелені очі за-яскріли, вона схопилася на ноги і, підступивши впритул до череваня, промовила тоном, що спопелив би будь-кого з її власного оточення:

— Ах ви мерзотник! Як ви смієте!

Навіть Огілві на мить знітився. Але тут почувся голос герцога Кройдонського:

— Гаразд, люба, досить. Ти зробила все, що можна. — І, звертаючись до Огілві, герцог промовив: — Ваше звинувачення справедливе. Я винен. Я вів машину, і я вбив ту дівчинку.

— Оце вже інша петрушка, — сказав Огілві й запалив нову сигару. — Тепер і побалакати можна.

Герцогиня Кройдонська втомлено й повільно, всім виглядом своїм показуючи, що капітулює, опустила в крісло і, стиснувши руки, щоб не видно було, як вони тремтять, запитала:

— Що вам відомо?

— Зараз розповім.

Начальник готельної охорони несквапно затягся й випустив хмару синього диму, глузливо, з викликом дивлячись крізь неї на герцогиню. Та гидливо наморщила носа, але промовчала. Тоді Огілві, звертаючись до герцога, сказав:

— Учора надвечір ви подалися до Ірландського Закутка — в казино Лінді. Поїхали в своєму шикарному «ягуарі», прихопивши з собою приятельку, чи як там у вас заведено називати таких... — Огілві, вищирившись, глянув на герцогиню, і герцог різко кинув:

— Гаразд, далі!

— Будь ласка. — Гладка, самовдоволена пика обернулася до нього. — Далі ви, скільки мені відомо, виграли сотню в рулетку й процвндрили її в барі. Ви саме розміняли другу сотню — пустилися на всі заставки, — коли туди прибула на таксі ваша половина.

— Звідки ви все це знаєте?

— Можу відповісти, герцогу. Я працюю тут не перший рік — і в готелі, і в місті. І скрізь маю друзів. Я роблю послуги їм, а вони — мені. Тримають мене в курсі. Зокрема доповідають про всі витівки наших клієнтів. Здебільшого ці клієнти не знають, що мені про них відомо, не знають навіть, що є на світі такий Огілві. Вони вважають, що їхні грішки поховані й забуті і, власне, мають рацію — за винятком таких випадків, як оцей.

— Ясно, — холодно мовив герцог.

— Мене одне лиш цікавить. Така вже в мене допитлива вдача, мадам. Як ви здогадалися, де його шукати?

— Що ж, вам і так уже відомо стільки, що це погоди не зробить, — сказала герцогиня. — Мій чоловік має звичку, розмовляючи по телефону, бавитися олівцем — занотовувати різні слова. І часто забуває знищити написане.

Готельний детектив докірливо поцмокав язиком.

— От бачите, в яку халепу можна вскочити через таку собі безневинну звичку, герцогу. Ну що ж, про все, що було потім, я вже й

сам догадуюся: дружина звеліла вам їхати додому, й ви сіли за кермо... Звісно, якби ви знали, чим це скінчиться, машину повела б вона.

— Моя дружина не водить автомобіль.

Огілві співчутливо кивнув.

— Отже, це питання з'ясоване. Але ви, очевидно, були дуже п'яні і...

Тут герцогиня перепинила його:

— Виходить, ви не знаєте! У вас немає фактів! І ви не можете довести...

— Леді, я можу довести все, що треба.

— Дай йому висловитися до кінця, люба, — докинув герцог.

— Правильно, — сказав Огілві. — Посидьте тихо й послушайте. Вчора ввечері я бачив, як ви прослизнули до готелю — через гараж, щоб вас не бачили у вестибюлі. Обоє перелякані, бліді, аж зелені. Я теж саме повертався тим ходом і, побачивши вас, звісно, здивувався. А вдача в мене, ви ж уже знаєте, — страх яка допитлива.

— Кажіть далі, — ледь чутно прошепотіла герцогиня.

— Трохи пізніше було передано повідомлення про вбивство на дорозі і втечу водія. І тут мені спало на думку спуститися в гараж і тихесенько оглянути ваше авто, що я й зробив. Воно у вас, до речі, стоїть так, що зразу і не знайдеш: у куточку, та ще й за широкою колоною.

Герцог облизав губи.

— Тепер це вже, мабуть, не має значення.

— Правда ваша, — покивав головою Огілві. — Одне слово, оглянувши його, я вирішив зібрати додаткові дані в поліційному управлінні — там у мене теж є друзі. — Він помовчав, розкурюючи сигару. Герцог і герцогиня чекали, затамувавши подих. Коли кінчик сигари зажеврив, він уважно оглянув його й повів далі: — Я з'ясував, що поліція має три речових докази: зовнішній обідок передньої фари, який зіскочив, очевидно, коли ви вдарили дитину, уламки скла від цієї фари, а крім того — це вже висновок експертів, що оглядали одяг, — на машині мусить бути відбиток ворсу.

— Ворсу?

— Коли потерти тканину об щось тверде, герцогине, а надто об щось поліроване, як-от автомобільне крило, то лишається слід. Поліційні експерти знаходять його так само, як відбитки пальців, — посипають порошком, і він проявляється.

— Цікаво, — сказав герцог так, наче йшлося про речі, до яких він був зовсім не причетний. — Я й не знав про таке.

— А про таке мало хто знає. Але в даному разі це не має особливого значення. У вашого авто розбита передня фара, і на ній бракує зовнішнього обідка. Можете не сумніватися: і скло, і обідок — ті самі, і сліди тканини й крові — теж. Ага, я ж іще забув вам сказати: крило все заляпане кров'ю, тільки на чорному тлі її не видно.

— Боже мій! — герцогиня затулила обличчя рукою й відвернулася.

— Що ж ви збираєтеся робити? — спитав її чоловік.

Гладун потер руки, дивлячись на свої куці товсті пальці.

— Ви ж чули — я прийшов послухати, що скажете ви.

Герцог розпачливо вигукнув:

— Що ж тут казати? — Він спробував розпростати плечі, але не зміг. — Кличте поліцію, та й по всьому.

— Ет, нащо поспішати. — В недоладний фальцет детектива закралася філософічні нотки. — Тому, що сталося, вже не зарадиш. І поспіх не допоможе воскресити ні дитину, ні матір. А до того ж, герцогу, в поліційному управлінні вам влаштують такий прийом, такий прийом, що хай бог милує.

Герцог і герцогиня повільно звели на нього очі.

— Я гадав, — сказав Огілві, — що почую від вас що-небудь путнє.

— Н-не розумію, — невпевнено пробелькотів герцог.

— Зате я розумію, — подала голос герцогиня Кройдонська. — Ви хочете на нас заробити, так? Ви прийшли шантажувати нас.

Якщо вона сподівалася, що шокує цим начальника охорони, то даремно.

— Можете називати це, як самі хочете, мадам. Я прийшов тільки за тим, щоб допомогти вам обом викрутитися з біди. Але мені теж жити треба.

— Ви б узяли гроші й пообіцяли мовчати про те, що вам відомо?

— Еге ж.

Зразу ж опанувавши себе, герцогиня зауважила:

— Але з ваших слів випливає, що нас це не врятує — машину так чи так знайдуть.

— Що ж, без ризику тут не обійтися. Але є надія, що вас не вистежать. Я не згадав про одну обставину.

— Яку саме?

— Вона й мені ще не зовсім ясна. Коли ви збили жінку з дитиною, ваша машина чомусь прямувала не до міста, а навпаки — геть від центру.

— Ми проскочили якийсь закрут і поїхали в протилежному напрямку, — пояснила герцогиня. — Тут у вас вулиці такі покручені, що взагалі незрозуміло, як ви їздите... Ну, а потім ми вже завулками повернулися до центру.

— Я, власне, так усе собі й уявляв, — кивнув Огілві. — Але поліція до цього не додумалася. Вона шукає машину, що виїхала з міста, і через це тепер прочісує приміські райони й сусідні населені пункти. Потім вона, звісно, почне обстежувати й центральні квартали, але це, гадаю, буде не скоро.

— Що значить «не скоро?»

— Не раніше, мабуть, як за три-чотири дні. Їй ще стане роботи деінде.

— А що ця відстрочка може дати нам?

— Усе, — відповів Огілві. — Якщо, звісно, ніхто не натрапить на ваше авто випадково. Але це малоімовірно, бо в той закуток навряд щоб хтось поліз. За ці три-чотири дні вам треба буде перегнати своє авто якнайдалі звідси.

— За межі штату?

— За межі південних штатів.

— Це буде діло нелегке?

— Атож, мадам. В усіх довколишніх штатах — Техасі, Арканзасі, Міссісіпі, Алабамі — скрізь поліція виглядатиме машину з такими пошкодженнями, як у вас.

Поміркувавши трохи, герцогиня спитала:

— Чи є можливість спочатку відремонтувати машину? Тому, хто це зробив би, пообіцявши мовчати, ми б дуже добре заплатили.

Готельний детектив енергійно похитав головою.

— Краще вже зразу йти здаватися в поліцію. Усім ремонтним майстерням штату Луїзіана звелено негайно повідомляти про машину, що потребує такого ремонту. І будь-яка майстерня негайно повідомить — будьте певні. Хіба ви не розумієте — у вас земля горить під ногами!

Герцогиня Кройдонська силкувалася зосередитись, зібрати думки, які гарячково пульсували в мозку. Вона розуміла, що головне тепер — зберігати самовладання і ясний розум. Розмова, власне, набула такого характеру, наче йшлося про якісь буденні дрібниці, а не про питання життя і смерті. І цей тон її найбільше влаштовував.

— Як ви назвали ту деталь, що її підбрала поліція?

— Зовнішній обідок.

— Чи можна визначити, від якої він машини?

Огілві ствердно кивнув.

— Можна визначити марку й модель машини і навіть рік її випуску. Те ж саме може встановити й експертиза уламків скла. Та що ваша машина закордонна, це забере, мабуть, кілька днів.

— Але потім поліція вже знатиме, що треба шукати «ягуар?»

— Атож.

Сьогодні — вівторок. Якщо вірити цьому типові, в їхньому розпорядженні час до п'ятниці чи, в кращому разі, до суботи. А вихід, холодно розмірковувала герцогиня, єдиний: підкупити цього детектива і якнайшвидше позбутися машини. Якщо її пощастить перегнати на північ, до якого-небудь великого міста, де про новоорлеанську трагедію й поліційні розшуки ніхто не чув, то залишиться тільки потихеньку відремонтувати пошкодження й знищити таким чином усі докази. А потім, навіть якщо підозра впаде на них, ніхто не зможе нічого довести. Але як перегнати машину?

Цей хамулуватий детектив, безперечно, має рацію: і в Луїзіані, і в сусідніх штатах кожен полісмен служби руху виглядатиме машину з розбитою передньою фараю. Можливо навіть, що дороги будуть перекриті.

І все-таки це можна зробити. Якщо вести машину вночі, а вдень ховати. Побіля кожного шосе є скільки хоч заїздів, куди ніхто ніколи не заглядає. Певна річ, це буде ризикована операція, але краще ризикувати, аніж чекати, доки тебе вистежать і заарештують. І зовсім не обов'язково їхати магістральними шосе — адже існують і путівці. Зрештою, можна спланувати маршрут, до якого в поліції ніколи не додумуються.

Отже, треба все як слід обмірковувати. Коли не знаєш місцевості, подорожувати побічними дорогами важко. До того ж ні вона, ні її чоловік не вміють послуговуватися картами. А ще ж їм треба буде заправлятися бензином, їхня вимова й манери скрізь привертатимуть увагу, викликатимуть цікавість. І все-таки треба йти на цей ризик.

А може... А може й не треба?

Герцогиня подивилася на Огілві.

— Скільки ви хочете одержати від нас?

Це несподіване запитання заскочило його зненацька.

— Гм... На бідність ви, здається, не скаржитесь.

— Я вас питаю — скільки? — холодно повторила вона.

Свинячі очиці заморгали.

— Десять тисяч доларів.

Хоч це було вдвічі більше, ніж вона сподівалася почути, вираз її обличчя не змінився.

— І як ми заплатимо вам цю фантастичну суму, що ви дасте нам натомість?

Гладун здивувався.

— Н-ну, я ж сказав — я мовчатиму про те, що знаю.

— А якщо не заплатимо?

Він знизав плечима.

— Тоді я спускаюсь у вестибюль і набираю номер.

— Так, — твердо проказала вона. — Ми вам не заплатимо.

Герцог Кройдонський стривожено шарпнувся, а гладке обличчя начальника охорони почервоніло.

— Слухайте-но, леді...

Вона категорично відрубала:

— Я не хочу вас слухати. Краще ви послухайте мене. — Вона свердлила його очима, її гарне вузьке обличчя було сповнене воістину королівської величі. — Заплативши вам, ми нічого не виграємо — хіба що яких кілька днів. Ви самі цілком недвозначно пояснили це нам.

— Але ви дістаєте шанс...

— Мовчіть! — Цей наказ пролунав, як виляск батога. Огілві судорожно проковтнув слину й принишк.

Герцогиня Кройдонська знала, що наступна мить буде вирішальною в її житті, що головне зараз — діяти безпомилково й точно, відкинувши всякі вагання, забувши, що вона — жінка. Коли від результату гри залежить твоя доля, на карту ставиш усе. Вона вирішила зробити ставку на пожадливість гладуна і зіграти цю партію так, щоб виключити можливість програшу.

— Ми не дамо вам десять тисяч доларів, — твердо сказала вона. — Ми дамо вам двадцять п'ять тисяч...

В детектива очі полізли на лоба.

— А за це, — рівним голосом закінчила герцогиня, — ви переженете нашу машину на північ.

Огілві все ще мовчки витріщався на неї.

— Двадцять п'ять тисяч доларів, — повторила вона. — Десять тисяч зараз. Ще п'ятнадцять — коли ми зустрінемося з вами в Чікаго.

Все ще нічого не кажучи, гладун облизав губи. Він видивлявся на неї так, наче не вірив власним вухам. Мовчанка затягувалася.

Аж коли напруження вже стало нестерпним, він ледь помітно кивнув головою. А ще за мить спромігся нарешті на слово:

— Вам не подобається запах цієї сигари, герцогине?

Вона кивнула — і він загасив недокурок.

12

В ідальні помешкання Уоррена Трента Кертіс О'Кіф з насолодою розкурював сигару, яку хвилину тому вибрав із запропонованої Елоїсом Ройсом коробки. Запашний дим приємно змішувався в роті зі смаком коньяку «Людовік XII», поданого разом з кавою після чудового обіду з п'яти страв. Ліворуч від О'Кіфа, на чільному місці за дубовим обіднім столом, сидів, випромінюючи патріаршу благодущність, Уоррен Трент.

а навпроти нього вдоволено пахкала турецькою сигаретою затягнута в чорну вечірню сукню Додо. Сигарету їй запропонував, зараз-таки піднісши й вогню, меткий і послужливий Ройс.

— Господи, — промовила Додо, — ну й наїлася ж я! Наче цілого кабана з'їла.

О'Кіф поблажливо всміхнувся.

— Чудовий обід, Уоррене. Будь ласка, подякуйте від мого імені шеф-кухарю.

Власник «Сейнт-Грегорі» милостиво схилив голову.

— Він зрадіє, почувши, хто його хвалить. До речі, вам, можливо, цікаво буде почути, що точнісінько такий обід сьогодні подають і в нашому головному ресторані.

О'Кіф кивнув, хоч цей факт не справив на нього особливого враження. Він вважав, що довге різноманітне меню в готельному ресторані — річ така ж недоречна, як паштет із гусячої печінки на шинквасі пивного бару. Більше того — перед тим як піднятися сюди, він зазирнув у головний ресторанний зал «Сейнт-Грегорі»; незважаючи на обідню годину пік, дві третини місць у величезному залі були порожні.

В О'Кіфовій імперії індустрію харчування вже давно спростили й стандартизували, звівши меню до кількох цілком прозаїчних страв, що мають загальний попит. Ця політика ґрунтувалася на твердому переконанні Кертіса О'Кіфа, що в переважній більшості людей смаки однакові й публіка їстиме все, що їй дадуть. Тим-то хоч їжу готували за всіма правилами кулінарії, санітарії й гігієни, гурманам в О'Кіфових ресторанах нічого було робити — на них там дивилися як на меншість, що не робить погоди.

Готельний король зауважив:

— Тепер небагато знайдеться готелів з такою кухнею, як у вас. Майже всім довелося відмовитись від цієї розкоші.

— Майже, але не всім. Невже всі повинні бути на один копил?

— Повинні, Уоррене, бо — подобається це нам, чи ні — наш бізнес уже не той, що був, коли ми починали. Часи «індивідуального підходу», часи, коли ми зустрічали кожного клієнта, як свого особистого гостя, давно минули. Може, колись люди цінували такі речі. Тепер усе це нікого більше не обходить.

Обидва говорили голосно і напрямки, немов завершення обіду звільнило їх від умовностей дипломатичного етикету. Додо, широко розкривши блакитні дитячі очі, стежила за їхньою розмовою, як за цікавим, але майже незрозумілим театральним дійством. Елоїс Ройс, стоячи спиною до них, порався коло буфета.

— Багато хто назвав би це ерессю, — різко сказав Уоррен Трент.

О'Кіф подивився на яскравий вогник своєї сигари.

— А я запропонував би їм порівняти мої прибутки з балансовими звітами інших компаній. Або, скажімо, вашими. І вам, до речі, теж.

Трент почервонів, міцно стулив губи.

— Мої невдачі — тимчасові. Це випадковий збіг обставин, від якого ніхто з нас не застрахований. Я з гірших ситуацій виплутувався; виплутаюсь і з цієї.

— Ні. Сподіваючись на це, ви тільки затягуєте зашморг на власній ший. А шкода, Уоррене. Йдеться ж бо про справу всього вашого життя.

Помовчавши, Трент сердито пробурчав:

— Я все своє життя віддав цьому закладові не для того, щоб побачити, як з нього зроблять дешеву нічліжку.

— Якщо ви натякаєте на мої готелі, то до них ця назва не пристане, — і собі розсердився й почервонів О'Кіф. — І вашому, як ви кажете, «закладові» до них далеко.

Крижану мовчанку, що запала після цього, порушила Додо:

— Ви таки поб'єтеся, чи тільки полаєтесь? — запитала вона.

Обидва чоловіки засміялися — Уоррен Трент, щоправда, трохи силувано. Кертіс О'Кіф миролюбно підніс догори руки.

— Вона має рацію, Уоррене. Нащо нам сваритися! Ви йдіть своїм шляхом, я піду своїм, але лишаймося друзями! До того ж, ви неправильно мене зрозуміли: я мав на увазі не вас особисто, а загальні тенденції в нашому бізнесі.

— Ет, хай їм чорт, отим тенденціям! Вам тільки дай волю, го ви з будь-якого готелю душу виб'єте. Вашим закладам бракує тепла, бракує людяності. Вони — не для людей, а для якихось автоматів з перфокартами замість мозку й мастилом замість крові!

О'Кіф знизав плечима.

— А проте саме такі готелі дають дивіденди. Більше того, я досі говорив про сьогоднішню ситуацію в нашому ділі. А можу зазирнути і в завтрашній день — і це не буде фантазія: моя компанія вже розробляє плани на майбутнє. Хочете знати, якими будуть готелі за кілька років — у всякому разі, О'Кіфові готелі? Будь ласка. Перш за все, ми спростимо систему реєстрації та оформлення — ця процедура повинна забирати буквально кілька секунд. Найбільший потік прибуватиме до нас просто з аеропорту вертольотами, тож головним приймальним пунктом буде посадочний майданчик для вертольота на даху готелю. По-друге, ми матимемо долішні приймальні пункти — без нинішніх вестибюлів. Люди просто в'їжджатимуть під будинок на своїх автомобілях чи в автобусах. І внизу, і нагорі новоприбулих негайно реєструватимуть роботи, що діятимуть за принципом сортувальних автоматів. Керуватиме ними електронний мозок, до речі, вже сконструйований.

Людям, що звертатимуться до нас із проханням зарезервувати для них номер, ми надсилатимемо кодовані перфокарти. Прибувши, кожен вставлятиме таку картку у віконце автомата й отримуватиме вказівку — яким ескалатором їхати до свого номера, причому номер цей часто звільнятиметься за кілька секунд до прибуття нового мешканця. На випадок, якщо номер ще не звільнився — а такі речі, природно, траплятимуться, — у нас передбачені невеличкі пересувні проміжні кімнати відпочинку, власне, щось на зразок закритого купе з двома стільцями, умивальником і місцем для багажу — там приїжджий зможе вмитися й трохи перепочити з дороги, причому з самого початку йому буде забезпечена ізолюваність від інших. Мої конструктори зараз працюють над тим, щоб надати цим купе справжньої мобільності: ідея полягає з тому, щоб їх можна було приєднувати до приміщення, яке має звільнитися. Тоді, як тільки надійде сигнал від комп'ютера, новоприбулий зможе сам відчинити двері й увійти в свій номер.

Для тих, що приїздить на власних машинах, існуватиме аналогічна система: відповідно до коду на перфокарті світлосигнали скеровуватимуть кожного до його боксу на автостоянці, а звідти ескалатор підвезтиме його безпосередньо до дверей номера. Транспортування багажу буде також спрощено: ми встановимо швидкісні сортувальні автомати й конвейєри, і багаж потраплятиме до номера навіть раніше від його власника.

Так само будуть механізовані й інші послуги: автомати приставлятимуть випрані речі, напої, їжу, квіти, аптекарські товари, газети; навіть остаточний рахунок можна одержувати з кімнатного транспортера й через транспортер його оплачувати. І, до речі, з цих нововведень, крім зручності, буде ще й інша користь: вони раз і назавжди покладуть край системі чайових — здирництву, яке давно вже стало кісткою в горлі й нам, і нашим клієнтам. Всю цю — і не тільки цю — техніку можна запровадити вже зараз. Нам лишається тільки розв'язати такі проблеми, як організація й послідовність перебудови, а також фінансові питання.

— Сподіваюсь,— твердо сказав Уоррен Трент,— що я не доживу до того дня, коли така доля спіткає мій готель.

— А вона його не спіткає,— зауважив О'Кіф.— Бо цей будинок ми просто знесемо, а на його місці спорудимо новий.

— Невже ви справді можете зробити таке? — жахнувся Трент.

О'Кіф знизав плечима.

— Я, природно, не можу розкривати вам усіх своїх стратегічних планів. Але невдовзі ми, очевидно, перейдемо саме до такої політики. Якщо ви хочете увічнити теперішню назву, я можу пообіцяти вам, що в новому будинку буде знайдено місце для меморіальної таблички, на якій, крім старої назви, можливо, стоятиме й ім'я колишнього власника.

— Таблички! — пирхнув власник «Сейнт-Грегорі». — Де ж ви її почепите — в чоловічому туалеті?

Раптом Додо захихотіла. Обидва чоловіки мимоволі обернулися до неї, й вона, сміючись, сказала:

— А може, його там і не буде! Навіщо він, коли для всього є конвейєр?

Кертіс О'Кіф звів брови. Іноді йому спадало на думку, що Додо не така дурненька, як видається на перший погляд.

Що ж до Уоррена Трента, то він, почувши слова Додо, збентежився, почервонів і, галантно вклонившись, промовив:

— Мадам, я прошу пробачення за свій невдалий вислів.

— Ет, не звертайте на мене уваги,— трохи розгублено відповіла Додо.— І, як на мене, ваш готель дуже гарний.— Широко розкритими й начебто такими невинними очима вона подивилася на О'Кіфа.— Керті, навіщо тобі його руйнувати?

— Це лиш один варіант з кількох можливих,— невдоволено відказав він.— Так чи так, Уоррене, вам час виходити з готельного бізнесу.

Трентова відповідь була несподівано лагідна — на диво лагідна порівняно з його попередньою бурхливою реакцією.

— Я не міг би пристати на вашу раду, навіть якби хотів, бо мушу думати не тільки про себе, а й про своїх підлеглих. Більшість моїх службовців покладається на мене так само, як я на них. Ви збираєтеся замінити людей автоматами. Моя відставка в такому разі дорівнювала б зраді, а платити за відданість зрадою я не хочу.

— Ви говорите про відданість? Покажіть мені хоч одного службовця готелю, відданого своєму хазяїнові! Та всі вони, майже без винятку, ладні вас за п'ятак продати!

— Помиляєтесь. Я керую цим готелем уже понад тридцять років, а за такий час люди звикають жити душа в душу. Мабуть, у вас у цьому відношенні просто менше досвіду.

— Я маю свій погляд на те, що ви називаєте відданістю, — неухважливо промовив О'Кіф. Подумки він гортав сторінки звіту, складеного

Огденом Бейлі та його молодим помічником Шоном Холлом. Він попереджав Холла — не захоплюватися надмірною деталізацією, та деякі дрібніші факти все ж потрапили у звіт, і один з них міг зараз стати в пригоді. Готельний король напружив пам'ять — і, нарешті, згадав:

— У вас, здається, є старий службовець, що завідує баром «Понтальба»?

— Це ви про Тома Ерлшора? Так, ми, власне, починали тут разом.— Уоррен Трент подумав, що Том Ерлшор уособлює стару гвардію «Сейнт-Грегорі» — людей, яких він не може кинути напризволяще. Він сам наймав Ерлшора на роботу, коли обидва були ще молодими парубками, і тепер, хоч старший бармен «Понтальби» втратив свою колишню виправку й працював повільніше, ніж треба, Уоррен Трент ставився до нього, як до близького приятеля. І як близькому приятелеві допомагав йому. Коли виявилось, що в малої дочки бармена природжений вивих стегна, Уоррен Трент особисто влаштував її в найкращу клініку. А по тому, як дефект усунули, він з власної кишені сплатив вартість операції й післяопераційного догляду, за що Том Ерлшор запрягся бути йому довіку вдячним і відданим. Тепер Томова дочка вже заміжня жінка й має дітей, але дружба між її батьком і власником готелю не слабне. — Коли є в світі людина, на яку я можу цілком і повністю звіритися, — сказав Трент Кертісові О'Кіфу, — то це Том.

— От і даремно, — холодно відповів О'Кіф. — Я маю докази, що він обдурює вас на кожному кроці.

І приголомшений, зацікавлений Трент почув факти.

Нечесний бармен може обдурювати свого хазяїна в кілька способів: не доливати спиртне, вигадуючи на кожній пляшці по одній-дві порції; вибивати не всі одержані суми в касовому апараті, продавати відвідувачам спиртне, куповане на стороні й потай принесене в бар — в такому разі ревізія не виявлятиме нестачі, а бармен матиме неабиякий зиск від націнки. Том Ерлшор застосовував усі три методи. А до того ж, як засвідчили тривалі спостереження Шона Холла, діяв він не сам, а вкупі зі своїми двома помічниками.

— Вони кладуть у кишеню мало не половину виручки, — сказав О'Кіф. — І, судячи з того, як поставлена в них ця справа, обкрадають вас не перший рік. Та й не тільки вони.

Уоррен Трент слухав мовчки, тамуючи біль, що кравав йому серце. Він анітрохи не сумнівався в правдивості О'Кіфових слів: шпигунські методи готельних компаній були йому добре відомі, й він знав, що Кертіс О'Кіф не став би наводити неперевірені факти. Відразу по тому, як О'Кіф напросився до нього в гості, Трент подумав, що таємні агенти компанії вже діють, мабуть, у «Сейнт-Грегорі», готуючи відомості для свого боса. Але це принизливе викриття вразило його в самісіньке серце. Нарешті він спромігся на слово:

— Ви сказали: «та й не тільки вони». Як це розуміти?

— Весь ваш «відданий» персонал роз'їдає корупція. В готелі немає, мабуть, жодної служби, де б вас не обкрадали й не ошукували. Всіх даних я, певна річ, не маю, але тим, що мені відоме, можу поділитися. Якщо хочете, мої люди підготують для вас досьє.

— Дякую, — ледь чутно озвався Трент.

— У вас тут розвелось забагато товстунів. Я це зразу помітив. А поява товстунів — то тривожна ознака. Черева в них напхані готельними харчами, а разом з харчами вони тягнуть усе, що під руку потрапить.

У невеликій, затишній ідальні запала тиша, порушувана тільки тихим цоканням настільного годинника. Потім Уоррен Трент спроквола, втомлено сказав:

— Що ж, те, що я почув од вас, може змінити моє рішення.

— Я так і думав.— Кертіс О'Кіф насилу стримав бажання потерти руки.— Тоді я скористаюся з цього повороту в нашій розмові й зроблю вам пропозицію.

— Робіть. Я знав, що до цього йдеться,— гірко всміхнувся Уоррен Трент.

— Пропозиція вигідна для вас, надто за даних обставин. До речі, мушу зауважити, що я добре обізнаний з вашими нинішніми фінансовими справами.

— Я б здивувався більше, якби ви не були з ними обізнані.

— Дозвольте коротко схарактеризувати їх. Вам особисто належить п'ятдесят один відсоток усіх акцій готелю, цебто контрольний пакет.

— Так.

— Ви вклали в готель додаткові кошти двадцять років тому, заставивши його за чотири мільйони доларів. Два мільйони боргу ще не сплачені і мають бути внесені цієї п'ятниці. Якщо ви не зможете розраховатися, ваші акції стануть власністю кредиторів.

— Так.

— Чотири місяці тому ви спробували поновити заставу. Вам відмовили. Ви запропонували кредиторам вигідніші для них умови, але вони їх не прийняли. Тоді ви почали шукати інших кредиторів — але даремно. За той короткий час, що залишився вам, роздобути потрібну суму ви вже не зможете.

— Отут ви помиляєтесь,— хрипко відказав Уоррен Трент.— Я можу навести вам сотні прикладів, коли капітал знаходили в останню мить.

— Але за інших обставин. І не при такому великому поточному дефіциті, як у вас.

Уоррен Трент тільки міцніше стулив губи.

— Я пропоную,— сказав Кертіс О'Кіф,— чотири мільйони доларів за цей готель. Два мільйони з цієї суми я одержу, поновивши вашу теперішню заставу. Можу запевнити вас, що мені це неважко буде зробити.

Уоррен Трент кивнув з кислою міною, уражений самовдоволенням тоном О'Кіфа.

— Друга половина суми розподілиться так: мільйон доларів готівкою — щоб ви могли розрахуватися зі своїми акціонерами, і мільйон — акціями О'Кіфової компанії, які будуть випущені спеціально з цією метою. Крім того, як привілей для вас особисто, за вами буде закріплене довічно це помешкання, з гарантією, що в разі перебудови ми забезпечимо вас рівноцінним — за взаємною згодою.

Уоррен Трент сидів незворушно, нічим не виявляючи своїх думок і свого здивування. Ці умови були кращі, ніж він сподівався. Приставши на них, він особисто одержить мільйон доларів — непогане відступне за майно, яке призбирував усе життя. Але йому доведеться розпрощатися з улюбленою справою,— цебто, похмуро поправив він себе,— справою, яку він так любив ще кілька хвилин тому.

— А що, як я відмовлюся? — запитав він.

— Тоді я шукатиму інших продавців і землю під забудову. Та задовго до того, як я почну переговори деінде, ви втратите свій готель.

І навіть якщо вам пощастить викрутитись, конкуренції вам все одно не витримати.

О'Кіф промовив це підкреслено байдужим тоном, але за байдужістю ховалися хитрість і розрахунок. Бо насправді «Сейнт-Грегорі» був украй потрібен О'Кіфовій компанії, яка в Новому Орлеані готелю не мала й відчувала це гостро, мов людина, яка через брак переднього зуба змушена відмовляться від улюблених страв. Відсутність свого закладу в цьому місті позбавляла О'Кіфа можливості налагодити міжміське обслуговування туристів та комівояжерів — позбавляла бізнесу, без якого не може справді успішно функціонувати жодна готельна компанія. Бентежило О'Кіфа й те, що конкуренти вміло використовували цю прогалину в його володіннях. «Шератон-Чарлз» давно мав свій заклад у місті. «Хілтон» збудував один готель в аеропорту й зводив другий у районі В'є-Карре. «Американська готельна корпорація» була репрезентована «Роял-Орлінзом».

Що ж до запропонованих Трентові умов, то й вони мали добре прозондоване підґрунтя. О'Кіфові емісари вже розвідали, які наміри мають кредитори Трента, і пересвідчилися, що фінансисти хочуть заволодіти контрольним пакетом акцій, а потім продати його тому, хто більше дасть. Отже, найслухніший момент був зараз — поки можна пропонувати помірковану ціну.

— Скільки часу ви даєте мені на роздум? — спитав Уоррен Трент.

— Я хотів би почути вашу відповідь зразу.

— Ні, я мушу подумати.

— Що ж, гаразд. На суботу в мене призначена ділова зустріч у Неаполі. Я хотів би вилетіти звідси не пізніш як у четвер увечері. Вас влаштує час до полудня?

— Ви не даєте мені й двох діб!

— Я не бачу підстав для того, щоб чекати довше.

Впертість спонукувала Трента вимагати більше часу, але розум підказував йому: чи варто виторговувати ще один день, якщо в п'ятницю так чи так доведеться скласти зброю?

— Ну коли ви наполягаєте... — пробурчав він.

— От і чудово! — широко всміхаючись, О'Кіф пружно підвівся з крісла й кивнув Додо, яка дивилася на Уоррена Трента з виразом, дуже близьким до жалю. — Нам час іти, люба. Уоррене, щиро дякуємо вам за гостинність. — Подумки він у цей час казав собі: «Що ж, півтора дня, зрештою, можна перетерпіти. А йому все одно подітись нікуди».

13

— Є щось надзвичайно звабне в дівчині, яка шукає в сумочці ключа від своєї квартири, — зауважив Пітер Макдермот.

— Це подвійний символ, — відповіла Крістіна, все ще марно намагаючись намацати ключ. — Наявність своєї квартири свідчить про те, що дівчина ця — незалежна, а зникнення ключа доводить, що вдача в неї жіноча. Ось він! Знайшла!

— Хвилинку!

Пітер пригорнув Крістіну до себе й припав до її уст. То був довгий поцілунок, і коли він відпустив її, вона перевела подих і сказала:

— Слухайте, гроші за квартиру за цього місяця заплатила. Якщо вже робити це, то можна й не на людях.

Взявши в неї ключ, Пітер відімкнув двері.

Крістіна поставила сумку на журнальний столик, опустила на м'яку софу й скинула, полегшено зітхнувши, свої лаковані туфельки.

Він сів поряд.

— Закуримо?

— Закуримо.

Пітер підніс їй вогню й прикурив сам.

Добре випивши за вечерею в ресторані, Пітер був у піднесеному й легковажному настрої. Поза тим, що відбувалося зараз, для нього ніби нічого не існувало — ні в часі, ні в просторі. І він знав: те, що має статися, — станеться, якщо він цього забажає.

— А правда ж, здорово — просто сидіти собі отак і балакати! — сказала Крістіна.

Він узяв її за руку.

— А ми не балакаємо.

— То давайте!

— А хіба ми для цього...

— Знаю. Але до чого ми дійдемо, якщо підемо, і — чи варто?..

— А не можна просто розкрутити рулетку — і хай крутиться?..

— Якщо ми її розкрутимо, результат буде відомий наперед — і вам, і мені. — Вона помовчала, потім зачудовано додала: — Не знаю навіть, чим це пояснити. Якась хімія!

— Хімічно ми, по-моєму, сполучаємося чудово.

— Атож: і завершиться все реакцією з виділенням вогню.

— Я ладен згоріти до решти!

— Якщо я правильно розумію — в ліжку?

Він мрійливо промовив:

— Цур, я зліва!

— Мушу вас розчарувати...

— Ні, ні, мовчіть! Я сам угадаю. Ви забули почистити зуби, правда ж? Нічого, я підожду.

Вона засміялася.

— З вами важко балакати...

— А хіба ми для цього...

— Звідси ми вже починали.

Пітер відкинувся на бильце софи й випустив кільце диму, потім ще одне і ще.

— Я так хочу навчитися цього! — сказала Крістіна. — Але в мене не виходить.

— Чим же ви хотіли мене розчарувати? — спитав він.

— Однією ідеєю. Що в разі, коли те, що може статися... станеться, то для нас обох воно мусить щось означати.

— Для вас означало б?

— Я ще не певна, але, по-моєму, — так.

Ще менш певна вона була щодо того, як поведеться наступної миті.

Пітер роздушив свою сигарету, потім — сигарету Крістіни. Коли він узяв її руки в свої, вона відчула, що її самовладання розвіюється, як дим.

— Ми повинні краще пізнати одне одного, — сказав Пітер, дивлячись їй просто в очі. — А самих слів для цього буває замало.

Він розкрив обійми, й вона пригорнулася до нього, спочатку лагідна й піддатлива, а потім — уже відчуваючи, як здійсмається хвиля шаленої жаги. З уст її злітали хтиві, хижі звуки, куди поділись її стриманість і розважність! Охоплена тремтінням, оглушена калатанням свого серця, вона подумки крикнула собі: хай буде, що буде, і геть сумніви, геть розумування! Чуючи уривчастий Пітерів віддих, вона заплющила очі... і раптом він завмер, а потім — потім відсунувся від неї, й вона почувала, як він каже:

— Клята пам'ять! Є речі, про які згадуєш у найнеслушнішу мить. — Вів знов обняв її, але ніжніше, й прошепотів: — Ти мала рацію. Дамо тому, що є, визріти.

Вона відчула легкий дотик його вуст, потім почувала кроки — кроки до дверей. Ще мить — і двері за ним зачинились.

Крістіна розплющила очі й тихо гукнула:

— Пітере, любий! Не треба, не йди! Прошу тебе, не йди!

Та відповіддю їй був тільки приглушений шурхіт ліфта, що спускався вниз.

14

Вівторок кінчався. До півночі лишалося кілька хвилин.

У третьорядному стриптиз-клубі на Бурбон-стріт блондинка з широченними стегнами міцніше притислася до свого кавалера. Одна її рука лежала в нього на коліні, пальцями другої вона лоскотала йому потилицю.

— Авжеж, — сказала блондинка. — Авжеж, я хочу тебе, золотко.

Він відреккомендувався їй як Стен, з якогось вошивого містечка в Айові, що про нього вона вперше чула. «Коли він ще раз дихне на мене, — подумала вона, — я почну блювати. В людини так з рота смердіти не може; крізь нього, мабуть, пропущено каналізаційну трубу».

— Чого ж ми тоді сидимо тут? — хрипко запитав її кавалер. Він зняв її руку з коліна й пересунув вище. — Ти не пошкодуєш, будь певна.

Вона зневажливо подумала: вони всі такі, ці горлаті, пожадливі хвастуни. Та коли взяти цього типа в роботу, коли влаштувати йому іспит, — то сто шансів проти одного, що й він виявиться слинявим слабаком. Але влаштовувати іспит вона не збиралася. Господи! Як у нього смердить з рота!

За три кроки від їхнього столика незграйний джаз-банд — кілька халтурників, неспроможних влаштуватися в респектабельніших закладах Бурбон-стріт, — хто до лісу, а хто до біса догравав блюз. Під цей акомпанемент виконувала свій танець — якщо тільки можна було назвати танцем безпорадне тупцяння на місці — якась Джоан Менсфілд. (На Бурбон-стріт часто вдаються до таких хитрощів: нікому не відомій акторці пришпилюють трохи змінене ім'я славетної актриси¹, сподіваючись, що перехожі, не помітивши різниці, піймаються на гачок).

— Слухай, — нетерпляче сказав айовець, — чого ми не вшиваємося звідси?

— Я ж уже поясняла тобі, серденько. Я тут працюю, і йти мені ще не можна, бо я маю виконати свій номер.

¹ В даному разі — ім'я кінозірки Джейн Менсфілд

— Чхав я на твій номер!

— Ай-ай-ай, золотко, ну хіба так можна! — І тут, немов осяяна раптом щасливою ідеєю, товстозада блондинка запитала: — А в якому готелі ти зупинився?

— В «Сейнт-Грегорі».

— Це ж тут під боком!

— За п'ять хвилин могла б уже лежати голісінька.

Вона закопилила губу.

— Ти ж обіцяв поставити ще одну чарочку!

— Поставлю. Ходім!

— Зажди, Стенлі, любий! У мене є ідея.

Все йде, як по маслу, подумала вона, мов добре відрепетируваний скетч! А чом би й ні? Для неї це, хвалити бога, чи не тисячна вистава. Вже зо дві години Стен як-його-там, що приїхав казна-звідки, слухняно йшов на старому, зашкарублому повідці: спочатку з нього злупили за коктейль у чотири рази більше, ніж узяли б у чесному закладі. Потім офіціант підсадив її до його столика — і закрутилася карусель... Стен пив дешеву бурду, що її подавали тут під назвою віскі, а їй — як усім дівчатам, що працюють у барі за комісійні — офіціант подавав у чарці холодний чай. Діждавшись слухної миті, вона підморгнула офіціантові, й той перейшов на обслуговування за найвищим розрядом: приніс пляшки шампанського місцевого виробу, що за нього Стенлі Сосунцеві, який ще не знає цього, допишуть у рахунок сорок доларів — і хай він спробує закомизитись!

Отож тепер їй зосталось лише здихатися його, а разом, можливо, й заробити ще одну десятку — треба тільки вміло дограти цю фінальну сцену. Зрештою, вона заслужила на преміальні: дві години терпіла цей сморід!

— Яка ж у тебе ідея, крихітко? — запитав він.

— Залиш мені ключ від свого номера. Порт'є дасть тобі інший — у них завжди є запасні. А я щойно звільнюся — зразу прийду до тебе. Тільки гляди ж — будь наготові!

— Не бійся — буду!

— Ну гаразд, тоді давай ключ.

Він дістав ключ, але затис його в руці, вагаючись.

— Слухай, а ти справді прийдеш?

— Золотко, я не прийду, а прилечу. Сам подумай; яка б дівчина відмовилася?..

Він віддав їй ключ.

Поки він не передумав, вона підвелася з-за столу й вийшла. Решту зробить уже офіціант, а якщо Смердючий Писок зніме галас з приводу рахунку, то офіціантові допоможе викидайло. А втім, навряд чи він бешкетуватиме — і навряд чи поткнеться сюди ще раз. Такі телепні ніколи не повертаються.

Вона уявила собі, як він лежить, дожидаючи її, в своєму номері, і як його потроху розбирає сумнів, і як він нарешті починає розуміти, що вона не прийде, навіть коли він чекатиме її до кінця свого смердючого життя.

Години за дві, наприкінці довгого й нудного робочого дня, який відрізнявся від інших хіба що трохи кращим заробітком, товстозада блондинка продала ключ за десять доларів.

Покупцем був Ключник Мілн.

I

Коли нічне небо над Новим Орлеаном почало бліднути, Ключник уже сидів на ліжку в своєму номері у «Сейнт-Грегорі» — відсвіжений, повний снаги й готовий до роботи.

Весь попередній день він проспав міцним сном, а надвечір вийшов на прогулянку й повернувся до готелю о другій ночі. Поспавши ще півтори години, Ключник прокинувся саме в ту хвилину, яку собі намітив. Поголившись, він став під душ, пустив холодну воду. Крижані струмені кололи тіло, мов голки. Вискочивши з-під душа, він став розтирати шкіру рушником, поки вона почервоніла.

Ключник давно поклав собі за правило, йдучи на діло, надягати свіжу білизну й чисту, накрохмалену сорочку: було щось спільне між підбатьорливою цупкістю тканини й тим нервовим, збудженим настроєм, який охоплював його в цей час. Вдягаючись, він на мить спохмурнів: коли його піймають ще раз, то дадуть п'ятнадцять років. Але зразу ж відігнав цю моторошну думку.

Куди приємніше було думати, що тим часом все йде гладко.

Вчора його колекція зросла з трьох до п'яти штук.

Один із цих двох нових ключів він роздобув у найпростіший спосіб: попросив його в порт'є. Ключник оселився в номері 830. А ключ попросив від номера 803.

Перш ніж це зробити, він ужив елементарних запобіжних заходів: пересвідчився, що ключ від номера 803 лежить у своєму гнізді й що під ним немає ніяких листів та записок. Якби під ним була якась кореспонденція, Ключник відклав би цю операцію, бо, вручаючи лист чи записку, порт'є мають звичку питати в адресатів їхні імена.

Отже, пересвідчившись, що шлагбаум відкрито, Ключник покрутився трохи в вестибюлі й, коли перед конторкою порт'є зібралася черга, і собі став у кінці. Ключ йому дали, нічого не спитавши. А якби виникла якась заминка, його пояснення було б цілком вірогідне — мовляв, сплутав цей номер із своїм.

Так, досі він усе розігрував, як по нотах, і це був добрий знак. А сьогодні вдень, коли почне чергувати новий порт'є, він у такий самий спосіб заволодіє ключами від номерів 380 й 930.

Друга ставка також виявилася виграшною. Два дні тому через надійного посередника він уклав угоду з найманою здирницею, що орудувала на Бурбон-стріт. Вона передала йому п'ятий ключ, пообіцявши, що це буде не останній.

Присівши на ліжку, Ключник Мілн глянув на годинник. Далі зволікати не можна було, хоч в останню мить, щоб підвестися, йому довелося перебороти раптовий душевний опір. Він пересилив себе і завершив підготовку, виконавши дві останні процедури.

У ванній кімнаті він заздалегідь поставив склянку, куди налив трохи віскі. Тепер, увійшовши до ванної, старанно прополоскав цим віскі рот і горло, а потім виплюнув його в умивальник, не проковтнувши ані краплі.

Після цього взяв згорнуту газету — куплений ввечері сьогоднішній ранковий випуск «Таймс-Пікаюн» — і затиснув її під пахвою.

Нарешті, перевіривши кишені, по яких за певною системою були розкладені ключі, вийшов з номера.

Його ноги в черевиках на каучуковій підшві беззвучно ступали по приступках службових сходів. Він спустився на два поверхи, ідучи легко, несквапно. Увійшовши в коридор шостого поверху, нишком — так, що сторонній спостерігач не помітив би цього — зиркнув праворуч і ліворуч. Коридор був порожній.

Ключник напередодні вивчив план і принцип нумерації готельних приміщень. Видобувши з внутрішньої кишені ключ від номера 641, він недбало затис його в руці й ходою людини, якій нема куди поспішати, попрямував до дверей цього номера.

Цей ключ був першим його трофеєм в аеропорту Муасан, а Ключник над усе цінував систему й порядок.

Підійшовши до дверей номера 641, він зупинився. Смужки світла під ними не було, за дверима панувала тиша. Ключник надів рукавички.

Тепер усі його почуття загострилися. Він беззвучно встромив ключ. Повернув його. Двері, не рипнувши, відчинилися. Вийнявши ключ, він увійшов і тихо зачинив двері за собою.

Обриси речей ледь вимальовувалися в досвітній імлі. Ключник постояв нерухомо, роздивляючись довкола, чекаючи, доки очі звикнуть до півтемряви. Досвідчені готельні злодії воліють орудувати саме при такому тьмяному, непевному світлі: воно дає змогу розрізнити речі, а тебе самого робить майже невидимим. Досвіток має й інші переваги. У цей час життя в готелі завмирає — нічна зміна вже висилася, пильність її притупилася, а службовці денної зміни ще не почали сходитись. Мешканці — навіть гультаї й нічні пташки — вже позасинали в своїх номерах. До того ж, світанок дає людям почуття безпеки, вони звільняються від нічних страхів і тривоги.

Просто перед собою Ключник бачив тепер туалетний столик. Праворуч вимальовувалося ліжко. Звідти чулося розмірене дихання; отже, людина в ліжку міцно спала.

Гроші слід перш за все шукати на туалетному столику.

Він рушив до нього, обережно виставляючи вперед ноги, щоб не спіткнутися об яку-небудь невидиму перепону. Підійшовши, простяг руку й почав обмацувати речі, що лежали на столику.

Пальці в рукавичках торкнулися купки дрібних монет. Про них нічого й думати — поки їх збиратимеш, одна неодмінно задзвенить. Але там, де є дрібні гроші, мусить бути й гаман. Ага — ось він! І який повний!

Яскраве світло спалахнуло в кімнаті.

Це сталося так несподівано, що Ключник, який пишався своєю спритністю й винахідливістю, розгубився, мов мале дитя.

Його реакція була цілком інстинктивна. Він упустив гаман і злякано обернувся до світла.

Чоловік, що, засвітивши лампу над головою, сів у ліжку, був молодий, мускулястий і — дуже сердитий.

— Ти що тут робиш? — гримнув він.

Ключник стояв, роззявивши, мов дурний, рота, неспроможний вимовити й слова.

Мабуть, міркував згодом Ключник, розбудженому пожильцеві самому потрібно було кілька секунд на те, щоб прочуматися, — і тому він не помітив переляканого, винуватого виразу обличчя непроханого

гостя. Хоч як там було, Ключник отямився перший і, кленучи себе за втрату ініціативи, розпочав запізнілий спектакль.

Поточуючись, мов п'яний, він загугнявив:

— Себто як — ш-шо я тут роблю? Ти сам, ш-шо робиш у моєму ліжку?

Водночас він непомітно стягнув з рук рукавички.

— Іди ти знаєш куди! Це моє ліжко. І мій номер!

Підступивши ближче, Ключник дихнув на молодика — недаремно він полоскав рот шотландським віскі! Той відсахнувся. Ключник уже міркував швидко, як завжди. Беручи людей на бога, він не раз викручувався з таких небезпечних ситуацій.

А тепер головне — не перебрати міри, вчасно перейти в оборону, інакше законний власник кімнати може злякатися й покликати на поміч. А втім, цей, мабуть, кликати не стане: хлопець дужий, сам хоч кого скрутить.

По-дурному витріщившись, Ключник перепитав:

— Кажеш, твій номр? Не помляєся?

Молодик у ліжку зовсім розлютився.

— Ах ти ж п'яна свиня! Це мій номер! Мій! Ясно?

— Се ж шіссот чотирнассятий?

— От кретин! Це шістсот сорок перший!

— Пробач, старий. Виходить, що я помлився.— Ключник вийняв з-під пахви газету, яка мала свідчити, що він прийшов з вулиці. — Держи р-ранкову газету. Вважай, що я доставив її тобі ос-собисто.

— Іди ти під три чорти із своєю газетою. Чеси звідси, чуєш?!

Отже, викрутився! От що значить — заздалегідь підготувати шлях до відступу!

Вже біля дверей він промимрив:

— Кажу ж, старий: пробач. Нашшо гарячкувати. Я пішов.

Затуливши собою ручку дверей, натиснув на неї крізь згорнуту рукавичку, і — ось вона, воля! Ключник зачинив за собою двері.

В коридорі він зупинився, напружено прислухаючись, і почув, як власник номера виліз із ліжка, протьопавав босоніж до дверей, грюкнув по них, перевіряючи, чи зачинені, і накинув ланцюжок. Ключник нерухомо простояв ще хвилин із п'ять. Головне зараз було знати — подзвонить цей тип черговому адміністраторові чи ні. Бо якщо подзвонить, Ключникові треба буде тікати в свій номер, перше ніж почнеться облава. Але за дверима було тихо. Отже, подумав Ключник, безпосередня небезпека минула.

Інша річ — як усе це обернеться пізніше.

Прокинувшись сонячного ранку, містер 641 згадає, що сталося вночі. І, напевно, замислиться над деякими дивними обставинами. Наприклад: як пояснити, що чоловік, помилково поткнувшись не в свій номер, зумів одімкнути двері ключем від іншого замка? А коли ввійшов — чому зупинився в темряві, не засвітив світла? І до того ж іще — Ключників переляканий, винуватий вигляд.. Розумна людина, відтворивши в пам'яті цю сцену, може витлумачити її по-новому. В усякому разі, вона матиме досить підстав для того, щоб висловити своє обурення готельній адміністрації.

Що ж до адміністрації — в особі готельного детектива,—то вона зразу зметує, про що йдеться. Буде проведена звичайна в таких випадках перевірка. Детектив побалакає з мешканцем номера 614, а якщо обставини дозволять, то й зведе обох поживців віч-на-віч. Ті,

звісно, скажуть, що вперше бачать один одного. Це не здивує охоронця, а тільки потвердить його підозру, що в «Сейнт-Грегорі» об'явився професійний готельний злодій. Всі служби будуть негайно попереджені і перше ніж Ключник встигне розгорнути свою діяльність, персонал готелю буде насторожі.

Може статися також, що адміністрація готелю зв'яжеться з місцевою поліцією. Та, в свою чергу, попросить ФБР дати відомості про всіх зареєстрованих готельних злодіїв, що перебувають зараз на волі. Надійде відповідний список, і в ньому, звісно, стоятиме ім'я Ключника Джуліуса Мілна. А до списку будуть додані фотографії — тюремні портрети в трьох ракурсах, з якими ознайомлять чергових адміністраторів, портьє і взагалі всіх, всіх, всіх.

Найрозумніше для нього зараз було б зібрати манатки й дати дропака. За годину він міг би залишити це місто за кормою.

Та зробити це було не так-то просто. Він уклав гроші в автомобіль, мотель, готельний номер, заплатив лахудрі-здірниці й був тепер на міліні. Тікати із Нового Орлеана з порожніми руками йому просто не можна: капіталовкладення повинні дати проценти. «Подумай, Ключнику, — сказав він собі. — Добре подумай».

Досі він обмірковував найгірший варіант. А тепер можна зважити шанси на успіх.

Навіть якщо цей найгірший варіант здійсниться, то не раніш як за кілька днів. Новоорлеанській поліції зараз не до нього. В ранковій газеті написано, що всі детективи без сну й перепочинку шукають винуватців дорожньої трагедії — подвійного вбивства, що розбурхало все місто. Отже, навряд чи поліція візьметься водночас розслідувати справу, яка ґрунтується тільки на умовиводах — адже злочину вчинено не було! Правда, вона обов'язково повернеться до цієї справи пізніше. Це ж бо — її хліб.

То скільки в нього ще є часу? Якщо без ризику — один день. Щонайбільше — два. Він зважив, прикинув... Начебто досить.

В п'ятницю вранці він замете за собою сліди й розпрощається з Новим Орлеаном.

Гаразд. Ухвалено й підписано. Але що робити зараз? Повертатись до номера на восьмому поверсі, відклавши все на завтра, чи діяти далі? Бажання поставити на сьогодні крапку було дуже сильне. В 641-му номері він таки здорово злякався; раніше — якщо бути чесним із самим собою — він реагував на такі речі куди спокійніше. Його власна кімната видавалася тепер Ключникові жаданим і затишним притулком. Але він похмуро сказав собі: ні, відступатись не можна. Колись він читав, що військових льотчиків, які зазнали аварії не з власної вини, відразу примушують знов підніматися в небо, щоб не дати розвинутись почуттю страху. Він, Ключник, мусить діяти за тим самим принципом.

Перший ключ з його колекції підвів його. Може, то був якийсь знак? Може, сама доля попереджала його, що він повинен змінити порядок і розпочати з кінця? Лахудра з Бурбон-стріт дала йому ключ від номера 1062. Подумати тільки! Тут є його щаслива двійка! Ключник подався службовими сходами нагору.

Айовець на ім'я Стенлі, жертва старого, як світ, обману, нарешті заснув. Він чекав на товстозадую блондинку спочатку нетерпляче, потім — потроху втрачаючи надію. Та минуло повних дві години, перше ніж він остаточно зрозумів, що його пошили в дурні. І тоді, неспро-

можний більше п'ясти очі в темряву, він перевернувся на бік і поринув у глибокий п'яний сон.

Він не чув, як Ключник увійшов до його номера й заходився обережно й ретельно обстежувати його. Він міцно спав, поки Ключник виводував з його гамана гроші й ховав у кишеню годинник, перстень, золотий портсигар і запальничку до пари, діамантові запонки. І він навіть не поворухнувся, коли Ключник відчинив двері й вислизнув із номера.

Був уже пізній ранок, коли айовець Стенлі прокинувся, й минула ще година, перше ніж до затуманеної алкоголем свідомості коханця-невдахи дійшло, що його обікрадено. Коли ж він, і так уже ніби обпльований після вчорашньої пригоди, збагнув справжні розміри катастрофи, то не витримав — опустився в крісло й зарюмсав, мов дитина.

А Ключник на той час уже надійно сховав свою здобич.

Вибравшись із номера 1062, Ключник вирішив, що далі випробувати долю небезпечно, бо вже розвиднілося. У своєму номері він порахував гроші. Непоганий вилов: дев'яносто чотири долари п'ятірками й десятками, банкноти не нові, отже, на слід навести не можуть. Задоволено всміхаючись, він поклав гроші в свій гаман.

З годинником та іншими речами справа була складніша. Спочатку він вагався — брати їх чи ні, але спокуса була надто велика. А тепер, ясна річ, у готелі вдарять на сполох — і не пізніш, як сьогодні. Втративши гроші, людина починає думати, де й як це могло статись; та коли зникають коштовності, зразу стає ясно, що це — крадіжка. Отже, тепер поліція, мабуть, зацікавиться його персоною раніше, ніж він гадав. Хоча — хтозна!.. Успіх додав йому снаги, і він ладен був іти на ризик.

Серед Ключникових речей у «Сейнт-Грегорі» була невеличка валізка — супутник поважного бізнесмена. З цією валізкою можна було виходити з готелю, не привертаючи нічийої уваги. Ключник склав у неї вкрадені коштовності, заразом підрахувавши, що підпільний скупник (а він мав адресу надійного гендляря) дасть йому за них, напевно, сотню доларів — хоча справжня їх ціна куди вища.

Він посидів трохи, чекаючи, доки готель прокинеться й у вестибюлі стане більш-менш людно. Потім з'їхав ліфтом униз і, вийшовши з валізкою із готелю, попрямував на Кенел-стріт, до автостоянки, де напередодні ввечері залишив свою машину. Звідти, ретельно додержуючись усіх правил вуличного руху, поїхав до мотелю на Шеф-Мантерському шосе. По дорозі зробив одну зупинку: підняв капот і, вдаючи, ніби лагодить щось у двигуні, видобув ключ від своєї кімнати з повітряного фільтра карбюратора. В мотелі він пробув рівно стільки, скільки треба було для того, щоб перекласти коштовності в іншу валізку й замкнути її. Повертаючись назад, повторив пантоміму з піднятим капотом і заховав ключ. Коли він вийшов з машини, — поставивши її вже на іншу автостоянку, — то ні при ньому, ні в його номері в «Сейнт-Грегорі» не лишалось жодної речі, яка б свідчила про його причетність до крадіжки.

Веселий і вдоволений, він вирішив поснідати в кав'ярні «Сейнт-Грегорі».

А коли виходив звідти, побачив герцогиню Кройдонську.

За мить до того вона велично виступила з ліфта у вестибюль. Її бедлінгтонські тер'єри — троє з одного боку, двоє з другого — щосили рвалися вперед. Герцогиня стримувала їх твердо і владно, хоч думки її явно були десь далеко, а очі дивились у простір, неначе крізь стіни готелю. Як завжди, вона вражала своєю гордовитою поставою, і тільки

спостережлива людина помітила б сліди тривоги й утоми на її обличчі — сліди, що їх не могли приховати ні косметика, ані граничне напруження волі.

Ключник став, як укопаний, і спочатку навіть не повірив власним очам. Та ні, він не помиляється: перед ним справді герцогиня Кройдонська! Завзятий читач газет і журналів, він сотні разів бачив її фотографії. Отже, герцогиня мешкає в одному з них готелі!

Думки вихором закрутилися в Ключниковій голові. Колекція коштовностей герцогині Кройдонської була однією з найбагатших у світі — про неї розповідали казки. І хоч би де герцогиня з'являлася, якась частина тієї колекції сяяла на її особі. Ось і тепер — він аж звузив очі, побачивши її персні й сапфірову брошку, якій, мабуть, не складеш ціни. А ця звичка означає, що герцогиня завжди возить із собою торбинку з прикрасами — коли не всіма, то, принаймні, найулюбленішими.

У Ключниковім мозку визривала ідея — шалена, зухвала, фантастична... А чи справді фантастична?

Він не зводив з герцогині очей, поки вона, пропливши слідом за своїми тер'єрами через вестибюль «Сейнт-Грегорі», не зникла на залитій сонцем вулиці.

2

Гербі Чендлера в цю ранню пору привели до «Сейнт-Грегорі» не службові, а особисті інтереси.

Серед «лівих» джерел прибутку старшого розсильного було й таке, що в готелях, де його практикують, має назву «гендель недопитками».

В мешканців готелю, що приймають гостей у своїх номерах або п'ють самі, іноді на час від'їзду лишаються пляшки з недопитим спиртним. Спаковуючись, постояльці здебільшого не забирають їх із собою: бояться, що пляшки поб'ються, чи не хочуть платити за понаднормовий авіабагаж. Але — така вже людська психологія — майже ні в кого з них не здійснюється рука вилити залишки доброго трунку, тож пляшки з недопитками лишають на туалетних столиках звільнених номерів.

Якщо коридорний, прийшовши по валізі, помічає ці залишки, то за кілька хвилин повертається й забирає їх. Якщо ж мешканець, за новочасним звичаєм, сам воліє знести вниз свій багаж, то про пляшки повідомляє коридорного покоївка, а він потім винагороджує її із своїх прибутків.

Пляшки з недопитками потрапляють у закуток підвального складу — приватне володіння Гербі Чендлера, надане йому в довічне користування комірником (якого Гербі, в свою чергу, теж не забуває, допомагаючи, коли треба, винести крадене з готелю).

Приносять пляшки звичайно в мішках з-під білизни — їх коридорні можуть скільки хоч тягати по готелю, не викликаючи підозри. За один-два дні пляшок збирається дуже багато. І кожні два-три дні — а під час з'їздів та конференцій частіше — старший розсильний обертає недопитки на готівку.

Саме для цього Гербі так рано прийшов до готелю й сьогодні. Спочатку він відставив окремо пляшки з джином. Вибравши дві з ети-

кетками найдорожчих сортів, за допомогою маленької старої лійки перелив у них джин усіх інших гатунків. Одна пляшка вийшла повна, у другій було тільки дві третини. Закоркувавши обидві, Гербі відставив другу до наступного разу. Потім зробив те саме з віскі — спочатку пшеничним, потім шотландським і житнім. Кілька мізерних краплин горілки він, хвильку повагавшись, вицідив у джин. Кругом-бігом зібралось сім повних пляшок і декілька неповних.

Тепер лишалося віднести повні пляшки в бар, що міститься за кілька кварталів від «Сейнт-Грегорі». Власникові цього бару до смакових якостей спиртного було байдуже; клієнти пили те, що їм давали, а Гербі одержував за кожну пляшку половину її продажної ціни. Через певні проміжки часу старший розсильний роздавав своїм агентам-постачальникам безсоромно занижені дивіденди.

Останнім часом гендель недопитками процвітав, і сьогоднішній збір порадував би Гербі, якби він не був заклопотаний іншим. Вчора пізно ввечері йому подзвонив Стенлі Діксон. Хлопець виклав йому свою власну версію розмови з Пітером Макдермотом і розповів, що Макдермот призначив йому та його дружкам побачення в своєму кабінеті на завтра — тобто сьогодні, — на четверту годину дня. Діксона цікавило одне: що відомо Макдермотові про позавчорашню катавасію?

Гербі Чендлер нічого певного відповісти не зміг, а тільки попросив Діксона ні в чому не признаватися й тримати язик за зубами. Але після цієї розмови він уже думав тільки про те, що ж могло статися в номері 1126—27, і чи знає заступник головного адміністратора про його, Чендлерову причетність до цієї історії.

До четвертої лишалося ще дев'ять годин. Гербі, зітхнувши, подумав, що тягнутимуться вони нестерпно довго.

3

Кертіс О'Кіф уранці спочатку приймав душ, а потім молився. Цей порядок мав свої практичні переваги: по-перше, він єднався з богом, чистий і душею, й тілом, а по-друге, отих двадцяти хвилин, що їх він простоював навколішках у своєму махровому халаті, якраз вистачало на те, щоб зовсім висохнути.

Ясне сонячне проміння освітлювало затишний номер і сповнювало душу готельного короля благодаттю. Це визначило й стиль його довгої молитви: сьогодні вона мала характер задушевної бесіди. Кертіс О'Кіф не забув, однак, нагадати богові про свій земний інтерес до готелю «Сейнт-Грегорі».

Снідати він прийшов у номер Додо. Вона вибрала страви для них обох — спершу, насупивши брови, довго вивчала меню, а потім почала нескінченні переговори зі столом замовлень, під час яких кілька разів міняла геть увесь список. Сьогодні притичиною для неї став вибір фруктового соку, і кілька хвилин постіль вона тягла жили з клерка, вирішуючи, який сік кращий — ананасовий, грейпфрутовий чи помаранчевий. Кертіс О'Кіф усміхався в душі, уявляючи собі, як дратує її вередування клерка столу замовлень, для якого важила зараз буквально кожна секунда.

Чекаючи появи офіціанта, він гортав ранкові газети — новорорлеанську «Таймс-Пікаюн» і «Нью-Йорк таймс», доставлену авіапоштою.

Місцеві повідомлення, присвячені, головним чином, дорожній трагедії, свідчили про те, що поліція ще не натрапила на слід убивці. На біржовій шпальті «Нью-Йорк таймс» він побачив, що курс акцій О'Кіфової готельної компанії упав на три чверті пункта. Падіння було незначне — в межах звичайних коливань — і воно буде з лишком компенсоване найближчим часом, коли стане відомо, що компанія придбала готель у Новому Орлеані.

Ця думка нагадала О'Кіфові, що йому доведеться пронидіти тут ще аж два дні, чекаючи Трентової згоди. Він пожалкував, що вчора ввечері не зажадав негайної відповіді. Але відступатися від слова вже не можна — лишається тільки набратись терпіння. Що ж до того, чи погодиться Трент, у нього сумніву не було. Зрештою, той не має іншого виходу.

Коли вони кінчали снідати, задзвонив телефон. Трубку зняла й передала О'Кіфові Додо. Викликав його Генк Лемніцер, повноважний представник готельного короля на західному узбережжі. Догадуючись, про що піде мова, О'Кіф попросив переключити виклик на апарат у його кімнаті і, виходячи, щільно зачинив за собою двері.

Спочатку вони поговорили про фінансові справи (які стосувалися не готелів, а дочірніх підприємств, що їх Лемніцер упевненою рукою розбудовував у Каліфорнії), а потім О'Кіф почув і те, що, власне, сподівався почути.

— Я до вас іще з одним, містере О'Кіф, — прогугнявив на каліфорнійський манір Лемніцер. — Ідеться про Дженні Ламарш, оту лялеч... гм, юну леді, до якої ви виявили інтерес у «Бeverлі-хіллс». Пригадуєте її?

Ще б пак! О'Кіф добре пам'ятав її — красуня-брюнетка, постать — очей не відведеш, весела вдача, тонке чуття гумору... Вона вразила його і своєю хтивою вродою, і широтою інтересів. Хтось, пригадалося йому, казав, що вона закінчила Вассар¹. У Голлівуді знімається в одній з дрібних студій.

— Так, пригадую.

— Я балакав з нею, містере О'Кіф, кілька разів. Одне слово, вона каже, що радо подалася б з вами в яку-небудь тривалу подорож і навіть не в одну, а в дві-три.

Звичайно, зайве було питати, чи розуміє міс Ламарш, в якій ролі її візьмуть у таку подорож. Генк Лемніцер уже, мабуть, поставив усі крапки над «і». А перспектива, признався собі О'Кіф, вельми принадна. І розмови, й інші речі з Дженні Ламарш були б непоганим стимулятором для його нервової системи. Ця дівчина не губилася б у будь-якому товаристві: і не сушила б собі голову над такою простою проблемою, як вибір фруктового соку на сніданок.

І все-таки, несподівано для самого себе, він на мить завагався.

— Я хотів би зразу домовитися з вами про майбутнє міс Леш.

Лемніцерів голос упевнено долинув через континент:

— Це хай вас не турбує. Я подбаю про Додо, як дбав про всіх інших.

Лемніцер був надзвичайно корисною людиною, але часом йому бракувало почуття такту...

Повернувшись до вітальні Додо, О'Кіф побачив, що вона складає на візок брудний посуд, і роздратовано вигукнув:

¹ Привілейований жіночий коледж у штаті Нью-Йорк.

— Покинь! У готелі є люди, яким платять за цю роботу.

— Мені просто подобається... — В її виразних очах він прочитав розгубленість і біль. Од візка вона, однак, відійшла.

О'Кіф і сам не знав, що зіпсувало йому настрої; він кинув коротко:

— Я пройдуся по готелю.

В думці вирішив, що потім задобрить її — візьме на екскурсію по Міссісіпі на старенькому колісному пароплаві «Президент». Такі прогулянки в галасливій юрмі туристів тішать її, як малу дитину.

Він з'їхав ліфтом на другий поверх, а звідти сходами спустився у вестибюль, твердо наказавши собі не думати більше про Додо. Службовці готелю, помічаючи його, враз виструнчувалися й прибирали енергійний, діловитий вигляд. Не звертаючи на них уваги, О'Кіф спокійно роздивлявся довкола, доповнюючи власними враженнями таємний звіт Огдена Бейлі. Так, Огден мав рацію: «Сейнт-Грегорі» потребує твердої керівної руки, та й експлуатується далеко не на всі сто відсотків.

Досвід підказував О'Кіфові, наприклад, що масивні колони у вестибюлі, очевидно, нічого не підпирають. А коли так, то сама собою напрошується проста операція: видовбати в колонах ніші й віддати їх в оренду місцевим комерсантам — хай влаштовують у них рекламні вітрини своїх товарів.

Між колонами біля входу — в чудовому місці, саме на видноті — примостилася крамниця квітів. Власник крамниці, мабуть, платить готелеві за оренду двісті п'ятдесят, ну, хай триста доларів на місяць. А якщо переобладнати цей куток під коктейль-бар (на кшталт, скажімо, річкового пароплава), то за той самий місяць можна легко виручати по п'ятнадцять тисяч доларів і більше. А крамницю квітів — переселити в інше місце!

Походжаючи по вестибюлю, він подумки розмічав усе нові й нові ділянки, що даватимуть додатковий доларовий урожай. Ущільнивши вільну площу, сюди можна буде втиснути ще з півдесятка точок — касу авіаквитків, пункт прокату автомобілів, екскурсійне бюро, ювелірний і навіть галантерейно-аптечний кіоски. Природно, це змінить загальний вигляд вестибюля: від теперішньої затишної атмосфери не залишиться нічого, доведеться відмовитися і від рослин, і від м'яких килимів. Але це — вимога часу: яскраво освітлені, обліплені рекламами вестибюлі надають балансовому звітові куди веселішого вигляду.

І ще одне: всі ці крісла тут — зайві. Якщо людина хоче сісти — хай іде в бар чи в ресторан...

Аналогічну проблему він уперше розв'язав багато-багато років тому, коли придбав свій перший готель — нашвидкуруч стулений барак із фальшивим фронтоном у закутньому містечку на південному заході. Цей готель відрізнявся від інших тим, що мав дванадцять платних убиралень, якими, наїжджаючи до містечка, користувалися всі фермери та поденники з округи радіусом у сто миль. Молодий Кертіс був приємно здивований, пересвідчившись, що вбиральні дають чималий прибуток, і зрозумів, що прибуток міг би бути ще більший, коли б не закон штату, за яким один з отих дванадцяти туалетів мусив функціонувати безплатно: саме перед його дверима завжди вишиковувалася черга ощадливих фермерів. Кертіс О'Кіф поклав цьому край, найнявши містечкового п'яничку. За двадцять центів на годину й пляшку дешевого вина той під час масових наїздів до містечка стоїчно висиджував у безплатній вбиральні цілий день. Виручка від решти туалетів одразу різко підскочила.

Кертис О'Кіф усміхнувся, пригадавши це.

Він помітив, що у вестибюлі людей побільшало. Група новоприбулих одержувала ключі в порт'є, кілька чоловік стежили за вивантаженням багажу з автобуса, що привіз їх з аеропорту. Перед конторкою бюро оформлення також стояла невеличка черга. О'Кіф спостерігав.

І раптом він помітив те, на що ніхто з присутніх, очевидно, ще не встиг звернути уваги.

До готелю ввійшов гарно вдягнений негр років сорока, з валізкою в руці. Огледівшись, він невимушеною ходою підійшов до бюро оформлення, поставив валізку на підлогу й почав чекати — третій у черзі.

О'Кіф ясно чув усю подальшу розмову між ним і клерком.

— Доброго ранку, — сказав негр. В нього був середньозахідний акцент, приємна вимова освіченої людини. — Я доктор Ніколас. У вас для мене зарезервовано номер.

Чекаючи, він зняв свій чорний капелюх. Сріблясто-сиве волосся його було акуратно зачесане.

— Гарзд, сер. Заповніть, будь ласка, анкету. — Клерк промовив це, не дивлячись угору. Коли ж він звів очі, обличчя його закам'яніло, він шарпнув назад анкету, яку за мить до того поклав на бар'єр, і твердо проказав: — На жаль, у готелі вільних місць немає.

Негр усміхнувся й терпляче пояснив:

— Я зарезервував номер, і ваш готель листовно підтвердив замовлення.

Він видобув з внутрішньої кишені набитий паперами гаман, знайшов і простяг лист.

— Очевидно, сталася якась помилка. Даруйте. — Клерк навіть не глянув на лист. — У нас тут має відбутися з'їзд.

— Я знаю, — кивнув доктор Ніколас. Усмішка поволі сходила з його обличчя. — З'їзд американських дантистів. Я — учасник цього з'їзду.

Клерк-реєстратор похитав головою.

— Я нічого не можу для вас зробити.

— В такому разі, з ким, крім вас, я можу поговорити? — спитав негр, ховаючи гаман.

Поки вони розмовляли, до готелю прибували все нові й нові постояльці. Перед бюро оформлення зібралася вже чимала черга. Якийсь чоловік у плащі нетерпляче гукнув:

— Хто там нас затримує?

О'Кіф чекав, що ж буде далі. Він розумів: у цьому переповненому тепер вестибюлі кокає годинниковий механізм бомби вповільненої дії, і от-от станеться вибух.

— Можете поговорити із заступником адміністратора. — Перехилившись через бар'єр, клерк голосно гукнув: — Містере Байлі!

Літній чоловік, що сидів за столом у ніші на другому кінці вестибюля, підвів голову.

— Містере Байлі, підійдіть, будь ласка, сюди!

Заступник адміністратора кивнув і повільно, з виразом втоми на брезклому, зморшкуватому обличчі, підвівся. Поки він, човгаючи, простував через вестибюль, губи його склалися в професійну догідливу усмішку.

«Ветеран, — подумав Кертис О'Кіф. — Просидів, мабуть, кілька десятків років клерком у бюро оформлення, а потім одержав у вестибюлі свій

стіл та стілець і право розв'язувати дрібні непорозуміння між клієнтами й персоналом». Як заведено в більшості готелів, звання заступника адміністратора надане йому тільки про людське око — щоб клієнти тішилися ілюзією, ніби мають справу з особою відповідальною. А тим часом справжнє готельне начальство для простої публіки недосяжне, бо сидить воно в кабінетах десь високо нагорі.

— Містере Байлі, — сказав клерк, — я пояснив цьому добродієві, що в готелі вільних місць немає.

— А я пояснив, — підхопив негр, — що для мене тут зарезервовано номер, і факт цей підтверджений листом.

Заступник адміністратора благодушно просяв, адресуючи свою доброзичливість і тим, що стояли в черзі.

— Що ж, — сказав він, — зараз ми що-небудь придумаємо. — Його пухка рука з короткими, коричневими від нікотину пальцями лягла на рукав дорогого костюма доктора Ніколаса. — Прошу, ходімо сядемо коло мого столу. — Негр не став пручатися. Ведучи його до своєї ніші, містер Байлі казав: — На жаль, такі непорозуміння коли-не-коли трапляються. Та вихід, зрештою можна завжди знайти.

Кертис О'Кіф подумки визнав, що цей старий добре знає своє діло. Тепер скандал якщо й вибухне, то не посеред сцени, а, власне, за лаштунками. Тим часом у бюро оформлення до клерка-реєстратора приєднався ще один. Удвох вони швидко пропускали чергу новоприбулих. Тільки один моложавий плечистий чоловік в окулярах із товстими скельцями вийшов з черги й спостерігав інцидент. «Що ж, — подумав О'Кіф, — вибуху може й не бути». Наблизившись до ніші, він почав прислухатися.

Заступник адміністратора запропонував негрові сісти на стілець біля столу, потім важко сів сам і уважно, з кам'яним виразом на обличчі вислухав те, що доктор Ніколас уже казав клеркові-реєстратору. Відтак, кивнувши, діловито й упевнено промовив:

— Що ж, докторе, прошу вибачити за непорозуміння, але не хвилюйтеся: ми зараз знайдемо для вас номер у якому-небудь іншому готелі. — Однією рукою він підсунув до себе телефон і зняв трубку, а другою видобув із шухляди список телефонів.

— Хвилинку, — в досі лагідному голосі доктора Ніколаса вперше забриніли різкі нотки. — Ви кажете мені, що в готелі місць немає, а ваші клерки тим часом записують усіх, хто до них підходить. Невже всі ці люди становлять виняток?

— Вважайте, що становлять. — Професійна усмішка зникла з обличчя заступника адміністратора.

На весь вестибюль розлігся веселий, радісний вигук:

— Джім Ніколас!

Ці слова вихопилися в невисокого літнього чоловічка з усміхненим рум'яним обличчям і скуйовдженою сивою чуприною. Чоловічок швидкими пружними кроками наближався до ніші.

Негр підвівся.

— Доктор Інгрем! Радий вас бачити, докторе! — він простяг руку, і доктор Інгрем енергійно потис її.

— Ну, як справи, Джіме, хлопчику мій? Ні, ні, можеш не відповідати! Я й сам бачу, що ведеться тобі непогано. Вигляд у тебе просто-таки шикарний! Пацієнти, либонь, плавом плывуть, правда?

— Правда, — всміхнувся доктор Ніколас. — Хоч багато часу забирають університетські дослідження.

— І правильно! І правильно! Недарма ж я вас навчав! Мої студенти всі в люди виходять. — Негр широко всміхнувся, а доктор Інгрем торохтів далі: — З тебе, в усякому разі, вийшов і гарний практик, і чудовий дослідник. Ота твоя стаття про злоякісні пухлини в ротовій порожнині викликала справжній фурор! Ми всі з нетерпінням чекатимемо твоєї доповіді. До речі, я матиму приємність рекомендувати тебе з'їздові. Ти знаєш, що мене цього року обрали головою?

— Авжеж, знаю. І, по-моєму, кращої кандидатури знайти не можна було.

Слухаючи їхню розмову, заступник адміністратора повільно підвівся зі стільця. Очі його розгублено перебігали з доктора Ніколаса на доктора Інгрема.

Маленький сивоволосий доктор Інгрем, весело сміючись, поплескав свого колегу по плечу.

— Ти в якому номері, Джіме? Ми тут трохи згодом зберемося своєю компанією, розіп'ємо пляшку-другу. Я хочу, щоб ти теж прийшов.

— На жаль, — відповів доктор Ніколас, — мені тут кімнати не дають. Схоже на те, що це пов'язане з кольором моєї шкіри.

Голові з'їзду дантистів на мить відібрало мову, він густо почервонів. Потім, скрипнувши зубами, твердо промовив:

— Я особисто візьмуся за це, Джіме. Можеш бути певен — вони попросять у тебе пробачення й дадуть тобі номер. А якщо не дадуть, то присягаюся: в цьому готелі не залишиться жодного учасника з'їзду.

За мить до того заступник адміністратора покивав пальцем розсильному. Коли той підійшов, містер Байлі здушеним голосом наказав:

— Клич сюди містера Макдермота! Хутчіш!

4

Пітер Макдермот розпочав свій робочий день з дрібної справи організаційного характеру. Серед ранкової кореспонденції він знайшов записку з відділу попередніх замовлень, в якій зазначалося, що завтра в «Сейнт-Грегорі» прибуде подружжя Кубеків з міста Таскалуса. Від інших смертних містера Кубека відрізняла одна особливість, про яку дружина його повідомляла в пришпиленому до записки листі: зріст її чоловіка дорівнював двом метрам тридцяти сантиметрам.

Прочитавши цю записку, Пітер подумав: «Коли б усі готельні проблеми розв'язувалися так легко!»

— Зв'яжіться з нашою теслярнею, — звелів він своїй секретарці Флорі Єйтс. — У них там, мабуть, ще збереглися ліжко й матрац, зроблені для генерала де Голля. А якщо ні, то хай беруться за молотки. Завтра вранці — до появи Кубеків — ліжко повинно стояти в номері. І до кастелянші подзвоніть: хай подбає про ковдри й простирала відповідної довжини.

Флора, примостившись по той бік столу, як завжди спокійно й уважно занотувувала все, що він казав. Пітер знав, що вона дослівно перекаже всі його розпорядження, а завтра, не чекаючи нагадувань, перевірить, чи їх виконано.

Флора дісталась Пітерові од його попередника, і він вже давно переконався, що вона — справді ідеальна секретарка: вправна, надійна,

не першої молодості, щасливо одружена й не показна — як залізобетонний мур. Однією з головних позитивних рис Флори було те, що вона викликала до себе щирю симпатію, яка не переростала, однак, у надмірний інтерес. Пітер подумав, що якби замість Флори з ним працювала Крістіна, все могло б скластися зовсім інакше...

Від учора Крістіна не йшла йому з думок. Він навіть марив нею. Ввісні вони пливли річкою між зелених берегів (на чому — він не знав) під звуки солодкої мелодії, виконуваної — так тепер йому здавалося — на арфах. Рано-вранці він розповів про це Крістіні по телефону, й вона запитала: «Ми пливли за водою чи проти води? Це ж дуже важливо!» Але він цього не пам'ятав, а знав тільки, що подорож та страшенно йому сподобалася, і він радо продовжив би її сьогодні вночі від того місця, де вона урвалася.

Та перед тим вони ще мають зустрітись уяв — десь надвечір, а коли саме, домовляться пізніше.

— Буде привід ще раз подзвонити тобі, — мовив Пітер.

— Можна й без приводу, — відказала вона. — А я незабаром знайду який-небудь страшенно важливий папірець, що його треба буде негайно вручити тобі особисто. — Вона говорила щасливим голосом, навіть трохи захлинаючись: хвилююча радість зближення стала ще гострішою з початком нового дня.

З листів і заяв Пітер вибрав спочатку ті, що стосувалися наступних з'їздів. Готуючись диктувати відповіді, він прибрав свою улюблену позу — ноги поклав на високий, обшитий шкірою кошик для сміття й відхилився разом із своїм м'яким обертовим кріслом назад — витягся в майже поземному положенні. Після тривалих експериментів він дійшов висновку, що саме в такій позі йому думається найкраще — і тепер, диктуючи, весь час балансував на грані між комфортом і катастрофою. Коли він робив паузи, Флора скидала на нього зацікавлені очі — падає він чи ще ні. Вона весь час, видно, очікувала цього, але, своїм звичаєм, мовчала.

Покінчивши із з'їздами, він відповів на лист, надісланий одним жителем Нового Орлеана. Дружина цього чоловіка п'ять тижнів тому була запрошена до готелю на весілля. Під час вечері вона поклала своє норкове манто на рояль — разом із речами інших гостей. А вдягаючись, виявила в манто велику пропалену сигаретою дірку. За лагодження подружжю довелося заплатити сто доларів, і тепер чоловік вимагав, щоб адміністрація готелю відшкодувала цю суму. Це був уже не перший лист від нього, і завершувався він ультиматумом: гроші або суд.

Пітерова відповідь була ввічлива, але тверда. Він знову — вже вкотре — зазначив, що в готелі є гардероб, від послуг якого потерпіла, однак, відмовилася. Якби вона віддала своє манто на вішалку, адміністрація розглянула б претензію. За даних же обставин готель знімає з себе всяку відповідальність.

Пітер був майже певен, що автор листів діє на галай-балай, хоча не виключено, що він і позов може подати: такі ідіотські скарги на готель подавали вже не раз. Звичайно суд визнавав їх безпідставними й ухвалював, що судові витрати має оплатити позивач, але скільки часу й нервів усе це забирало! Іноді Пітерові здавалося, що публіка дивиться на готель, як на дійну корову.

Він вибрав інший лист, але в цю мить у двері кабінету легенько постукали. Він підвів голову, сподіваючись побачити Крістіну.

— Це я, — сказала Марша Прейскотт. — У приймальні нікого немає, і я вирішила... — В цю мить вона побачила Пітера. — Ой, а ви не перекинетесь?

— Досі не перекидався, — відповів він і ту ж мить полетів на підлогу.

Грюк, тріск, потім — мертва тиша...

Лежачи горілиць на підлозі за столом, Пітер визначив масштаби катастрофи. Кісточку на лівій нозі пекло вогнем: падаючи разом з кріслом, він ударився нею об ніжку. На потилиці намацав гулю — хвалити бога, не дуже велику, бо килим пом'якшив удар. Та найгірше те, що завдано непоправної шкоди його гідності, — про це свідчив дзвінкий Маршин сміх і стримана усмішка Флори.

Обійшовши стіл, вони допомогли йому підвестись, і хоч який він був зніяковілий, а мимоволі замилувався свіжою, сяючою вродою Марші. Сьогодні вона була в простому полотняному блакитному платтячку, і Пітер знову подумав, як зворушливо поєднуються в ній дитина і жінка. Пишне волосся її, як і вчора, вільно спадало на плечі.

— Вам треба було б почепити сітку для страховки, — сказала Марша. — Таку, як у цирку.

— Клоунський костюм мені б, мабуть, теж личив, — кисло всміхнувся Пітер.

Флора підняла й поставила на місце важке обертове крісло. Коли він сідав у нього, підтримуваний з обох боків Маршею й Флорою, двері відчинилися. Це була Крістіна із стосом паперів у руці. Здивовано звівши брови, вона зупинилася на порозі й спитала:

— Я невчасно?..

— Та ні, — відповів Пітер. — Просто я... я випав із крісла.

Крістіна перевела очі на крісло, яке твердо стояло на своєму місці. Він пояснив:

— Воно перекинулося.

— З кріслами це вряди-годи буває.—Вона глянула на Маршу. Флора тихо вислизнула з кімнати.

Пітер відрекомендував їх одну одній.

— Дуже приємно, міс Прейскотт, — сказала Крістіна. — Я вже чула про вас.

Марша пильно подивилася на Пітера, потім на Крістіну й холодно промовила:

— Мабуть, де готель, там і плітки, міс Френсіс. Ви, очевидно, працюєте тут?

— Ви не так мене зрозуміли — плітками я не цікавлюсь. Але ви вгадали, я тут працюю. І тому можу зайти сюди ще раз, коли тут буде не так весело.

Пітер відчув, що Марша й Крістіна з першого погляду не злюбили одна одну. «Цікаво, чому?» — подумав він.

Немов прочитавши його думки, Марша ласкаво всміхнулася.

— Що ви, міс Френсіс, не йдіть. Я більше не заважатиму. Я просто заскочила на хвилинку, щоб нагадати Пітерові, що сьогодні він обідає в мене. — Вона обернулася до нього. — Ви ж не забули, правда?

На серці в Пітера похололо.

— Ні, — збрехав він. — Не забув.

Крістіна перепитала:

— Сьогодні ввечері?

— Господи, — зітхнула Марша, — невже він сьогодні мусить сидіти тут допізна?

— Ні, — рішуче похитала головою Крістіна. — Я особисто подбаю про те, щоб його тут ніщо не затримало.

— Я буду вам дуже вдячна, — Марша подарувала їй ще одну сліпучу усмішку. — Ну, мені вже час іти. Тож не забудьте — рівно о сьомій, — сказала вона Пітерові. — Я живу на Прайтенія-стріт. Будинок з чотирма високими колонами. До побачення, міс Френсіс. — Помахавши рукою, вона вийшла й зачинила за собою двері.

Крістіна з невинним виглядом запитала:

— Може, записати для вас, щоб не забули? Будинок з чотирма високими колонами.

Він безпорадно знизав плечима.

— Я знаю — ми з тобою домовлялися на сьогодні. Але зовсім забув, що пообіцяв їй... бо вчора... коли був з тобою... в мене взагалі все вилетіло з голови. І сьогодні вранці, коли дзвонив — не пам'ятав, на якому я світі.

— Ще б пак! — бадьоро підхопила Крістіна. — Якому чоловікові не замакітриться в голові, коли до нього липне стільки жінок!

Вона поклала собі нізащо не збиватися з веселого тону й виявляти, якщо треба, максимум зичливості. Дівчина розуміла: вчорашній вечір ще не дає їй права розпоряджатися Пітеровим часом; до того ж, він, можливо, й справді забув учора про все на світі.

— Бажаю вам приємного вечора, — додала вона.

Пітер збентежено посовався в кріслі.

— Слухай, Марша ж іще дитина.

«Ні, всьому є край, — подумала Крістіна. — Навіть терпінню й зичливості». Дивлячись йому просто в очі, вона сказала:

— Я вірю, що ви й справді так гадаєте. Але дозвольте мені як жінці запевнити вас, що порівнювати малу міс Прейскотт з дитиною — це все одно, що називати тигрицю кошенятком. А втім, деякі чоловіки, напевно, мріють про обійми тигриці.

Він нетерпляче похитав головою.

— Ти помиляєшся. Просто позавчора її страшенно скривдили, і...

— І її треба було заспокоїти.

— Атож.

— А тут саме нагодилися ви!

— Та ми просто побалакали. І я пообіцяв прийти до неї сьогодні на обід. Вона ж не одного мене запрошує.

— Ви певні цього?

Перше, ніж він устиг відповісти, різко задзвонив телефон. Невдоволено скривившись, Пітер зняв трубку й почув схвильований голос:

— Містере Макдермот, тут у вестибюлі заварюється якась каша, і заступник адміністратора просить вас хутчіш спуститися.

Коли він поклав трубку, Крістіні в кабінеті вже не було.

5

«Іноді життя тиче тебе носом у такі проблеми, — похмуро думав Пітер Макдермот, — від яких утік би світ за очі. Але тікати нікуди, і відчуваєшся так, ніби страшна нічна мара обернулася дійсністю. Навіть

гірше — бо від тебе вимагають наплювати собі в душу, поступитися совістю, ідеалами, вірою в себе і в людей...»

Пітер тільки глянув — і враз зрозумів, що сталося у вестибюлі. Ще здалеку йому все сказала німа сцена: сповнена гідності поза вже немолодого негра, що сидів біля столу в ніші, обурене обличчя доктора Інгрема — поважного голови з'їзду дантистів і чемно-байдужа міна заступника адміністратора, який зіпхнув відповідальність на чужі плечі й заспокоївся.

Отже, і без слів було ясно, що тут назрів конфлікт, і коли не вдасться його залагодити, він може завершитися грандіозним вибухом.

Пітер помітив двох спостерігачів. Першим був знаний йому з журнальних фотографій Кертіс О'Кіф, а другим — моложавий плечистий чоловік в окулярах з масивною оправою, вдягнений у твідовий піджак і сірі фланелеві штани. Поставивши на підлогу стару, пошарпану валізку, він удавав, ніби знічев'я роздивляється довкола, але насправді не пропускав жодного слова, сказаного біля столу чергового адміністратора.

Червоний і сердитий голова з'їзду дантистів випростався на весь свій куценький зріст і, стріпуючи скуйовдженим сивим чубчиком, процідив:

— Містере Макдермот, попереджаю вас: якщо ви не покладете край цьому дикому неподобству, я зроблю таке, що вам і не снилося. — Очі його люто блищали, голос зривався на крик: — Доктор Ніколас — учений із світовим ім'ям! Відмовляючись прийняти його, ви ображаєте мене особисто і всіх учасників з'їзду!

«Якби я не працював у цьому готелі, якби був стороннім спостерігачем, то вітав би твої слова трикратним «ура», — подумав Пітер. — Але нічого не вдієш: я тут працюю. І зобов'язаний перенести цю сцену кудись далі від вестибюля». Він запропонував:

— Може, ви з доктором Ніколасом, — він чемно обернувся до негра, — зайдете до мого кабінету, і ми там спокійно все обговоримо?

— Е ні! Ми можемо любесенько обговорити все тут. І не думайте, що вам удасться зам'яти це діло. — Доктор Інграм притупнув підборамі, показуючи, що не зрушить з місця. — То кажіть — приймете ви мого друга й колегу доктора Ніколаса чи ні?

На них уже дивилися з усіх боків, і люди, що проходили мимо, почали зупинятися. Чоловік у твідовому піджаку підступив ближче, все ще удаючи, ніби ця сцена його не цікавить.

Яка ідіотська примха долі, — з відчаєм подумав Пітер Макдермот, — ставить його супроти доктора Інгрема — людини, що викликає в нього тільки повагу? І хіба ж не парадокс, що тільки вчора саме він, Пітер, намагався переконати Уоррена Трента відмовитись від політики, яка призвела до цього скандалу!

Доктор Інграм нетерпляче ждав відповіді на своє запитання: «Приймете ви мого друга чи ні?» На мить Пітерові страшенно закортіло відповісти: «Так, приймемо!» Сказати це — і хай буде, що буде! Та він добре знав: то була б порожня фраза.

Заступник головного адміністратора мав владу над клерками бюро оформлення, проте наказ оселити в готелі негра був би перевищенням його влади: тут існувало тверде й непорушне правило, скасувати яке міг тільки власник «Сейнт-Грегорі». Зайшовши в суперечку з клерками, Пітер тільки затяг би цю сцену, але нічогісінько б не домігся.

— Мені теж дуже прикро, що так вийшло, докторе Інгрем, — сказав він. — Але в нашому готелі справді, на жаль, діє правило, яке не дозволяє мені прийняти доктора Ніколаса. Я б залюбки це правило скасував, але не маю на те влади.

— Отже, підтвердження, що номер зарезервовано, — пустий папірець?

— Ні. Просто ми мусили попередити вас про наше правило, коли укладали угоду. Ми винні в тому, що не зробили цього.

— Якби попередили, то дідька б лисого ви нас тут бачили! І ще невідомо, чи надовго ми тут затримаємось, — процідив крізь зуби доктор Інгрем.

— Я ж їм зразу сказав, що можу забезпечити номер в іншому готелі, містере Макдермот, — утрутився заступник адміністратора.

— Нас це не влаштовує! — відрубав доктор Інгрем і знову рвучко обернувся до Пітера. — Ви молода і, певно, розумна людина, Макдермоте. Скажіть, як ви можете таке робити?

«Нащо викручуватись?» — вирішив Пітер і відповів:

— Широ кажучи, докторе, мені ще ніколи в житті не було так соромно.

Подумки він додав: «Якби я мав мужність — високу мужність борця за ідею, — то плюнув би на цей готель і пішов геть. — Але заразтаки сам собі заперечив: — Гаразд. А чого б я цим домігся? Доктора Ніколаса все одно не оселили б у готелі, а я б утратив навіть право говорити Уорренові Тренту в очі, що я про все це думаю, — як говорив учора і як говоритиму ще не раз. То чи не краще вже хоча б заради цього лишатися тут і робити все, що ти спроможний робити?» Він, однак, не був певен, що рішення це — єдино правильне.

Доктор Інгрем знову заговорив, і в голосі його бриніли біль та гіркота:

— Чорт забирай, Джіме, я цього так не залишу.

Негр похитав головою.

— Я не буду прикидатися: ця історія дійняла мене до живого. Мабуть, мої більш войовничі друзі дорікатимуть мені за те, що я не дав бою. — Він знизав плечима. — Я, однак, віддаю перевагу науковим дослідженням. Звідси, здається, є денний авіарейс на північ. Я спробую скористатися з нього.

Доктор Інгрем обернувся до Пітера.

— Невже ви не розумієте? Цей чоловік — визначний учений і викладач. Він має прочитати нам одну з найважливіших доповідей.

Пітер тужно подумав: «Невже й справді немає ніякого виходу?» Потім сказав:

— Чи не погодилися б ви на таке: доктор Ніколас зупиняється в іншому готелі, а я тут влаштовую все так, щоб він міг відвідувати засідання?

Пітер розумів, що діє на відчай душі: щоб зробити це, йому доведеться кинути виклик Уорренові Тренту, а зазнавши поразки — розпрощатися з роботою.

— А як же з неофіційною частиною — ленчами, вечереями? — Негр дивився йому просто в очі.

Пітер повільно похитав головою. Безглуздо було обіцяти неможливе.

Доктор Ніколас знизав плечима, обличчя його посуворішало.

— Тоді нічого старатися. Докторе Інгрем, свою доповідь я надіш-

лю вам поштою, щоб ви могли поширити її серед учасників з'їзду. В ній справді є деякі цікаві для вас моменти.

— Джіме, — маленький сивий чоловічок був уражений до глибини душі. — Джіме, я навіть не знаю, що тобі сказати. Але присягаюсь: я їм цього не подарую!

Доктор Ніколас озирнувся, шукаючи очима свою валізку.

— Я покличу розсильного, — сказав Пітер.

— Ні! — відсторонив його доктор Інгрем. — Цю валізку понесу я. Бс вважаю це за честь для себе.

— Вибачайте, джентльмени, — це промовив чоловік в окулярах і твідовому піджаку. Всі обернулися до нього, і він клацнув затвором фотоапарата. — Чудово, — пробурмотів він. — Нумо ще разочок. — Він підніс до ока видошукач і знов натиснув на спуск. Відтак, опустивши фотоапарат, зауважив: — Ці надчутливі плівки — справжнє чудо. Ще недавно я б тут без лампи не обійшовся.

Пітер Макдермот запитав:

— Хто ви такий?

— Вас цікавить ім'я чи фах?

— Ви у приватному закладі. Готель...

— Годі, годі! Я таке чув уже сто разів, — сказав фотограф, переміщуючи плівку. Та коли Пітер рішуче ступив крок до нього, він підвів голову й попередив: — Тільки без дурниць, хлопчику. Ваш готель і так засмердить завтра на всю Америку — невже ви хочете уславитися ще й тим, що викинули фотокора? — Побачивши, що Пітер завагався, він вишкірив зуби. — Треба віддати вам належне — метикуєте ви швидко.

— Ви журналіст? — спитав доктор Інгрем.

— Та як вам сказати, докторе, — всміхнувся чоловік в окулярах. — Іноді мій головний редактор заперечує це, але сьогодні, мабуть, він такого не скаже. Він гадає, що я у відпустці, а я надсилаю йому такий подаруночок!

— З якої ви газети? — спитав Пітер, сподіваючись почути яку-небудь незнайому назву.

— «Нью-Йорк геральд трибюн».

— Чудово! — вдоволено покивав головою доктор Інгрем. — У вас там хлопці головаті — розпишуть усе як слід. Ви, сподіваюсь, бачили все, що тут сталося.

— В загальних рисах ухопив, — відповів журналіст. — Але я хотів би уточнити деякі деталі, — зокрема, як пишуться ваші прізвища. Спочатку, однак, дозвольте сфотографувати вас обох ще раз, надворі.

Доктор Інгрем підхопив під руку свого чорношкірого колегу.

— Отак і треба з ними боротися, Джіме! Тепер про цей готель заговорить уся преса!

— Маєте рацію, — погодився журналіст. — Гадаю, телеграфні агентства зацікавляться цим матеріалом. І моїми знімками теж.

Доктор Ніколас повагом кивнув головою.

«Що ж, тепер уже нічого не вдієш, — похмуро подумав Пітер. — Анічогісінько».

Він помітив, що Кертис О'Кіф зник.

Прямуючи до виходу, доктор Інгрем казав:

— Я не гаю часу ні хвилини. Розпочну кампанію за виїзд, як тільки сфотографуємося. Такі люди беруться за розум лише тоді, коли їм б'ють у найдошкульніше місце — по кишені. — Дзвінкий голос його потонував у гаморі, що сповнював вестибюль.

— Чи розвідала поліція щось нове? — спитала герцогиня Кройдонська.

Наближалася одинадцята година ранку. За міцно замкненими дверима Президентського люкса титуловане подружжя знову приймало старшого готельного детектива. Огілві вмовився на стільці з плетеним сидінням, яке жалібно порипувало під ним.

Вони сиділи в просторій, залитій сонцем вітальні. Секретаря й покоївку герцогиня, як і вчора, вирядила з якимись вигаданими дорученнями.

Поміркувавши, Огілві відповів:

— Поки що поліція знає тільки те, що в місцях, які вона прочесала, розшукуваної машини немає. Пошуки ще й досі тривають — головним чином на околицях міста. На це кинуто зараз геть увесь особовий склад. Не сьогодні-завтра кільце почне стискатися.

Тон розмови помітно відрізнявся від учорашнього. Вчора вони були супротивниками, а тепер радились, наче змовники, які вивчають одне одного, перше ніж укласти союз.

— Якщо лишається так мало часу — чому ми марнуємо його? — спитала герцогиня.

Очиці детектива звузилися.

— Може, накажете виїхати на вашій машині зараз — серед білого дня? Ви б іще запропонували мені поставити її на центральній площі! Несподівано озвався герцог Кройдонський.

— Дружина вкрай знервована. Не треба розмовляти з нею грубо. Похмуро-глузливий вираз обличчя Огілві не змінився. Він вийняв з кишені сигару, подивився на неї і сховав назад до кишені.

— У нас усіх нерви підгуляли. І доки ця історія не скінчиться, навряд чи щось зміниться.

Герцогиня нетерпляче промовила:

— Гаразд, годі про це. Мене більше цікавить, що відомо поліції. Вона вже знає, що треба шукати «ягуара?»

Кругла голова з потрійним підборіддям заперечливо хитнулася.

— Коли знатиме, ми про це зразу почуємо. Я ж вам уже казав — експерти, напевно, морочитимуться кілька днів, бо машина — іноземної марки.

— А чи не з'явилося якихось ознак... так би мовити, зменшення інтересу до цієї справи? Знаєте, як іноді буває — поліція марно шукає день, два, і публіці все це починає набридати.

— Ви що — з неба впали? — щиро здивувався гладун. — Ви хіба не бачили ранкових газет?

— Бачила, — відповіла герцогиня. — Це я спитала, бо дуже вже хочеться, щоб так воно було.

— Все лишається по-старому, — запевнив її Огілві. — І поліція старається, аж із шкіри лізе, бо якщо винуватців не знайдуть, в управлінні полетять голови — і в начальства, і в тих, хто під ним. Мер уже ясно дав це зрозуміти, отже, до справи домішалася ще й політика.

— Виходить, тепер вивести машину за місто буде ще важче?

— А ви самі подумайте: кожен лягавий знає, що коли він затримає оту саму машину — вашу машину, — то вже за годину пришпилуватиме до рукава нову нашивку, а то й дві. Уявляєте, як вони пильнують? Отож-бо.

На кілька хвилин запала мовчанка — чути було тільки, як сопе Огілві. Всі троє розуміли, яким буде наступне запитання, але герцогиня не квапилася ставити його — неначе побоюючись, що відповідь уб'є останню її надію. Нарешті вона зважилася:

— Коли ви збираєтеся вирушити?

— Сьогодні вночі, — відповів Огілві. — З тим і прийшов до вас. Герцог зітхнув.

— Як ви думаєте їхати? — спитала герцогиня. — І що будете робити, аби вас не помітили?

— Гарантії, що не помітять, немає. Але дещо я обміркував.

— А саме?

— Найкращий час для від'їзду, по-моєму, — перша година.

— Ночі?

Огілві кивнув.

— Рух у цей час не дуже напружений, хоч машин на дорогах ще багато.

— Але помітити вас усе-таки можуть?

— Помітити можуть будь-коли. Тут без ризику не обійтись.

— Гаразд, ви виїхали з Нового Орлеана. А далі?

— Їхатиму до світання — до шостої ранку. На той час буду вже в штаті Міссісіпі. Десь біля Мейкона.

— Але ж це зовсім близько! — вигукнула герцогиня. — Штат Міссісіпі. Це ж менше чверті шляху до Чікаго.

Гладун покрутився на стільці — той аж затріщав під ним.

— А ви хотіли б, щоб я мчав по сто шістдесят? Вам потрібні рекорди? Щоб який-небудь лягавий зупинив мене за перевищення швидкості?

— Ні, звісно, я цього не хочу. Просто чим далі ви від'їдете від Нового Орлеана, тим краще. А що ви робитимете вдень?

— Зверну з дороги, сховаюся де-небудь. У штаті Міссісіпі є де сховатися.

— А потім?

— Як смеркне, подамся далі. Через Алабаму, Теннессі, Кентуккі, Індіану.

— А коли ви вже будете в безпеці? По-справжньому в безпеці?

— Мабуть, коли в'їду в Індіану.

— Там ви перебудете п'ятницю?

— Якщо все буде гаразд.

— Отже, до Чікаго ви дістанетеся в суботу?

— В суботу вранці.

— Чудово, — сказала герцогиня. — Ми з чоловіком вилетимо в Чікаго в п'ятницю ввечері. Там зупинимося в готелі «Дрейк» і будемо чекати від вас дзвінка.

Герцог уважно вивчав свої руки, уникаючи погляду Огілві.

Старший детектив упевнено сказав:

— Я подзвоню вранці.

— Чи вам потрібно щось зараз?

— Дайте мені записку в гараж — щоб я міг взяти вашу машину. На той випадок, якщо там запитають.

— Зараз. — Герцогиня підійшла до секретера, черкнула кілька слів на аркушику поштового паперу із зображенням «Сейнт-Грегорі» в кутку і, повернувшись, вручила згорнутий папірець Огілві. — Цього, мабуть, вистачить.

Огілві, не читаючи, поклав записку до внутрішньої кишені. Він невідривно дивився герцогині в очі.

Запала ніякова мовчанка. Нарешті герцогиня невпевнено запитала: — Вам іще щось потрібно?

Герцог підвівся, став до них спиною й кинув через плече:

— Гроші. Йому потрібні гроші. — І відійшов у протилежний куток кімнати.

Опасисте обличчя детектива розпливлося в кривій посмішці.

— Атож, герцогине. Десять тисяч авансу, як ми домовлялися. А ще п'ятнадцять — у Чікаго, в суботу.

Герцогиня стражденно стисла пальцями скроні — в сонячному промені спалахнули діаманти.

— Господи, як же це я забула? Просто весь час тільки й думаю...

— Пусте. Я б вам сам нагадав.

— До перерви ми вже не встигнемо. Зробимо це по обіді, гаразд? Наш банк оформить...

— Ви дасте мені гроші готівкою, — сказав гладун. — Тільки готівкою. Двадцятидоларовими купюрами — і не новими.

Вона пильно глянула на нього.

— Чому?

— Щоб не видно було, звідки вони.

— Ви нам не довіряєте?

Він похитав головою.

— В таких справах, як наша з вами, тільки дурень може комусь довіряти.

— Чому ж тоді ми повинні довіряти вам?

— Тому, що мені світять іще п'ятнадцять кусків. — У його писклявому голосі почулися дратливі нотки. — І не забудьте: ті п'ятнадцять — теж готівкою. І в суботу, до речі, банки не працюють.

— А що як у Чікаго ми не заплатимо вам? — спитала герцогиня.

На обличчі Огілві не лишилося й сліду посмішки.

— Що ж, я радий, що ви допускаєте й такий варіант, — сказав він. — Тепер ми, мабуть, порозуміємося остаточно.

— Я вважаю, що ми вже порозумілися, але мені просто цікаво.

— В Чікаго у нас буде така програма, герцогине: приїхавши, я залишу машину на стоянці, вам невідомій. Потім прийду в готель і одержу від вас п'ятнадцять тисяч. А тоді вже віддам ключі й скажу, де стоїть машина.

— Ви не відповіли на моє запитання.

— Бо ви мене перебиваєте, — в свинячих очицях засвітилися глузливі вогники. — Якщо ця програма з якоїсь причини зірветься — скажімо, ви заявляєте, що грошей нема: ви, мовляв, забули, що банк вихідний — я зразу ж викликаю поліцію. Чікагську.

— Але вам теж доведеться давати пояснення. Скажімо, як ви опинилися з цією машиною на півночі.

— Як опинився? Будь ласка: я скажу, що ви заплатили мені дві сотні — а цю суму я матиму при собі — за те, щоб я перегнав вашу машину в Чікаго. Для вас, мовляв, ця відстань — завелика, і ви з герцогом вирішили летіти. Тільки в Чікаго, скажу, я помітив, що машина пошкоджена — і зметував, у чім річ. Ну, і так далі...

— Ми додержимо свого слова, — запевнила Огілві герцогиня Кройдонська. — Просто, як ви кажете, я хотіла, щоб ми до кінця зрозуміли одне одного.

Детектив кивнув.

— Тепер, здається, все з'ясовано.

— Приходьте сюди о п'ятій, — сказала герцогиня. — На той час я приготую гроші.

Коли двері за Огілві зачинилися, герцог Кройдонський вийшов із кутка, в якому чекав закінчення розмови. Підійшовши до буфета, на якому стояла таця з пляшками й чарками, він налив собі щедрю порцію віскі, додав трохи содової й вихилив одним духом.

— Отже, і сьогодні — з самого ранку, — ущипливо зауважила герцогиня.

— Хочу продезинфікуватися. — Він знову наповнив чарку, але тепер тільки трохи надпив її. — Після візиту цього типа я почувуюся так, наче в багні викачався.

— Що ж, у нього, мабуть, шкура товстіша, — відказала вона. — Адже він теж міг би погребувати товариством п'яного вбивці.

Герцог пополотнів. Тремтячою рукою він поставив чарку на тацю.

— Це удар нижче пояса, люба.

— Убивці, що переїхав дитину і втік, — додала вона.

— Ну, цього я тобі не подарую! — скрикнув герцог. Руки його стислися в кулаки, він ледве стримувався, щоб не вдарити її. — Це ж ти! Ти сказала мені їхати далі, не зупинятися, не вертатися! Якби не ти, я повернувся б! Але ти весь час бубоніла, що це вже нічого не дасть, що я їм нічим не зараджу. Я б і вчора ще пішов до поліції. І знову ти не пустила! А тепер-от маємо його... цього... цього прокаженого, який остаточно спустошить наші душі... — Останні слова він вимовив уже майже пошепки.

— Ти викричався? Можна вважати, що істерика скінчилася? — спитала герцогиня. Він не відповів, і вона заговорила знову. — А тепер дозволь нагадати, що довго вмовляти тебе не довелося. Якби ти справді схотів діяти інакше, жодні мої слова тебе б не зупинили. Що ж до прокази, то вона тобі не загрожує, ти ж із цим типом не дуже знався, полишивши на мене все, що мусив би зробити сам.

Герцог зітхнув.

— Знову я, дурень, почав суперечку з тобою. Пробач.

— Якщо суперечка потрібна тобі, як розумова гімнастика, — я до твоїх послуг, — байдуже промовила вона.

Герцог знову взявся за чарку, неухважливо покрутив її і сказав:

— Дивна річ! Якийсь час мені вже здавалося, що це нещастя зблизило нас...

В голосі його вчувалося благання, і герцогиня на хвильку завагалася. Після розмови з Огілві вона теж почувалася вкрай пригніченою і стомленою. І над усе їй хотілося зараз спокою. Але від думки про те, що ціною цього спокою має бути примирення, вона аж здригнулася.

— Я цього не помітила, — неприязно відповіла вона. — І взагалі, зараз не час для сентиментів.

— Ясно! — і герцог, немовби слова дружини підхльоснули його, вихилив чарку й наповнив її знову.

Герцогиня крізь зуби процідила:

— Я прошу тебе, однак, не впиватися. До банку, звичайно, піду я, але потрібен буде і твій підпис!

З англійської переклав Мар ПІНЧЕВСЬКИЙ

(Закінчення в наступному номері).

АРТУР ХЕЙЛІ

7

Уоррен Трент вирішив кинути в очі Томові Ерлшору те, що почув учора від Кертиса О'Кіфа. «Ми маємо дані про те,— сказав О'Кіф,— що Ерлшор обдурює вас на кожному кроці».

О'Кіф додержав своєї обіцянки — підкріпив звинувачення фактами. О десятій ранку молодий чоловік, що, ніяковіючи, відрекомендувався як Шон Холл, службовець О'Кіфової готельної корпорації, вручив Трентові в його помешканні звіт на семи сторінках — детальний виклад результатів стеження із зазначенням дат і годин.

Похмуро насупившись, Трент почав читати, і що далі він читав, то важче ставало йому на душі. В донесенні згадувався не тільки Том Ерлшор, а й інші відповідальні службовці готелю. Гірка істина розкрилася Трентові: його ошукували люди, на яких він звик покладатися, мов на себе самого, люди, що їх він вважав своїми особистими друзями. Було ясно також, що в звіті подано далеко не повну картину крадіжок і зловживань, які процвітають у готелі.

Акуратно згорнувши папір, він сховав його до внутрішньої кишені піджака.

Він міг би дати вихід своєму гніву — викликати по черзі всіх цих негідників, сказати їм усе, що він про них знає й думає, і з тріском витурити їх. Така езекуція могла б навіть дати якесь гірке задоволення.

Але останнім часом кожен емоційний вибух страшенно спустошував його. Тим-то він вирішив розправитися з Томом Ерлшором, а інших не чіпати.

В усякому разі, подумав Уоррен Трент, цей звіт звільнив його від моральних зобов'язань. Якщо досі, коли йшлося про майбутнє «Сейнт-Грегорі», він почувався відповідальним за долю своїх службовців, то тепер, переконавшись у їх чорній невдячності, міг із чистою совістю заплатити їм тією ж монетою.

Коктейль-хол «Понтальба» містився на першому поверсі готелю, і потрапити до нього можна було просто з вестибюля через подвійні, оббиті шкірою двері з бронзовими ручками. За дверима три вкриті килимом сходи вели до великого приміщення у формі літери «Г»: попід стінами — кабінети, а посередині — столики і зручні шкіряні крісла в чохлах.

На відміну від більшості коктейль-холів, «Понтальба» був яскраво освітлений. Це давало змогу відвідувачам бачити одне одного; їм добре видно було також бар, перед стойкою якого височіло з десяток стільців для самотніх випивак, які теж, крутнувшись разом із сидінням, могли роздивлятися товариство.

Коли Уоррен Трент увійшов з вестибюля в «Понтальбу», до полудня лишалося двадцять п'ять хвилин. В коктейль-холі було майже безлюдно: лише юнак з дівчиною в одному з кабінетів і двоє чоловіків із жетонами делегатів з'їзду за столиком біля дверей. Наплив відвідувачів, що звикли до чарки перед ленчем, почнеться хвилин за п'ятнадцять — і тоді вже тихенько не поговориш. Та власник готелю вважав, що для розмови, з якою він сюди прийшов, вистачить і десяти хвилин.

Відмахнувшись від офіціанта, що кинувся йому назустріч, Уоррен Трент попрямував до бару. Він ще здалеку побачив Тома Ерлшора — той стояв за стойкою спиною до залу й читав газету, поклавши її на касовий апарат. Тягнувши ногу, Трент підійшов до стойки й сів на круглий стілець. Старший бармен вивчав «Вісті з іподромів».

— То ось куди йдуть мої гроші! — сказав Трент.

Ерлшор злякано обернувся, але, впізнавши хазяїна, просяв.

— Боже, містере Трент, адже так до смерті налякати можна!

Том Ерлшор хутко згорнув газету і сховав її до задньої кишені штанів. Дивлячись на нього — лисого, з віночком сивого волосся (чисто тобі Санта-Клаус!), з обличчям, що аж ніби потріскалося під широкою усмішкою, Уоррен Трент подумав, чому він раніше ніколи не помічав, як догідливо й фальшиво посміхається цей тип.

— Давненько ви до нас не навідувалися, містере Трент. Вже й не пам'ятаю, коли були тут востаннє.

— Тебе це хіба ображає?

Ерлшор зам'явся.

— Ні-ні.

— Ще б пак: нащо хазяїн тому, в кого своя рука владика...

Ледь помітна тривога промайнула в барменових очах. Він засміявся — мабуть, щоб заспокоїти себе.

— У вас завжди наготові якийсь жарт, містере Трент. О, до речі, я вам зараз щось покажу. Хотів принести до вас нагору, але так і не зібрався.— Ерлшор висунув під стойкою шухляду, вийняв конверт і вивісив звідти кольорову фотографію.— Це Дерек — мій третій онук. Ач, який опецьок. Здоровий, як його мати, а все завдяки тому, що ви для неї колись зробили. Етель — цебто, моя дочка, пам'ятаєте? — часто розпитує мене про вас. І вона, і всі мої домашні просто моляться на вас.— Він поклав фотографію на стойку.

Уоррен Трент, навіть не глянувши, посунув її назад, Ерлшорові в руки.

Старший бармен збентежився.

— Ви чимось незадоволені, містере Трент? — І, не дочекавшись відповіді, додав: — Може, вип'єте чогось?

Трент хотів був відмовитися, але, передумавши, кинув:

— Шипучку з джином.

— Одна мить, сер!

Том Ерлшор блискавично зібрав до купи пляшки з інгредієнтами. Трент завжди з насолодою спостерігав, як він працює. Колись, запрошуючи до себе гостей, він нерідко доручав Томові готувати напої — в цьому той був справжній віртуоз; точності й своєрідній вишуканості його ощадливих рухів міг би позаздрити професіональний жонглер. Ось і тепер, повороживши буквально кілька секунд, він артистичним жестом підніс хазяїнові келих.

Уоррен Трент ковтнув і схвально кивнув.

— Смачно? — спитав Ерлшор.

— Авжеж,— відказав Трент.— Добра штука.— Він глянув Ерлшорові просто в очі.— Я задоволений, бо це — останній коктейль, зроблений тобою в моєму готелі.

Тривога нарешті переросла в страх. Ерлшор нервово облизав губи.

— Це ви не серйозно, містере Трент. Ви жартуєте.

Мовби не чуючи, хазяїн готелю рвучко відсунув келих.

— Як ти міг, Томе? Ну, хай би хтось інший, але ти?!

— Богом присягаюся, не розумію, про що...

— Тільки не вдавай невинного ягняти, Томе. Бо ти вже не обдуриш мене.

— Кажу ж вам, містере Трент...

— Не бреши!

Різкий Трентів вигук враз урвав мирний гомін голосів у коктейль-холі. Очі в Ерлшора злякано забігали, й Трент зрозумів, що всі обернулися до них. Він насилу стримував задушливу хвилю гніву.

Ерлшор судорожно ковтнув.

— Навіщо ви так, містере Трент. Я працюю у вас тридцять років, і ви ніколи так зі мною не розмовляли.— Голос його був ледь чутний.

Уоррен Трент витяг із внутрішньої кишені піджака донесення О'Кіфових інформаторів, перегорнув дві сторінки й на третій прикрив долонею частину написаного.

— Читайте!

Ерлшор тремтячими руками надів окуляри й схилився над аркушем паперу. Прочитавши кілька рядків, він звів очі. Виправдуватися було безглуздо. В ньому заговорив інстинктивний страх загнаної в безвихідь тварини.

— Однаково ви нічого не зможете довести!

Уоррен Трент грюкнув кулаком об стойку. Вже не думаючи про присутніх, він дав волю своїй люті:

— Якщо схочу, то доведу! Можеш бути певен, що доведу! Ти шахраював, і ти крав, і, як кожен шахрай і злодій, усіх слідів ти замести не міг!

Том Ерлшор від жаху спітнів. Звичний світ, світ, у якому він почувався так упевнено, раптом вибухнув і розколовся. Ерлшор уже й сам забув, коли вперше запустив руку в хазяїнову кишеню — і крав він так довго, що вже встиг повірити в свою невразливість. Навіть уявляючи своє майбутнє в найчорніших барвах, він не припускав, що може настати цей день. Тепер, холонучи зі страху, він думав про те, чи знає хазяїн, скільки він за цей час устиг накрасти.

Уоррен Трент тицьнув пальцем у документ, що лежав на стойці між ними.

— Ці люди викрили злочинство, бо їх не ввело в оману те, що мене робило сліпим: я ж бо покладався на тебе, вважав своїм приятелем! — Судорога здушила йому горло, та він переборов себе: — Варто мені копнути — докази зразу знайдуться. Бо тут зібрано далеко не все. Так? Так, я тебе питаю?

Том Ерлшор — нещасний, жалюгідний — кивнув головою.

— Отож-бо. Але ти не бійся — в поліцію я не заявлю. Не хочу самому собі в душу плювати.

В очах бармена спалахнула радість, але він одразу ж пригасив той блиск і благально заговорив:

— Присягаюся, якщо ви дасте мені шанс, цього ніколи більше не буде!

— Це, видно, треба розуміти так: оскільки тебе спіймали на гарячому, ти не робитимеш більше того, що робив десятки років. Виявиш мені ласку — не будеш красти...

— Містере Трент, я ж пропаду. В моєму віці мене ніхто не візьме на роботу. А в мене сім'я...

— Так, Томе. Я пам'ятаю про це, — тихо промовив Уоррен Трент.

Ерлшор промимрив:

— Зарплата в мене маленька... Я б не зводив кінці з кінцями. На все ж потрібні гроші — і на квартиру, і на одяжину для діточок...

— І на букмекерів, Томе. Про них теж не забудь. Вони весь час смикали тебе, правда ж? Вимагали, щоб ти розплачувався... — Це був постріл навмання, але Ерлшорове мовчання засвідчило, що він влучив у ціль. — Ну, годі балакати, — твердо промовив Трент. — Забирайся геть з готелю, і щоб ноги твоєї тут не було.

В «Понтальбі» зробилося людно — з вестибюля весь час надходили нові відвідувачі, і в коктейль-холі запанував багатоголосий гомін. Молодий помічник бармена зайшов за стойку й почав готувати коктейлі, а офіціанти підхоплювали їх і розносили по столиках. Хлопець намагався не дивитися на хазяїна готелю й на свого тепер уже колишнього начальника.

Том Ерлшор заморгав і, наче не вірячи власним вухам, запитав:

— А як же відвідувачі? Зараз ленч...

— Це вже не твій клопіт. Ти тут більше не працюєш.

Повільно, в міру того, як до свідомості бармена доходило, що хазяїнове рішення — остаточне й безповоротне, вираз його обличчя змінювався. З нього зійшла маска запобігливості, залишивши по собі тільки криву, злобну посмішку.

— Гаразд, я піду, — процідив він крізь зуби. — Тільки ви теж вилетите звідси, всемогутній містере Трент, бо і вам скоро дадуть коліном під зад. Про це вже всі знають!

— Що ж вони знають?

— А те, що ви нікчемний старий дурень, який і з паперовим кульком не дав би собі ради — не те, що з готелем. Через це у вас і відберуть готель, відберуть, це вже точно, і не я один реготатиму до нестями, коли почую про це! — Відсапуєчись, він трохи повагався — казати далі чи досить і цього? Та бажання дати здачі взяло гору над обачністю. — На всіх, хто тут працює, ви дивилися як на свою власність. Що ж, може, ви їй платили нам на кілька центів більше, ніж платять інші, а декому — мені наприклад — ще й подачки давали — такий собі Ісус Хри-

стос і пророк Мойсей в одній шкурі! Але ми не такі дурні, ми все розуміли. Ті кілька центів ви накидали нам, щоб ми не вступали до профспілки, а подачки роздавали тому, що вони звеличували вас у власних очах, і всі знали, що вам від них більше радості, ніж нам. Ось чому люди сміялися з вас, і кожен — і я теж — дбав про себе сам. Ще й як дбав! Знали б — за голову схопились, тільки цього вам повік не взнати.— Ерлшор замовк, і на обличчі його відбилася тривога — чи не надто далеко він зайшов.

Коктейль-хол швидко заповнювали люди. Два сусідніх стільці за стойкою були вже зайняті. Під акомпанемент дедалі голоснішого гамору Уоррен Трент задумливо тарабанив пальцями по шкіряному верху стойки. Дивно, але він уже не відчував гніву.

Він звів очі на чоловіка, з яким був знайомий тридцять років і якого всі тридцять років не знав.

— Томе, ти ніколи не здогадаєшся, чому і як, але наостанку ти зробив мені велику послугу. А тепер забирайся — поки я не передумав і не запроторив тебе за ґрати.

Том Ерлшор крутнувся на підборах і, дивлячись перед себе, пішов геть.

8

Після скандалу, який завершився тим, що доктор Ніколас пішов з готелю, Пітер Макдермот засмучено постояв у вестибюлі, міркуючи, що робити далі. Кінець кінцем він вирішив, що зразу ж апелювати до організаторів з'їзду дантистів не варто. Якщо голова з'їзду доктор Інгрем здійснить свою погрозу й на його вимогу делегати почнуть виїздити з готелю, то станеться це не раптово — в кожному разі, не раніше, ніж завтра вранці. Отож годину-дві можна спокійно перечекати — хай пристрасті трохи вщухнуть. А потім він звернеться до доктора Інгрема чи, як буде потреба, до його колег.

Що ж до репортера, який був свідком цієї ганебної сцени, то з ним, певна річ, ніякі переговори вже неможливі. Лишається тільки сподіватись, що газета не зробить скандал у «Сейнт-Грегорі» сенсацією дня...

Повернувшись до свого кабінету, Пітер до обіду просидів над дрібними поточними справами. Хоч як йому хотілося розшукати Крістіну, він вирішив не робити цього, розуміючи, що і тут краще виждати, щоб вона трохи заспокоїлася й охолола. Вранці він допустився ідіотської помилки, і тепер мусив якимось затерти її.

Він хотів навідатися до Крістіни перед обідом, але йому перешкодив телефонний дзвінок: черговий заступник адміністратора повідомив, що в номері, зайнятому містером Стенлі Кілбріком з міста Маршалтауна, штат Айова, побував злодій. Хоч містер Кілбрік повідомив про це кілька хвилин тому, обікрали його, очевидно, вночі. Злодій забрав багато коштовностей, велику суму грошей, і, як висловився заступник адміністратора, містер Кілбрік перебуває в істеричному стані. Один з готельних детективів уже піднявся до нього в номер.

Пітер попросив телефоністку розшукати старшого детектива. Він не знав, у готелі Огілві чи ні, бо цей гладун ходив на роботу за розкладом, відомим тільки йому самому. Незабаром, однак, Пітера повідомили, що

Огілві вже особисто розслідує цю справу і найближчим часом доповість про результати. Хвилин за двадцять той увійшов до кабінету Пітера Макдермота і обережно вмовстився в шкіряному кріслі перед столом.

Переборюючи інстинктивну неприязнь до цієї людини, Пітер запитав:

— Ну, що ви з'ясували?

— Цей тип, якого обікрали,— дурний шмаркач. Спіймався на гачок. Ось список украдених речей.— Огілві поклав на стіл списаний аркуш.— Копію я залишив собі.

— Дякую. Я передам його нашій страховій компанії. А як злодій потрапив у номер? Є якісь сліди?

Детектив похитав головою.

— Він мав ключа. Тут усе ясно, як божий день. Кілбрік зізнався, що вчора загуляв у Французькому кварталі. Його мамі, видно, не слід було відпускати його самого. Твердить, що ключа свого загубив. Присягається, що загубив. Та я гадаю, що його обдурила якась наводчиця.

— Хіба він не розуміє, що, сказавши правду, може допомогти нам знайти вкрадене?

— Я йому втовкмачував це. Та все даремно. По-перше, в нього зараз ум за розум заходить. А по-друге, він, видно, зметикував, що готельна страховка компенсує його втрати. А може, хоче й поживитися на цьому — каже, що мав у гаманці чотириста доларів готівкою.

— Ви не вірите йому?

— Не вірю.

«Що ж,— подумав Пітер,— цей містер Кілбрік буде розчарований: готельна страховка компенсує вартість утрачених речей на суму не більш як сто доларів, і на готівку це не поширюється».

— Ну, а що ви скажете про цю історію взагалі? Думаєте, це поодинокий випадок?

— Ні,— відповів Огілві.— Я гадаю, тут ми маємо справу з професіональним готельним злодієм. І він мешкає у нас.

— У вас є якісь підстави думати так?

— Атож. Уранці надійшла ще одна скарга — з номера шістсот сорок першого. Вам про неї, мабуть, іще не доповіли.

— Якщо й доповіли, то я не пригадую.

— Рано вранці — видно, ще вдосвіта,— якийсь тип увійшов у номер шістсот сорок перший, відімкнувши двері своїм ключем. Мешканець номера прокинувся. Тоді той тип удав, ніби він п'яний і переплутав номери — йому, мовляв, треба в шістсот чотирнадцятий. Ну, законний мешканець знову заснув, а прокинувшись, поцікавився, чому ключ від номера шістсот чотирнадцять підходить до дверей шістсот сорок першого. Отак я й довідався про це.

— Порт'є не міг дати не той ключ?

— Міг, але в даному випадку порт'є до цього не причетний. Я перевірів. Нічний черговий присягається, що ні того, ні того ключа нікому не давав. І в шістсот чотирнадцятому мешкає подружжя. Вони лягли рано й спали до ранку.

— Чи маєте ви опис людини, яка заходила до шістсот сорок першого?

— Дуже приблизний — вважайте, що не маю. Для більшої певності я звів мешканців шістсот сорок першого й шістсот чотирнадцятого. До

номера шістсот сорок першого заходив не той, що мешкає в шістсот чотирнадцятому. І ключі я перевірів: кожен підходить тільки до одних дверей.

Пітер задумливо промовив:

— Скидається на те, що тут справді орудує професіональний злодій. Треба вживати заходів.

— Дещо я вже зробив,— сказав Огілві.— Звелів усім портьє надалі питати прізвище, перш як давати ключ. Помітивши щось підозріле, портьє, за моєю інструкцією, повинен вручити ключ, але запам'ятати обличчя того, хто взяв ключ, і негайно повідомити когось із моїх підлеглих. Покоївкам і коридорним наказано стежити за людьми, які вештаються по готелю, і взагалі бути уважними й до всього придивлятися. Мої підлеглі переходять на подовжені зміни. Вночі вони регулярно обходять усі поверхи.

Пітер схвально кивнув.

— Що ж, непогано. А ви самі не маєте наміру на день-два переїхати до готелю? Коли хочете, я можу організувати для вас номер.

Пітерові здалося, що на обличчі гладуна промайнула тінь тривоги. Старший детектив похитав головою.

— Не треба, обійдуся.

— Але ви будете десь тут?

— Так, буду.— Сказано це було з притиском, але якимось непереконаливо. Немовби відчувши це, Огілві додав:— Навіть якщо мене тут якийсь час не буде, мої люди й самі дадуть собі раду.

Все ще вагаючись, Пітер спитав:

— Але ви будете кооперуватися з поліцією?

— До нас мають прийти двоє агентів у цивільному. Я розповім їм і про другий випадок, і вони, напевно, наведуть довідки— хто міг приїхати сюди на гастролі. Якщо це рецидивіст, то, може, нам пощастить узяти його.

— А тим часом, звісно, наш приятель не сидітиме, склавши руки.

— Авжеж. І якщо він не дурний— а схоже на те, що голова в нього варить,— то вже збагнув, що ми взяли його слід. Отже, він докладе всіх зусиль, щоб якнайшвидше зробити все, що можна, і— вшитися.

— А це зайвий раз підтверджує, що ви мусите бути десь поблизу,— зауважив Пітер.

— По-моєму, я вже зробив усе, що треба,— запротестував Огілві.

— Не заперечую. Ви й справді, здається, все передбачили. Але я знаю, що ніхто не зможе діяти так швидко й уміло, як ви.

«Що б там не казали про старшого готельного детектива, — подумав Пітер,— в своїй справі він мастак». Пітера, однак, страшенно дратувала оця потреба вмовляти Огілві робити те, що той, власне, повинен робити.

— Можете не турбуватися,— сказав старший детектив.

Дивлячись, як гладун важко підводиться з крісла й тупає до дверей, Пітер раптом відчув, що і той чимось стривожений.

За хвилину він теж вийшов з кабінету. Зупинившись біля секретарки, попросив її повідомити страхове агентство про крадіжку й передати список украдених речей. Потім пройшов кілька кроків, що відділяли його двері від дверей Крістіни. Проте в кабінеті її не було. Пітер вирішив, що зайде до неї одразу по обіді.

Постукавши в двері номера 1410, Крістіна Френсіс подумала, навіщо, власне, вона сюди прийшла. Вчорашній її візит до Олберта Уеллса пояснювався легко: напередодні старий побував з обіймах смерті, і вона, Крістіна, допомагала рятувати його. Але тепер містер Уеллс перебував під належним доглядом, швидко видужував і вже, власне, нічим не відрізнявся від тисячі п'ятисот інших мешканців готелю. «Отже,— сказала собі Крістіна,— в тебе немає ніяких підстав для цих приватних відвідин».

І все-таки її чомусь тягло до цього маленького літнього чоловічка. Може, це тому, думала Крістіна, що він по-батьківському розмовляє з нею й чимсь нагадує рідного батька? Та ні! Вона завжди покладалася на свого батька, а тут — навпаки: почувалася відповідальною за долю Олберта Уеллса, прагнула прихистити його...

«А може,— думала дівчина,— тобі зараз просто тоскно, і хочеться чимось приглушити досаду, що каменем лягла на серце, відколи довідалася, що цей вечір проведеш без Пітера? І як на те пішло — досада чи куди сильніше почуття мучить тебе, коли ти думаєш, що сьогодні ввечері він буде не з тобою, а з Маршою Прейскотт?»

На її стукіт ніхто не відповів. Знаючи, що доглядальниця мусить бути в номері, Крістіна постукала ще раз, гучніше. Тепер вона почула, як хтось пересунув стілець, потім легкі кроки.

Відчинив сам Олберт Уеллс. Він був одягнений, наче зібрався кудись іти, й мав цілком здоровий вигляд. Побачивши Крістіну, старий просяяв.

— Я сподівався, що ви прийдете, міс. А якби не прийшли, я б сам вас розшукав.

Вона здивовано проказала:

— Я гадала...

Старий захихотів:

— Ви гадали, що мене й досі тримають у ліжку, правда? А я вже, як бачите, на ногах. Почував себе я непогано, вилежуватися набридло, от я й попросив тутешнього вашого лікаря привести отого фахівця — доктора Аксбріджа з Іллінойсу. Цей доктор Аксбрідж — дуже розумний чоловік. Він оглянув мене й сказав: якщо людина добре відчувається, то вона, як правило, здорова. Отож, ми випроводили медсестру і — геть хвороби! Що ж ви стоїте, міс, заходьте!

«Ну, хвалити бога, доглядальниця тепер не розорить його,— подумала Крістіна.— Може, він так швидко відмовився від її послуг, бо зрозумів, що вона обдере його як липку».

Коли Крістіна зайшла до кімнати, Уеллс запитав:

— Ви вже стукали раз?

— Так,— відповіла вона.

— Мені здалося, що хтось стукає, але я вирішив, що це Бейлі.

— Бейлі? Хто він такий?

В очах старого блиснув веселий вогник.

— Посидьте трохи, і ви познайомитеся з ним. Цебто, або з ним, або з Барнумом¹.

¹ Ф. Т. Барнум та Дж. Бейлі — американські циркові антрепренери, власники колись найбільшого в США цирку-шапіто. Ці імена стали загальними, і для американців старшого покоління означають, приблизно, те саме, що для нас — імена гоголівських Бобчинського та Добчинського.

У двері раптом різко й владно постукали. Олберт Уеллс самими губами вимовив:

— Бейлі!

Коли двері відчинилися, Крістіна з подивом побачила, що на порозі стоїть готельний камердинер в уніформі. На плечі в нього лежало з десяток костюмів із плічками, а перед собою він тримав випрасуваний синій саржевий костюм старомодного крою, що, безперечно, належав Олбертові Уеллсу. Вправним рухом камердинер почепив костюм на гачок у коридорній шафі й повернувся до дверей, біля яких чекав маленький чоловічок. Лівою рукою слуга притримував стос костюмів на плечі; долоню правої він автоматично простяг Уеллсові.

— А ви вже одержали своє, — сказав той, ледь стримуючи усмішку. — Вранці, коли забирали костюм.

— Ні, то був не я, сер, — рішуче похитав головою камердинер.

— Атож. Не ви, а ваш приятель. Але хіба це не все одно?

— Про те, що було вранці, я нічого не знаю, сер.

— Виходить, ваш друг не завжди ділиться з вами?

Простягнута рука опустилася.

— Я не розумію, про що ви говорите.

— Ет, облиште! — Олберт Уеллс засміявся. — Ви Бейлі. А на чай я дав Барнуму.

Камердинер кинув погляд на Крістіну, впізнав її, й на обличчі в нього відбився сумнів. Він дурнувато посміхнувся, промимрив: «Атож, сер», і вийшов, зачинивши за собою двері.

— А тепер поясніть, на бога, що все це означає?

Сміючись, старий сказав:

— Ви працюєте в готелі й ніколи не чули про трюк імені Бейлі й Барнума?

Крістіна похитала головою.

— Цей трюк дуже простий, міс. Готельні камердинери працюють у парі, але костюм забирає один, а повертає завжди другий. З тим, щоб на одному костюмі двічі заробити на чай. А виручку вони потім ділять.

— Механіка ясна, — сказала Крістіна. — Але я б ніколи до такого не додумалася.

— Не тільки ви, міс. Через це люди й платять двічі за одну послугу. — Олберт Уеллс задумливо потер свій ніс, схожий на горобиний дзьоб. — А для мене це розвага — лічити, скільки ж є готелів, де нас отак дурять.

Вона засміялася.

— А як ви розкусили це?

— Один камердинер мені зізнався — після того як я притиснув його до стіни. Він мені розповів ще одну цікаву деталь. У готелях, де номери кімнатних телефонів можна набирати автоматично — без телефоністки — Барнум чи Бейлі спочатку дзвонить клієнтові, якому має повернути речі. Якщо ніхто не відповідає, він через якийсь час дзвонить знову. Якщо ж трубку знімають, він, нічого не кажучи, вішає свою. А за кілька хвилин приносить костюм і отримує другу подачку.

— Ви не любите давати на чай, містере Уеллс?

— Хіба це можна любити чи не любити, міс? Чайові — це як смерть: від них нікуди не втечеш, тож не варто ними й голову собі морочити. А от пошиватися в дурні я таки не люблю.

— Гадаю, це не часто трапляється. — Крістіні вперше спало на думку, що Олберт Уеллс зовсім не такий безпорадний, як їй досі здавалося.

— Що правда, то правда, — погодився він. — Але я вам от що хочу сказати: у вашому готелі ці фокуси поширені більше, ніж будь-де.

— Звідки ви це знаєте?

— А я звик завжди матися на бачності й до людей прислухатися, міс. А люди зі мною діляться тим, про що вам ніколи не скажуть.

— І що ж ви від них почули?

— Ну, скажімо, те, що в готелі будь-яке неподобство може зійти з рук. Пояснюється це, видно, слабким керівництвом. І містер Трент, мабуть, саме тому і вскочив у халепу. А тим часом ваш готель ще можна було б поставити на ноги.

— Дивна річ, — сказала Крістіна, — те ж саме, майже слово в слово, сказав мені й Пітер Макдермот. — Вона пильно подивилася на Уеллса. Цей чоловічок, хоч і простак на вигляд, певно, мав від природи проникливий розум.

Олберт Уеллс схвально кивнув головою.

— Цей хлопець має голову на плечах. Ми з ним учора трошки побалакали.

Для неї це була новина.

— Пітер приходив до вас?

— Авжеж.

— Я не знала.

«Але це — в його дусі, — подумала вона. — Коли вже щось поклав зробити — доведе справу до кінця». Вона й раніше помічала це його вміння — за безліччю справ не забувати про деталі.

— Ви одружитесь з ним, міс?

Це запитання заскочило її зненацька.

— Звідки ви взяли? — запротестувала вона і зовсім зніяковіла, відчувши, що червоніє.

Олберт Уеллс захихотів.

— Просто спало на думку — коли почув, як ви вимовляєте його ім'я. І ви, напевно, часто бачитеся, бо працюєте в одному місці. Тож, маючи голову на плечах, він неодмінно збагне, що кращої пари йому не знайти.

— Містере Уеллс, ви нестерпна людина! Ви... ви читаєте чужі думки й примушуєте людей червоніти. — Усмішка її, однак, свідчила про те, що вона зовсім не образилася. — І не називайте мене більше, будь ласка, «міс». Мене звать Крістіна.

Він стиха промовив:

— Для мене це ім'я — особливе. Так звали й мою жінку.

— Звали?

Він кивнув.

— Вона померла, Крістіно. Дуже давно. Іноді думаю навіть, чи не наснилося мені все, що ми вдвох спізнали — всі печалі наші й радощі. А мали ми і того, і того вдосталь... Інколи ж пригадується мені все так ясно, наче було все те тільки вчора. І тоді охоплює мене туга-самота. Діточок-бо в нас не було. — Він якусь хвилину сидів мовчки, в похмурій задумі. — Наскільки близька була тобі людина, починаєш розуміти тільки тоді, коли її вже немає.

І тут Крістіна сама навіть не помітила, як виклала все про себе цьому чоловічкові. Вона розповіла йому про трагедію у Вісконсіні, про

свою самотність і про переїзд до Нового Орлеана, про те, як звикала до нового життя, і про надію, яка тепер у неї народилась. Не приховала вона й того, що сьогоднішнє побачення зірвалося й що це страшенно її гнітить.

Вислухавши її, Олберт Уеллс мудро похитав головою.

— Здебільшого такі речі владнуються самі собою. Та іноді, щоб колесо закрутилося, його все ж треба підштовхнути.

— Може, скажете, як? — засміялася вона.

Він похитав головою.

— Ви жінка, вам видніше. Але одну можливість варто обміркувати. Оскільки сьогодні сталося таке непорозуміння, ваш хлопець, напевно, спробує призначити вам побачення на завтра.

— Може, й спробує,— всміхнулася вона.

— А ви візьміть і домовтеся на завтра з ким-небудь іншим. Після цього він вас тільки ще більше цінуватиме.

— Виходить, треба щось вигадати?

— Зовсім не обов'язково. Я так чи так хотів запросити вас, міс... цебто, даруйте, Крістіно. Хотів запросити вас на вечерю, щоб якось віддячити за все, що ви для мене зробили. Тож якщо ви не гидуєте товариством старого діда,— беріть мене в дублери.

— Я охоче повечерюю з вами, і притому зовсім не як з дублером,— відповіла вона.

— От і чудово! — просяяв чоловічок.— Ну, а зустрінемося ми, мабуть, у готельному ресторані, бо я пообіцяв лікареві ще два-три дні не виходити надвір.

На мить Крістіна завагалася, подумавши, що Олберт Уеллс, певно, не знає, які гроші деруть у головному ресторані «Сейнт-Грегорі» з вечірніх відвідувачів. Доглядальниця вже стала йому в добру копійчину, а Крістіні зовсім не хотілося розоряти старого. Але тут їй спала одна ідея і, поклавши здійснити її пізніше, вона сказала:

— Гаразд! Готель цілком влаштує мене. Але з такої нагоди ви дозволите мені з'їздити після роботи додому й перевдягтися. Згода? Тоді домовляємося: завтра, о восьмій вечора.

Попрощавшись з Олбертом Уеллсом і вийшовши в коридор чотирнадцятого поверху, Крістіна побачила, що ліфт номер чотири не працює. Робітники поралися біля його дверей і в самій кабіні.

Вона викликала інший ліфт і спустилася на другий поверх.

10

В номері на сьомому поверсі готелю голова з'їзду дантистів доктор Інгрем грізним поглядом зміряв свого відвідувача.

— Макдермот, якщо ви прийшли сюди, сподіваючись якось залагодити справу, то я вам відразу скажу: не старайтеся даремно. Я вгадав мету вашого візиту?

— Так,— визнав Пітер,— вгадали.

— Спасибі хоч, що не брешете,— пробурчав лікар.

— А мені нема чого брехати. Я служу в цьому готелі, докторе. І мій службовий обов'язок — захищати його інтереси.

— Отже, ви виконали свій обов'язок щодо Джіма Ніколаса й пишетеся цим?

— Ні, сер. По-моєму, ми вчинили негарно. І я не шукаю собі виправдання в тому, що не можу змінити тутешніх порядків.

Голова з'їзду дантистів зневажливо пирхнув.

— Якби це вам справді боліло, ви б кинули цю роботу й знайшли іншу. Де платять, може, менше, але не примушують іти проти свого сумління.

Пітер почервонів, але стримався й промовчав. Він нагадав собі, що сьогодні вранці у вестибюлі захоплювався прямою й чесністю літнього лікаря. І відтоді ніщо не змінилося.

— Чому ж ви замовкли? — запитав доктор Інгрем, пильно дивлячись йому в очі.

— Я можу піти звідси,— сказав Пітер.— Але що це дасть? Того, хто прийде на моє місце, тутешні правила можуть цілком задовольняти. Мене ж, принаймні, вони не задовольняють. То краще я лишатимусь тут і робитиму все, щоб їх змінити.

— Правила! Умовиводи! Тріскучі фрази! — Рум'яне лікареве обличчя потемніло.— Скільки разів я вже чув усе це! І як воно мені осточортіло! Мені соромно, соромно й гидко за весь рід людський!

Вони постояли мовчки, потім доктор Інгрем сказав уже спокійніше:

— Ну, гаразд, Макдермот. Я ладен припустити, що ти ще не продав душу дияволу. Тобі, мабуть, і справді не солодко, і скільки б я на тебе не кричав, лихові це не зарадить. Я хочу тільки, щоб ти зрозумів, синку: часто клята розважність таких людей, як ми з тобою, призводить до таких-от неподобств, як сьогоднішнє.

— Я розумію це, докторе. Хоч мушу вам сказати, що все це не так просто, як ви вважаєте.

— Просто чи не просто, а ви чули, що я сказав Ніколасові. Якщо перед ним не вибачаться і не дадуть йому номера, з'їзд у цьому готелі не відбудеться.

Пітер обережно сказав:

— Наскільки я розумію, те, що відбувається на такому з'їзді, як ваш,— наукові дискусії, обмін досвідом тощо,— дає велику користь людям.

— Авжеж.

— Тоді, що ж дасть відміна з'їзду? Хто в результаті виграє? В усякому разі, не доктор Ніколас...

Він замовк, відчувши, що його слова викликали в співрозмовника новий спалах ворожості.

— Ви ці штучки киньте, Макдермот. Розчулити мене вам не вдасться. І можете повірити, що мені стало глузду все це спершу обміркувати...

— Пробачте.

— Завжди знаходиться сила-силенна причин для того, щоб чогось не робити. І дуже часто причини ці обгрунтовані. Ось чому так мало людей стають на захист того, у що вони вірять — або кажуть, що вірять. Я наперед знаю: за кілька годин дехто з моїх добропорядних колег, почувши мою пропозицію, висуне такі самі аргументи. — Важко дихаючи, лікар замовк і глянув Пітерові просто в очі. — Дозвольте поставити вам одне запитання. Сьогодні вранці ви сказали, що вам соромно виганяти Джіма Ніколаса. То що б ви зробили на моєму місці?

— Докторе, це гіпотетичне...

— Тільки не викручуйтеся! Відповідайте просто й прямо, — так, як запитують.

Пітер зважив: його відповідь не піде на шкоду готелю й становища не змінить. То чому б не відповісти чесно?

Він сказав:

— Я б зробив те саме, що й ви — відмінив би з'їзд.

— Bravo! — Відступивши на крок, голова з'їзду подивився на нього так, наче вперше бачив. — Виходить, під готельною лівреєю б'ється серце чесної людини!

— Яка незабаром, напевне, втратить роботу.

— Збережи цю трагічну маску, синку. З нею тебе візьмуть на службу до поховального бюро. — Вперше за час їхньої розмови доктор Інгрем засміявся. — Незважаючи ні на що, ти мені подобаєшся, Макдермот. Ти, часом, на зуби не скаржишся?

Пітер похитав головою.

— Коли вже йдеться про послугу, то я просив би вас поділитися зі мною планами. Якщо з'їзд відмінять, треба буде негайно вживати рятівних заходів. Готель, безперечно, зазнає катастрофічних збитків. Але деяким втратам усе ж таки можна буде запобігти.

Перейшовши на офіційний тон, доктор Інгрем сказав:

— Ви були чесні зі мною, отже, відвертість за відвертість. Я скликаю екстрену нараду виконавчого комітету сьогодні, на п'яту годину. — Він глянув на свій годинник. — Лишається дві з половиною години. На той час майже всі члени комітету вже будуть тут.

— Сподіваюсь, ви повідомите мене про остаточне рішення.

Доктор Інгрем кивнув головою. Обличчя його знову спохмурніло.

— Ми з вами розслабилися на хвильку, Макдермот, але хай це не вводить вас в оману. Після того, що було вранці, нічого не змінилося, і я вдарю вас туди, де вам найбільше заболить.

Хоч як це дивно, Уоррен Трент досить байдуже вислухав звістку про те, що з'їзд американських дантистів може зірватися, а готелю загрожують гучний публічний скандал.

Після розмови з доктором Інгремом Пітер негайно спустився на другий поверх, у канцелярію. Крістіна сказала йому — тоном, як на нього, досить-таки холодним, — що хазяїн готелю сидить у себе.

Вислухавши Пітера, Уоррен Трент упевнено похитав головою.

— Нікуди вони не зірвуться. Побалакають — і заспокояться.

— Доктор Інгрем настроєний цілком серйозно.

— Доктор Інгрем — один, а делегатів — багато. Кажете, сьогодні їхній комітет збереться на нараду? Я можу вам розповісти, як усе це виглядатиме. Вони трохи погомонять, потім оберуть комісію для складання проекту резолюції. Потім — це вже, мабуть, завтра — комісія запропонує комітетові свій проект. Комітет може схвалити цей проект, а може й зажадати, щоб його доробили; так чи так, далі балачок діло знову не піде. Ну, а потім — вважайте, що післязавтра, — резолюцію подадуть на розгляд з'їздові. Я вже сто разів спостерігав цю знамениту демократичну процедуру. З'їзд закінчиться, а вони все ще дебатоватимуть з приводу тієї резолюції.

— Що ж, може, ви й маєте рацію, — сказав Пітер. — Але такі цинічні речі гидко слухати.

Він висловився необережно й напружився, приготувавшись до різкої відповіді. Але вибуху його слова не викликали. Натомість Уоррен Трент пробурчав:

— Це не цинізм, а досвід. Люди здебільшого кричать про свої так звані принципи, аж доки не захрипнуть. Але й пальцем не поворухнуть, щоб ті принципи захистити.

11

Зі свого командного пункту — високої конторки в центрі вестибюля — старший розсильний Гербі Чендлер нишком стежив за чотирма хлопцями, що ввійшли з вулиці до готелю. До четвертої години лишалося кілька хвилин.

Двох хлопців Гербі впізнав — це були Лайл Дюмер і Стенлі Діксон. Останній з похмурим виглядом повів усю групу до ліфта, і за кілька секунд вони зникли з очей.

Вчора по телефону Діксон запевнив Гербі, що ні словом не прохопиться про роль старшого розсильного в позавчорашній катавасії. Але крім Діксона є ще троє, міркував Гербі. А до того ж іще невідомо, як вони, та й сам Діксон, поведуться на допиті, надто коли їх почнуть брати на пушку.

Цілу добу мучили старшого розсильного такі думки, і зараз він був уже ні живий, ні мертвий.

Вийшовши з ліфта на другому поверсі, Стенлі Діксон знов повів хлопців за собою. Вони зупинилися перед масивними дверима з написом «АДМІНІСТРАЦІЯ», і Діксон грізно повторив:

— Пам'ятайте ж — говоритиму я, а ви — анічирк!

Флора Єйтс завела їх до кабінету Пітера Макдермота. Холодно оглянувши їх, він кивнув на стільці й запитав:

— Хто з вас Діксон?

— Я.

— Дюмер?

Лайл Дюмер озвався вже не так рішуче.

— Двох інших прізвищ у мене немає.

— Шкода, — сказав Діксон. — Не догадалися принести візитні картки.

Третій хлопець здобувся на слово:

— Моє прізвище Гледвін. А це — Джо Валоскі.

Діксон роздратовано зиркнув на нього.

— Ви всі, — промовив Пітер, — безперечно, догадуєтеся, що міс Марша Прейскотт докладно розповіла мені про те, що сталося в понеділок увечері. Тепер, якщо бажаєте, я можу вислухати вашу версію.

Діксон квапливо — поки не заговорив хтось інший — сказав:

— Послухайте! Якби ви не покликали, нас тут не було б. І розповідати ми нічого не збираємося. Якщо ви щось маєте нам сказати, то кажіть і не тягніть волинку.

Пітер аж зуби зціпив, проте стримався.

— Гаразд. Тоді пропоную розпочати з кінця, зі справи найпростішої. — Він погортав папери й звернувся до Діксона. — Номер одинадцять двадцять шість-двадцять сім був записаний на ваше ім'я. Тікаючи, — він з притиском вимовив це слово, — ви забули розрахуватися. Я подбав про те, щоб вам виписали рахунок. За користування люксом з вас на-

лежить сімдесят п'ять доларів і кілька центів. Крім того, за пошкоджені меблі вам доведеться оплатити ще один рахунок на суму сто десять доларів.

Хлопець, що назвався Гледвіном, стиха свиснув.

— Ми сплатимо сімдесят п'ять і ні цента більше, — відрубав Діксон.

— Ви маєте право оскаржити другий рахунок, — сказав Пітер. — Але попереджаю вас, що ми цієї справи так не залишимо і, якщо треба буде, подамо на вас позов.

— Послухай, Стене... — Це озвався четвертий хлопець, Джо Валоскі. Але Діксон помахом руки урвав його.

Лайл Дюмер, який сидів поряд із Діксоном, покрутився на стільці й тихо сказав:

— Стене, тут крути — не крути, а галасу не оберешся. Як на те пішло, ми можемо розкинути ті гроші на чотирьох. — Він звернувся до Пітера. — Тих сто десять доларів нам зразу не дістати. Чи можна буде сплатити цю суму частинами?

— Авжеж. — Пітер вирішив, що не слід відмовляти їм у праві, наданому всім мешканцям готелю. — Один з вас чи ви всі можете поговорити з нашим завідуючим відділом кредиту, він познайомить вас з умовами. — Він обвів поглядом усіх чотирьох. — То будемо вважати, що з цією справою ми покінчили?

Один за одним четверо кивнули.

— Тоді перейдемо до другого питання — про те, як четверо так званих мужчин намагалися звалтувати одну дівчину. — Пітер сказав це, не приховуючи своєї зневаги до них.

Валоскі й Гледвін почервоніли. Лайл Дюмер знову покрутився на стільці, дивлячись кудись убік.

Тільки Діксон сприйняв його слова з байдужим спокоєм.

— Мало що вона вам наплела. Вона каже одне, а ми скажемо інше.

— Повторюю: я готовий вислухати вашу версію.

— Обійдеться.

— В такому разі, мені лишається прийняти версію міс Прейскотт. Діксон ошкірився:

— Цей фраєр, мабуть, шкодує, що його з нами не було. А може, він уже попасся там після нас.

— Не виступай, Стене, — пробурмотів Валоскі.

Пітер уп'явся пальцями в бильця крісла. Його так і поривало вискочити з-за столу й затопити в цю самовдоволену паскудну пику. Та він знав, що це було б тільки на руку Діксонові: той його навмисне провокував. Ні, він не мав права втрачати самовладання.

— Гадаю, ви розумієте, — сказав він крижаним тоном, — що вас можуть притягти до кримінальної відповідальності.

— Якби хтось хотів притягти, то вже зробив би це, — заперечив Діксон. — На цей гачок ви нас не впіймаєте.

— Чи готові ви повторити цю заяву містеру Маркові Прейскотту, якщо він повернеться з Рима, дізнавшись про те, що сталося з його дочкою?

Лайл Дюмер злякано зиркнув на нього, та й у Діксонових очах уперше майнула тривога.

Гледвін стурбовано запитав:

— Його збираються повідомити?

— Заткни пельку! — визвірювся на нього Діксон. — Він тебе на пушку бере, а ти й вуха розпустив!

І все-таки голос його прозвучав не так упевнено, як хвилину тому.

— Що ж, поміркуйте самі, чи беру я вас на пушку. — Пітер висунув шухляду письмового столу, дістав папку й розгорнув її. — Тут лежить складений і підписаний мною звіт про те, що я почув від міс Прейскотт і побачив сам, прибувши в понеділок увечері в номер одинадцять двадцять шість-двадцять сім. Цей звіт не засвідчений міс Маршою Прейскотт, але в разі потреби вона засвідчить його і, якщо схоче, додасть від себе ще деякі подробиці. Тут лежить також заява, написана й підписана Елоїсом Ройсом, службовцем готелю, на якого ви напали. Його заява підтверджує мій звіт, і в ній зафіксовано все, що він бачив і чув, прибувши на місце злочину.

Взяти в Ройса таку заяву спало Пітерові на думку вчора ввечері. Він одразу ж подзвонив молодому негрові, й сьогодні вранці той приніс її. Кожна фраза в цьому акуратно видрукуваному документі була сформульована чітко і ясно — відчувалася Ройсова юридична освіта. Вручаючи документ, Елоїс Ройс, однак, попередив Пітера:

— Запам'ятайте мої слова: жоден суд у Луїзіані, розглядаючи справу про згвалтування, в якій фігурують тільки білі, не візьме до уваги свідчень негритоса.

Хоч Ройсів ущипливий тон дратував Пітера, він запевнив хлопця:

— Я переконаний, що до суду справа не дійде; просто якщо вже стріляти — то з усіх стволів.

Сем Якубець теж прислужився в цій справі. На Пітерове прохання, завідуючий відділом кредиту навів довідки про Стенлі Діксона і Лайла Дюмера й доповів:

— Батько Дюмера, як вам відомо, президент банку, а Діксон-старший торгує автомобілями — торгівля процвітає, живуть на повну губу. Обом чадам батьки потурають у всьому — як-то кажуть, душі за ними не чують — і грошей їм не шкодують, хоч і знають міру. Наскільки я розумію, обох старих нітрохи не збентежив би той факт, що синок переспав з якоюсь дівчиною; і той, і другий, почувши про це, сказав би, напевно: «Я теж замолоду гуляв». Але участь у спробі згвалтувати — то вже річ зовсім інша, надто коли йдеться про дочку Прейскотта. Марк Прейскотт — одна з найвпливовіших осіб у місті. Всі троє батьків належать до одного кола, хоч Прейскотт, очевидно, стоїть на щабель вище. І якщо він як слід візьме в роботу Діксона й Дюмера-старших, звинувативши їх синків у спробі згвалтувати його дочку, скандал вийде грандіозний, і обидва хлопці знають це.

Тепер на одержаній від Якубця інформації Пітер будував свою тактику.

— Нас цими заявами не залякаєш, — сказав Діксон. — Вони ламаючого гроша не варті, бо на власні очі ви нічого не бачили, а записали все з чужих слів.

— Можливо, — відповів Пітер. — Я не юрист і не знаю, як ставляться до таких документів у суді. Але зовсім заперечувати їхню вагу я б не став. А крім того, навіть якщо вас не засудять, після процесу репутація ваша буде підмочена, од вас смердітиме за милю, і декого з вас батьки по голівці не поглядять. — Побачивши, як перезирнулися Діксон і Дюмер, він зрозумів, що влучив у ціль.

Гледвін не витримав і вигукнув, звертаючись до інших:

— Господи, нам ще тільки суду бракувало!

— Що ж ви збираєтеся робити? — дивлячись спідлоба на Пітера, запитав Лайл Дюмер.

— Якщо ви будете поводитися розумно, я обмежуся цією розмовою. Якщо ж ви й далі пручатиметесь, я за годину надішлю телеграму містерові Прейскотту в Рим, а ці документи передам його адвокатам.

Діксон глузливо запитав.

— А що ви називаєте «розумною поведінкою»?

— Пояснюю: кожен з вас мусить зараз, у цій кімнаті, детально описати все, що сталося в понеділок увечері, зазначивши, з чого все почалося і хто із службовців готелю замішаний у цій справі.

— Дзуськи! — вигукнув Діксон. — Дідька лисого ми вам...

— Заткни пельку, Стене! — роздратовано урвав його Гледвін і звернувся до Пітера: — Припустімо, ми напишемо те, що ви кажете. А що потім?

— Хоч мені й дуже хочеться передати ваші пояснення поліції, я обіцяю вам, що їх не побачить ніхто, крім двох-трьох відповідальних осіб у готелі.

— А де гарантія, що ви нас не обдурите?

— Ніде. Вам доведеться піти на ризик.

В кімнаті запала тиша, порушувана тільки рипінням стільця і приглушеним стукотом друкарської машинки за дверима.

Перший озвався Валоскі:

— Я згоден. Дайте мені папір.

— Мені теж, — докинув Гледвін.

Лайл Дюмер і собі похмуро кивнув головою.

Діксон зневажливо скривився, потім знизав плечима.

— Я бачу, вас усіх на мемуари потягло. Що ж, де громада — там і я. — І кинув Пітерові: — У вас є ручка? Тільки з широким пером — бо в мене натура широка.

Через півгодини Пітер Макдермот уважно перечитав кілька сторінок, що їх він тільки побіжно переглянув, перше ніж відпустити хлопців.

Всі чотири версії загалом збігалися, відрізняючись хіба незначними подробицями. І в усіх чотирьох не тільки визнавалася провина, але й називалося ім'я службовця готелю, причетного до цієї справи: старший розсильний Гербі Чендлер.

12

Спершу туманна й невиразна ідея нарешті визріла в голові Ключника Мілна в чіткий план.

Він був певен, що поява герцогині Кройдонської у вестибюлі саме в ту мить, коли і він був там, — зовсім не випадковий збіг. Це перст божий, що вказує на стежу, яка приведе його до казкового багатства.

Ясна річ, смішно було б сподіватися, що герцогиня привезла з собою в Новий Орлеан усю свою колекцію. З газет він знав, що в мандри вона бере лише частину тих Аладінових скарбів. І все-таки куш можна зірвати величезний, навіть якщо більшість привезених камінців вона зберігає в готельному сейфі, навіть якщо дістанеться йому тільки те, що вона держить напохваті.

Отже, тепер потрібен ключ — ключ від люкса ясновельможного подружжя. І Ключник Мілн почав шукати до нього шлях.

Кілька разів він піднімався й спускався ліфтом, сідаючи щоразу в інший, щоб не привертати до себе уваги. Опинившись, нарешті, на одинці з ліфтером, він ніби між іншим поцікавився:

— Скажіть, це правда, що в готелі живуть герцог і герцогиня Кройдонські?

— Так, сер.

— Для отаких цабе у вас, напевно, є спеціальний номер,— добродушно всміхнувся Ключник. — Не те, що для нас, простих смертних.

— Маєте рацію, сер, герцог і герцогиня мешкають у Президентському люксі.

— Он як? І на якому ж це поверсі?

— На дев'ятому.

Ключник подумки поставив галочку навпроти пункту першого свого плану й вийшов з ліфта на своєму поверсі — восьмому.

Пункт другий полягав у тому, щоб з'ясувати номер цього люкса. Це виявилось ділом нескладним. Досить було піднятися службовими сходами на один поверх і пройти два-три десятки кроків коридором. Двійчасті оббиті шкірою й оздоблені геральдичними ліліями двері не лишали місця сумнівам. Ключник запам'ятав номер: 973—77.

Він знову спустився у вестибюль і з невимушеним виглядом людини, якій нікуди поспішати, пройшовся повз конторку порт'є. Швидко, пильного погляду вистачило, щоб пересвідчитися: гніздо номера 973—77 нічим не відрізняється від гнізд інших, плебейських номерів.

Було б, однак, необачно відразу просити цей ключ. Мілн сів і почав спостерігати. І правильно зробив.

За кілька хвилин йому стало ясно, що персонал готелю попереджений. Якщо звичайно порт'є видавали ключі, навіть не дивлячись на тих, хто їх бере, то тепер вони поводитися обережніше: в кожного, хто просив ключ, питали прізвище, а потім перевіряли його за реєстраційним списком. Ключник зрозумів, що про його нічну вилазку стало відомо і в готелі вжито додаткових заходів безпеки.

З тривоگوю він подумав, що тепер адміністрація зробить і наступний крок: звернеться до поліції, і вже через кілька годин, можливо, новоорлеанські лягаві знатимуть, що їм треба шукати рецидивіста на прізвисько Ключник Мілн. Правда, якщо вірити ранковій газеті, то майже вся місцева поліція й досі розслідує недавнє вбивство на шосе. Але хтось у поліційному управлінні неодмінно викроїть кілька хвилин на те, щоб зв'язатися по телетайпу з ФБР. І знову, згадавши, чим пахне для нього ще один арешт, Ключник відчув майже непереборне бажання зібрати манатки і, поки не пізно, дременути. Зупинила його тільки згадка про ранкову добру прикмету.

Ключникові спостереження принесли йому й певну користь. Один з порт'є, молодий ще хлопець з білявим кучерявим чубом, поведився досить невпевнено, а час від часу просто губився. Ключник зробив висновок, що це — новачок.

А що як скористатися з недосвідченості цього хлопця? Доведеться, звичайно, ризикувати, але, зрештою, і тут угадується добра прикмета — сьогодні вже не перша... Він вирішив кувати залізо, поки гаряче, і обрав уже не раз випробуваний прийом.

Підготовка до операції мала забрати щонайменше годину. Оскільки ж наближався обідній час, а з ним і кінець зміни, треба було поспіша-

ти. Ключник вискочив з готелю й поспішив на Кенел-стріт — до універмагу «Мезон Бланш».

В універмазі, ощадливо витрачаючи гроші, Ключник купив кілька недорогих, але громіздких речей — головним чином, дитячих іграшок — і почекав, щоб кожну річ запакували в коробку з фірмовим знаком універмагу. Обвішаний пакунками, він по дорозі назад заскочив до крамниці квітів, де придбав ще й горщик з розквітлою азалією. Тільки після цього він подався до готелю.

Ключника майже не видно було під купою пакунків і квітами, коли швейцар при вході з Карандель-стріт квапливо розчинив перед ним двері.

Він походив трохи по вестибюлю, вдаючи, ніби роздивляється рекламні вітрини, а насправді чекаючи слушної миті: йому треба було, щоб біля перегородки порт'є зібралось кілька чоловік і щоб ключі почав видавати саме той зелений хлоп'як. І те, і те сталося майже водночас.

Оглушений калатанням власного серця, Ключник наблизився до перегородки.

Він був третій у черзі до хлопця з білявим кучерявим чубом. За хвилину попереду лишилася тільки літня жінка, яка назвала себе й одержала ключ. Та вже відійшовши на крок, жінка згадала раптом, що їй треба переадресувати свою кореспонденцію й почала розпитувати порт'є, як це робиться. Запитанням, здавалося, не буде кінця, а хлопець відповідав на них дуже невпевнено. Охоплений нетерплячкою, Ключник бачив, що жменька людей, які стояли в черзі до інших порт'є, швидко тане. Ось один із порт'є звільнився й запитливо глянув на нього. Ключник уник його погляду, благаючи бога, щоб він заткнув пельку цій старій талалайці.

Нарешті жінка відійшла. Молодий клерк подивився на Ключника і мимоволі всміхнувся, побачивши гору пакунків, увінчану горщиком з азалією.

Ключник крижаним тоном вимовив задалегідь приготовані слова: — Дуже, дуже смішно. Може, ви все ж зробите ласку й дасте мені ключ від номера дев'ятсот сімдесят третього?

Хлопець зашарівся, й усмішка вмить злетіла з його обличчя.

— Даю, сер.

Збентежений, він крутнувся і зняв ключ з гачка.

Називаючи номер, Ключник побачив, що один із чергових скося глянув на нього. Тепер усе висіло на волосинці. Очевидно, номер Президентського люкса цим порт'є добре відомий, і якщо втрутиться досвідчений клерк — він погорів. Ключник спітнів.

— Ваше прізвище, сер?

— Це що — допит? — grimнув Ключник і водночас упустив два пакунки. Один упав на перегородку, а другий — на підлогу за нею. Зовсім знітившись, молодий порт'є підняв і подав йому обидва. Його старший колега, зневажливо посміхнувшись, одвернувся.

— Прошу пробачення, сер.

— Гаразд, гаразд. — Почепивши покупки на пальці й зручніше перерозподіливши ті, що були у нього в другій руці, Ключник простяг долоню по ключ.

На якусь частку секунди хлопець завагався, але створений Ключником образ був надто переконливий: молодий порт'є бачив перед собою втомленого, нервового, навантаженого покупками чоловіка; рес-

пектабельного джентльмена (про це свідчили знайомі емблеми «Мезон Бланш» на пакунках); роздратованого клієнта, з яким жарти погані...

Хлопець поштиво поклав у простягнулу долоню ключ від номера 973.

Поки Ключник неквапливо йшов до ліфта, біля перегородки портьє знову зібралася черга. Він крадькома озирнувся. Добре! Тепер їм ніколи буде побалакати між собою — отже, менше шансів на те, що його поведінка викличе у них якісь підозри. Але ключ однаково треба повернути якнайшвидше. Його відсутність можуть помітити, почнуть розпитувати, а це особливо небезпечно тепер, коли весь персонал насторожі.

Він сказав ліфтерові: «Дев'ятий» — на випадок, якщо хтось чув, як він просив ключ з номером на дев'ятку. Вийшовши з ліфта, він зупинився й почав поправляти пакунки, а коли двері за ним зачинилися — кинувся до службових сходів. Збігаючи вниз, на свій восьмий поверх, Ключник на хвильку зупинився біля урни й засунув туди вже непотрібну азалію. А за кілька секунд уже був у своєму 830-му номері.

Пакунки він квапливо покидав у шафу. Завтра він однесе їх назад в універмаг і зажадає, щоб повернули гроші. Справа тут не у витраченій сумі — вона мізерна в порівнянні із здобиччю, на яку він націлювався, — а в тому, що речі ці надто громіздкі, з собою не забереш, а кинеш у номері — залишиш по собі промовистий слід.

Не гаючи й секунди, він розстебнув блискавку на валізці й вийняв з неї невеличку шкіряну коробку. В ній лежала пачка білих карток, кілька добре вигострених олівців, кронциркуль і мікромметр. Узявши одну картку, Ключник поклав на неї ключ від Президентського люкса й старанно окреслив його контури олівцем. Потім за допомогою мікромметра й кронциркуля виміряв його товщину й точні розміри поздовжніх жолобків та виступів борідки, — все це він записав на тій самій картці. На металі був вибитий буквенно-цифровий код виготовлювача. Ключник перемалював і його: цей код допоможе підібрати болванку. Нарешті, тримаючи ключ проти світла, він намалював його з торця.

Тепер він мав технічно-бездоганне, деталізоване креслення, за яким умілий майстер зможе виготовити точну копію ключа. Іноді Ключник з усмішкою думав, що діє проти традиції героїв детективних романів, які задовольняються відбитком на воску; зате його метод куди надійніший!

Шкіряну коробку він сховав у валізку, а картку — в кишеню. За кілька хвилин він уже був знов у вестибюлі.

Застосовуючи стару тактику, він почекав, поки біля портьє з'юрмляться люди, а тоді з недбалим виглядом наблизився й собі, непомітно поклав ключ від номера 973 на перегородку і відійшов.

За кілька кроків він зупинився й обернувся. Ось один з портьє помітив ключ, узяв його і, байдуже глянувши на номер, повісив на місце...

13

Вибравши із своєї колекції темно-синю італійську краватку, Пітер Макдермот задумливо вив'язував її, стоячи перед дзеркалом у своїй маленькій квартирці. За двадцять хвилин він мав прибути на званий обід до Марші Прейскотт. Цікаво, хто ще буде серед її гостей. Слід

сподіватись, що, крім її друзів (не всі ж вони такі, як Діксон та Дюмер!), придуть хоч двоє-троє дорослих, і він не почуватиметься білим граком.

Тепер, коли треба було йти, його гнітила ця перспектива. Даремно він погодився! Краще б провів вечір з Крістіною. Він надумав був подзвонити їй, але потім вирішив відкласти розмову до завтра.

Цього вечора він почувався ні в сих, ні в тих — неначе був у підвишеному стані між минулим і прийдешнім. Прийдешнє мучило його своєю невизначеністю, а кількість нерозв'язаних проблем тим часом зростала. Він розумів, що все залежить, зрештою, від того, як вирішиться доля «Сейнт-Грегорі». Чи стане він власністю Кертіса О'Кіфа? Якщо стане, то всі інші справи втратять свою вагу — навіть з'їзд дантистів, керівництво якого все ще дебатовало питання: бойкотувати «Сейнт-Грегорі» чи ні. Засідання виконавчого комітету, скликане годину тому завзятим головою з'їзду доктором Інгремом, усе ще тривало, і кінця йому поки що не було видно — про це доповідав старший офіціант, чий підлеглі вже кілька разів приносили в зал засідань лід і коктейлі. Ідучи з готелю, Пітер попросив чергового заступника адміністратора подзвонити, як тільки рішення дантистів стане відоме. Черговий поки що не дзвонив. Цікаво все ж таки, що переможе: правда доктора Інгрема чи цинічне пророцтво Уоррена Трента?

З тих самих причин Пітер вирішив відкласти — принаймні до завтра — розгляд справи Гербі Чендлера. Він подумав, що Діксона та його дружків довелось брати на бога: адже своєї погрози — зателефонувати в Рим Маркові Прейскотту — він не здійснив би, пам'ятаючи благання Марші: «Мій батько в Римі. Будь ласка, не розповідайте йому... Ніколи...»

Перед очима в нього виникло її обличчя, і він згадав, що треба поспішати. За кілька хвилин він вийшов на вулицю й зупинив таксі.

— Ви не помиляєтеся — це той будинок? — спитав Пітер.

— Авжеж, той, — відповів водій, міряючи поглядом свого пасажира. — Якщо ви, звісно, не переплутали адресу.

— Ні, не переплутав, — відповів Пітер, дивлячись на величезний, розкішний білий особняк.

Розрахувавшись із водієм, він підійшов до гратчастої чавунної хвіртки. Вона відчинилась, не рипнувши. Вимощена старою червоною цеглою доріжка вела до будинку, в'юнячись між деревами й газонами. Коли він підійшов до сходів тераси, подвійні парадні двері нагорі розчинилися, і він побачив Маршу. Вона почекала, доки він підніметься сходами, а тоді рушила йому назустріч.

Дівчина була вбрана у вузьку вечірню сукню, білий колір якої контрастував з чорним, мов воронове крило, волоссям. Напівжінка, напівдитина... Такою звабливою він її ще не бачив.

— Ласкаво просимо! — весело сказала Марша.

— Дякую. — Він зробив рукою широкий жест, показуючи на особняк. — Щиро кажучи, я трохи приголомшений.

— Це буває з усіма.

— Ви, мабуть, дуже любите свій дім.

— Я його ненавиджу, — відповіла Марша. — Ненавиджу, відколи себе пам'ятаю.

Він запитливо глянув на неї.

— О, я розумію, що цей будинок прекрасний, що можна милуватися його архітектурою, оглядати його, як музей. Але жити в ньому неможливо — надто коли ти сама, а надворі темно...

— А вже посутеніло, — нагадав він їй.

— Бачу. Але зі мною — ви.

Він уперше усвідомив, як тихо довкола.

— Ви не забули про своїх гостей? Вони, мабуть, чекають на вас.

Вона лукаво стрельнула на нього очима.

— Яких гостей?

— Ви ж сказали...

— Що це буде званий обід? Так. Але на честь тільки одного гостя.

А для етикету в нас є Анна. Вважайте її моєю матроною.

Вони ввійшли в дім — у тьмяно освітлений, прохолодний хол з височенною стелею. В кутку підвелася маленька літня жінка в чорному шовковому платті, усміхнулась, вклоняючись йому.

— Я пояснила Анні, хто ви, — сказала Марша, — і вона схвалила мою ідею. Мій тато цілком їй довіряє, отже, совість ваша може бути спокійна. Крім того, в нас є Бен.

Слуга-негр, нечутно ступаючи, пройшов за ними до кабінету — невеликої кімнати з книжковими полицями від підлоги до стелі, — і достав з бару графин і дві чарки. Марша похитала головою, відмовляючись, а Пітер кивнув, і слуга налив йому хересу. Марша жестом запросила його сісти поряд з нею на диван.

— Ви подовгу живете тут сама? — спитав він.

— Тато буває вдома між поїздками. Але поїздки його стають усе довшими, а час між ними — коротшим. Я б радше жила в якому-небудь потворному сучасному котеджі. Аби лиш там було з ким словом перемовитися.

— Ох, щось не віриться.

— Їй-богу! Аби лиш поряд з близькою людиною. Мені однаково де — можна в котеджі, можна в готелі. Адміністраторам готелів, здається, надають житло в тому ж приміщенні — на горішньому поверсі, правда?

Пітер здивовано глянув на неї й побачив, що вона всміхається.

За мить слуга покликав їх до їдальні.

Вони перейшли в сусідню кімнату, де стояв маленький круглий стіл, накритий на двох. Вогники свічок відбивалися в сріблї приборів і в стінних панелях. З портрета над чорним мармуровим каміном супився якийсь бородань — Пітерові здалося, що старий дивиться на нього критичним оком.

— Це мій прадід, — сказала Марша, коли вони сіли. — Не звертайте на нього уваги — він супиться на мене. Знаєте, колись він записав у своєму щоденнику, що хотів заснувати династію, а я своєю появою розбила його мрії.

Обідаючи, вони балакали — весело й невимушено, — а Бен прислуговував їм. Пітер раз у раз ловив себе на тому, що давно не почував себе так добре. Марша чимдалі жвавішала, щаслива усмішка не сходила з її уст, і йому було легко й радісно з нею. В цьому немає нічого дивного, казав він собі, — адже різниця в роках між нами не така вже й велика. І при світлі свічок, у наповненій таємничими тінями кімнаті він милувався сліпучою красою дівчини.

Коли вони поїли, Марша сказала:

— А каву будемо пити на галереї!

Вони підвелися, і дівчина швидким, поривчастим рухом узяла його під руку. Стримуючи усмішку, він дозволив їй вивести себе в хол. Потім вони зійшли нагору широкою спіраллю сходів і опинилися в просторому, тьмяно освітленому коридорі, стіни якого були вкриті фресками. Коридор виходив на відкриту галерею, де під миготливим газовим ліхтарем на столику стояли дві чашки й срібний кавник. Наливши собі кави, вони сіли на м'який широкий диван-гойдалку, що ліниво гойднувся разом з ними. В свіжому вечірньому повітрі легесенько повівав вітерець. В саду на різні голоси дзижчали нічні комахи; з Сейнт-Чарлз-авеню, що лежала за два квартали звідси, долинали приглушені звуки вуличного руху. Марша раптом затихла, принишкла.

— Схотілося помовчати? — спитав Пітер.

— Ні. Я хочу вам щось сказати, але не знаю, як.

— Спробуйте сказати прямо. Часом це дає найкращий результат.

— Гаразд.— Голос її зірвався від хвилювання.— Я хочу одружитися з вами.

На кілька довгих хвилин — чи, може, то були тільки секунди? — Пітер наче зачк, і йому видалося, що все довкола завмерло. Відтак обережним, чітким рухом він поставив на стіл свою чашку.

Марша закашлялася, кашель перейшов у нервовий сміх.

— Якщо ви надумали тікати, сходи — онде.

— Ні, — відповів він. — Якщо я втечу, то ніколи не довідаюся, чому ви сказали те, що я почув.

— Я й сама не знаю. — Марша дивилася просто себе, в темряву, не повертаючи до нього обличчя. Він відчував, що вона тремтить. — Просто раптом захотіла це сказати. І зрозуміла, що не сказати не можу.

Пітер знав: цій поривчастій дівчині треба відповісти лагідно й тактовно. Горло йому здушив нервовий спазм, і нараз, без видимого зв'язку, згадалося сказане вранці Крістіною: «Порівнювати малу міс Прейскотт з дитиною — це все одно, що називати тигрицю кошенятком. А втім, деякі чоловіки, напевно, мріють про обійми тигриці». Певна річ, слова ці надто різкі й несправедливі. Але Марша вже й справді не дитина, і не слід розмовляти з нею, як з малою.

— Маршо, ми майже не знаємо одне одного.

— Ви вірите в інстинкт?

— Так. Певною мірою.

— Як тільки я побачила вас, інстинкт мені підказав, що ви — гарна людина. — Голос її звучав нетвердо, але вона вже опановувала себе. — А мій інстинкт майже ніколи не підводив мене.

— А із Стенлі Діксоном, з Лайлом Дюмером? — м'яко нагадав він.

— І щодо них мій інстинкт був правильний. Тільки я не послухалася його. А тепер — послухалася.

— І все-таки інстинкт може ввести в оману.

— Що ж, від помилок ми не застраховані. Можна півжиття прождати — й пошитися в дурні. — Марша повернулася до нього, їхні очі зустрілися, і Пітер зрозумів, що вона — натура куди сильніша, ніж він думав. — Мої батько й мати, перше ніж одружилися, зустрічались п'ятнадцять років. Мати колись сказала мені, що всі їхні знайомі про-рокували їм ідеальний шлюб. А вийшло таке, що гірше не придумаєш. Справжнє пекло.

Він мовчав, не знаючи, що сказати.

— Це була для мене наука. І був інший приклад. Ви бачили нашу Анну?

— Так.

— Коли їй минуло сімнадцять, її примусом віддали за чоловіка, якого вона бачила перед тим лише раз. За неї все вирішили батьки — знаєте, тоді так часто робили.

Не зводячи з неї очей, він сказав:

— Знаю.

— Напередодні весілля Анна цілу ніч проплакала. Але під вінець пішла, і прожила із своїм чоловіком сорок шість років. Він помер минулого року. Вони обоє працювали в нас. Добрішого, лагіднішого чоловіка я зроду не бачила. І це було справді ідеальне подружжя.

Він повагався, але спокуса виграти очко перемогла:

— Анна, однак, діяла всупереч інстинктові. Бо якби послухалася його, то не одружилася б.

— Так. Я просто хочу сказати, що безпомилкових шляхів немає, й інстинкт може бути незгіршим дорадником, ніж будь-що інше. — Вона помовчала, потім сказала: — Я певна, що згодом ви покохаете мене. Я все зроблю для цього.

І раптом — несподівано для самого себе — Пітер відчув, що хвилюється. Марша, звісно, химерує — все це повітряні замки дівочої фантазії. Обпікшись на власних романтичних вигадках, він знає їм ціну. І все-таки — де межа між фантазією й реальністю? Невже він усе життя мусить оглядатися на гіркий досвід минулого? А що як дівчина не фантазує? І вже всупереч усякій логіці він сказав собі: «Відкинь вагання. Візьми її слова на віру». А потім подумав — цікаво, як поставиться до цього Марк Прейскотт...

— Якщо ви думаєте про мого батька...

Він аж злякався:

— Як ви вгадали?

— Вчуса читати ваші думки.

Він судорожно зітхнув — хапнув ротом повітря, наче воно раптом стало розрідженим.

— То що ви хотіли сказати про батька?

— Спочатку він, мабуть, стривожиться й зразу вилетить сюди. Тільки мене це не лякає. — Вона всміхнулася. — Він завжди уважно вислухує мене, і я певна, що зумію переконати його. До того ж, ви йому сподобаєтеся. Я знаю, які люди викликають у нього симпатію. Такі, як ви.

— Що ж, уже легше, — сказав Пітер, напівжартома, напівсерйозно.

— І ще одна обставина, яка мене особисто не обходить, але для батька має значення. Він одразу зрозуміє, що ви чоловік з перспективою і колись будете мати власні готелі. Мені ж це байдуже. Мені потрібні тільки ви. — Голос її знову зірвався.

— Маршо, — лагідно промовив Пітер, — я не знаю... Я просто не знаю, що вам відповісти.

Дівчина знітилася, враз утративши самовпевненість, яка давалася їй, видно, нелегкою ціною. Тоненьким, розгубленим голосом вона показала:

— Ви, мабуть, вважаєте мене дурненькою. Коли так — то скажіть прямо...

— Зовсім ні, — запевнив він її. — Якби всі люди були такі чесні, як ви...

— То я не шокувала вас?

— Шокували? Ви мене потішили, я зворушений...

— Тоді не кажіть більше ні слова!— Марша підхопилася й простягла до нього руки. Він узяв їх у свої — пальці між пальцями — і вона гаряче зашепотіла: — Ідіть! Ідіть і думайте! Думайте, думайте, думайте! І тільки про мене!

Він відповів — цілком щиро:

— Думатиму. І тільки про вас.

Вона подалася вперед, щоб він поцілував її. Він хотів лише злегка торкнутися її щоки, але вона підставила губи, і коли їх уста зустрілися, міцно обхопила його руками. «Стережись!» — майнуло в його стуманій свідомості. Вона горнулася до нього всім тілом, тендітна, п'янка, податлива. Дівчина? Ні: жінка! Всі м'язи його дзвеніли, думки плуталися. Він пам'ятав тільки: «Міс Прейскотт — кошенятко — обійми тигриці...»

Зібравши всю свою волю, він відсторонив Маршу і, лагідно взявши її за руки, сказав:

— Я мушу йти.

Вона провела його до тераси. Прощаючись, він мовчки пестливо торкнувся рукою її волосся. Вона прошепотіла:

— Пітере, любий...

Коли він збігав сходами вниз, йому здавалося, що він летить на крилах.

14

О 22.30 старший готельний детектив Огілві перевальцем увійшов у підземний тунель, що з'єднував головний корпус «Сейнт-Грегорі» з гаражем.

Він обрав цей шлях замість зручнішого наземного переходу з першого поверху, щоб якомога менше людей бачило, куди він іде. Тій самій меті мала служити й обрана година: на цей час мешканці, що виїждять кудись машинами, вже роз'їжджаються. Крім того, десь о цій порі припиняється потік приїжджих — принаймні тих, що подорожують автомобілями.

Огілві запланував свій від'їзд у «ягуарі» герцога Кройдонського на першу годину ночі. Але перед тим він мав ще здійснити одну операцію, по змозі без свідків.

Все потрібне для цієї операції гладун ніс із собою в паперовому мішку.

В понеділок уночі, коли «ягуар» збив жінку з дитиною, одна фара його розбилася. При цьому зовнішній обідок фари злетів і перебував тепер в руках поліції, а корпус її зсунувся. Щоб вести машину в темряві, треба було замінити оптичний елемент і якимось закріпити корпус. Але звертатися в такій справі до ремонтної майстерні чи до механіка готельного гаража означало б лізти в петлю.

Вчора, вибравши час, коли в гаражі було безлюдно, Огілві оглянув машину — вона стояла в закутку за колоною — і вирішив, що, діставши оптичний елемент приблизно такого ж розміру, він сам зможе відремонтувати фару.

Потрібну деталь можна було б, звісно, купити в єдиного в Новому Орлеані торговця автомобілями, який продавав і «ягуари». Але, зважив-

ши ризик, Огілві цей варіант відкинув. Хоч поліція ще не визначила марки розшукуваної машини, осколки фари не сьогодні-завтра заговорять. Слідчі не обминуть своєю увагою торговця «ягуарами», а той, безперечно, зразу пригадає, хто купував у нього цю деталь. Тим-то Огілві вирішив задовольнитися стандартним герметизованим оптичним елементом американського виробництва, який він придбав у магазині самообслуговування. За розміром цей елемент начебто підходив. Лишалось встановити й випробувати його.

Купівля лампи була лише одним епізодом заморочливого дня, який приніс старшому детективові і радість, і тривогу. Крім того, його змагала фізична втома — а попереду ж була безсонна ніч за кермом... Він утішав себе згадкою про двадцять п'ять тисяч доларів, з яких десять тисяч, як було домовлено, він вже одержав від герцогині Кройдонської. То була напружена, мовчазна сцена: герцогиня пихато, зневажливо передає пачки банкнотів, він, Огілві, квапливо пхає їх у портфель, а герцог, п'яний як чіп, стоїть, поточуючись, поряд, лупає очима і, мабуть, не усвідомлює, що, власне, відбувається.

На згадку про гроші гладунові теплішало на серці. Тепер вони були сховані в надійному місці, а при собі він залишив тільки дві сотні — на випадок, якщо в дорозі станеться щось непередбачене.

Тривога, що затьмарювала цю радість, мала дві причини. По-перше, Огілві добре розумів, що з ним зроблять, якщо впіймають у розшукуваному «ягуарі». А другою причиною був Макдермотів недвозначний наказ — не відходити далеко від готелю.

Нічна крадіжка, що, видима річ, свідчила про появу в «Сейнт-Грегорі» професіонального злодія, сталася так невчасно, що гірше й не придумаєш. Огілві зробив усе, що міг. Він повідомив міську поліцію, і детективи допитали потерпілого. Персонал готелю і, зокрема, інших охоронників було попереджено, а заступник Огілві дістав детальні інструкції про все, що треба зробити в екстреному випадку. І все-таки Огілві добре усвідомлював, що повинен бути на місці й особисто керувати всіма заходами. Завтра, коли Макдермот довідається про його від'їзд, скандал буде грандіозний. Зрештою, на скандал начхати, бо макдермоти приходять і йдуть геть, а Огілві лишається — з причини, відомої тільки йому й Уорренові Тренту. Ні, не скандалу боявся старший детектив, а надмірної уваги до своєї особи, розпитів про те, куди він зникав на кілька днів.

В один тільки спосіб крадіжка прислужилася йому — надала можливість іще раз відвідати поліційне управління, де він, ніби між іншим, поцікавився, чи є зрушення в розслідуванні вбивства на дорозі. Йому відповіли, що інтенсивні пошуки не припиняються, і як тільки слід буде знайдено, в операцію включаться всі наявні поліційні сили. Через газету «Стейтс-айтем» поліція звернулася до населення з новим закликком — негайно повідомляти про будь-який автомобіль з ушкодженням крилом чи фарою. Це означало, що непомітно вивести «ягуар» за місто буде тепер ще важче...

Пройшовши тунель, Огілві опинився в підземному ярусі гаража.

В скупо освітленому приміщенні панувала тиша. Огілві завагався: підніматися зразу до герцогової машини, що стоїть кількома ярусами вище, чи спочатку зайти на контрольний пункт, до нічного чергового? Вирішивши не ризикувати, він попрямував до контрольного пункту, відсапуючись, подолав два прольоти металевих сходів і зайшов до яскраво

освітленої скляної будки, розміщеної на рівні вуличного тротуару при в'їзді в гараж. Контролер Калгмер — прискіпливий, занудистий старигань — відклав газету.

— Хочу вас попередити,— сказав Огілві,— що я беру машину герцога Кройдонського. Бокс триста сімдесят один. Герцог просив зробити одну послугу.

Калгмер насупився.

— Не знаю, чи маю право дозволити вам, містер О. Без доручення не можна.

Огілві витяг з кишені записку, написану вранці на його прохання герцогинею Кройдонською.

— Цього вам вистачить?

Нічний контролер повільно й уважно прочитав записку, потім покрутив її в руках.

— Та, мабуть, вистачить.

Старший детектив простяг руку — забрати записку.

Калгмер похитав головою.

— Ні, хай залишиться в мене. Це ж документ.

Гладун знизав плечима. Записку, звісно, краще було б забрати, але, наполягаючи, тільки привернеш увагу до факту, який інакше швидко забудеться...

Показавши на паперовий мішок, він сказав:

— Я віднесу це в машину, а виїду пізніше, години за дві.

— Будь ласка, містер О.,— кивнув контролер і знову втупив очі в газету.

За кілька хвилин Огілві підійшов до бокса 371 і сторожко озирнувся. Наполовину заповнений машинами ярус — велике приміщення із залізобетонною підлогою й низькою стелею — був безлюдний. Шофери нічної зміни — так звані «жокеї», що розвозять машини по боксах, очевидно, зібралися в своїй роздягальні на першому поверсі — хто грає в карти, а хто, поки нема роботи, куняє. Отже, шлях вільний, але діяти треба швидко.

В далекому закутку за «ягуаром» і колоною, що частково його закривала, Огілві вийняв з паперового мішка й розклав на підлозі оптичний елемент фари, викрутку, гострозубці, мотки дроту та ізоляційної стрічки.

Його, здавалося б, незграбні пальці працювали напрочуд спритно. Надягнувши рукавички, щоб не поранити руки, він повиймав уламки розбитої фари. Кількох секунд йому вистачило, щоб пересвідчитися, що куплена деталь за розмірами підійде, але електровиводи в неї — короткі. Та він був готовий до цього. Пустивши в хід гострозубці, дріт та ізоляційну стрічку, він швиденько подовжив проводку й з'єднав її з автомобільною. Відтак встановив і закріпив дротом оптичний елемент, замість загубленого зовнішнього обідця позапихав між склом і корпусом шматки картону, а потім заліпив цей круглий проміжок ізоляційною стрічкою. Зроблено все це було абияк і вдень впадало б в око, але в нічній темряві навряд чи приверне чиюсь увагу. Вся операція забрала в нього хвилин п'ятнадцять. Відчинивши дверцята машини, він клацнув вирикачем. Обидві фари засвітилися.

Огілві задоволено крякнув. І в цю мить знизу долинули різкий сигнал і гудіння машини, що набирає швидкість. Огілві заляк. Гуркіт мотора наростав, відбиваючись луною від бетонних стін і низької стелі. Машина наближалась. Ось знизу вихопилися яскраві промені фар. Вони на

мить освітили пандус, і машина промчала нагору, на верхній ярус. Вискнули різко загальмовані колеса, мотор замовк, грюкнули дверцята, Огілві розслабився. Він знав, що «жокей» тепер спуститься вниз ліфтом.

Коли кроки затихли, він склав інструменти в паперовий мішок, кинувши туди й великі осколки старої фари. Мішок він поки що залишив біля машини, а сам зійшов пандусом на долішній ярус, де стояла шафа прибиральниць. З шафи він узяв мітлу, совок на сміття і відро. Набравши у відро теплої води, кинув туди ганчірку. Потім, почекавши, поки проїдуть дві машини, поспішив нагору, до «ягуара».

Орудуючи мітлою й совком, Огілві старанно зібрав з підлоги дрібні уламки скла: потрапивши до рук поліційних експертів, вони одразу стали б доказом номер один.

Часу лишалося мало. Одна по одній машини поверталися в гараж. Підмітаючи, він двічі змушений був пригинатися й завмирати, причому одну машину поставили в боксі на тому ж ярусі, за кілька кроків від «ягуара». На щастя, шофер не роздивлявся довкола; але тепер небезпека зростала з кожною хвилиною. Якщо «жокей» помітить його, то здивується, підійде й почне розпитувати, що він тут робить, а потім розповість усе вниз, в роздягальні. Пояснення, що його Огілві дав нічному контролерові, візьмуть під сумнів. Ні, цього не можна допустити: вирушаючи на північ, він повинен залишити по собі якнайменше слідів.

Йому лишалося ще одне. Взнявши з відра з водою ганчірку, він ретельно витер ум'ятину в крилі «ягуара» й поверхню навколо неї. Коли він викрутив ганчірку над відром, чиста вода в ньому стала бурою. Ще раз оглянувши зроблене, Огілві схвально мугикнув. Що б там не сталося, на машині вже не знайдуть слідів висохлої крові.

За десять хвилин, спітнілий після напруженої праці, він увійшов у головний корпус готелю й попрямував до свого кабінету, маючи намір якусь годину відпочити, перше як вирушити в далеку подорож до Чикаго. По дорозі Огілві глянув на годинник. Він показував чверть на дванадцяті.

ЧЕТВЕР

1

«Якщо хочеш, щоб голова завтра була свіжа, йди-но додому й лягай спати»,— сказав собі Пітер Макдермот.

Було пів на першу ночі. Вже дві години, а, може, й більше, він блукав вулицями нічного міста.

Від Марші він увечері пішов додому. Але йому було тісно в чотирьох стінах, спати не хотілося, і він вирішив прогулятись до річки. Пройшовши Кенел-стріт, сів на пором. і з безлюдної набережної того берега Міссісіпі довго милувався вогнями над чорною водою. Потім повернувся в центр і тепер сидів, смакуючи каву з молоком, на старому Французькому ринку.

Кілька хвилин тому, вперше за багато годин згадавши про готельні справи, він подзвонив у «Сейнт-Грегорі» й спитав, чи є якісь новини з

наради організаторів з'їзду дантистів. Заступник чергового адміністратора відповів ствердно: пізно ввечері старший офіціант, який обслуговував нараду, доповів, що, прозасідавши шість годин, виконавчий комітет так і не дійшов згоди. Але екстрені загальні збори всіх делегатів були призначені на 9.30 ранку в Дофіновім залі. Збереться там душ триста. Засідання буде закрите, розроблено заходи, що мають гарантувати цілковиту секретність дебатів, і адміністрацію готелю просять сприяти в цьому.

Пітер розпорядився, щоб усі прохання організаторів з'їзду виконувалися і, знову забувши про готельні справи, повернувся думкою до Марші. Нескінченні запитання роїлися у нього в голові. Як поведеться в цій ситуації, щоб усе було по-чесному й по-справедливому і щоб водночас не образити Маршу, не завдати їй болю? Одне, звичайно, ясно: прийняти її пропозицію він не може. Не може, хоч, коли бути чесним до кінця, вона вабила його, як жінка. Заплющивши очі, він згадував її в своїх обіймах, і згадка та п'янила, мов вино.

Але й Крістіна не йшла йому з думки. За останні кілька днів вони з Крістіною по-справжньому зблизилися. Перше, ніж іти до Марші, він так хотів подзвонити Крістіні! І навіть зараз, у цю мить, ніщо не обрадувало б його так, як зустріч з нею.

«Дивно,— подумав Пітер,— ще тиждень тому ти був вільний птах, а тепер — розриваєшся між двома жінками!»

Гірко посміхаючись, він заплатив за каву й рушив додому.

Проходячи повз «Сейнт-Грегорі», Пітер глянув на годинник. Перша година ночі. В освітленому вестибюлі готелю було ще досить людно, а Сейнт-Чарлз-авеню, якою він ішов, уже наче вимерла — тільки далекий вогник таксі й двоє чи троє перехожих. Він вирішив обійти готель з тилу — так ближче додому. Тут панувала цілковита тиша. Порівнявшись з виїздом із готельного гаража, він зупинився, бо зсередини долинув, наближаючись, звук мотора й вихопилися промені автомобільних фар. За мить пандусом швидко з'їхала низька чорна машина. Перед виїздом на вулицю водій різко загальмував, і машина зупинилася в яскраво освітленому колі. Пітер побачив, що це — «ягуар» і що крило його пом'яте; щось було негаразд і з однією фарою. «Сподіваюсь, ці пошкодження — робота не наших шоферів»,— подумав Пітер.

Він перевів погляд на водія — і здивувався: за кермом сидів Огілві! Старший детектив, зустрівшись із ним поглядом, був, здавалось, не менше здивований. За мить машина, зразу набравши швидкість, вилетіла з гаража й помчала вулицею.

«Куди це він зібрався вночі? І чому на «ягуарі», а не на своєму старому «шевроле»? — подумав Пітер. Але тут-таки вирішив, що у вільний від роботи час службовці готелю мають право робити, що їм заманеться,— і рушив далі.

Незабаром він уже міцно спав у своєму ліжку.

2

На відміну від Пітера Макдермота, Ключник Мілн спав препогано. Після вдалої операції, в результаті якої він мав креслення ключа від Президентського люкса, фортуна повелася з ним не так прихильно. Ви-

готовлення дублікату мало забрати багато часу, бо знайомства, що їх Ключник зав'язав, прибувши в Новий Орлеан, виявилися ненадійними. Виготовити замовлення погодився кінець кінцем власник маленької слюсарної майстерні на брудній приміській вулиці. Але при цьому він бурчав, що звук робити дублікати з справжніх ключів, а не з паперових, і тому, мовляв, не встигне раніш як на завтра. А потім зажадав за роботу просто фантастичну суму.

Ключник погодився, бо вибору не було. Але яка то мука — чекати, знаючи, що небезпека викриття й арешту зростає з кожною годиною!

Перед сном Ключник якийсь час зважував, чи не здійснити над ранок вилазку в останні два доступні номери — 449, ключ до якого був другим трофеєм, здобутим в аеропорту у вівторок вранці, і 803 — з ключем, що його він одержав у порт'є замість свого власного, 830-го. Недовго повагавшись, він вирішив не ризикувати, а цілком зосередитися на головному плані, яким передбачалося вилучення коштовностей у герцогині Кройдонської. В глибині душі Ключник розумів, однак, що рішення це підказане не стільки здоровим глуздом, скільки звичайнісіньким страхом.

Коли він поринув, нарешті, в неспокійний сон, йому приверзлося, що він — у довгому тунелі, і важкі сталеві двері на виході з тунелю поволі стуляються, закриваючи доступ свіжому повітрю й денному світлу. Він хоче побігти, вискочити на волю, поки ще лишається просвіт, але не може зрушити з місця. І от двері стулилися, а він плаче, бо знає, що вони вже ніколи більше не відчиняться...

Ключник прокинувся в темряві, здригаючись усім тілом. Обличчя його було мокре від сліз.

3

Вже понад сімдесят миль відділяло Огілві від Нового Орлеана, а він усе ще не міг отямитися від переляку, викликаного несподіваною появою Пітера Макдермота. Коли старший детектив побачив Пітера, в нього буквально потьмарилося в очах, і вже ні про що інше він не міг думати, механічно ведучи «ягуар» вулицями міста, потім дамбою понад Поншартреном і далі на північ — п'ятдесят дев'ятим шосе.

Раз у раз зиркаючи в дзеркало, він стежив за кожною парою фар, що з'являлися з тилу, готовий почути сирену, побачити погоню. А перед кожним закрутом шосе він весь напружувався: чи не доведеться зараз гальмувати перед поліційним заслоном?

Спочатку він вирішив, що поява Пітера Макдермота пояснюється не чим іншим, як бажанням зафіксувати його від'їзд, щоб потім виказати його поліції. Старший детектив сушив голову над тим, як Макдермот довідався про його план. Та якось, очевидно, довідався, і тепер він, Огілві, вскочив у пастку.

Лише над ранок, коли передсвітанкова імла згустилася над порожнім шосе і над довколишніми полями, Огілві вперше спало на думку: а що як Макдермотова поява — просто випадковість?

Справді-бо: якби Макдермот щось замислив, то «ягуара» давно б наздогнали або зупинили, перекривши шлях. А що цього не сталося, то, виходить, Макдермот опинився біля гаража випадково! Так, іншого по-

яснення тут бути не може! Гладунові відлягло від серця, і він зовсім по-веселішав, згадавши про двадцять п'ять тисяч доларів, про багатство, яке чекало на нього в кінці шляху.

За Мейконом — невеличким містом у штаті Міссісіпі, Огілві зауважив, що починає розвиднятися. Він зупинив машину, подивився на карту і, проїхавши трохи далі, звернув з магістрального шосе на вузький шлях.

Незабаром бруківка кінчилася; тепер це був вибоїстий, порослий травою путівець. Швидко світало. Вийшовши з машини, Огілві оглядівся.

Місцевість була пустельна: жодної будови, лише де-не-де — ріденькі гайки. До найближчої магістралі звідси — миля з гаком. Гайок попереду був трохи густіший за інші. Пройшовши до нього пішки, Огілві пересвідчився, що далі дороги нема.

Задоволено мугикнувши, гладун повернувся до «ягуара» й повільно в'їхав між дерев. Потім кілька разів обійшов гайок. Дерева надійно маскували машину; видно її було тільки зблизька. Відчинивши задні дверця, Огілві вмонтився на сидінні й заснув.

4

Журнал «Тайм», чиї співробітники мають тонкий нюх на сенсації й часто розкопують їх у ранкових газетах, зацікавився конфліктом з рабовою підкладкою в готелі «Сейнт-Грегорі». Місцевий кореспондент «Тайма» — репортер новоорлеанської «Стейтс-айтем» — дістав завдання зайнятися цією справою й скласти досьє на всі обставини, що їй передували, приділяючи особливу увагу місцевому колориту. Завідуючому х'юстонським корпунктом «Тайма» подзвонили звечора, відразу після того, як ранкове видання «Геральд трібюн» з повідомленням про інцидент вийшло в Нью-Йорку. Він прилетів у Новий Орлеан першим рейсом.

Тепер обидва журналісти сиділи, замкнувшись із старшим розсильним Гербі Чендлером, у комірчині на першому поверсі. Комірчина ця, що мала гучну назву «кімната преси», вміщувала письмовий стіл, телефон і вішалку. Завідуючому х'юстонським корпунктом, як особі найповажнішій, було запропоновано єдиний стілець.

Чендлер, добре обізнаний із щедрістю «Тайма» до тих, хто полегшує роботу його кореспондентів, доповідав про те, що йому вдалося вивідати.

— Я з'ясував, як дантисти засідатимуть. Блоха не проскочить! Старшому офіціантові вони сказали, що не пускатимуть нікого стороннього, навіть своїх дружин, і на дверях поставлять двох своїх делегатів, щоб ті перевіряли кожне прізвище за списком. Перед початком засідання всім службовцям готелю звелять покинути приміщення, а двері замкнуть на ключ.

Завідуючий корпунктом Каратон — енергійний хлопець з армійською зачіскою — кивнув головою. Він уже розмовляв з доктором Інгремом, і старший розсильний тільки підтверджував те, що він почув від голови з'їзду.

— Так, ми проведемо екстрені загальні збори,— сказав доктор Інгрем.— Але наш виконавчий комітет ухвалив проводити їх за закритими дверима. Як на мене, синку, я б радо впустив і вас, і кого завгодно. Але дехто з моїх колег має на це свій погляд. Вони вважають, що делегати говоритимуть відвертіше, коли знатимуть, що в залі немає представників преси. Отож вам доведеться тим часом де-небудь позагоряти.

Каратон, який зовсім не мав наміру десь «загоряти», чемно подякував докторові Інгрему. Маючи підкупленого союзника в особі Гербі Чендлера, він вирішив, що застосує старий перевірений трюк — проникне в зал засідань, перевдягнувшись коридорним. Але останнє повідомлення Чендлера перекреслювало цей план: треба було вигадати щось інше.

— Приміщення, де вони засідатимуть,— велике? — спитав Каратон.

— Атож, сер,— кивнув Чендлер.— Дофінів зал — на триста місць. І делегатів буде душ триста.

Представник «Тайма» замислився. Рішення будь-яких зборів за участю трьохсот чоловік перестануть бути таємницею, скоро ці збори закінчатся. Коли делегати почнуть розходитися, він може змішатися з натовпом і, удаючи з себе їхнього колегу, вивідати все, що треба. Але в такий спосіб він не зможе подати живих подробиць — репортажеві бракуватиме отієї атмосфери автентичності, якою так пишається «Тайм» і яку полюбляють його читачі.

— А в цьому вашому залі є балкон?

— Є. Невеличкий. Але вони не забули про нього. Я перевіряв. На ньому посадять кількох делегатів. І, до речі, на час засідання всі мікрофони будуть вимкнуті.

— Хай їм грець! — вибухнув новоорлеанський репортер.— Кого вони так бояться? Саботажників?

Каратон промовив, міркуючи вголос:

— Дехто з них не від того, щоб виступити, але не хоче публічного розголосу. В таких питаннях, як расова дискримінація, люди, що за фахом своїм мають справу з широкою клієнтурою, воліють утримуватись від публічних заяв. Але ці лікарі скочили на слизьке. Тепер їм хоч-не-хоч доведеться визначити свою позицію: або піти на радикальний захід — бойкот готелю,— або спустити цю справу на гальмах, обмежившись якою-небудь пустопорожньою декларацією. Ситуація, я б сказав, унікальна! — Каратон подумав, що і репортаж може вийти куди цікавіший, ніж здавалося спочатку; треба, отже, будь-що проникнути в зал засідань. Зиркнувши на Гербі Чендлера, він сказав: — Мені потрібен план залу засідань і поверху, що над ним. Не схема розташування кімнат, а саме технічний план, з позначенням усіх перегородок, вентиляційних та інших каналів тощо. І потрібен він мені негайно, бо за годину ми вже нічого зробити не зможемо.

— Я, їй-богу, не знаю навіть, де такий план шукати, сер. І так чи так...— старший розсильний замовк, стежачи за руками Каратона: в них з'явилася пачка двадцятидоларових банкнотів.

Кореспондент «Тайма» відрахував п'ять банкнотів і вручив їх Чендлерові.

— Зв'яжіться з вашими техніками, ремонтниками, чи як вони там у вас називаються. Підмогоричте, кого треба,— сотні, мабуть, вистачить. Вас я теж не скривджу — своє одержите потім. Чекаю вас тут за півгодини, а якщо зможете — приходьте раніше.

— Слухаю, сер! — Чендлерове тхоряче обличчя скривилося в догідливій усмішці.

Каратон звернувся до новоорлеанського репортера:

— Ви забезпечуєте супровідні обставини й місцевий колорит. Опитайте батьків міста, найповажніших громадян; поговоріть з представниками негритянських організацій. Ви, власне, й самі знаєте, що нам потрібно.

— Я міг би написати все це навіть уві сні.

— Уві сні не треба. І більше живих деталей. Добре було б, якби ви, скажімо, застали мера у ванній кімнаті. Щоб він зробив для вас заяву, миючи руки. Вловлюєте символ? Оце був би виступ!

— Я спробую сховатися в туалеті.—Репортер подався геть, радіючи, що і йому перепаде солідний куш.

Каратон вийшов у готельну кав'ярню, замовив собі склянку чаю і, сьорбаючи його, почав обмірковувати план репортажу. Багато місця на цей матеріал, звісно, не дадуть, але якщо йому пощастить знайти якусь «свіжинку», то можна розраховувати на півтори колонки в наступному номері. А це було б зовсім непогано, бо за останні тижні з десятків, а то й більше його матеріалів Нью-Йорк або відкидав, або не ставив у номер за браком місця. Взагалі-то в цьому не було нічого незвичайного: кореспонденти «Тайма» й «Лайфа» з самого початку звикають писати «в кошик». Але Каратон був людиною честолубною.

Він повернувся до тісної «кімнати преси». А за кілька хвилин двері відчинилися, і Гербі Чендлер завів туди худого, гостроносого хлопця в робочому комбінезоні. Старший розсильний відрекомендував його: Чес Елліс, технік-ремонтник. Елліс ніяково потиснув Каратонові руку і, показавши на рулон креслень на кальці, який тримав під пахвою, винувато сказав:

— Тільки я мушу все це повернути.

— А мені воно потрібно лише на кілька хвилин.— Каратон допоміг Еллісові розгорнути креслення.— Покажіть мені, де Дофінів зал?

— Отут.

Чендлер докинув:

— Я розповів йому про ті збори, сер. І що ви хочете все чути, але щоб вас не бачили.

— Які тут стіни й стеля? — спитав кореспондент «Тайма».

— Стіни суцільні. А між стелею й горішнім поверхом є проміжок. Але залізити в нього не можна: провалитися.

— Маємо шах,— сказав Каратон, який розраховував саме на такий варіант. Він тицьнув пальцем у креслення.— А це що за лінії?

— Витяжні труби. Гаряче повітря з кухні. До них краще не підступатися — засмажитеся живцем.

— А це?

Елліс схилився над калькою, потім зазирнув у інше креслення.

— Вентиляційний канал. Подає охолоджене повітря. Проходить над стелею Дофінового залу.

— Має виходи в зал?

— Еге ж. Душники: на обох кінцях і над центром залу. Отут, де позначено.

— Канал цей широкий?

Технік, подумавши, відповів:

— Три квадратних фути, не менше.

Каратон рішуче сказав:

— Покажете мені, де в нього залазять. Я проповзу до отвору й звідти побачу й почую все, що мені треба.

Далі все пішло, як по писаному. Елліс, трохи посперечавшись, приніс Каратонові комбінезон і сумку з інструментами. Кореспондент швидко перевдягнувся, взяв сумку, і Елліс, боязко озираючись, повів його за собою. Старший розсильний десь напівдорозі зник, наче розтанув у повітрі. Каратон не знав, скільки доларів від його сотні перепало Еллісові — в усякому разі, техніка ця сума, видно, задовольнила.

На кухні на них не звернули уваги — кому цікаво, куди йдуть двоє робітників-ремонтників! У глухому кінці коридору за кухнею, високо в стіні, темнів отвір; ґрати з нього Елліс зняв заздалегідь. До отвору вела крута металева драбина. Каратон мовчки видерся драбиною нагору й заліз у вентиляційний канал. Що ж, тісно, але повзти можна. Попереду була цілковита темрява. В обличчя йому віяв прохолодний вітерець, а коли він заповнив своїм тілом металевий канал, зустрічний тиск холодного повітря посилювався.

Елліс прошепотів йому навздогін:

— Рахуйте душники! Четвертий, п'ятий і шостий будуть над Дофіновим залом. Повзті тихенько, бо інакше вас почують. Я повернуся за півгодини. Якщо вас не буде — то ще через півгодини.

Каратон спробував повернути голову, але не зумів. Отже, задкувати буде куди важче, ніж повзти вперед. Кинувши глухо: «Гаразд!» — він рушив плазом.

Вже через кілька ярдів він натер садна на колінах і ліктях, якісь гострі, мов ножі, виступи стриміли з усіх боків, а одного разу він мало не скрикнув, коли гострий кінець гвинта крізь комбінезон боляче уп'явся в ногу. Просунувши руку назад, він відчепив холошу й обережно поповз далі.

Душники видно було добре, бо знизу в них просочувалося світло. Він протиснувся над трьома, тамуючи подих і благаючи бога, щоб ґрати не зірвалися під його вагою. Підповзаючи до четвертого, він почув голоси. Скидалося на те, що збори вже почалися. Діставшись до ґрат, Каратон зрадив: він чув кожне слово, а повернувши голову, міг навіть бачити частину залу. З середнього душника видно, мабуть, ще краще, вирішив він. І не помилився. Тепер перед очима в нього була половина залу засідань і поміст президії. Виступав голова з'їзду дантистів доктор Інгрем. Кореспондент «Тайма» сяк-так видобув із задньої кишені записник і кулькову ручку-ліхтарик.

— ...закликаю вас,— говорив доктор Інгрем,— виявити найвищу принциповість.— Помовчавши, він повів далі.— Ми, лікарі, так само як адвокати, вчителі та люди аналогічних професій, за природою своєю — угодовці. І ми й досі не визначили своєї позиції в питанні боротьби за права людини. В нашому середовищі дискримінації не існує — як правило, не існує — і донедавна ми вважали, що цього досить. Що ж до подій та конфліктів поза сферою нашої діяльності, то їх ми просто ігнорували. Мовляв, ми, медики, люди зайняті, у нас на такі речі немає часу. Що ж, може, в цьому є частка істини; в кожному разі, це дуже зручна теорія. Але сьогодні послугуватися нею ми більше не можемо. Сьогодні настала наша черга показати зуби.— Маленький лікар помовчав, обводячи очима своїх слухачів.— Ви вже знаєте, як непросто

образила адміністрація готелю нашого шановного колегу доктора Ніколаса. Образила, цинічно порушивши водночас закон про громадянські права. Як ваш голова, я пропоную відповісти найрішучішим протестом. Я пропоную відмінити з'їзд і всією громадою залишити цей готель.

В кількох місцях залу почулося здивоване «Ого!»

Доктор Інгрем говорив далі.

— Більшості з вас моя пропозиція була вже відома. Той, хто прибув сьогодні вранці, чує її вперше. Хочу сказати і тим, і тим, що запропонована мною акція пов'язана з багатьма незручностями, розчаруванням — для мене не меншим, ніж для вас,— а також із втратами для науки і для суспільства. Але бувають такі випадки, коли на карту поставлено вашу честь, ваші переконання, і врятувати їх можуть тільки заходи крайні й безкомпромісні. Зараз ми, на мою думку, маємо саме такий випадок. І тільки в спосіб, запропонований мною, ми зможемо продемонструвати всю глибину нашого гніву, зможемо раз і назавжди заявити, що в боротьбі за людські права ми теж сила, на яку треба зважати.

Із залу залунало:

— Правильно! Правильно!

Але водночас почувся і невдоволений гомін.

В центрі залу підвівся з місця кремезний чоловік. Каратон, придивившись, побачив важкі щелепи, товсті, складені в усмішку губи й окуляри у масивній оправі. Чоловік цей проголосив:

— Я — з Канзас-Сіті.— Делегати веселими вигуками привітали його, а він помахав у відповідь ручиськом.— Дозвольте поставити докторові лишень одне запитання. Чи візьметься він пояснити моїй жіночці, яка так мріяла про цю поїздку — і не тільки їй одній! — чому, не встигши приїхати сюди, ми повинні розвертатися на сто вісімдесят градусів і брати курс додому?

Хтось обурено запротестував:

— Це не стосується суті справи!

Але цей самотній голос потонував у загальному веселому гаморі.

— Атож, добродію,— сказав кремезний канзасець.— Хотів би я послухати, як він пояснить це моїй старій!

Він сів, видимо, дуже задоволений собою, а доктор Інгрем, червоний від гніву, обурено вигукнув:

— Джентльмени, це нагальна й серйозна справа. Ми вже й без того цілу добу зволікаємо з тим, що мали б зробити ще вчора.

Почулися оплески, але незграйні й слабенькі. Кілька чоловік у залі попідводилися й заговорили водночас. Голова зборів, що сидів на помості поряд з доктором Інгремом, постукав молоточком.

Почалися дебати. Кілька промовців один за одним засудили адміністрацію готелю, але жоден не висловив свого ставлення до пропозиції доктора Інгрема. Потім наперед вийшов стрункий, елегантно вдягнений чоловік, у манерах якого відчувалася звичка командувати людьми. Зал враз затих. Каратон не розчув його прізвища, але вловив:

— ...другий заступник голови й член організаційного комітету.

Новий промовець чітко й твердо заговорив:

— Ці збори ми проводимо за закритими дверима на мою настійну вимогу, підтриману кількома членами організаційного комітету. Перевага закритих зборів полягає в тому, що ми можемо вільно ви-

словлювати свої думки, знаючи, що наші слова ніхто не протоколюватиме й що вони не вийдуть за межі цього приміщення й не потраплять у перекрученому вигляді в пресу. Можу додати, що проти такої форми зборів різко виступав наш шановний голова доктор Інгрем.

Доктор Інгрем grimнув з помосту:

— А чого ви боїтеся? Компрометації?

Ігноруючи це запитання, промовець повів далі:

— Я, як і всі ви, відчуваю відразу до расової дискримінації. Серед моїх най...— він повагався,— найближчих колег є люди, що належать до інших віросповідань та рас. Я хочу підкреслити, що не менше, ніж доктор Інгрем, обурений вчорашнім інцидентом. Єдине, в чому ми в дану мить розходимося — це питання методу. Доктор Інгрем — якщо дозволите мені розширити його метафору — наполягає на екстракції. Я ж вважаю, що до даного випадку треба підходити спокійніше — як до неприємної, але локалізованої інфекції.

По залу прокотився смішок, і сам промовець усміхнувся.

— Я не вірю, що наш, на жаль, відсутній колега доктор Ніколас виграє щось від того, що ми відмінимо з'їзд. Зате нашим професійним інтересам буде, безперечно, завдано шкоди. Більше того — ми тут усі свої, а тому я буду відвертим — я не вірю, що загальні питання расових взаємовідносин мають стосуватися нас, як організації.

Самотній голос із задніх рядів запротестував:

— Неправильно! Ці питання стосуються всіх!

Решта делегатів мовчали, уважно слухаючи.

Промовець похитав головою.

— В політичних акціях ми маємо право виступати тільки як приватні особи. Природно, де треба, ми мусимо стояти один за одного, і трохи далі я запропоную певні заходи в справі доктора Ніколаса. Але загалом я згоден з доктором Інгремом: ми, медики, люди зайняті, і в нас немає часу на такі речі.

Доктор Інгрем зірвався на ноги.

— Я цього не казав! Я тільки навів цей погляд, як непереконаливий, і абсолютно не поділяю його.

Промовець знизав плечима.

— Але ця формула прозвучала з трибуни.

— В зовсім іншому контексті! Я не дозволю перекручувати мої слова! — Інгремові очі палали гнівом.— Джентльмени, ми просторікуємо тут, жонглюючи такими словами, як «на жаль» і «шкода». Невже ви не розумієте, що йдеться про щось більше; що ми з вами обговорюємо питання людських прав, людської гідності? Якби ви були вчора на моєму місці й бачили, як принижують вашого колегу, друга, чудову людину...

В залі загукали: «До порядку! До порядку!» Голова зборів постукав молоточком, і розчервонілий доктор Інгрем мотнув головою і сів.

Промовець чемно запитав: «Дозвольте продовжити?» Голова зборів кивнув, і він, подякувавши, повів далі:

— Джентльмени, свої пропозиції я сформулюю коротко. По-перше, я пропоную, щоб надалі ми збиралися на свої з'їзди там, де доктора Ніколаса та інших представників його раси впускають у готелі без зайвих розмов. Такі, прийнятні для всіх нас місця, по-моєму, знайти неважко. По-друге, я пропоную в спеціальній резолюції висловити свій осуд адміністрації готелю за відмову надати помешкання докторові Ніколасу. Після цього, гадаю, ми можемо розпочинати роботу нашого

з'їзду згідно з порядком денним.— В руці він тримав аркушик паперу. Тепер він підніс його до очей.— Порадившись з кількома іншими членами нашого організаційного комітету, я склав проект резолюції.

Каратон вже не прислухався. Резолюція його не цікавила. Зміст її він знав наперед, а текст в разі потреби можна буде легко дістати. Тепер він придивлявся до облич делегатів. Нормальні обличчя, думав він. Обличчя освічених людей. На них відбивалося полегшення. Їм відлягло від серця, думав Каратон, бо їх звільнили від потреби діяти — діяти в спосіб неприємний і незвичний, як того вимагав доктор Інгрем. Під прикриттям словесної димової завіси, так широко застосовуваної в баталіях на захист «істинної демократії», вони тепер можуть тихесенько знятися з передової й відійти в тил. І сумління їхнє буде чисте, і престиж не підупаде. Один делегат спробував, щоправда, підтримати доктора Інгрема, запротестувати, але запалу його стало не надовго. Так, баталія скінчилася: почалось нудне обговорення окремих формулювань резолюції.

Кореспондента «Тайма» нараз пройняв дроз, і він згадав, що вже близько години лежить у вентиляційному каналі під струменем холодного повітря. Але все те він витерпів даремно: він мав матеріал, з якого нью-йоркські редактори-стилісти викрешуть додаткові іскри. І він ладен був закластися, що цього тижня його репортаж не вилетить із верстки.

5

Пітер Макдермот почув про рішення закритих зборів майже відразу по тому, як вони закінчилися. Клерк, якого він поставив чатувати біля дверей Дофінового залу, по телефону повідомив, що делегати вже розходяться і з їхніх розмов ясно: пропозицію про відміну з'їзду відкинуто.

Як службовець готелю, Пітер мусив би зрадіти. Натомість звістка ця засмутила його. Він подумав про доктора Інгрема: його ідеалам, його уявленням про честь і справедливість завдано страшного удару. Як він перенесе це?

Потім Пітер згадав учорашнє цинічне пророкування Уоррена Трента і похитав головою: виходить, воно справдилося від початку до кінця. Що ж, треба доповісти йому про це...

Крістіна працювала за своїм столом у Трентовій приймальні. Коли Пітер увійшов, вона підвела голову й тепло всміхнулася.

— Як вчорашній прийом? — запитала вона.

Він завагався, а вона, побачивши це, засміялася:

— Невже ви вже забули про нього?

Він похитав головою.

— Ні. Але мені бракувало вас — і мені й досі соромно за те, що я переплутав учора все на світі. Якщо ви ввечері вільні, я готовий спокутувати свою провину.

— Я сьогодні просто нарозхват! — сказала Крістіна.— Мене вже запросив на вечерю містер Уеллс.

Пітерові брови підскочили вгору.

— Я бачу, він зовсім видужав.

— Не настільки, однак, щоб виходити з готелю, а тому ми зустрічаємося в нашому ресторані. Якщо ви затримаєтеся на роботі, то, може, приєднаєтеся до нас?

— Якщо зможу — обов'язково. — Він показав очима на двері кабінету. — У. Т. в себе?

— Так. Але будьте обережні: він у поганому гуморі.

— В мене приємні новини. Дантисти щойно вирішили не відмінати з'їзду.— Вже серйознішим тоном він додав.— Ви бачили нью-йоркські газети?

— Бачила. Нам по заслuzі.

Він кивнув, погоджуючись.

— Місцеві газети я теж переглядала,— сказала Крістіна.— Про той жахливий злочин — нічого нового. Він і досі не йде мені з думок.

— Мені теж,— сказав Пітер.

Перед очима його знову виникла сцена, бачена три дні тому: відгороджена канатним бар'єром, освітлена потужними ліхтарями дорога, похмурі полісмени. Знайдуть чи не знайдуть вони злочинця? Може, і слід його вже загув... За асоціацією він згадав і про другий злочин. Не забути б спитати в Огільві, чи розслідування нічної крадіжки дало якісь результати. А взагалі дивно: вже он яка година, а старшого детектива чомусь і досі не видно.

Усміхнувшись Крістіні, він постукав у двері кабінету Уоррена Трента і ввійшов.

Принесена Пітером новина, однак, не справила на хазяїна ніякого враження — той тільки неухважливо покивав головою, зайнятий своїми думками. По кількахвилинній розмові Пітер пішов.

Олберт Уеллс угадав, що Пітер захоче зустрітися зі мною, подумала Крістіна — і пошкодувала, що сама зробила цю зустріч неможливою.

Їй ще треба було здійснити свій вчорашній план — урятувати Олберта Уеллса від повного банкрутства в ресторані. Вона подзвонила Максові, старшому офіціантові головного залу.

— Слухайте, Макс,— сказала вона,— ваші вечірні ціни — справжнє здирство.

— Не я їх призначаю, міс Френсіс. І часом шкодую про це.

— Вільний столик у вас, здається, не проблема?

— Трапляються такі вечори,— відповів старший офіціант,— коли я почуваюся Лівінгстоном, що чекає на Стенлі¹. Люди тепер стали розумніші. Вони знають, що такі готелі, як наш, мають одну центральну кухню, і до якого б залу вони не прийшли, страви їм даватимуть ті самі. Тож навіщо їм переплачувати в головному ресторані, коли можна посидіти в скромнішій обстановці й заощадити десятку?

— У мене є приятель,— сказала Крістіна,— який любить старомодний шик — він уже літня людина, звать його містер Уеллс. Сьогодні ми прийдемо до вас обідати. Я хочу попросити вас, щоб рахунок йому подали не дуже великий. Але й не дуже малий — щоб не викликати підозри. А різницю запишете на мене.

Старший офіціант засміявся.

---

¹ Лівінгстон, Девід (1813—1873) — англійський мандрівник, дослідник Африки. Стенлі, Генрі Мортон (1841—1904) — дослідник Африки. 1871 р. Стенлі зустрів Лівінгстона біля озера Танганьїка.

— Мені б таку дівчину, як ви.

— А з вами я б цього не робила, Макс,— відказала вона.— Всі знають, що ви один з двох найбагатших людей у готелі.

— І хто ж другий?

— Хіба не Гербі Чендлер?

— Ви ставите мене з ним на одну дошку? Це не комплімент.

— Але ви подбаєте про містера Уеллса?

— Міс Френсіс, коли ми подамо йому рахунок, він подумає, що обідав у кафе-автоматі.

Сміючись, вона поклала трубку. На Макса можна покластися: він зробить усе розумно й тактовно.

Скипаючи гнівом і все ще відмовляючись вірити власним очам, Пітер Макдермот удруге, повільно перечитав заяву Огілві.

Цю заяву він знайшов у себе на столі після короткого візиту до Уоррена Трента. Вона була датована вчорашнім числом; Огілві, очевидно, залишив її звечора в своєму кабінеті, а кур'єр приніс із ранковими паперами. Отже, старший детектив облагодив усе так, щоб йому не могли перешкодити зробити задумане. Пітер читав:

«Містеру П. Макдермоту.
З приводу: відпустки.

ЗАЯВА

Я, підписаний нижче, доповідаю, що беру відпустку на чотири дні (з семи, що мені належать). Причина особиста й нагальна.

Заст. ст. детектива У. Фінеген дістав усі інструкції щодо заходів, пов'язаних з крадіжкою. Він у курсі і всіх інших справ.

Підписаний нижче повернеться до виконання своїх обов'язків наступного понеділка.

З повагою Т. І. Огілві,
старший детектив готелю».

Пітер з обуренням згадав: не далі як учора Огілві сам висловив припущення, що в «Сейнт-Грегорі» діє професіональний злодій. Під час тієї розмови Пітер запропонував детективу на кілька днів оселитися в готелі, але гладун рішуче відмовився. Отож уже тоді Огілві готувався до від'їзду. Чому ж він нічого не сказав про свій намір? Певно, знав, що Пітер категорично заперечуватиме, й хотів уникнути зайвих розмов і можливої затримки.

В заяві було сказано: «Причина особиста й нагальна». Що ж, розмірковував Пітер, це, мабуть, правда. Бо хоч як поблажливо ставиться до Огілві хазяїн, старший детектив мусить розуміти, що самовільний від'їзд у такий час може потягти за собою серйозні неприємності.

І все-таки — що то за «особиста причина», про яку він пише? Видно, якась темна справа, бо інакше він одверто про все розповів би, добре знаючи, що адміністрація завжди йде назустріч службовцеві, якого спіткало лихо.

Отже, діло ясне, що діло темне.

За інших обставин Пітер не доскiпувався б — кому, зрештою, охота перетрушувати чуже брудне шмаття? — але в даному разі вчинок Огілві ставив під загрозу нормальне функціонування готелю, і заступник головного адміністратора просто зобов'язаний був провести дізнання.

Він натиснув на кнопку, і коли Флора ввійшла, простяг їй заяву. Вона співчутливо похитала головою.

— Я читала. І уявляла собі, як ви розсердитесь.

— Будь ласка, спробуйте з'ясувати, куди він подівся,— сказав Пітер.— Подзвоніть йому додому, потім обдзвоніть усі місця, де він буває. Розпитуйте, чи бачили його сьогодні й чи не повинен він прийти. Всім, хто зніматиме трубку, кажіть, що його негайно викликають до готелю. Якщо ви натрапите на самого Огілві, переключіть його на мій апарат.

Флора занотувала наказ у своєму записнику.

— І ще одне — зв'яжіться з гаражем. Я сьогодні вночі проходив повз готель і випадково помітив, як наш приятель виїздив звідти — на «ягуарі». Це було о першій ночі. Може, він сказав комусь, куди їде.

Коли Флора вийшла, він викликав заступника старшого детектива Фінегена, худого, похмурого мовчуна, який, перш ніж відповідати на нетерплячі Пітерові запитання, подовгу зважував і обмірковував кожне своє слово.

Ні, він не знав, куди подівся містер Огілві. Про те, що начальник кудись їде, він почув тільки вчора ввечері: Огілві викликав його й на кілька днів передав повноваження. Так, цілу ніч детективи патрулювали на поверхах, але нічого підозрілого не помітили. Ніяких скарг на непроханих гостей також не надходило. Міське поліцейне управління поки що мовчить. Так, Фінеген весь час підтримуватиме контакт з поліцією, як радить містер Макдермот. Авжеж, якщо Фінеген одержить якусь звістку від Огілві, він негайно повідомить про це містера Макдермота.

Нарешті Пітер відпустив Фінегена. Він усе ще не міг заспокоїтися й подумки ляв Огілві, коли Флора оголосила по селектору:

— З вами хоче говорити міс Марша Прейскотт. Вона на другій лінії.

— Скажіть їй, що я зайнятий і подзвоню пізніше сам. А втім, ні, стривайте. Я поговорю з нею.

Він зняв трубку, і Маршин голос весело промовив:

— А я все чула!

Пітер з досадою подумав: «Флора знов увімкнула селектор, забувши вимкнути телефон!» Уголос він сказав:

— Пробачте. Після казкового вечора ранок випав препаскудний.

— Для готельних адміністраторів, мабуть, перше правило — ранок від вечора мудріший.

— Для деяких, може, й перше. Але не для мене.

Він відчув, що вона вагається. Потім, нарешті, запитала:

— А вечір справді був казковий?

— Від початку до кінця.

— Чудово! Тоді я готова виконати свою обіцянку.

— Ви начебто вже виконали її.

— Ні,— сказала Марша.— Я пообіцяла дати вам кілька уроків з історії Нового Орлеана. Ми можемо почати сьогодні.

Він хотів відмовитися, послатись на те, що не може залишити готель, але раптом подумав: а чому б, власне, не поїхати? Він нечасто користувався своїм правом на два вихідні на тиждень, а останнім часом,

до того ж, мало не щодня працював понаднормово. Так, він з чистим сумлінням може дозволити собі зробити двогодинну перерву.

— Гаразд,— сказав він.— Подивлюсь, скільки століть можна пройти між другою і четвертою пополу́дні.

6

Двічі під час двадцятихвилинної ранкової молитви Кертіс О'Кіф ловив себе на тому, що думки його розповзаються. Це була знайома ознака нетерпіння, за яке він коротко вибачився перед господом: бити себе в груди за такий гріх не годилося, бо якщо в тебе непосидюща вдача, то це — від бога.

Йому, однак, відлягло від серця, коли він згадав, що сьогодні — останній день його перебування в Новому Орлеані. Ввечері він вилетить у Нью-Йорк, а завтра — в Італію, в Неаполь, де на нього й Додо вже чекають у готелі О'Кіфа. Скоріше б опинитися там, на новому місці і в звичній обстановці власного готелю! Кертіс О'Кіф не розумів, чому його критики вбачають щось погане в тому, що можна об'їхати всю земну кулю, зупиняючись у готелях О'Кіфа і не розстаючись із Сполученими Штатами Америки. Бо хоч як полюбляв він закордонні поїздки, вони не радували б його без звичних і знайомих речей: без американського антуражу, лише трошечки забарвленого місцевим колоритом, без американського комфорту, американської кухні і американського товариства. Все це можна було знайти в будь-якому О'Кіфовому закладі.

Якщо ж за тиждень йому так само кортітиме покинути Італію, як зараз Новий Орлеан,— теж не біда: відвідини верховним влади́кою володінь у Делі, Лісабоні, Аделаїді чи Копенгагені лише стимулюватимуть діяльність підданих — так само, як служителів церкви наснажує приїзд папи римського.

Згодом він, певна річ, повернеться до Нового Орлеана — через місяць-два, коли «Сейнт-Грегорі» — на той час «Сейнт Грегорі» О'Кіфа. — буде перелицьовано відповідно до стандартів О'Кіфових закладів. Його приїзд на урочисту церемонію іногурації́ буде обставлений з помпою: гримітимуть фанфари, батьки міста виголошуватимуть вітальні промови, преса, радіо й телебачення розпишуть усе, як сенсацію номер один. А він, як заведено, з'явиться в супроводі почту знаменитостей, серед яких будуть і голлівудські зірки — завжди охочі наїстися й напитися чужим коштом.

Відтворивши в уяві цю картину, Кертіс О'Кіф невдоволено подумав, що Уоррен Трент і досі не дав офіційної згоди на умови, запропоновані йому два дні тому. До полудня — крайнього строку — лишалося півтори години. Очевидно, власник «Сейнт-Грегорі» зволікатиме з капітуляцією до останнього.

О'Кіф нервово міряв кроками вітальню. Півгодини тому Додо вирушила в похід по магазинах — він вручив їй кілька сот доларів великими купюрами, порадивши заpastися легким одягом: в Неаполі спека ще більша, ніж у Новому Орлеані, а в Нью-Йорку на купівлю речей не буде часу. Додо, як завжди, зворушено подякувала йому, хоч — сміх, та й годі! — не так бурхливо, як учора, коли він за шість доларів купив

квитки на екскурсійний пароплав. Чудні створіння ці жінки, подумав О'Кіф.

Думки його урвав дзвінок телефона. Апарат стояв у другому кінці кімнати, й О'Кіф підбіг до нього.

— Слухаю!

Він сподівався почути голос Уоррена Трента. Але телефоністка сказала, що це міжміський виклик. За мить він упізнав гугняву мову Генка Лемніцера.

— Це ви, містере О'Кіф? Маю гарні новини!

— Які саме?

— Я підписав контракт для Додо.

— З ким?

— Уот Керзон знімає нову версію «Всього з собою не забереш».

Пригадуєте — ми фінансуємо цю стрічку.

— Пригадую.

— Вчора я дізнався, що Уотові потрібна дівчина на роль Енн Міллер. Роль, хоч і не головна, але непогана, а Додо в неї впишеться, як у свій бюстгальтер.

Кертиса О'Кіфа знову покорибила Лемніцера вульгарність.

— Спершу, очевидно, має відбутися проба.

— Ну звичайно.

— А що як Керзон забракує Додо?

— Ви жартуєте? Чи, може, забули про свій вплив, містере О'Кіф? Вважайте, що Додо вже знімається. До того ж, я домовився із Сандрою Стрен — вона бере дівчину під свою опіку. Ви ж знаєте Сандру?

— Так.

О'Кіф добре знав, хто така Сандра Стрен. Ця жінка мала репутацію найкращої в Голлівуді викладачки акторської майстерності. Вона була відома ще й тим, що брала в науку невідомих юних протеже багатих покровителів і вирощувала з них кінозірок першої величини.

— Я дуже радий за Додо, — сказав Лемніцер. — Вона така гарна дитинка! Але тут треба діяти негайно.

— Цебто?

— Її чекають, як-то кажуть, на вчора, містере О'Кіф. Але я вже про все подбав — і про заміну теж.

— Про заміну?

— Так, про Дженні Ламарш. — В Лемніцеровім голосі почулися здивовані нотки. — А ви хіба забули?

— Ні, не забув.

— Тож, кажу, я все владнав, містере О'Кіф. Дженні сьогодні ввечері вилітає в Нью-Йорк і завтра зустрінеться там з вами. Квиток до Неаполя, взятий на Додо, ми перепишемо на Дженні, а Додо хай летить прямо сюди з Нового Орлеана. Просто, га?

— Але ви обіцяєте, що міс Леш одержить цю роль?

— Містере О'Кіф, присягаюся могилою моєї матері!

— Ваша мати ще жива.

— Тоді могилою моєї бабусі! — На мить Лемніцер замовк, а тоді, наче раптом здогадавшись, сказав: — Якщо ви не знаєте, як піднести це Додо, то доручіть мені! Просто вийдіть прогулятися, а я тим часом подзвоню їй і все поясню. Так буде краще — без слів сумних і сліз прощальних.

— Ні, не треба. Я сам.

— Ну, як знаєте, містере О'Кіф. Я просто хотів вам допомогти.

— Міс Леш повідомить вас про свій приїзд телеграмою. Ви зустрінете її в Лос-Анджелесі?

— Аякже! Я її вже жду — не дїждуся! Ну, гаразд, містере О'Кіф. Бажаю вам добре повеселитися в Неаполі. Ох і заздрю ж я вам на Дженні!

Нічого не відповівши, О'Кіф поклав трубку.

Додо повернулася щаслива, задихана, навантажена пакунками, в супроводі розсильного, який теж ніс цілу гору картонок.

— Мені треба ще раз збігати туди й назад, Керті. Це не все!

— Для цього існують бюро доставки,— буркнув О'Кіф.

— Ні, так краще! Як на різдво! — Вона пояснила усміхненому розсильному: — Ми їдемо в Неаполь. Це аж в Італії.

О'Кіф дав розсильному долар і почекав, щоб той вийшов.

Додо, звільнившись від пакунків, кинулася О'Кіфові на шию й поцілувала в обидві щоки.

— Ти скучив за мною? Боже, Керті, я така щаслива!

О'Кіф лагідно зняв її руки з своїх плечей.

— Присядьмо! Я хочу розповісти тобі про зміни в наших планах. І маю для тебе приємну новину.

— Ми виїдемо раніше?

Він похитав головою.

— Ні. Все це стосується не стільки мене, скільки тебе. Люба, тобі нарешті дають роль у кіно. Я давно вже добивався цього. А сьогодні мені подзвонили й сказали, що про все домовлено.

Додо дивилася йому просто в обличчя своїми наївними блакитними очима.

— Мене запевнили, що роль дуже цікава — я, власне, зразу поставив таку умову. Якщо все буде гаразд — а я не маю сумнівів щодо цього — то це може стати початком чогось справді великого в твоєму житті.— Він затнувся, відчуваючи, як нещиро звучать його слова.

Додо повільно промовила:

— Це, мабуть, означає... що я мушу їхати...

— На жаль, так, люба.

— Коли?

— Хоч як це прикро — завтра вранці. Ти полетиш просто в Лос-Анджелес. Тебе зустріне там Генк Лемніцер.

Додо повільно кивнула головою і, піднісши до обличчя тонкі, довгі пальці, відкинула з лоба пасмо попільясто-білявого волосся. Це був механічний, простий і разом з тим — що характерно для неї — дуже звабний жест. О'Кіф несподівано уявив собі її в обіймах Генка Лемніцера — і відчув щось схоже на ревності. Лемніцер, який так заповзято вишукував для хазяїна «партнерок», нізащо не став би залицятися до кандидатки у фаворитки. Але потім... Потім — то вже інша річ. О'Кіф відігнав від себе цю думку.

— Повір, люба, мені дуже тяжко розлучатися з тобою. Але нам треба подумати й про твоє майбутнє.

— Нічого, Керті.— Додо все ще не зводила з нього очей. І хоч які вони були наївні, в нього раптом майнула абсурдна думка, що вона бачить його наскрізь.— Нічого. Все гаразд.

— Я думав — ти більше зрадієш, коли почувеш про роль.

— А я радію, Керті! Тй-богу, радію! І вдячна тобі... Ти, як завжди, такий милий... такий дбайливий...

Він підбадьорився.

— Ти навіть не уявляєш, яка це чудова перспектива. Я певен, гра- тимеш ти добре, а я, звичайно, стежитиму за твоїми успіхами.— Він вирішив зосередити свої думки на Дженні Ламарш.

— Отже...— голос її зірвався, але вона зразу ж опанувала себе.— Отже, ти поїдеш увечері, а я залишуся тут до завтра?

— Ні, — блискавично вирішив він.— Я перезамовлю свій квиток на завтра. На ранок. Ми проведемо вечір разом — так, щоб він залишився в нашій пам'яті назавжди.

Додо вдячно всміхнулася йому, і в цю мить задзвонив телефон. Зрадівши нагоді урвати цю розмову, він узяв трубку.

— Містер О'Кіф? — запитав приємний жіночий голос.

— Я.

— З вами говорить Крістіна Френсіс — секретарка містера Уоррена Трента. Містер Трент питає, чи зручно вам буде прийняти його зараз.

О'Кіф глянув на годинник. До полудня лишалося п'ять хвилин.

— Авжеж,— сказав він.— Я можу прийняти містера Трента. Хай приходить.

Поклавши трубку, він з усмішкою промовив:

— Схоже на те, люба, що і тобі, й мені сьогодні є що відзначити: перед тобою відкривається блискуче майбутнє, а я стаю власником нового готелю.

7

Десь за годину перед тим до Уоррена Трента, який у похмурій задумі сидів за подвійними дверима свого робочого кабінету, тихо ввійшла Крістіна Френсіс.

— З вами хоче поговорити містер Еміль Дюмер,— сказала вона.— Я не стала б вас турбувати, але він каже, що справа нагальна.

Трент гмукнув. Отже, вороння злітається, подумав він. А втім, ні. Порівняння це не дуже вдале. Промислово-комерційний банк, президентом якого був Еміль Дюмер, вклав у «Сейнт-Грегорі» чимало грошей. І саме цей банк кілька місяців тому відмовився відстрочити сплату боргу, а також надати нову позику. Що ж, тепер Дюмерові та його колегам-управителям нема чого турбуватися. Після підписання угоди з О'Кіфом вони дістануть назад свої грошки. Треба їм про це сказати, і хай заспокояться.

Він простяг руку до телефону.

— Ні,— сказала Крістіна,— містер Дюмер тут, він чекає в приймальні.

Уоррен Трент здивувався. Щоб Еміль Дюмер залишив стіни свого банку, своєї фортеці, й власною персоною прийшов до когось на прийом?! Це було нечувано!

За мить Крістіна впустила відвідувача й вийшла, причинивши за собою двері.

Еміль Дюмер, кругленький, низенький, з вінчиком кучерявого сивого волосся на голові, був креолом. Та попри цей факт, він мав такий

вигляд, наче зійшов зі сторінок «Записок Піквікського клубу». І висловлювався він відповідно — пишномовно й багатослівно.

— Даруйте, Уоррене, за цей несподіваний і не погоджений заздалегідь візит. Але мене привела до вас справа така негайна, що на звичайні в таких випадках формальності я просто не мав часу.

Вони потисли один одному руки. Хазяїн готелю жестом запросив гостя сісти.

— Якщо ви не заперечуєте, я розповім усе по порядку. Насамперед я хочу запевнити вас, що з важким серцем змушений був відповісти відмовою на ваше прохання про позику. На жаль, і сума, і умови позики виходили за межі наших можливостей і нашої фінансової політики.

Уоррен Трент кивнув, зберігаючи кам'яний вираз обличчя. Він ніколи не відчував симпатії до цього банкіра, хоч був далекий і від того, щоб недооцінювати його. Він знав: велемовність Дюмера — це тільки маска, розрахована на простаків, маска, за якою ховається гострий, проникливий розум.

— Сподіваюсь, однак, що мета мого сьогоднішнього візиту якоюсь мірою зменшить неприємний осадок, що залишився після тих наших невдалих переговорів.

— Щось не віриться,— відказав Уоррен Трент.

— Побачимо.— Банкір видобув з теки кілька списаних олівцем аркушів паперу.— Наскільки мені відомо, О'Кіфова компанія звернулася до вас з пропозицією продати їй ваш готель.

— Це вже всім відомо. Сподіваюсь, ви не турбували ФБР, щоб довідатися про це.

Банкір усміхнувся.

— Чи не могли б ви розповісти, які умови вам запропоновано?

— Чого це раптом я маю про це розповідати!

— А тому,— чітко вимовляючи кожне слово, сказав Дюмер,— що я прийшов до вас із контрпропозицією.

— В такому разі, я бачу ще менше підстав розкривати ці умови. Можу тільки повідомити, що я пообіцяв дати відповідь О'Кіфові сьогодні опівдні.

— Так-так, це мені відомо, і саме тому я дозволив собі завітати до вас без попередження. До речі, я хочу вибачитися за те, що не прийшов раніше: остаточні відомості й інструкції надійшли буквально годину тому.

Почуте від Дюмера не схвилювало Уоррена Трента. Очевидно, вирішив він, група місцевих фінансистів, від імені яких і прийшов Дюмер, хоче спробувати купити готель задешево, щоб потім вигідно перепродати.

Банкір перебіг очима свої нотатки.

— Наскільки мені відомо, О'Кіфова компанія пропонує вам за готель чотири мільйони доларів. Два мільйони з цієї суми підуть на поновлення застави, мільйон готівкою — щоб розрахуватися з акціонерами, а четвертий мільйон буде вручено вам особисто у вигляді акцій О'Кіфової компанії. Крім того, кажуть, нібито за вами назавжди залишаються ваші апартаменти в будинку готелю.

Обличчя Уоррена Трента почервоніло від гніву. Він грюкнув кулаком по столу.

— Чорт забирай, Емілю, не грайтеся зі мною в ката і мишку!

— Якщо у вас склалося таке враження — прошу пробачити мене.

— На бога! Вам і так усе відомо — навіщо ж ви питаєте?

— Широ кажучи,— відповів Дюмер,— я розраховував на те, що ви в такий спосіб підтвердите відомі нам факти. І хочу зразу ж сказати вам, що наші умови — кращі.

Уоррен Трент ще більше обурився, бо зрозумів, що потрапив у класичну пастку. Але йому тепер ясно було і те, що в організації самого Кертіса О'Кіфа є зрадник — можливо навіть, один з найближчих його помічників, добре обізнаний із найпотаємнішими планами. Що ж, по заслuzі — хто з псами лягає, той з блохами встає.

— Чим же ваші умови кращі? І хто їх мені пропонує?

— Спочатку відповім на друге запитання: називати цю особу я поки що не маю права.

Уоррен Трент чмихнув:

— Я звик мати справу з живими людьми, а не з привидами.

— Я не привид,— зауважив Дюмер.— Крім того, наш банк може офіційно засвідчити, що пропозиція, яку я уповноважений вам зробити, ґрунтується на цілком правомочній основі, і що сторона, яку я репрезентую, має бездоганну репутацію.

Все ще роздратований тим, що його так легко обвели круг пальця, хазяїн готелю спитав:

— Коли ж я почую самі пропозиції?

— Зараз.— Банкір пошелестів своїми папірцями.— Загалом наша оцінка вартості готелю збігається з О'Кіфовою.

— Нічого дивного: вам відомі його підрахунки.

— Що ж до інших умов, то тут є істотні відмінності.

Відколи розпочалася ця розмова, Уоррен Трент уперше відчув, що в ньому прокидається цікавість.

— По-перше, сторона, яку я репрезентую, не має наміру наполягати на тому, щоб ви розірвали свій особистий зв'язок з готелем «Сейнт-Грегорі» і відійшли від його фінансових справ. По-друге, вона хоче зберегти незалежний статус і теперішній характер готелю.

Уоррен Трент міцно стис руками бильця крісла. Глянувши праворуч на настінний годинник, побачив: до дванадцятої лишається п'ятнадцять хвилин.

— Моя сторона, однак, претендує на контрольний пакет акцій — за даних обставин вимога цілком резонна — з тим, щоб мати змогу ефективно контролювати діяльність адміністрації. Ви, таким чином, перейдете на становище акціонера, що має найбільший за розмірами пакет серед власників сорока дев'яти відсотків акцій. Від вас зажадають також негайної відмови від посади головного адміністратора готелю... Дайте мені, будь ласка, напитися.

На столі в Уоррена Трента стояв термос з водою і одна склянка. Трент наповнив її.

— Яку ж роль уготували мені? Коридорного? Чи помічника швейцара?

— Нічого подібного.— Еміль Дюмер ковтнув води, потім подивився на склянку проти світла.— Завжди дивуюся: як це з нашої каламутної Міссісіпі здобувають таку смачну воду?

— Я вас слухаю!

Банкір усміхнувся.

— Відразу після того, як ви відмовитеся від названої посади, вас

буде призначено головою правління акціонерного товариства — для початку на два роки.

— Головою, звісно, чисто номінальним!

— Можливо. Але це, по-моєму, далеко не найгірший варіант. Чи, може, ви хотіли б побачити в ролі номінального голови містера Кертіса О'Кіфа?

Хазяїн готелю промовчав.

— Я уповноважений, далі, запевнити вас, що всі обіцяні вам О'Кіфовою компанією особисті привілеї, як-от збереження за вами помешкання тощо, передбачені і в пропозиції моєї сторони. Тепер щодо оформлення акцій і фінансових розрахунків. На цьому я дозволю собі зупинитися детальніше...

— Якщо я пристану на вашу пропозицію — коли має відбутися укладання угоди?

Відкопиливши губи, банкір трохи подумав і відповів:

— Власне, оформлення документів не забере багато часу. А зважаючи на те, що термін чинності заставної кінчається завтра, нам доведеться поквапитися. Гадаю, завтра в цей час папери будуть готові до підписання.

— І мені, сподіваюсь, назвуть нарешті ім'я покупця.

— Безперечно,— кивнув Еміль Дюмер.— Інакше яка ж це буде угода?

— Якщо однаково скажете завтра, то чому не сьогодні?

Банкір похитав головою.

— Сьогодні — не велено.

Уоррен Трент уже ладен був обуритися, крикнути, що погодиться тільки в тому разі, якщо йому скажуть, з ким він має справу. Але здоровий глузд узяв гору: яка, власне, різниця, кому він продає готель? Головне — що умови його цілком влаштовують...

Він зітхнув і коротко кинув:

— Я згоден.

8

Кертіс О'Кіф, якби міг, спопелив би, мабуть, Уоррена Трента своїм поглядом.

— І ви маєте зухвалість, дивлячись мені в очі, заявити, що продали готель комусь іншому!

Вони стояли у вітальні О'Кіфового люкса. Уоррен Трент піднявся сюди, скоро Еміль Дюмер вийшов з його кабінету. Додо, розгублена й засмучена, ховалася за О'Кіфовою спиною.

— Можете називати це зухвалістю,— відповів Уоррен Трент.— На мою думку, однак, це не що інше як констатація факту. Можливо, вам цікаво буде знати й те, що за умовами продажу я не відмовляюся від усіх прав на готель, а лишаюся одним з головних капіталовкладників.

— У такому разі ваш капітал плакав! — Обличчя О'Кіфа почервоніло від гніву. Такої поразки він не зазнавав уже багато років; приголомшений, засліплений люттю, він і досі не міг повірити в те, що почув.— Богом присягаюся — я вас розорю!

Додо несміливо поклала руку йому на рукав.

— Керті!

Він висмикнув руку.

— Заткни пельку! — Жили на скронях його набрякли, й видно було, як вони пульсують, руки стислися в кулаки.

— Ти хвилюєшся, Керті... Не треба...

— А, хай тобі! Не лізь не в своє діло!

Додо благально глянула на Уоррена Трента, і під її поглядом той стримався від гострої відповіді, що вже готова була зірватися з уст. Натомість він спокійно промовив:

— Дозвольте вам нагадати: господь не надавав вам виключного права на купівлю нерухомого майна. А крім того, ви приїхали сюди з власної ініціативи. Я вас не запрошував.

— Ви проклинатимете цей день! І ви, і ті, хто з вами злигався! Я збудую тут власний готель, я влаштую вам таку конкуренцію, що ви з торбами підете, ні перед чим не зупинятимусь, робитиму все, щоб вас розорити й знищити!

— До того ще треба дожити.— Опанувавши себе, Уоррен Трент відчував тепер, що його самовладання зростає в міру того, як О'Кіф втрачає своє.— На такі речі потрібен час, а його в нас лишається вже небагато. І дивіться, щоб мої нові партнери вас самого не пустили з торбами.— Він не знав, на що спроможні його партнери, але дуже хотів би, щоб його погроза мала під собою ґрунт.

— Забирайтеся геть! — загорлав О'Кіф.

— Це все ще мій будинок,— відповів Уоррен Трент.— Як гість, ви, звісно, маєте право на певні привілеї в своєму номері. Але я радив би вам не перевищувати їх.— І, чемно вклонившись Додо, він вийшов.

— Керті,— покликкала Додо.

О'Кіф наче не чув її. Він важко дихав.

— Керті, тобі погано?

— Знову ти із своїми безглуздими запитаннями!

Зірвавшись з місця, він забігав по кімнаті.

— Це ж усього тільки один готель, Керті. А в тебе їх так багато.

— Цей мені теж потрібен!

— А в того старого більше нічого немає...

— Ну, ясна річ — у тебе свій підхід! Свій ідіотський підхід, а на мої інтереси — начхати! — Він верещав майже істерично.

Додо злякалася: вона ще ніколи не бачила його таким.

— Керті, ну будь ласка!

— Я оточений дурнями! Дурнями, дурнями, дурнями! І ти дурна! І через це я хочу спекатися тебе! Взяти замість тебе іншу!

Він зразу ж пошкодував, що викрикнув ці слова. Вони і його самого приголомшили, гнів його згас, мов раптом залитий водою вогонь. Помовчавши хвилю, він пробурмотів:

— Вибач. Мені не треба було казати цього.

В очах Додо стояли сльози. Непевним рухом вона поправила пасмо волосся.

— Я про це й сама догадалася, Керті. До того, як ти сказав...

Вона вийшла до своєї кімнати і причинила за собою двері.

Ключникові Мілну несподівано поталанило, і він ураз повеселішав.

Вранці Ключник відніс свої вчорашні покупки до універмагу «Мезон Бланш», і йому без зайвих розмов повернули гроші. В такий спосіб він убив двох зайців: позбувся зайвого вантажу і згаяв цілу годину — одну годину з кількох, що лишалися ще до зустрічі в Ірландському Закутку із слюсарем, який виготовляв на його замовлення ключ.

Він уже прямував до виходу з універмагу, коли фортуна раптом усміхнулася йому.

Біля одного з прилавків на першому поверсі гарно вдягнена жінка, дістаючи кредитну картку зі своєї сумочки, впустила на підлогу низку ключів. Жодна жива душа, крім Ключника, не помітила цього. Він підійшов до сусіднього прилавка й почав перебирати краватки, а коли жінка відійшла, наблизився до того місця, де вона стояла і, ніби вперше помітивши ключі, нахилився й підняв їх. Досвідчене око його відразу відзначило, що, крім автомобільних, на кільці нанизані й ключі від дверних замків. Більше того — на ньому висів і мініатюрний брелок з автомобільним номером (такі брелоки виготовляє й розсилає власникам машин служба сервісу, організована інвалідами війни; загублені й знайдені кимось ключі повертаються потім через цю організацію їхнім власникам). Номер на брелоці був луїзіанський.

Не ховаючи ключів, Ключник поспішив за жінкою, що вже виходила з магазину. Людина, яка б помітила, як він піднімав їх, тепер подумала б, що він хоче повернути їх власниці.

Але змішавшись із натовпом перехожих на Кенел-стріт, Ключник сунув свою знахідку до кишені й подався слідом за жінкою. Пройшовши два квартали, вона перейшла на другий бік Кенел-стріт і зникла в косметичному салоні. Крізь вітрину Ключник побачив, як вона підійшла до реєстраторки; та розгорнула книжку записів, щось сказала — і жінка сіла чекати. Ключник, окрилений, помчав до телефону.

Міське довідкове бюро відповіло, що потрібні йому відомості він може одержати в столиці штату — Батон-Ружі. Ключник замовив через міжміську Автомобільне управління. Телефоністка відразу з'єднала його з потрібним відділом.

Тримаючи перед очима низку ключів, він назвав автомобільний номер, що стояв на брелоці. Клерк знудженим голосом повідомив, що машина зареєстрована на ім'я Ф. Р. Драммонд, яка мешкає в Новому Орлеані, в районі Лейкв'ю — і назвав адресу. (В Луїзіані, так само як і в багатьох інших штатах, приватні автомобілі підлягають офіційній реєстрації, і всі дані про їх власників можна дістати без будь-яких труднощів — аби був під рукою телефон). Ключникові вже не раз траплялося користатися з цього.

Тепер лишалося зробити останню перевірку. Знайшовши в телефонній книжці прізвище Ф. Р. Драммонд, Ключник набрав номер. Як він і сподівався, на тому кінці трубки не піднімали.

Тепер треба було діяти якомога швидше. Ключник прикинув, що має на всю операцію годину-півтори. Зупинивши таксі, він під'їхав до своєї стоянки, пересів у власний автомобіль і, орієнтуючись по карті міста, подався в район Лейкв'ю, де досить легко знайшов потрібну адресу.

Спочатку він зупинив машину за півквартала від будинку й уважно оглянув його. Це був чепурненький двоповерховий котедж, що стояв серед великого саду. Під'їзну алею надійно закривав від обох сусідніх будинків розлогий кипарис.

Ключник сміливо в'їхав під тіняве дерево, виліз із машини й підійшов до парадних дверей. Перший же ключ із в'язки легко відімкнув їх. В будинку було тихо. Ключник голосно гукнув:

— Чи є хто дома?

На той випадок, якби йому відповіли, в нього було готове пояснення: двері, мовляв, стояли розчинені навстіж, а сам він помилився адресою. Але йому не відповіли.

Він швидко обійшов кімнати першого поверху, потім піднявся на другий. Там були чотири спальні, і також — ні душі. В шафі найпросторішої спальні висіли два хутряні манто. Він зняв їх і кинув на ліжку. В другій шафі він виявив валізи, вибрав найбільшу й заповнив у неї манто. В шухлядці туалетного столика Ключник натрапив на скриньку з коштовностями й висипав її вміст у валізу, потім кинув туди ж кінокамеру, бінокль і портативний радіоприймач. Замкнувши валізу, він спустився з нею на перший поверх, де додав до здобичі срібну вазу з тацею. Магнітофон, що його він помітив в останню мить, Ключник підхопив під пахву і, тримаючи велику валізу в другій руці, вибіг до своєї машини.

В будинку він перебував щонайбільше десять хвилин. Сховавши валізу й магнітофон у багажник, Ключник сів за кермо. Ще година пішла в нього на те, щоб одвезти здобич до мотелю на Шеф-Мантерському шосе, повернутися до міста й поставити машину на тій самій стоянці.

По дорозі до «Сейнт-Грегорі» він, весело всміхнувшись, опустив в'язку ключів у поштову скриньку — згідно з проханням, вигравіруваним на мініатюрному брелоці. Служба сервісу, безперечно, виконає свій обов'язок і перешле ключі їх власниці...

Ключник підрахував, що проведена операція дасть йому щось із тисячу доларів.

Перекусивши сандвічем з кавою в барі «Сейнт-Грегорі», він вирушив до Ірландського Закутка. Ключ до Президентського люкса був готовий, і Ключник уже без жалю розставався з грошима, що їх здер із нього слюсар.

Коли він повертався до готелю, сонце ласкаво всміхалося з безхмарного неба. І сяюче сонце, і несподівана здобич були чудовими ознаками — вони мовби віщували успіх наступної, головної операції. І Ключник знову починав вірити в свою щасливу зірку.

10

Над усім Новим Орлеаном годинники ліниво й безладно видзвонювали дванадцяту, їхню багатоголосу мелодію притишували герметично зачинені (з огляду на кондиціонери) вікна Президентського люкса на дев'ятому поверсі готелю. Герцог Кройдонський, нетвердою рукою наливаючи собі четверту за цей ранок порцію віскі з содовою, почув передзвін курантів і недовіркою глянув на свій годинник. Пересвідчившись, що куранти б'ють правильно, він похитав головою й пробурмотів:

— Всього тільки?.. Вперше в житті — такий довгий день...

— Колись і він скінчиться,— озвалася його дружина незвично лагідним тоном.

Вона лежала на дивані, безуспішно вчитуючись у вірші У. Х. Одена. Після від'їзду Огілві їй теж гнітило почуття непевності й тривоги. Во-станнє герцог і герцогиня бачили старшого детектива дев'ятнадцять годин тому, і відтоді — ні чутки, ні вістки...

— Прокляття! Невже цей тип не може подзвонити?! — Герцог знову — вже вкотре сьогодні — заходився міряти кроками вітальню.

— Ми ж домовилися, що підтримувати зв'язку не будемо,— все ще лагідно нагадала йому герцогиня.— Щоб зайвий раз не ризикувати. До того ж, якщо він на день заховав десь машину, як планував, то йому й нема звідки дзвонити.

Герцог Кройдонський чи не всоте схилився над розгорнутою картою автомобільних маршрутів і, обвівши пальцем район міста Мейкона в штаті Міссісіпі, стиха проказав:

— Близько... Занадто близько... І ще цілий день чекати... Нічого не робити, тільки сидіти й чекати!..— Відходячи від карти, він пробурмотів: — Його вже могли злапати.

— Очевидно, цього не сталося, бо ми б уже так чи інакше довідалися про це.— Поряд з герцогинею лежав денний випуск «Стейтс-айтем», яку щойно приніс їй секретар. Крім того, вони щогодини слухали по радіо останні вісті. Вісті передавалися й зараз, але диктор розповідав про наслідки урагану в Массачусетсі, а перед тим читав заяву Білого дому про В'єтнам. І в газеті, і в попередніх радіовипусках останніх вістей згадувалося про розслідування в справі вбивства на дорозі, але все зводилося до того, що слідство триває й нічого нового поки що не виявлено.

Коли раптом різко й нагально задзвонив телефон, герцог і герцогиня тільки перезирнулися, але ні він, ні вона не торкнулися трубки. В герцога почала сіпатися щока.

Телефон задзвонив знову, потім дзвінок урвався. Крізь двері вони почули голос секретаря, який зняв трубку паралельного апарата.

За мить секретар делікатно постукав, ввійшов і, звертаючись до герцога, сказав:

— Ваша світлість, це дзвонять з місцевої газети. Кажуть, що одержали...— він повагався, перше ніж вимовити незнайомий термін,— телеблизкавку, яка начебто стосується вас.

Сяк-так опанувавши себе, герцогиня промовила:

— Розмовлятиму з ними я. Покладіть свою трубку.— Вона зняла трубку з апарата, що стояв поряд. Тільки уважний спостерігач помітив би, що руки їй тремтять. Почекавши, доки клацне важіль паралельного апарата, вона промовила.— Герцогиня Кройдонська слухає.

Їй відповів чіткий, діловий чоловічий голос:

— Мадам, з вами говорять з міського відділення редакції «Стейтс-айтем». Ми одержали телеблизкавку від «Ассошіейтед пресс», а тепер саме надходить розширене повідомлення.— Він замовк, потім кинув:— Пробачте,— і вона почула, як він роздратовано вигукує:— Де збіса ця... Чуєш, Енді, кинь-но мені ту стрічку! — Почулося шарудіння паперу, потім голос заговорив знов: — Даруйте, мадам. Читаю: «Лондон (АП). В парламентських колах поширилася чутка про те, що герцога Кройдонського, відомого англійського дипломата, який неодноразово виконував найделікатніші доручення свого уряду, буде призначено на посаду

посла Великобританії в США. Перша реакція на цю чутку — схвальна. Офіційне повідомлення буде опубліковане, очевидно, найближчим часом». Ну, і так далі, мадам. Читати до кінця немає потреби. Ми дзвонимо вам, щоб спитати, чи не хоче ваш чоловік зробити заяву для нашої газети й чи не прийме він нашого фоторепортера.

На мить герцогиня заплющила очі, відчуваючи блаженну полегкість.

З трубки почулося:

— Мадам, ви слухаєте мене?

— Так.— Вона зробила зусилля, щоб голос не зрадив її.

— То як відносно заяви для нашої газе...

— В дану мить,— урвала його герцогиня,— мій чоловік утримується від будь-яких заяв і не робитиме їх, поки не надійде офіційне повідомлення про його призначення.

— То, може...

— Це ж стосується і фотографування.

Голос у трубці розчаровано промовив:

— Ми, звісно, дамо все, що маємо, в наступному випуску.

— Це ваше право.

— Але якщо надійде офіційне повідомлення, ми хотіли б зв'язатися з вами.

— Якщо воно надійде, мій чоловік охоче зустрінеться з представниками преси.

— Отже, ви дозволяєте нам подзвонити знову?

— Будь ласка, дзвоніть.

Поклавши трубку, герцогиня Кройдонська випросталася і якусь хвилину сиділа мовчки. Потім, стримано всміхнувшись, сказала:

— Ну, нарешті, Джофрі домігся свого.

Недовірливо витріщившись, її чоловік облизав губи й спитав:

— Невже — Вашингтон?

Вона переказала йому зміст повідомлення «Ассошіейтед пресс», потім додала:

— Мабуть, чутку про твоє призначення пустили навмисне, щоб перевірити реакцію. Реакція виявилася позитивною.

— Я б нізащо не повірив, що навіть твій брат...

— Його вплив нам допоміг. Але, безперечно, були й інші причини. Міжнародне становище. Потреба в людині з твоєю професійною репутацією. Не забувай, що ми весь час вірили в таку можливість. На щастя, всі фактори збіглися на нашу користь.

— Тепер, коли це вже сталося...— він замовк.

— Ну, «коли це вже сталося»... то що?

— Я не знаю, чи зможу...

— Зможеш. Ми зможемо. Вдвох.

Він із сумнівом похитав головою.

— Якби раніше...

— Те, що ти міг раніше, зможеш і тепер,— в голосі герцогині забриніли металеві нотки.— Сьогодні ввечері тобі доведеться зустрітися з представниками преси. Будуть й інші справи. На все це потрібна свіжа голова.

Він непевно кивнув:

— Я постараюся...— і підніс чарку до губ.

— Ніл — Герцогиня підвелася, забрала чарку з чоловікової руки, вийшла до ванної, і він почув, як вона виливає віскі в раковину. Повер-

нувшись, вона промовила: — Все. Більше ні краплі. Зрозумів? Ані крапельки.

Він хотів був запротестувати, але передумав і сказав:

— Мабуть... маєш рацію.

— Якщо хочеш, я сховаю всі пляшки, а ту, відкорковану — виллю.

Він похитав головою.

— Не треба. І так витримаю.— Він примусив себе зосередитися і, наче демонструючи свою хамелеонську вдачу, раптом весь підібрався, споважнів і вже цілком рівним голосом зауважив: — Звістка справді чудова!

— Атож,— сказала герцогиня.— Для нас вона може стати початком нового життя.

Він ступив був крок до неї, але одразу ж зупинився, подумавши: яким би не було те нове життя, **тут** усе лишиться по-старому.

Його дружина тим часом уже міркувала вголос:

— Наш план щодо Чікаго доведеться змінити, бо віднині ти весь час перебуватимеш у центрі уваги. Якщо ми полетимо туди вдвох, чікагська преса відразу вхопиться за нас. І з того, що ми ремонтуємо машину, теж може зробити сенсацію.

— Отже, повинен летіти хтось один.

Герцогиня рішуче сказала:

— Полечу я. Трошки зміню свою зовнішність, надіну окуляри. Буду обережна, і ніхто мене не впізнає.— Погляд її зупинився на маленькій шкіряній валізці, що стояла біля секретера.— Решту грошей я візьму з собою і доведу вже цю справу до кінця.

— Ти говориш так, немов... немов той тип уже в Чікаго... А він ще туди не доїхав.

Очі її широко розкрилися — неначе вона згадала забутий страшний сон.

— О боже! Тепер... саме тепер, тепер... він мусить, будь-що мусить доїхати!

II

Незабаром після ленчу Пітер Макдермот збігав додому й перевдягнувся: переминив свій строгий робочий костюм на полотняні штани і легкий піджак. Потім на кілька хвилин заскочив до свого кабінету, щоб підписати листи. Виходячи, він поклав їх Флорі на стіл.

— Я повернуся десь надвечір,— сказав він їй і запитав: — Ви з'ясували що-небудь про Огілві?

Секретарка похитала головою.

— Нічого істотного. Ви просили довідатися, чи Огілві сказав кому-небудь, куди їде. Я розпитувала. Він не сказав про це нікому.

Пітер гмукнув.

— Що ж, мене це не дивує.

— І ще одне.— Флора повагалася: — Власне, обставина незначна, але, по-моєму, трохи дивна.

— Яка ж саме?

— Ви сказали, що містер Огілві від'їхав на «ягуарі»?

— Так.

— Це машина герцога й герцогині Кройдонських.

— Ви певні?

— Я перевірила,— відповіла Флора,— спеціально дзвонила в гараж. Мені порадили звернутися до Калгмера — нічного контролера.

— Так, я знаю його.

— Він чергував минулої ночі. Я подзвонила йому додому, і він сказав, що Огілві прийшов з письмовим дорученням на машину, підписаним герцогинею Кройдонською.

Пітер знизав плечима.

— Що ж, тоді все гаразд.

І все-таки дивно було, що Огілві поїхав саме в герцогській машині; а ще дивніше — що герцог і герцогиня мають якийсь зв'язок з екс-полісменом. Очевидно, ця обставина здивувала і Флору.

— Машину ще не пригнали назад? — спитав Пітер.

Флора похитала головою.

— Я вже хотіла поговорити з цього приводу з герцогинею. А потім вирішила, що спершу пораджуся з вами.

— Правильно.

Звичайно, найпростіше було б запитати в ясновельможного подружжя, чи не знає воно, куди подався Огілві. Воно ж, мабуть, знає, бо позичило гладунові свою машину. Але Пітер вагався. Після недавньої сутички з герцогинею йому не хотілося нового скандалу, тим більше, що такі розпити вона могла витлумачити як втручання в її особисті справи. До того ж, звертаючись до неї, він тим самим визнав би, що адміністрації невідомо, де вештається в робочий час начальник готельної охорони!

— Зачекаємо ще трохи,— сказав він Флорі.

Тут йому спало на думку, що він не довів до кінця ще однієї справи — з Гербі Чендлером. Уранці він мав намір переповісти Уорренові Тренту вчорашні визнання Діксона, Дюмера та інших — про причетність старшого розсильного до подій, які завершилися п'яним дебошем. Але в хазяїна був такий відчужений вигляд, що Пітер вирішив відкласти розмову й спочатку особисто поговорити з Чендлером.

— Дізнайтеся, чи Гербі Чендлер чергує сьогодні ввечері,— звелів він Флорі.— Якщо чергує, перекажіть, щоб зайшов до мене сюди о шостій вечора. Якщо ні — хай зайде завтра вранці.

Спустившись на перший поверх, Пітер пройшов досить темним вестибюлем і, вийшовши на Сейнт-Чарлз-авеню, аж замружився від яскравого полудневого сонця.

— Пітере, я тут!

Повернувши голову, він побачив Маршу, що сиділа за кермом білої машини з відкинутим верхом, затиснутої між кількома таксі. Запобігливий готельний швейцар випередив Пітера й відчинив перед ним дверцята автомобіля. Сідаючи поряд з Маршею, Пітер помітив усміхнені обличчя таксистів; один з них підморгнув Марші й зазивно свиснув.

— Привіт! — сказала Марша.— Якби ви не прийшли, я б узяла пасажира: пропозиції вже були.

Дивлячись на неї, таку принадну в легенькій літній сукні, Пітер відчув, що жартівливим тоном вона намагається приховати ніяковість — викликану, можливо, спогадами про вчорашнє. Може, сьогодні, при світлі денному, вона отямилася? В усякому разі, якщо сама вона про вчорашнє не згадуватиме, то він і поготів.

В'їхавши в потік машин, Марша скоса глянула на нього.

— Про що ви думаєте?

— Про історію,— збрехав він.— З чого ми почнемо?

— Зі старого кладовища святого Людовіка. Ви вже побували там?

Пітер заперечно похитав головою.

— Кладовища досі випадали з кола моїх інтересів.

— Для новоорлеанського можна зробити виняток.

До Бейсін-стріт було недалеко. Марша вправно розвернула машину й поставила її на стоянці. Перебігши через бульвар, вони пройшли попід муром і опинилися перед старовинною, з колонами, брамою кладовища св. Людовіка.

— Тут історія буде на кожному кроці,— сказала Марша, беручи Пітера під руку.— Отже, почнемо з того, що французи заснували Новий Орлеан на початку вісімнадцятого століття — і заснували його на болоті. Ми й тепер жили б на болоті, якби не дамби, що захищають нас від Міссісіпі.

— Так, я знаю, що під сподом місто мокре,— кивнув Пітер.— В підвалі нашого готелю насоси цілу добу женуть стічні води не вниз, а вгору, бо міська каналізаційна система лежить вище.

— Ну, тепер уже не те, що було колись. Раніше навіть на сухих ділянках на глибині трьох футів проступала вода, і свіжовикопану могилу заливало до того, як у неї встигали опустити покійника. Розповідають, ніби могильники ставали на труну, щоб вона пішла під воду. А іноді пробивали в труні дірки, щоб вона потонула. Навіть приказка така була: «Як не помер, то захлинувся».

— Нагадує фільм жахів!

— За свідченням деяких авторів, питна вода відгонила мертвяками,— Марша гидливо скривилася.— Ну, і врешті-решт батьки міста ухвалили: померлих ховати не в землі, а тільки над землею.

Вони ввійшли в алею між двома рядами дивовижних усипалень. Пітер зроду не бачив такого кладовища. Марша показала рукою довкола.

— Ось до чого призвів цей закон. Ми, новоорлеанці, називаємо кладовище «містом мертвих».

Це й справді ціле місто, подумав Пітер. З покрученими вуличками й завулками, з цегляними, тинькованими склепами-будиночками (подекуди навіть оздобленими балконами!). Деякі будівлі мали по кілька поверхів. Єдине, чого їм бракувало,— це вікон, на місці яких були дверцята — безліч маленьких дверцят. Він показав пальцем:

— Це наче входи до окремих квартир.

— Ви вгадали: це справді окремі квартири. І здебільшого винайняті на короткий строк.

Він здивовано глянув на неї.

— Склепи поділено на гнізда,— пояснила Марша.— Звичайні родинні усипальні мають від двох до шести гнізд, але є й значно більші. В кожного гнізда — свої дверцята. Перед похованням дверцята відчиняють, труну, що стоїть усередині, випорожнюють, а останки заштовхують углиб гнізда — там є проріз, крізь який вони падають у яму під задньою стінкою. Стару труну спалюють, а замість неї ставлять нову. І через рік — те саме.

— Через рік? Так скоро?

Голос позаду них промовив:

— А більше року їм і не треба. Звісно, іноді лежать і довше — коли ніхто не поспішає на зміну. Та однаково таргани своє діло роблять.

Вони обернулися.

На них весело дивився літній бочкуватий чоловік у брудному комбінезоні. Скинувши старого, подертого солом'яного бриля, він витер лисину червоною шовковою хусточкою.

— Припікає, га? Там, усередині, не така спека,— він любовно погладив долонею мур склепу.

— Даруйте, але я вибираю спеку,— сказав Пітер.

Старий захихикав.

— Від нас однаково не втечете. Добридень, міс Прейскотт!

— Драстуйте, містере Коллоді,— відповіла Марша.— Познайомтесь: це містер Макдермот.

Старий благодушно кивнув.

— Прийшли подивитись на фамільну усипальню?

— Еге ж,— відповіла Марша.

— Тоді гайда за мною.— І вже через плече повідомив:— Ми її тиждень чи два тому почистили й відремонтували. Тепер — як новенька!

Поки вони йшли вузькими, мертвими «вулицями» кладовища, Пітерові аж в очах рябіло від безлічі імен і дат. Їхній провідник показав на курне вогнище між склепами.

— Спалюють старі меблі.

Придивившись, Пітер побачив, що то горить порубана труна.

Вони зупинилися перед усипальнею на шість гнізд, за архітектурою — типовим креольським будиночком. Він був чисто побілений і виглядав охайніше, ніж більшість сусідніх склепів. Фасад його вкривали посічені дощами й вітрами мармурові таблички, на яких найчастіше стояло прізвище Прейскотт.

— Рід наш — древній,— сказала Марша.— Мабуть, у ямі кісточкам уже тісно.

Сонячне проміння скоса освітило склеп.

— Гарненький, правда ж? — старий відступив на крок, милуючись ним. Потім, показуючи на дверцята нагорі, сказав: — На черзі тепер — оте гніздечко, міс Прейскотт. Це для вашого татка.— Потім тицьнув пальцем у дверцята середнього ярусу.— А це — для вас. Тільки, мабуть, уже не я вас ховатиму.— Він помовчав, потім філософічно додав: — А взагалі, скільки людина не живе, а все здається мало! Головне, виходить, не змарнувати в житті жодної хвилини...— І, ще раз витерши лисину, старий подибав геть.

Хоч як було жарко, Пітерові мороз поза спиною пройшов. Хіба ж можна так — показувати молоденькій дівчині, де її поховать!

— Це не так страшно, як вам здається,— сказала Марша, дивлячись йому в очі, і він знову здивувався з її вміння читати чужі думки.— Ми тут змалку звикаємо до такої перспективи і нічого особливого в цьому не бачимо.

Він кивнув, але йому вже хотілося вибратись із цього царства смерті.

Вони підходили до брами на Бейсін-стріт, коли Марша застерезливо торкнулася його руки й зупинилася.

Перед брамою зібралася низка автомашин, з яких на тротуар виходили люди. Це прибула жалібна процесія.

— Нам доведеться почекати,— стиха сказала Марша.

Вони відійшли вбік і стали край головної алеї.

Натовп на тротуарі розступився, пропускаючи невеликий кортеж. Попереду йшов дуже худий чоловік з елементарною фізіономією майстра поховальних справ. За ним ступав священник.

Шестеро дужих чоловіків повільно виступали за священником, несучи на плечах важку труну. Четверо інших ішли з маленькою білою домовинкою, на якій лежала одна-єдина олеандрова гілка.

— Боже! — вихопилося в Марші.

Пітер міцно стис її руку.

Священик співучо декламував:

— Хай янголи на крилах своїх вознесуть тебе в рай. Хай мученики святі привітають тебе на небі й одведуть до святого міста Єрусалима.

За другою труною сунув натовп людей. Попереду — окремо від усіх — ішов моложавий чоловік у бахматому, з чужого плеча, чорному костюмі й невміло надягнутому капелюсі. Він невідривно дивився на маленьку труну, і сльози струменіли по його щоках. Позад нього вели під руки літню жінку, яка голосно ридала.

— ...Хай сонм янголів зустріне тебе співом милозвучним, хай поряд з Лазарем, що бідував колись, знайдеш ти вічний спокій.

Марша прошепотіла:

— Це мати з дочкою, вбиті на дорозі. Я в газеті читала...

Вона плакала.

— Знаю, — відповів Пітер.

Йому здалося на мить, що то ховають близьких йому людей. Він до найменших подробиць пам'ятав похмуру сцену, випадковим свідком якої був у понеділок ввечері. А тепер відчуття трагедії стало ще реальнішим і гострішим. На очі йому набігли сльози.

В натовпі, що йшов слідом за родичами, Пітер із здивуванням побачив знайоме обличчя. Він не зразу визначив, хто це, але потім згадав: Сол Нетчез, літній офіціант, якого тимчасово усунули з роботи після інциденту з герцогом і герцогинею Кройдонськими. Вранці у вівторок Пітер викликав Нетчеза й переповів йому хазяїнів наказ: до кінця тижня — примусова відпустка із збереженням платні. Нетчез неухважно глянув на Пітера, наче не впізнаючи його.

Коли жалібна процесія зникла за поворотом, Марша сказала:

— Тепер можна йти.

В цю мить хтось торкнув Пітера за плече. Озираючись, він побачив Сола Нетчеза. Виходить, старий таки помітив його.

— Ви знали небіжчицю, містере Макдермот?

— Ні, — відповів Пітер. — Ми тут випадково. — Він відрекомендував Маршу.

— А ви знайомі з цією родиною? — спитала вона.

— Так. Близькі друзі. І досі в голові не вкладається...

Пітер кивнув. Він не знав, про що говорити далі.

Паузу порушив Нетчез.

— Я не встиг подякувати вам у вівторок, містере Макдермот. Спасибі, що виручили мене.

— Пусте, Соле. Ви тут абсолютно не винні.

— А все ж таки дивно. — Старий глянув на Маршу, потім на Пітера. Він наче хотів щось сказати, але не наважувався.

— Що дивно, Соле?

— Та все це. І цей нещасний випадок, — Нетчез махнув рукою в той бік, де зникла жалібна процесія.— Це ж сталося, мабуть, незадовго перед тим, як герцогиня прискіпалася до мене, в понеділок увечері. Подумайте тільки, поки ми з вами розмовляли...

— Так. Так, — відповів Пітер. Йому не хотілося розповідати про те, що він бачив потім на шосе.

— Я мав на думці спитати у вас, містере Макдермот,— чи герцог з герцогинею ще згадували потім про ту справу?

— Ні. Жодним словом.

Пітер вирішив, що старий умисне затягує розмову, шукаючи розради в цю тяжку для нього годину.

Офіціант задумано промовив:

— Я й досі не розумію, нащо вони це затіяли. А що затіяли спеціально — я майже певен. Вже котрий день сушу собі голову, а збагнути не можу.

Пітер згадав, що Нетчез казав це і в понеділок увечері. Що він тоді говорив про герцогиню Кройдонську? «Вона підбила мені руку. Якби я не знав, що такого не може бути, то сказав би, що герцогиня зробила це навмисне». І в Пітера самого згодом склалося враження, ніби герцогиня хоче, щоб інцидент цей добре всім запам'ятався. Що вона казала тоді йому? Вони з чоловіком, мовляв, хотіли провести вечір удвох, у своєму номері; вийшли тільки на коротеньку прогулянку, обійшли навколо готелю і оце щойно повернулися... Він пригадав — його здивувало тоді, чому вона так наголошує цю обставину.

А потім герцог Кройдонський промимрив щось про сигарети — про те, що забув сигарети в машині... А герцогиня визвірилася на нього.

Герцог забув свої сигарети в машині.

Але якщо він з герцогинею виходив тільки на коротеньку прогулянку, якщо вони тільки обійшли навколо готелю...

Певна річ, сигарети він міг забути й раніше.

Може, так, а може й ні.

Забувши про Маршу й Нетчеза, Пітер напружено міркував.

Чому ясновельможне подружжя хотіло приховати, що в понеділок увечері їздило кудись на своїй машині? Чому герцогиня так прагнула переконати всіх, що вони провели вечір у готелі? Чи не була історія з розлитим майонезом — історія, в яку було втягнуто спочатку Нетчеза, а потім і його, Пітера, — розіграна умисне, на підтвердження вигаданої герцогинею версії? Якби не ота, мимохить кинута герцогом фраза, що розлютила герцогиню, у Пітера не виникло б ніякої підозри.

Чому ж вони намагалися приховати, що виїздили кудись на машині!

Нетчез сказав хвилину тому: «Дивно... Нещасний випадок стався, мабуть, перед тим, як герцогиня прискіпалася до мене...»

Машина в герцога — марки «ягуар».

Огілві.

Він раптом згадав побачене вночі: «ягуара», що виїздив з готельного гаража. Коли машина зупинилася на мить під ліхтарем, в око йому впало щось неладне. Так-так, щось дивне привернуло його увагу. Але що саме? І раптом він згадав: крило і фара, пошкоджені крило і фара. І тільки тепер, уперше, до свідомості його дійшов зміст звернень поліції до населення міста.

— Що з вами, Пітере? — спитала Марша. — Ви зблідли.

Він не почув її.

Йому тепер треба було залишитись на самоті, сховатися десь, щоб усе обміркувати — спокійно, логічно, не поспішаючи. Головне — не поспішаючи, без отих висновків, що напрошуються самі собою, а ведуть до абсурду. В усякому разі, висновок, який щойно спав йому на думку — абсурдний. Неймовірний, неможливий, немислимий. І все-таки....

Немов здалеку до нього долинув голос Марші:

— Пітере! Що з вами? Що сталося?

Сол Нетчез теж дивився на нього стривожено.

— Маршо, — сказав Пітер. — Зараз я нічого не можу вам сказати.

Але я мушу йти.

— Куди?

— У готель. Пробачте. Потім я вам усе поясню.

— А я хотіла запросити вас до себе на чашку чаю, — розчаровано промовила вона.

— Повірте, Маршо, це дуже важливо.

— Тоді, може, я підвезу вас?

— Ні. — По дорозі треба буде говорити щось, відповідати на її запитання, а він хотів зосередитись. — Будь ласка, не треба. Я потім зателефоную вам.

І він пішов, залишивши їх удвох — спантеличених і розгублених.

На Бейсін-стріт він зупинив таксі. Дівчині він сказав, що піде до готелю, але тепер передумав і назвав водієві свою адресу.

Там буде спокійніше.

А тепер — думай, сказав він собі. І вирішуй, що робити далі.

Коли Пітер Макдермот остаточно утвердився в своєму рішенні, вже звечоріло.

Він подумав: якщо ти обміркуєш щось двадцять, тридцять, сорок разів і кожного разу доходиш одного й того самого висновку, якщо, до того ж, ідеться про справу такої ваги — то це покладає на тебе відповідальність, ухилитися від якої ти не маєш права.

Останні півтори години він провів у себе вдома. Він примусив себе — притлумивши збудження й бажання діяти негайно — зважити все спокійно, холодно, логічно. В уяві своїй він послідовно перебрав усю низку подій, починаючи з понеділка. Він шукав якихось інших пояснень і окремим фактам, і всім їм, разом узятим. Але жодної прийнятної альтернативи, жодної версії, яка б спростувала його попередній, такий несподіваний і страшний висновок, не знайшов.

Отже, ваганням кінець, треба діяти.

Він подумав, чи не викласти всі факти й висновки Уорренові Трен-ту. Але зразу ж відкинув цю ідею як спробу сховатися за чужі плечі. Те, що треба зробити, він мусить зробити сам.

Перевдягнувшись у темний костюм, він вийшов на вулицю, зупинив таксі й проїхав кілька кварталів до готелю. З вестибюля, киваючи підлеглим, піднявся до свого кабінету. Флори вже не було: її робочий день закінчився. На його столі лежала купа листів і записок, але він не звернув на них уваги.

Посидівши хвилю нерухомо в тихому кабінеті, він знову подумки повторив усе, що має сказати, потім зняв трубку й набрав номер міського управління поліції.

Вдень настирливе дзижчання москіта, що якимось проник в автомобіль, розбудило Огілві. Він прочувався не зразу: спершу навіть не зрозумів, де він є. Та потім згадав усе: від'їзд із готелю, нічне шосе, свою безпідставну тривогу, рішення зупинитись десь на день і, нарешті, вибоїстий, зарослий травою путівець, а в кінці його — купку дерев, між яких він сховав машину.

Задоволено відзначивши собі, що схованку він вибрав надійну, Огілві глянув на годинник. Він проспав майже вісім годин.

Але тепер він відчув, як душно в машині. М'язи його затерпли від незручного лежання на тісному задньому сидінні, в роті пересохло, хотілося пити, а головне — їсти.

Тихенько стогнучи, гладун спустив ноги з сидіння й відчинив дверцята машини. На нього зразу ж накинувся рій москітів. Відмахнувшись, він огледівся довкола, відновлюючи орієнтацію, порівнюючи свої ранкові враження з тим, що бачив тепер. Коли він зупинив тут машину, стояла передсвітанкова імла, повітря було свіже. А тепер сонце підбилося високо, і навіть затінок не рятував від спеки.

Ставши за крайніми деревами, Огілві постежив трохи за шосе, над яким коливалось гаряче мерехтливе марево. Вранці тут не було ніякого руху, а тепер в обох напрямках мчали легкові й вантажні машини. А на сонному полі, на тихому путівці й під купками дерев між гаєм і шосе ніщо не ворухилося; тишу порушувало тільки дзижчання комах.

Огілві помочився, потім вийняв з багажника сумку, яку поставив туди перед від'їздом з готелю. В сумці були термос із кавою, кілька бляшанок пива, сендвічі, кільце копченої ковбаси, банка консервованих огірків і пиріг з яблуками. Він жадібно поглинав наїдки упереміш із пивом, а потім запив усе кавою. Кава була міцна й смачна, хоч за ніч устигла охолонуту.

Жуючи, він прислухався до радіо — чекав останніх вістей з Нового Орлеана. Коли їх нарешті передали, диктор тільки коротко сказав, що розслідування вбивства на дорозі триває.

Потім Огілві вирішив детальніше оглянути місцевість. За кілька сот кроків, на невисокому пагорбі, зеленів ще один гай, трохи більший. Гладун попрямував до нього через поле й незабаром опинився на березі тихого, каламутного струмка. Ставши навколішки над водою, Огілві помився. Трава тут була свіжіша, ніж у гайку, де стояла машина, і він простягся горілиць, підклавши під голову згорнутий піджак.

Лежачи отак, Огілві знову перебрав в уяві події минулої ночі, обміркував плани на майбутнє. Тепер він уже остаточно утвердився в думці, що Пітер Макдермот біля гаража опинився випадково; отже, про зустріч цю можна більше не згадувати. Ясна річ, дізнавшись про від'їзд старшого детектива, Макдермот лютуватиме. Та нехай він хоч на стіну лізе, а про те, чому й куди поїхав Огілві, не дізнається.

Цілком можливо, звичайно, що за ніч поліція могла в якийсь інший спосіб натрапити, нарешті, на правильний слід, і що машину з Огілві вже шукають. Але, судячи з радіопередачі, це було малоімовірно.

Отже, виходить, усе йде як по маслу, і до тих десяти тисяч, які він уже має, в Чікаго додадуться ще п'ятнадцять.
Тепер лишалося тільки чекати, доки стемніє.

13

Ключник Мілн весь день перебував у райдужному настрої. І о п'ятій годині, наближаючись до дверей Президентського люкса, він майже не відчував страху.

На дев'ятий поверх він знову піднявся службовими сходами. Дублікат ключа, виготовлений слюсарем в Ірландському Закутку, лежав у нього в кишені.

В коридорі біля Президентського люкса нікого не було. Ключник зупинився перед двійчастими, оббитими шкірою дверима й прислухався, але не почув нічого. Швидко огледівшись, він дістав ключ і встроїв його в замок. Перед тим він посипав ключ графітовим порошком, що мав правити за мастило. Ключ легко повернувся в замку. Ключник на дюйм прочинив двері. Зсередини — жодного звуку. Він знову замкнув двері й вийняв ключ.

Він не мав наміру проникати в номер зараз. Це він зробить пізніше. Ввечері.

Зараз він хотів лише перевірити, чи дублікат підходить, чи не підведе, коли треба буде діяти блискавично.

Задоволений, Ключник повернувся до свого номера на восьмому поверсі, накрутив будильник і ліг спати.

14

За вікном швидко сутеніло. Пітер Макдермот, побачившись, підвівся з-за столу й увімкнув світло в кабінеті. Потім він знову сів навпроти відвідувача. Ні своїми спокійними манерами, ані одягом — сірим фланелевим костюмом — капітан Йоллес із слідчого відділу новоорлеанського поліцейного управління не нагадував полісмена. Поки Пітер викладав йому факти й припущення, капітан слухав його з чемним виразом обличчя — так слухає, скажімо, банківський адміністратор клієнта, що прийшов просити психіку. Лише раз слідчий перебив довгу Пітерову розповідь, спитавши дозволу подзвонити по телефону. Розмовляв він з паралельного апарата, який стояв у далекому кутку кабінету, — і так тихо, що Пітер не почув жодного слова.

Не бачачи сподіваної реакції на розповідь, Пітер знову відчув сумніви.

— Я зовсім не певен, чи все це держиться купи. І мені вже, щиро кажучи, здається, що я пошився в дурні, — сказав він.

— Якби більше людей діяло всупереч таким побоюванням, містере Макдермот, поліції було б куди легше працювати. — Капітан Йоллес уперше взявся за олівець і записник. — Якщо все це підтвердиться, то ми, звичайно, попросимо вас детально викласти ваші думки на папері. А тим часом, я хотів би дещо уточнити. Насамперед — номер машини.

Номер був зазначений у доповідній записці Флори. Пітер дав його слідчому, той записав.

— Дякую. А тепер, будь ласка, змалюйте зовнішність цього вашого Огілві. Я його знаю, але ваш опис може щось додати.

Пітер усміхнувся — вперше за цілий вечір.

— Ну, це зробити неважко.

Коли він завершив опис, задзвонив телефон. Пітер зняв трубку, потім передав її капітанові.

— Це до вас.

Тепер він чув відповіді слідчого: «так, сер» і «розумію, сер».

Десь посеред розмови він звів очі на Пітера, допитливо подивився йому в обличчя і сказав у трубку:

— Я вважаю, що на нього можна покластися цілком і повністю. — Потім, усміхнувшись, додав: — Так-так, і це є теж. Стурбований.

Переповівши опис Огілві й назвавши номер машини, він поклав трубку.

— Ви маєте рацію, я й справді стурбований, — сказав Пітер. — Ви, очевидно, тепер підете до герцога?

— Ні. Спочатку ми зберемо ще деякі докази. — Слідчий задумливо подивився на Пітера. — Ви читали вечірній випуск «Стейтс-айтем»?

— Ні.

— Там надруковано, що, згідно з чутками, герцога Кройдонського буде призначено послом Великобританії в Сполучених Штатах.

Пітер тихо свиснув.

— А мій шеф щойно сказав мені, що кілька хвилин тому радіо передало офіційне повідомлення про це призначення.

— Це означає, що йому надається право дипломатичної недоторканості?

Капітан Йоллес похитав головою.

— За злочин, вчинений раніше, він відповідатиме. Якщо, звичайно, він цей злочин вчинив.

— Але несправедливе обвинувачення...

— Обернулося б для нас великою неприємністю, а надто — тепер. Ось чому ми повинні зважувати кожен свій крок, містере Макдермот.

Пітер подумав, яка буча знялася б, якби стало відомо, що адміністрація готелю несправедливо запідозрила ясновельможне подружжя в убивстві.

— Я розкрию вам дві обставини, — сказав капітан Йоллес. — Після того, як я подзвонив звідси в управління, наші хлопці там порадилися й дійшли висновку, що цей ваш Огілві, напевно, хоче перегнати машину за межі штату, можливо — кудись на північ. Правда, ми ще не розуміємо, як він знюхався з герцогом і герцогинею.

— Для мене це теж загадка, — сказав Пітер.

— Очевидно, він усю ніч — після того як ви востаннє бачили його — провів за кермом, а на день сховався десь у безлюдному місці. Він же не такий дурний, щоб удень їхати в тій машині. Ну, а вночі, звідки б він не виповз, на нього вже чекатимуть. Поки ми з вами розмовляємо тут, сигнал тривоги передається в дванадцять штатів.

— Отже, ви поставилися до моїх припущень цілком серйозно?

— Я пообіцяв розкрити вам дві обставини. — Слідчий показав на телефон. — Під час останньої розмови мені повідомили висновки експертизи щодо уламків скла й зовнішнього обідця фари, знайдених

на місці злочину в понеділок увечері. Скло і обідець не американського виробництва, і експертам нелегко було визначити їх походження. Але тепер ми знаємо, що вони — від «ягуара».

— Ви кажете це так упевнено...

— Ми зможемо це довести цілком і повністю, містере Макдермот, якщо нам пощастить затримати автомобіль, яким було збито жінку й дитину.

Капітан Йоллес підвівся, і Пітер пройшов з ним до дверей приймальної. Він здивувався, побачивши в приймальні Гербі Чендлера, але потім згадав, що сам наказав тому прийти ввечері або завтра вранці. Втомлений і знервований, Пітер охоче відклав би цю неприємну розмову, але подумав, що зволікання, однаково, нічого не дасть.

Він помітив, що слідчий і Чендлер пильно подивились один на одного.

— До побачення, капітане, — сказав Пітер і зловтішно відзначив собі, що на тхорячій Чендлеровій обличчі майнула тінь тривоги. Коли слідчий вийшов, Пітер показав Чендлерові на двері свого кабінету.

Відімкнувши шухляду письмового столу, він узяв теку із заявами, написаними вчора Діксоном, Дюмером та двома їхніми приятелями, й простяг її старшому розсильному.

— Прочитайте. Вам це буде цікаво. І попереджаю: це копії, а оригінали лишилися в мене.

Чендлер з невинним виглядом узяв теку й почав читати. В міру того, як він гортав сторінки, губи його стискалися. Прочитавши все, він просичав:

— Гаді!

— Гади - - бо викрили вас як сутенера? — grimнув Пітер.

Старший розсильний почервонів і кинув теку на стіл.

— Що ви надумали робити?

— Я б охоче зараз же вигнав вас з роботи. Та з огляду на те, що ви в нас так давно, я передам цю справу на розгляд містерові Тренту.

Чендлер заскилив:

— Містере Мак, навіть якщо ж отак зразу, ви б хоч вислухали мене!

Пітер мовчав, і він псвів далі:

— Містере Мак, не я перший, не я останній, ви ж знаєте, що немає готелю, де б...

— Якщо ви хочете перелічувати мені всі види готельного рекету — не треба, бо навряд чи я почую від вас щось нове. І не мені вам казати, що існує межа, переступати яку вам не дозволять у жодному готелі. Це стосується й сутенерства, зокрема, обтяженого розтлінням неповнолітніх.

— Містере Мак, а може, ви все ж таки не підете до містера Трента, га? Може, забудемо про все, а я більше не буду?..

— Ні.

Старший розсильний розгублено озирнувся, потім, наче прицінюючись, глянув Пітерові просто в очі.

— Містере Мак, ви ж знаєте, іноді можна розійтися по-доброму... — він затнувся.

— Як саме?

— Ну, ви — мені, я — вам, і всі задоволені.

Чендлер повагався, потім повільно розстібнув гудзик нагрудної кишені, сунув у неї пальці, видобув конверт і поклав його на стіл.

— І що ж у ньому? — спитав Пітер.

Чендлер підштовхнув конверт до нього. Він був не заклеєний, і в ньому лежало п'ять стодоларових банкнот. Пітер зачудовано покрутив їх у пальцях.

— Невже справжні?

Чендлер вищирив зуби.

— Можете не сумніватися.

— Мені цікаво було глянути, скільки я, по-вашому, коштую.— Пітер кинув конверт через стіл. — Забирайте і — геть звідси!

— Містере Мак, якщо треба ще трохи накинути...

— Я сказав — геть! — тихо промовив Пітер, підводячись з крісла. — Геть, поки я не скрутив твоїх паскудних в'язів!

Гербі Чендлер схопив гроші й квапливо вийшов, кинувши Пітерові сповнений ненависті погляд.

Лишившись на самоті, Пітер Макдермот весь обм'як і відкинувся на спинку крісла. Візит слідчого й розмова з Чендлером украй виснажили його. Після того, як у нього в руках побував конверт із хабарем, він почував себе так, наче його облили поміями.

І все-таки... І все-таки, подумав він, будь чесний із собою до кінця: адже, тримаючи ті гроші в руках, ти якусь мить переборював спокусу взяти їх, покласти в кишеню... П'ятсот доларів! Пітерові придалася б ця сума. А старший розсильний не побіднішає, бо загрибає куди більше, ніж він, заступник головного адміністратора. Якби це був не Чендлер, а хтось інший, то, можливо, Пітер і не встояв би. Невже б не встояв? — подумав він. — Хтозна... В усякому разі, він був би не першим і не останнім готельним адміністратором, який править побори зі своїх підлеглих.

У головному залі ресторану відбувалося зразу два банкету — акціонерів товариства «Кока-кола «Золота корона» і делегатів з'їзду американських дантистів.

Завершуючи свою вечірню інспекцію готелю, Пітер Макдермот обійшов зал і вже прямував до виходу, коли раптом йому майнула думка: тут щось негаразд. Але що саме? Він зупинився, озираючись довкола, намагаючись зрозуміти. Потім раптом збагнув: на банкеті дантистів — а це була одна з центральних подій з'їзду — мав головувати маленький жвавий доктор Інгрем. Але його не було за столом керівництва. І взагалі не було видно в ресторані.

Делегати вже мінялися місцями, підсідали до своїх друзів в інших кінцях залу. Якийсь чоловік із слуховим апаратом зупинився перед Пітером.

— Повен зал — приємно глянути, правда?

— Атож. Годують смачно?

— Непогано.

— До речі, — сказав Пітер, — я шукаю доктора Інгрема й ніде його не бачу.

— І не побачите. — Чоловік одразу перейшов на сухий тон і підозріло зміряв Пітера поглядом. — Ви — з газети?

— Ні, я працівник готелю. Ми з доктором Інгремом кілька разів розмовляли...

— Він склав з себе повноваження. Сьогодні вдень. Якщо хочете

знати мою думку, він повівся як безголовий дурень.

Пітер стримав вигук здивування.

— Ви не знаєте — він ще тут, чи вже поїхав?

— Не знаю. — Чоловік із слуховим апаратом подався геть.

Пітер вийшов у коридор і зняв трубку внутрішнього телефону. З комутатора йому відповіли, що доктор Інгрем усе ще є в списках, але номер його не відповідає. Пітер зв'язався із старшим касиром.

— Скажіть, будь ласка, доктор Інгрем з Філадельфії вже випи-сався?

— Так, містере Макдермот, хвилину тому. Я бачу його — він стоїть у вестибюлі.

— Пошліть кого-небудь і попросить від мого імені почекати. Я за-раз спущуся.

Пітер побачив його здалеку — доктор Інгрем стояв з плащем на руці біля своїх валіз.

— Ну, що вам іще потрібно, містере Макдермот? Якщо письмова подяка готелеві — то ви звертаєтесь не за адресою. До того ж, я по-спішаю на літак.

— Я довідався, що ви склали з себе повноваження. І хочу сказати вам, що мені дуже прикро.

— Ет, вони це переживуть. — З банкетного залу, що містився дво-ма поверхами вище, навіть сюди долинали оплески й вітальні вигуки. — Чуєте? Вони вже про мене забули.

— Вам це дуже болить?

— Та ні. — Маленький доктор Інгрем постояв, переступаючи з ноги на ногу, дивлячись на підлогу, потім хрипко сказав. — Я брешу. Болить. Страшенно болить. Не мусило б, знаю, але — нічого не можу з собою зробити.

— На вашому місці кожен почувався б так само, — сказав Пітер. Тут доктор Інгрем вибухнув.

— Зрозумійте, Макдермоте, я зовсім не вважаю себе скинутим з рахунку. Я все своє життя викладав, і маю чим пишатися: я виховав не одного справжнього вченого, запровадив не один новий метод ліку-вання, а книжки мої стали підручниками. Все це — реальні речі. А все оте, — він кивнув у бік ресторану, — витребеньки.

— Я не хотів...

— Звісно, і витребеньками можна тішитися. До них звикаєш, це навіть приємно... Я хотів бути головою. Зрадив, коли мене обрали. Бо це визнання з боку людей, чиею думкою ти дорожиш. Щиро кажучи, Макдермоте, — хоч я не знаю, чому кажу це саме вам, — мені стра-шенно прикро, що я зараз — тут, а не там. — Він помовчав, прислуха-ючись до нового вибуху оплесків. — Але час від часу треба зважувати, що тобі дорожче: те, чого ти хочеш, чи те, в що ти віриш. — Він сердито пирхнув. — Дехто з моїх друзів гадає, що я повівся як ідіот.

— Коли людина обстоює свої принципи — в цьому немає нічого ідіотського.

Доктор Інгрем подивився Пітерові просто в очі.

— Ви, однак, не зробили цього, Макдермоте, коли мали нагоду. Для вас більше важили інтереси готелю, ваша робота.

— Боюсь, ви маєте рацію.

— Що ж, вам стало чесності визнати це, синку, а тому я скажу вам от що. Ви не один такий. Таких багато. Бувало, і я поступався свої-

ми переконаннями. З ким цього не трапляється! Але іноді доля дає нам ще один шанс. І от цього шансу раджу вам не пропускати.

Пітер пальцем поманив коридорного.

— Я проведу вас.

Доктор Інгрем похитав головою.

— Не треба. І розставимо крапки, Макдермоте. Мені не подобається ні ваш готель, ані ви самі. — І він кинув коридорному: — Ходімо.

15

Другу половину дня Огілві проспав на траві під деревами. Прокинувся він, коли сонце — жовтогаряча куля — торкнулося пасма горбів на заході. Денну спеку змінила приємна вечірня прохолода. Огілві підхопився; незабаром можна буде вирушати.

Він увімкнув радіо. В останніх вістях — нічого нового, повторення того, що він уже чув. Задоволений, він вимкнув приймач, повернувся до струмка й сполоснув обличчя, потім нашвидку поїв, набрав у термос води і поклав його, разом із залишками хліба й сиру, на заднє сидіння. Цього мало вистачити йому до ранку — бо до ранку він уже їхатиме без перепочинку.

Йому лишалося подолати сімсот миль — відстань завелику як на один перегон, але Огілві сподівався над ранок дістатися Індіанapolisа — а там уже можна буде вважати себе в безпеці. Від Індіанapolisа до Чікаго — двісті миль — він їхатиме, не ховаючись.

Коли зовсім стемніло, він заднім ходом вивів «ягуар» із гайка, розвернувся, проїхав путівцем, вибрався на шосе № 45 і, задоволено мугикнувши, звернув на північ.

В Коламбусі Огілві заправився, обравши для цього на околиці міста маленьку придорожню крамницю з двома старомодними бензоколонками, освітленими єдиним ліхтарем. Машину він поставив так, щоб капот її був за світляним колом.

Власник крамниці спробував почати з ним розмову — мовляв, гарна нічка й чи далеко їдемо, але Огілві на це нічого не відповів. Купивши півдюжини плиток шоколаду, він рушив далі.

Залишивши позаду ще дев'ять миль, він в'їхав на територію штату Алабама.

Обабіч шосе миготіли назви містечок. Вернон, Салліджент, Гемільтон, Расселвілл, Флоренс — останнє, як повідомляв рекламний щит — уславлене на всі Сполучені Штати виробництвом унітазів. За кілька миль від Флоренса починався штат Теннессі.

Рух на дорозі був не дуже жвавий, «ягуар» слухняно мчав уперед, а коли зійшов місяць, їхати стало ще приємніше. Головне ж — поліція наче вимерла.

На душі в Огілві було легко й весело.

За п'ятдесят миль на південь від Нашвілла, біля Коламбії в штаті Теннессі, він звернув на шосе № 31.

Тут рух був жвавіший.

Важкі тягачі з причепами, пронизуючи темряву сліпучими променями фар, з гуркотом сунули на південь, до Бірмінгема, і на північ — до промислових центрів Середнього Заходу. Водії легкових автомашин

раз у раз виходили на обгін — шофери ваговозів на це не зважувалися. Огілві й собі вийшов з ряду, щоб обійти повільний автофургон, але швидкість при цьому збільшив ненабагато — в межах дозволеного. Він зовсім не хотів привертати до себе увагу порушенням правил руху. Через якийсь час він помітив, що легкова машина, яка йшла слідом за ним і на такій самій швидкості, теж обігнала автофургон. Огілві поправив дзеркало — щоб не сліпило світло фар — і зменшив швидкість, дозволяючи обгін, але машина, що їхала позаду, на обгін не пішла, і Огілві, не звертаючи більше на неї уваги, додав газу.

Через кілька миль він помітив, що машини попереду починають гальмувати. Їхні задні ліхтарі застережливо миготіли. Висунувши голову у вікно, він побачив, що промені фар дворядного руху трохи далі зливаються в один ряд. Очевидно, попереду сталася аварія.

А потім, за крутим поворотом, він зрозумів справжню причину затримки. Два ряди поліцейних машин служби безпеки руху штату Теннесі, поблискуючими червоними ліхтарями, вишикувалися обабіч шосе. Дорогу перегороджував бар'єр із стоп-сигналом. І в тут ж мить на машині, що їхала слідом за ним, теж засвітився і замиготів поліцейний ліхтар.

Як тільки «ягуар» зупинився, до нього звідусіль кинулися полісмени з пістолетами напоготові.

Затремтівши, Огілві підняв руки.

Смагливий сержант відчинив дверцята.

— Не опускайте рук, — наказав він, — і вилазьте повільно. Ви арештовані.

16

Крістіна Френсіс зачудовано промовила:

— Ну от, знову! Ви вже другу чашку кави берете в обидві долоні, так, наче хочете зігріти руки.

По-пташиному стріпнувшись, Олберт Уеллс усміхнувся до неї через стіля.

— А ви дівчина спостережлива. На це не кожен звернув би увагу.

Вони сиділи в головному залі готельного ресторану. За ту годину, що вони тут пробули, ресторан майже спорожнів, і лише за кількома столиками ще сиділи люди, допиваючи каву з лікером.

Макс — старший офіціант — підійшов і зупинився за крок від їхнього столика.

— Бажаєте ще чогось, сер?

Олберт Уеллс глянув на Крістіну. Дівчина похитала головою.

— Та ні. Мабуть, більше нічого. Можете принести рахунок.

— Гаразд, сер. — Макс кивнув Крістіні: мовляв, він пам'ятає про їхню ранкову домовленість.

Коли старший офіціант відійшов, маленький чоловічок сказав:

— То щодо кави. На півночі старатель нічого марно не витрачає, бо від кожної дрібнички може залежати його життя. І від тепла, що в чашці з кавою — теж. А потім це стає звичкою. Звісно, я міг би її позбутися, але, по-моєму, про деякі речі не слід забувати до самої смерті.

— А що ж ви шукали на півночі?

— Уран, кобальт. Але головним чином — золото.

— І знаходили його? Я маю на увазі золото.

Він кивнув.

— Біля Єллоунайфа, Великого Невільницького озера. Там його мують з дев'яностих років минулого століття. Останні великі гони були в 1945 році. Комусь, звісно, щастило більше, комусь — менше. Але навіть до найщасливіших фортуна часом оберталася спиною. Пригадую... — Він замовк, бо в цю мить старший офіціант поставив на стіл тацю, на якій лежав рахунок.

— Розкажіть далі, — попросила Крістіна.

— Та це довга історія. — Він узяв рахунок і перебіг його очима.

— Ну, будь ласка, мені дуже цікаво, — сказала вона.

Він підвів голову, і їй здалося, що він насилу стримує сміх. Старий подивився на Макса, потім перевів погляд на Крістіну. Потім вийняв олівець і підписався під рахунком.

— Це було в тридцять шостому році, — почав він, — під час одного з останніх спалахів золотої гарячки в районі Єллоунайфа. Я тоді саме розвідував береги Великого Невільницького озера. Нас було двоє: я й один хлопець на ім'я Гаймі Екстайн. Гаймі прибув туди з Огайо. Перед тим торгував готовим одягом, старими автомобілями й іще казначим. Хлопець він був заповзятливий і міг перебалакати будь-кого. Але вмів також і викликати до себе симпатію. До Єллоунайфа він приїхав з невеликою сумою грошей. А я на той час розмінював свій останній долар. Отож Гаймі взяв мене в партнери, закупив харчі. — Олберт Уеллс задумливо ковтнув води із склянки. — Доти він жодного разу не ставав на лижі, не знав, що таке вічна мерзлота й не вмів відрізнити сланець від кварцу. Але ми зразу ж заприятелювали... Перший місяць чи два — а на півночі втрачаєш лік часу — нам не щастило. А потім одного дня, біля гирла Єллоунайфа, ми сіли закурити і, сидючи, я знічев'я — за звичкою старателів — одколов від породи з окисом заліза кілька шматочків і поклав їх у кишеню. А тоді, вже на березі озера, я промив ту породу — і в ковші заблищало грубозернисте золото! Ми, звісно, кинулися назад і прикрили те місце, де лишився слід від молотка, мохом. А через два дні дізналися, що та ділянка вже застовпована. Такого удару я зроду не переживав. Застовпив її якийсь старатель із Торонто, причому майже рік тому, а потім повернувся на схід, так і не дізнавшись, на що він натрапив. А закон там такий: якщо, оформивши на себе ділянку, ти протягом року не починаєш працювати на ній, то твої права на неї анулюються.

— І скільки вам треба було чекати?

— Золото ми знайшли в червні. А ділянка зберігалася за ним до останнього дня вересня.

— То вам просто треба було тихенько пересидіти той час!

— Ми так і вирішили зробити. Але це було нелегко. По-перше, жила, на яку ми натрапили, відгалужувалася від уже діючої копальні, а по-друге, крім нас у тому районі були й інші старателі. Головне ж, у нас із Гаймі кінчилися гроші й харчі.

Олберт Уеллс кивнув офіціантові, що проходив мимо.

— Я все ж таки вип'ю ще чашечку кави. А ви?

Вона похитала головою.

— Дякую, більше не хочу. Що ж було далі?

— А далі, Крістіно, настали три найдовші місяці в моєму житті. І, мабуть, найтяжчі. Живилися ми рибою та якимись корінцями. Під кінець я був худий, як тріска, ноги почорніли від цинги, й на додачу мав уже і бронхіт, і флебіт. У Гаймі болячок було не менше, але він ніколи не скаржився, і за це я полюбив його ще більше.

Він помовчав, поки офіціант ставив на стіл каву, потім заговорив знову.

— І от — останній день вересня. До нас уже доходили чутки, що на ту ділянку націлюємося не тільки ми, а тому діяти треба було напевне. Точно опівночі ми забили свої стовпи. Я пам'ятаю ту ніч — темно, хоч в око стрель, сніг, хуртовина...

Він знову взяв чашку в обидві долоні.

— Тільки це я й запам'ятав, бо таки не витримав, завалився з ніг. І прийшов до пам'яті у лікарні аж в Едмонтоні, мало не за тисячу миль від тієї ділянки. Потім я довідався, що то Гаймі вивіз мене звідти, хоч я й досі не розумію, як йому це вдалося. І на літаку полярної служби переправив мене на південь. Кілька разів і по дорозі, і в лікарні на мені ставили хрест. Але я не помер. Хоч потім, коли більш-менш одужав, почав шкодувати, що лишився живий.

Він ковтнув кави.

— Невже ваша заявка виявилася незаконною? — спитала Крістіна.

— Ні, із заявкою все було гаразд. Річ була не в ній, а в Гаймі. — Олберт Уеллс задумливо потер ніс, схожий на горобиний дзьоб. — Тут мені треба повернутися трохи назад. Сидячи на тому березі — чекаючи кінця вересня — ми з Гаймі склали два документи. Кожен з нас на папері відмовлявся від своєї половини ділянки на користь другого.

— Навіщо ж ви це зробили?

— Взагалі-то це придумав Гаймі: на випадок, якщо хтось із нас вірже дуба. Якби це сталося, то той, хто лишився живий, мав би документальне підтвердження, що йому належить уся ділянка. Гаймі сказав мені, що такий документ дозволив би уникнути зайвої юридичної тяганини. А, мовляв, якщо ми обидва виживемо, то просто порвемо ці папірці. Я вирішив, що він має рацію.

— Отже, поки ви лежали в лікарні...

— Гаймі пред'явив мою розписку й зареєстрував усю ділянку на себе. А на той час, коли я став на ноги, Гаймі був уже її повноправним власником, на ділянці кипіла робота, й золото текло в його кишені. Я довідався, що одна компанія вже запропонувала йому за ділянку чверть мільйона, що були й інші пропозиції...

— І ви нічого не могли зробити?

Старий похитав головою.

— Я вирішив, що програв, не зробивши й одного ходу. І все-таки, вийшовши нарешті з лікарні, я позичив грошей і подався на північ.

Олберт Уеллс замовк і помахав комусь рукою. Крістіна, озирнувшись, побачила, що до їхнього столика наближається Пітер Макдермот. Вона вже думала, чи згадає Пітер про її запрошення — приєднатися до них у ресторані. Серце її радісно тьохнуло, але в ту ж мить вона зрозуміла, що Пітер чимось страшенно пригнічений.

Старий дружньо привітався з Пітером, і до столика підбіг офіціант — приніс стільця.

— Хотів прийти раніше, — промовив Пітер, сідаючи, — але затримали всякі справи.

«Знайшов що називати «всякими справами!»» — подумав він.

Сподіваючись, що пізніше вона зможе побалакати з ним сам на сам, Крістіна промовила:

— Містер Уеллс розповідає мені цікаву історію. Я дуже хочу дослухати її до кінця.

Офіціант поставив яеред Пітером каву. Пітер узяв чашку й кивнув старому:

— Давайте далі, містере Уеллс. Вважаймо, що я спізнився на кіносеанс: початок подивлюся пізніше.

Той усміхнувся, дивлячись на свої натруджені руки.

— Та лишилося, власне, вже небагато, хоч кінець у цієї історії трохи несподіваний. Діставшись до Єллоунайфа, я розшукав Гаймі в одному бараці, що гучно іменувався готелем, і з порога почав викладати йому все, що думав про нього. І що крутішими словами я його обзивав, то ширше він усміхався! Я навіснів, кричав, що порішу його на місці, а він у відповідь тільки шкірив зуби — знав, сучий син, що я на таке не здатний.

— Який мерзотник! — вигукнула Крістіна.

— І я так думав. Та коли я викричався, Гаймі сказав: «А тепер ходім зі мною»,— і повів мене до адвоката. Приходимо — і той кладе переді мною документ, згідно з яким я вважаюся повноправним співвласником ділянки!

Крістіна недовірливо похитала головою.

— Не розумію. Чому ж він...

— Гаймі все пояснив. Щоб якнайшвидше організувати виробництво, йому треба було оформити безліч всіляких паперів. А що я лежав у лікарні, майже весь час непритомний, то він без мого підпису нічого не міг би зробити. Отже, Гаймі скористався з моєї розписки й почав діяти. Він і не думав позбавляти мене моєї половини, і навіть одразу склав духівницю — якби він помер, то все перейшло б до мене.

Пітер Макдермот і Крістіна дивилися на нього широко розкритими очима.

— Згодом, — провадив далі Олберт Уеллс, — я склав таку саму духівницю на його ім'я, і партнерство наше ґрунтувалося на цій основі, аж доки Гаймі не помер, а сталося це п'ять років тому... Так, Гаймі дав мені добру науку: якщо ти віриш у когось, не поспішай міняти своєї думки про нього.

— А як же ділянка з копальнею? — спитав Пітер Макдермот.

— Ділянка? Нам безліч разів пропонували продати її, але ми відмовлялися, так і не продали. Вона тепер одна з найбагатших і найприбутковіших на півночі. Я туди частенько навідуюсь, згадую минуле...

Крістіні на мить відібрало мову, а потім вона, затинаючись, вимовила:

— Виходить... ви... ви... власник золотої копальні?!

Олберт Уеллс весело кивнув.

— Авжеж. І не тільки копальні.

— Дозвольте поцікавитись, — сказав Пітер Макдермот, — чого ж іще — крім копальні?

— Ну, всього зразу я, може, й не згадаю. — Старий посовався на стільці. — Мені належать також дві газети, кілька пароплавів, страхова компанія, всіляке нерухоме майно. Минулого року я придбав мережу продуктових крамниць. Мені подобається щоразу починати новий бізнес. Так цікавіше жити.

— Ще б пак, — сказав Пітер.

Олберт Уеллс лукаво посміхнувся.

— Власне, я збирався сказати це вам завтра, але скажу зараз. Сьогодні я купив і цей готель.

17

— Ось ті джентльмени, містере Макдермот, — сказав Макс, показуючи через вестибюль на двох чоловіків, що стояли біля газетного кіоска. В одному з них Пітер упізнав капітана поліції Йоллеса.

Хвилину тому старший офіціант відкликав Пітера від столика, за яким він сидів з Крістіною, очманіло дивлячись на Олберта Уеллса. Пітер розумів, що і сам він, і Крістіна приголомшені зараз настільки, що всього значення новини чи її наслідків вони зараз просто не зможуть збагнути. Тому він зрадив, почувши, що його викликають у терміновій справі, вибачився й пообіцяв повернутись, якщо його не затримають надовго.

Капітан Йоллес відрекомендував йому свого супутника як сержанта слідчого відділення Беннета й спитав:

— Містере Макдермот, чи є десь тут кімнатка, де ми могли б побалакати?

— Прошу сюди. — Пітер провів їх повз консьєржку до кабінету завідуючого відділом кредиту — порожнього в неробочий час.

Коли вони ввійшли туди, капітан Йоллес простяг Пітерові згорнуту газету. Це був перший випуск завтрашньої «Таймс-Пікаюн». Заголовок на півшпальти сповіщав:

**ГЕРЦОГА КРОЙДОНСЬКОГО ЗАТВЕРДЖЕНО ПОСЛОМ
ВЕЛИКОБРИТАНІЇ. ЗВІСТКУ ПРО ЦЕ ВІН ОДЕРЖУЄ В НАШОМУ МІСТІ.**

Капітан Йоллес зачинив за собою двері.

— Містере Макдермот, Огілві заарештовано. Його затримали годину тому в «ягуарі» поблизу Нашвілла. Попередній огляд машини свідчить про те, що саме цією машиною було збито двох людей. Вам, очевидно, цікаво буде почути, що під час арешту Огілві заявив, ніби не знає, що це саме та машина. Як він твердить, герцог і герцогиня Кройдонські просто заплатили йому двісті доларів за те, щоб він перегнав її на північ. При собі він мав саме цю суму грошей.

— Ви йому вірите?

— Може, він каже правду, а може, й ні. Завтра допитаємо його, і тоді, сподіваюсь, усе буде ясно.

«Завтра багато що з'ясується, — подумав Пітер. — А тим часом усе це надто вже скидається на сон».

— Що ж ви робитимете зараз? — спитав він.

— Зараз ми хотіли б зустрітись з герцогом і герцогинею Кройдонськими. І були б вам дуже вдячні, якби ви погодилися супроводити нас.

— Що ж... якщо це потрібно...

— Дякуємо.

— І ще одне, містере Макдермот, — сказав сержант. — Наскільки нам відомо, герцогиня Кройдонська дала якийсь письмовий дозвіл на те, щоб Огілві забрав машину з гаража.

— Так, мені доповідали про це.

— Ця обставина може мати неабияке значення. Як ви гадаєте, чи збереглася десь та записка?

— Можливо, — відповів Пітер. — Коли хочете, я подзвоню в гараж і запитаю.

— Ні, краще підійдемо туди, — сказав капітан Йоллес.

Калгмер — нічний контролер гаража — мав вигляд винуватий і розгублений.

— І треба ж! Я ж іще казав собі: сховай цей папірець, це виправданий документ, і вірите, сер, сьогодні ввечері почав шукати його, а потім подумав: господи, це ж ти, напевно, викинув його вчора разом з папером, у який загортав свій сніданок. Але ж я не винен, сер, це кожна справедлива людина зрозуміє, — він кивнув на скляну будку, з якої щойно виліз. — Там же нема де повернутися! Про який же порядок може бути мова! Я минулого тижня казав уже, якби цю будку хоч трохи розширили. Ви подумайте тільки, в яких умовах мені доводиться вночі реєструвати, впускати, випускати...

— Що було в записці герцогині Кройдонської? — перебив його Пітер Макдермот.

— Всього кілька слів. Мовляв, дозволяю містерові Огілві вивести мою машину. Я ще подумав...

— Записка була написана на готельному бланку?

— Так, сер.

— Ви не пригадуєте — папір був тиснений, з написом «Президентський люкс» угорі?

— Так, містере Макдермот, саме такий, це я точно пам'ятаю. Невеличкий такий аркушик.

Пітер пояснив детективам:

— Для Президентського люкса ми виготовляємо спеціальні бланки. Сержант обернувся до Калгмера:

— Кажете, ви ту записку викинули разом із папером, у який загортали сніданок?

— Інакше й не уявляю собі, куди вона могла подітися... Бачите, я людина дуже акуратна. От, наприклад, минулого року...

— О котрій, приблизно, годині?

— Минулого року?

Детектив терпляче пояснив:

— Ні, вчора вночі. О котрій, приблизно, годині ви викинули той папір?

— Н-ну, десь о другій ночі. Я звичайно починаю їсти о першій. На той час приїзди-виїзди припиняються, і я...

— Куди ви його викинули?

— Туди ж, куди завжди. Сюди.

Калгмер підвів їх до шафки прибиральниці, в якій стояв контейнер на сміття, й підняв віко.

— Чи може вчорашнє сміття ще лишатися тут?

— Ні, сер. Сміття викидають щодня. В нас у готелі щодо цього порядок, правда ж, містере Макдермот?

Пітер кивнув.

— До того ж, — сказав Калгмер, — учора, пам'ятаю, цей контейнер був майже повний. А тепер — самі бачите — тільки на дні щось лежить.

— І все-таки перевіримо. — Капітан Йоллес поглядом попросив у Пітера дозволу і, перекинувши контейнер, висипав усе, що там було, на підлогу.

Та хоч як уважно вони перебрали сміття, ні паперу з-під Калгмерового сніданку, ані записки від герцогині Кройдонської не знайшли.

Калгмер покинув їх, бо біля контрольної будки зібралось кілька машин.

— Куди вивозять звідси сміття? — спитав капітан Йоллес, витираючи руки паперовим рушником.

— В сміттєспалювальну піч, — відповів Пітер. — Приставляють його гуди на візках, у великих контейнерах, і там уже неможливо визначити, звідки воно. Та й однаково вчорашнє сміття, мабуть, уже спалили або саме спалюють.

— Що ж, може, обійдеться і без записки, — сказав Йоллес, — Але я все-таки хотів би мати її.

Ліфт зупинився на дев'ятому поверсі. Вийшовши з нього разом з детективами, Пітер зауважив:

— Я б не сказав, що з нетерпінням очікую цього рандеву.

— Розмова буде коротка, — сказав Йоллес. — Лише кілька запитань. А вас я прошу тільки уважно слухати. Особливо — відповіді. Можливо, згодом вам доведеться виступити свідком.

Пітер здивувався, побачивши, що двері Президентського люкса відчинені. Зсередини долинав багатоголосий гамір.

— Схоже на бенкет, — зауважив сержант.

Вони зупинилися перед дверима, і Пітер натиснув на гудзик дзвінка. Крізь другі, теж прочинені, двері їм видно було велику вітальню, а в ній — групу чоловіків і жінок з ясновельможним подружжям у центрі. В руках майже всіх відвідувачів були склянки з коктейлем і блокноти.

В передпокій вийшов секретар.

— Добри вечір, — сказав Пітер. — Ці двоє джентльменів хочуть поговорити з герцогом і герцогинею.

— Представники преси?

Капітан Йоллес заперечливо похитав головою.

— Тоді прошу прийти іншим разом. Герцог дає прес-конференцію. Його призначено послом Великої Британії.

— Це ми знаємо, — сказав Йоллес. — Але нас привела сюди дуже важлива справа.

Розмовляючи, вони зайшли в передпокій. Герцогиня Кройдонська рушила їм назустріч. Приємно всміхаючись, вона промовила:

— Заходьте, будь ласка.

Секретар квапливо пояснив:

— Ці джентльмени — не з газети.

— А звідки ж?

Вона глянула на Пітера і, впізнавши його, перевела погляд на його супутників.

Капітан Йоллес відповів:

— Ми з поліції, мадам. Я можу пред'явити жетон, але за даних обставин цього, мабуть, не варто робити.— Він показав очима на вітальню: кілька журналістів уже з цікавістю дивилися на них.

Герцогиня зробила жест секретареві, і той зачинив двері.

«Мені здалося, чи в її очах справді майнув ляк, коли вона почула слово «поліція»? — подумав Пітер.— А втім, якщо вона й злякалася, то відразу ж опанувала себе».

— Чим пояснити ваш візит?

— Ми хочемо поставити вам і вашому чоловікові кілька запитань, мадам.

— Для цього можна було б обрати зручніший час.

— Наша розмова буде дуже коротка,— спокійно, але категорично відказав Йоллес.

— Я спитаю в чоловіка, чи він може прийняти вас. Почекайте, будь ласка, в тій кімнаті.

Секретар провів їх до кабінету і вийшов, а за мить з'явилася герцогиня в супроводі чоловіка. Герцог збентежено позирав то на герцогиню, то на нових відвідувачів.

— Я сказала нашим гостям, що ми залишаємо їх не більш як на п'ять хвилин,— заявила герцогиня.

Капітан Йоллес наче й не чув її слів. Вийнявши блокнот, він почав:

— Прошу сказати, коли ви востаннє користувалися своїм автомобілем марки «ягуар».— Він назвав номер машини.

— Нашим автомобілем?— здивовано перепитала герцогиня.— Я просто не пам'ятаю. А втім, стривайте. Згадала. Востаннє ми виїздили в понеділок уранці. Потім поставили його в готельний гараж. Він і тепер там стоїть.

— Будь ласка, подумайте ще. Чи не виїздили ви, або ваш чоловік, або ви разом у вашій машині в понеділок увечері?

«Характерно,— подумав Пітер,— що капітан Йоллес адресує свої запитання не герцогові, а його дружині».

На щоках герцогині виступили дві червоні плямки.

— Я не звикла, щоб мої слова брали під сумнів. Ви вже чули: востаннє ми користувалися машиною в понеділок уранці. І вам уже час, по-моєму, пояснити причину цього візиту.

Йоллес щось записав у своєму блокноті.

— Чи знайомі ви з людиною на ім'я Теодор Огілві?

— Здається, я чула це ім'я...

— Він — старший детектив цього готелю.

— Так, згадала. Він заходив до нас. Сказати точно, коли саме — не можу. Запитував, чи я не загубила якусь коштовну брошку. Її знайшли в готелі, і хтось висловив припущення, що вона може належати мені. Але брошка була не моя.

— А ви, сер? — звернувся Йоллес до герцога.— Чи знайомі ви й чи мали якісь справи з Теодором Огілві?

Видно було, що герцог Кройдонський вагається. Дружина вп'ялася очима в його обличчя.

— Я...— він затнувся.— Я можу тільки повторити те, що сказала герцогиня.

Йоллес згорнув блокнот і спокійним, рівним голосом запитав:

— Чи не здивує вас у такому разі той факт, що ваша машина затримана в штаті Теннессі і що перегнав її туди Теодор Огілві, який пе-

ребуває нині під арештом? І як ви поставитеся до заяви Огілві, ніби ви сплатили йому двісті доларів за те, щоб він перегнав машину з Нового Орлеана до Чікаго? А також до попередніх висновків експертизи, яка встановила, що вашою машиною в понеділок увечері в Новому Орлеані вбито двох перехожих, причому водій утік з місця злочину?

— На всі ваші запитання я можу відповісти тільки, що вони мене надзвичайно дивують,— сказала герцогиня.— Я ще ніколи не чула такого набору безглуздих вигадок.

— Те, що ваша машина перебуває зараз у штаті Теннессі і що перегнав її туди Огілві — не вигадка, а факт, мадам.

— В такому разі він зробив це без нашого дозволу й відома. Більше того, якщо, як ви кажете, цією машиною вчинено злочин у понеділок увечері, то сам собою напрошується висновок, що ця ж людина користувалася нашим автомобілем і в тому випадку.

— Отже, ви обвинувачуєте Теодора Огілві...

— Обвинувачувати — це ваша справа,— урвала його герцогиня.— За це вам, здається, і гроші платять. А втім, одне обвинувачення я можу зробити — на адресу цього готелю. Його адміністрація довела, що вона абсолютно неспроможна охороняти майно своїх мешканців.— Вона обернулася до Пітера Макдермота: — Будьте певні, я цього так не залишу!

— Але ж ви написали дозвіл! — запротестував Пітер.— Ви дали Огілві доручення на машину!

Герцогиня пополотніла, її губи беззвучно ворушилися. Пітер зрозумів, що нагадав їй про єдину похибку, якої вона припустилася.

Мовчання ставало нестерпним.

— Покажіть його мені! — стрепенулася враз герцогиня.

— На жаль, його...— почав Пітер — і побачив в її очах зловтішний вогник.

18

— Ця жінка бреше.— сказав капітан Йоллес.— Але довести це нам буде дуже важко.

З Президентського люкса вони вийшли ні з чим, і тепер Йоллес повільно походжав по кабінету Пітера Макдермота, розмірковуючи вголос.

— Її чоловіка можна було б розколоти,— докинув сержант.— Якби допитати його самого, без неї...

Йоллес похитав головою.

— Виключено. По-перше, ця хитра бестія не допустить цього. А по-друге, не забувайте, з ким ми маємо справу. Один необережний крок — і ми пропали.— Він глянув на Пітера.— Ніколи не вірте тому, хто каже, ніби поліція однаково ставиться до бідних і до багатих.

Пітер неуважливо кивнув. Він вважав, що виконав свій обов'язок, а тепер слово за слідчими. І тільки з цікавості він запитав:

— А якби у вас була ота записка в гараж?..

— Якби ми її мали,— сказав сержант,— можна було б вважати, що рибку спіймано.

— Але ж нічний контролер, та й сам Огілві можуть засвідчити під присягою, що записка існувала?

— А герцогиня заявить, що це була фальшивка,— відповів Йоллес.— Що Огілві написав її сам.— Подумавши, він додав: — Ви сказали, що вона була написана на спеціальному бланку. Чи не покажете, на якому саме?

Пітер вийшов у приймальню і, пошукавши у шафі, знайшов кілька бланків. На цупкому блакитному папері вгорі було витиснено ГОТЕЛЬ «СЕЙНТ-ГРЕГОРІ», а внизу — ПРЕЗИДЕНТСЬКИЙ ЛЮКС.

Повернувшись, він дав їх детективам.

— Який шик! — пробурмотів сержант.

— Чи багато людей мають до них доступ? — поцікавився Йоллес.

— Офіційно — зовсім небагато. Але дістати такий бланк міг би, практично, кожен, кому заманеться.

— Отже, і в цьому напрямку — глухий кут,— підсумував Йоллес.

— Є ще одна можливість,— сказав Пітер.

— Яка саме?

— Ми вже, власне, обговорювали її — пам'ятаєте, ви спитали мене, а я сказав, що із зведеного до підвалу сміття вже нічого не можна видобути. Я й справді так думав... Думав, що знайти в тій купі один якийсь папірець неможливо. Але тоді ми не надавали цій записці такого значення...

Обидва детективи невідривно дивилися йому в очі.

— Але в нас є один робітник,— провадив він далі,— який спалює це сміття. Перше, ніж кинути в пічку, він його перебирає руками. Шансів, звісно, мало, і, можливо, ми вже запізнилися...

— На бога! — вигукнув Йоллес.— Мерщій ходімо до нього!

Вони збігли на перший поверх і службовим ходом пройшли до вантажного ліфта, що спускався в підвальні приміщення. Кліті на місці не було — вона стояла десь унизу. Прислухавшись, Пітер зрозумів, що з неї вивантажують якісь ящики, і гукнув робітникам, щоб не барилися.

Поки вони чекали, сержант Беннет сказав:

— Я чув, у вас тут недавно були ще якісь неприємності.

— Так, учора вночі обікрали номер. Я так замотався, що зовсім забув про це.

— Мені розповідав один наш хлопець. Він розмовляв з вашим старшим детективом... як його..,

— Фінеген. Він заступник старшого детектива.— Пітер мимоволі всміхнувся.— А старшому нашому зараз непереливки.

— Отож, щодо крадіжки: ми й досі не маємо за що зачепитися. Наші люди переглянули список мешканців, але це нічого не дало. Правда, сьогодні сталася цікава річ: в районі Лейкв'ю обчищено котедж. Двері відчинено ключем. Власниця котеджу загубила ключі вранці десь у центрі міста. Той, хто їх знайшов, видно, зразу ж подався за її адресою. Почерк у нього той самий, що й у вашого злодія: він цікавився приблизно такими ж речами і не залишив відбитків пальців.

— Його затримали?

Детектив заперечливо хитнув головою.

— Крадіжку було виявлено лише через кілька годин. Але тут ми маємо з чого починати. Хтось із сусідів бачив біля того котеджу автомобіль. Ніяких прикмет машини він не запам'ятав, крім однієї: номерний знак її був двоколірний — біло-зелений. Такі кольори є на знаках Мічі-

гану, Айдахо, Небраски, Вермонту, а також Вашингтона й провінції Саскачеван у Канаді.

— І що ж це вам дасть?

— Протягом наступних двох-трьох днів усі наші хлопці зупиняться і перевірятимуть машини з такими знаками. Чого на світі не буває! Може, пощастить...

Пітер неухважливо кивнув головою. Після позавчорашньої крадіжки злодій або затаївся, або втік. І взагалі — під три чорти того злодія: є справи куди важливіші.

В цю мить знизу виринув ліфт.

Лиснуче від поту обличчя Букера Т. Грема розпливлося в радісній усмішці, коли він побачив Пітера Макдермота — єдиного представника готельної адміністрації, який хоч зрідка навідувався в підвал, туди, де стояла сміттєспалювальна піч. Для Букера Т. Грема кожен такий візит був воістину святковою подією.

Капітан Йоллес аж скривився від густого, задушливого смороду. Перекрикуючи ревіння вогню, червоні відблиски якого танцювали на закурених стінах, Пітер попередив:

— Розмовлятиму я сам!

Йоллес кивнув. Як усі люди, що побували тут перед ним, він думав, що пекло, напевне, виглядає так само, і дивувався, як може людина витримати тут хоча б годину.

Пітер Макдермот тим часом розмовляв з дужим негром. Той уважно оглянув і залишив собі бланк Президентського люкса, але при цьому невпевнено похитав головою й сказав щось, показуючи на десятки переповнених контейнерів на підлозі й на візках. Лише тепер Йоллес зрозумів, чому Макдермот твердив, що знайти в цих горах сміття папірець — практично неможливо. Ось у відповідь на якесь запитання негр знову похитав головою. Макдермот повернувся до своїх супутників.

— Майже все це — вчорашнє сміття, звезене сюди сьогодні, — пояснив він. — Приблизно третину з того, що надійшло, вже спалено і, звісно, невідомо, чи те, що ми шукаємо, не потрапило в піч. Решту ж Грем ще має перебрати. Він спробує пошукати записку, але, як ви самі бачите, надії майже ніякої. Перше ніж сміття потрапляє сюди, його спресовують, і волога з недоїдків усе просочує. Я запропонував Гремові помічників, але він відмовився — каже, що люди, які не знаються на цьому ділі, тільки заважатимуть йому.

— Що він робитиме, якщо знайде записку? — спитав Йоллес.

— Зразу віднесе її нагору. Я звелю, щоб мене розшукали й повідомили — хай навіть уночі — а я вже, в свою чергу, зв'яжусь з вами.

19

Ключникові Мілну знов не таланило.

З раннього вечора він, сподіваючись, що герцог з герцогинею от-от підуть обідати, стовбичив на дев'ятому поверсі біля службових сходів. Звідти було добре видно вхід до Президентського люкса, а помітивши когось, він міг схватися за дверима службового ходу. Він уже не

раз це робив, коли зупинявся ліфт, або в коридорі з'являвся хтось із мешканців.

Все було б добре, але... Але протягом цілого вечора герцог з герцогинею не виходили із свого помешкання.

Щоправда, обіду їм у номер не приносили, і тому в Ключника ще жевріла надія.

Один раз, подумавши, чи не пропустив він, бува, герцога з герцогинею, Ключник наважився навшпиньках наблизитися до дверей люкса. Зсередины долинали голоси, один з них — жіночий.

Потім його тривога ще поглибилася: до Президентського люкса почали сходитися гості. Вони з'являлися поодинці й по двоє, і двері до люкса вже не зачинялися. А незабаром ліфт привіз і офіціантів з холодними закусками. Ключник тепер чув дедалі гучніший гомін, цокання келихів.

Наступна година принесла нову загадку: коридором до Президентського люкса пройшов насуплений кремезний молодик — мабуть, представник готельної адміністрації, а слідом за ним — ще двоє якихось типів з такими ж похмурими обличчями. Придивившись до них, Ключник спочатку вирішив, що ці двоє з поліції, але, поміркувавши трохи, відкинув цю ідею, як витвір хворобливої фантазії.

Ці троє (вони прийшли останні) незабаром пішли, а десь за півгодини почали розходитися й інші гості. Коридором повз Ключника пройшло багато людей, але він був певен, що його не помітив ніхто.

Коли двері ліфта зачинилися за останнім відвідувачем, у коридорі запанувала мертва тиша. Було вже близько одинадцятої, час досить пізній. Ключник вирішив почекати ще десять хвилин, а потім поставити на сьогоднішній операції хрест.

Його недавній оптимізм поступився місцем гіркому розчаруванню.

Лишатися ще на добу в готелі було надто ризиковано. Від ідеї проникнути в номер уночі чи на світанку він, поміркувавши, відмовився: якщо хтось прокинеться, ніяка байка його вже не врятує, пояснити, як він олинився у Президентському люксі, буде неможливо. Справа ускладнювалася ще й тим, що, крім герцога й герцогині, в номері його могли застукати їхній секретар чи покоївка. Остання, як він дізнався, мешкала на іншому поверсі, й сьогодні її чомусь не було видно. Але секретар жив у люксі, нічний візит міг розбудити його. Та й собаки герцогині...

Отже, альтернатива була ясна: або просидіти в готелі ще один день, або — розпрощатися з мрією про діаманти герцогині.

В ту мить, коли Ключник вже намірився йти геть, у коридор вибігли бедлінгтонські тер'єри, а слідом за ними з'явилися герцог і герцогиня Кройдонські.

Ключник стрибнув за двері службового ходу. Серце його шалено калатало. Нарешті! Саме в ту мить, коли він утратив надію, доля давала йому шанс!..

Звісно, шанс цей був не блискучий. Подружжя зібралось, очевидно, на коротку прогулянку. І десь у номері лишається їхній секретар. Де він зараз? В окремії кімнаті за причиненими дверима? Можливо, вже в ліжку? На вигляд він — ні риба, ні м'ясо; такі лягають спати рано.

Ет, що буде, те й буде, вирішив Ключник. Він знав: відступивши зараз, він за день зовсім скисне і вже не наважиться прийти сюди вдруге.

Почувши, що двері ліфта розчинились і зачинились, Ключник сторожко вийшов у коридор. Зиркнув праворуч, ліворуч, пересвідчився,

що ніде — ні душі, і підкрався до дверей Президентського люкса. Повільно й беззвучно він вийняв із замка ключ, що повернувся легенько і плавно, і так само беззвучно розчинив двері.

Перед ним був передпокій: прямо — вхід до вітальні, ліворуч і праворуч — ще двоє дверей, і ті, і ті — зачинені. З-за дверей праворуч долинали притишені звуки радіо. У вітальні всі лампи світилися.

Ключник увійшов до передпокою, надів рукавички й зачинив за собою двері, випустивши язичок замка.

Рухи його були обережні, але швидкі. М'який килим у передпокої й вітальні скрадав кроки. В кінці вітальні Ключник зазирнув у відчинені двері. Як він і сподівався, вони вели до двох просторих спалень, розділених гардеробною кімнатою. В спальнях теж горіло світло. Визначити, де спить герцогиня, було неважко. Високий комод, два туалетних столики і стінна шафа. Ключник заходився шукати. Скриньки з коштовностями не було ні в комоді, ані в першому туалетному столику. Там було чимало інших речей — золоті вечірні сумочки, портсигари, дорогі пудрениці, що їх, за інших обставин, він охоче б поцупив. Але зараз він ставив на одну лиш карту, і влаштовував його тільки найбільший куш.

Перейшовши до другого туалетного столика, він висунув верхню шухляду. Нічого вартого уваги. В середній шухляді — теж. В третій були складені нічні сорочки. А під ними стояла оббита сап'яном висока довга скринька. Вона була замкнута.

Не виймаючи скриньки із шухляди, Ключник почав ножем і викруткою ламати замок. Замок був міцний і не піддавався. Так минуло кілька хвилин. Всім єством відчуваючи, як біжить час, Ключник аж спітнів.

Нарешті замок клацнув, і вічко відскочило. Під ним сяяли, мінилися неземним блиском викладені двома рядами коштовності — обручки, брошки, намисто, кліпси, тіари; всі із золота чи платини і більшість — з діамантами. Ключникові аж дух перехопило. Він простяг обидві руки до скриньки — і в цю мить у замок вхідних дверей устромили ключ.

Реакція його була блискавична. Він закрив вічко скриньки й засунув на місце шухляду. Заходячи до спальні, Ключник залишив двері прочиненими, і тепер він підскаочив до них. Крізь вузьку щілину йому видно було вітальню, до якої щойно зайшла готельна покоївка. На руці в неї висіли рушники, і вона прямувала до спальні герцогині. Покоївка була літня жінка, йшла вона повільно, перевальцем. Її забарність давала Ключникові шанс на порятунок.

Відскочивши від дверей, він кинувся до лампи, що стояла на тумбочці коло ліжка і щосили смикнув за шнур. Лампа погасла. Тепер — знайти щось, якийсь доказ того, що його привів сюди службовий обов'язок!

Під стінкою стояла невелика валіза. Підхопивши її, він підбіг до дверей і штовхнув їх перед носом у покоївки. Та, зойкнувши, відсахнулася й схопилася за серце.

Ключник насупився.

— Де ви ходите? Ви вже давно мали бути тут.

Жінка розгубилася. Саме на це Ключник і розраховував.

— Пробачте, сер. Тут були гості, і я...

Він обірвав її.

— Ваші виправдування мене не цікавлять. Зробіть усе, що треба, і викличте електрика. В спальні зіпсувалася лампа. Герцогині вона сьогодні буде потрібна.

Говорив він усе це тихо, пам'ятаючи про секретаря.

— Обов'язково викличу, сер.

— Гаразд,— Ключник холодно кивнув і вийшов.

Ідучи коридором, він намагався ні про що не думати. Це вдавалося йому, поки він не ввійшов до свого 830-го номера. Там він плюхнувся в ліжку, обличчям у подушки.

Минуло з годину, перше ніж він надумався зламати замок принесеної з люкса валізки.

Вона була напхана грошима — дрібними купюрами, що вже побували в обігу.

Тремтячими руками Ключник налічив п'ятнадцять тисяч доларів.

20

Пітер Макдермот проводив двох детективів з підвалу до виходу на Сейнт-Чарлз-авеню.

— Я хотів би, щоб про ці наші справи знало якнайменше людей,— сказав капітан Йоллес.— Скоро ми пред'явимо вашому Огілві обвинувачення, спокою нам уже не буде. Тож нехай хоч доти преса не сідає нам на шию.

— Розголос і нам ні до чого, ми б радо обійшлися без нього,— запевнив його Пітер.

— На це не розраховуйте,— похитав головою Йоллес.

Коли Пітер повернувся до ресторану, Крістіні й Олберта Уеллса там уже, звісно, не було.

У вестибюлі його перехопив нічний адміністратор.

— Містере Макдермот, вам записка від міс Френсіс.

Записка була в заклеєному конверті.

Пітер прочитав: «Я пішла додому. Якщо можете — приходьте. Крістіна». Піду, вирішив він. Напевно, Крістіні, як і йому, не терпиться обговорити події сьогоднішнього дня, а надто — сенсаційне признання Олберта Уеллса.

В готелі сьогодні однаково робити більше нічого. Таки нічого? Він згадав, що, так безцеремонно залишаючи Маршу Прейскотт на кладовищі, пообіцяв подзвонити їй. Пообіцяв — і забув... Відтоді сталося так багато подій — наче кілька днів минуло,— і згадка про Маршу чомусь зовсім не схвилювала його. Але подзвонити, мабуть, треба, незважаючи на пізній час.

Він знову зайшов до кабінету завідуючого відділом кредиту і набрав номер Марші. Вона озвалася після першого ж гудка:

— Ах, Пітере! А я не відходжу від телефону, весь час чекаю, і в готель уже двічі дзвонила, просила, щоб вам переказали.

Присоромлений, він згадав про купу непрочитаних телефонограм у себе на столі.

— Я страшенно винен перед вами, але пояснити ще нічого не можу. Принаймні сьогодні. Можу тільки сказати, що сталося безліч несподіванок.

— Гаразд. Розкажете мені завтра.

— Маршо, боюся, що завтра в мене буде такий день...

— За сніданком,— сказала Марша.— Якщо у вас буде важкий день, то ви повинні поснідати по-новоорлеанському. Наші сніданки вславилися на всю Америку.

— Я не звик снідати.

— А завтра поснідаєте. Анна готує так, що пальчики оближете. Ладна закластися, що вона готує куди краще, ніж ваші готельні кухарі.

Відмовляти Марші було просто неможливо. І він був винен перед нею: кілька годин тому кинув її напризволяще.

— Гаразд. Але сніданок мусить бути ранній.

— Призначайте час.

Вони домовилися зустрітись о пів на восьму.

За кілька хвилин Пітер уже сидів у таксі.

Він подзвонив Крістіні знизу, а коли піднявся, двері її квартири були відчинені.

— Мовчіть, поки не вип'ємо по дві чарки,— сказала вона.— Все це просто не вміщується в голові!

— Згода,— відповів він.— І ви, між іншим, не знаєте й половини того, що сталося!

Вона приготувала дайкірі, які остуджувалися в холодильнику. На тарілці лежали бутерброди з курятиною й шинкою, пахло свіжозавареною кавою.

Пітер раптом згадав, що після ленчу ще нічого не їв.

— Я догадувалася,— кивнула Крістіна, коли він сказав їй це.— А тому — пригощайтеся!

Жуючи бутерброди, він дивився, як вправно вона порається в малесенькій кухні, і на серці в нього було легко й спокійно; ці стіни немовби захищали його від усіх знегод. Він думав: Крістіна сподівалася, що він прийде й приготувала все це спеціально для нього. Піклування, гостинність? Не тільки. Їх по-справжньому тягне одне до одного, це та спорідненість душ, те взаєморозуміння, коли слова не потрібні.

Відставивши склянку з-під коктейля, він узяв чашку з кавою й сказав:

— Тепер уже можна й поговорити. З чого почнемо?

Вони пробалакали дві години, не помічаючи часу, відчуючи тільки, що кожна хвилина зближує їх. І врешті-решт дійшли висновку — що завтрашній день буде дуже цікавий.

— Я, мабуть, не спатиму цілу ніч,— сказала Крістіна.— Просто не засну. Не зможу.

— Я теж,— підхопив Пітер.— Тільки з іншої причини.

Де поділися його недавні сумніви! Він мав тепер тільки одне бажання — бути з нею. І він пригорнув до себе Крістіну й поцілував її.

А потім сталося те, що могло і мусило статися між людьми, які кохають одне одного.

П'ЯТНИЦЯ

I

Можна зрозуміти, думає Пітер Макдермот, чому герцог і герцогиня Кройдонські підкочують зв'язаного, круглого, як куля, старшого детектива Огілві до краю готельного даху, в той час як далеко внизу до них звернуто море облич. Дивує інша бридка сцена — за кілька кро-

ків далі: дуель між Кертисом О'Кіфом і Уорреном Трентом, які люто штрикають один одного закривавленими шпагами. Чому капітан Йоллес, який стоїть біля виходу з горища, не розборонить їх? Придивляючись до нього, Пітер бачить причину: капітанова увага прикута до величезного пташиного гнізда з одним-єдиним яйцем, що повільно розколюється. За мить з яйця вистрибує горобець завбільшки з людину, з веселим обличчям Олберта Уеллса. Але Пітер уже знову дивиться на край даху, де Огілві, скокуючись, збиває з ніг Крістіну, і тепер Марша Прейскотт допомагає герцогові й герцогині підштовхувати їх до страшного провалля. Натопн на вулиці все ще дивиться вгору, а капітан Йоллес стоїть собі, прихилившись до одвірка, й позіхає!

Треба рятувати Крістіну, думає Пітер, треба діяти самому. Він усім тілом поривається до неї, але ноги не слухаються його, вони наче прикипили до місця. Він хоче крикнути — і теж не може. В німому відчаї вони з Крістіною дивляться одне на одного...

Та нараз герцог з герцогинею, Марша, О'Кіф, Уоррен Трент завмирають — вони щось почули. Ось і горобець — Олберт Уеллс — схиляє набік голову, слухає. І Огілві, Йоллес, Крістіна — теж. До чого ж вони прислухаються? Нарешті і Пітер чує: дзеленчання таке оглушливе, наче всі телефони світу задзвонили разом. Цей звук наближається, розростається, зараз він, мов хмара, поглине їх. Пітер затуляє вуха долонями, але пронизливий дзенькіт чимраз гучнішає. Він заплющує очі, потім розплющує їх.

Він лежить у своєму ліжку. Стрілки будильника показують пів на сьому...

Новоорлеанські куранти вибили пів на восьму, коли Пітер Макдермот підїхав на таксі до особняка Прейскоттів.

Двері йому відчинив Бен, негр, який прислужував їм у середу ввечері.

— Доброго ранку, сер! Заходьте, будь ласка,— приязно всміхаючись, сказав він.— Міс Марша просила провести вас на галерею. Вона буде там за кілька хвилин.

Марша піднялася на галерею слідом за ними.

— Доброго ранку! — вигукнула вона, радісно сяючи.— Бене, налийте, будь ласка, містерові Макдермоту чарку абсенту «Сюїс-сес». Вона взяла Пітера під руку.

— Багато не наливайте, Бене,— попросив Пітер.— Я знаю, що в Новому Орлеані сніданок — не сніданок без абсенту «Сюїс-сес», але в мене новий хазяїн, і я не хочу прийти до нього п'яний.

— Ясно, сер! — усміхнувся слуга.

Коли вони сіли за стіл, Марша спитала:

— То через це ви...

— Ні, втік я вчора не через це.— І він розповів їй, не називаючи ніяких прізвищ, усе, що, на його думку, можна було розповісти про слідство в справі вбивства на дорозі. Вона слухала, широко розкривши очі, потім почала розпитувати про деталі, але він відповів тільки, що про все інше вона довідається сьогодні з газет.

Кажучи це, він міркував так: Огілві, очевидно, вже привезли в Новий Орлеан і зараз допитують. З-під варти його, звісно, не звільнять, а це означає, що його приведуть у суд, щоб пред'явити якесь обвинува-

чення. Газетні репортери зразу ж ухопляться за цю справу. А що без згадки про «ягуара» на суді не обійдеться, то це, в свою чергу, виведе на світло денне герцога з герцогинею.

Пригублюючи абсент, Пітер думав: чи зможе ясновельможне подружжя і після свідчень Огілві наполягати на своїй невинності? Це питання теж, очевидно, буде вирішене сьогодні.

Одне тепер не викликає сумніву: записка герцогині зникла. Якби Букер Т. Грем знайшов її, то з готелю неодмінно повідомили б про це. А робочий час його давно скінчився.

Бен поставив перед Пітером і Маршею креольський сир з фруктами.

— Ви сказали, що у вас в готелі якісь зміни? — спитала Марша.

— О, ще й які! — жуючи, Пітер розказав їй про Олберта Уеллса, потім додав: — Про зміну влади буде офіційно оголошено сьогодні. Мене повідомили про це вранці.

Він уже виходив, коли подзвонив Уоррен Трент. Старий сповістив, що з Монреалю прибуває фінансовий уповноважений нового власника готелю містер Демпстер. Для нього треба зарезервувати люкс. Зустріч з новим хазяїном призначено на одинадцять тридцять.

— Яке у вас цікаве життя, — сказала Марша. — Я б вас слухала і слухала... Моєму татові за сніданком завжди кортіло побалакати, але матері було байдуже. А мене все цікавить!

Усміхнувшись, Пітер розповів про свої плани на сьогоднішній день.

Поки вони розмовляли, Бен приніс яйця-пашот з артишоками в шпинатово-вершковому соусі, а перед Пітером поставив келих з рожевим вином.

— Тепер я розумію, що ви мали на увазі, кажучи, що будете зайняті, — зауважила Марша.

— А я нарешті розумію, що таке традиційний новоорлеанський сніданок.

Коли ж прибули біфштекси з грибами, гарячі французькі булочки й мармелад, Пітер із сумнівом похитав головою й пробурмотів:

— Боюся, що...

— Ще будуть хрустики й кава з молоком, — оголосила Марша. — Така вже тут традиція: багаті плантатори сміялися з аристократичних грінок. Кожен сніданок у них ставав святом.

— Для мене це справді було святом, — сказав Пітер. — І не тільки сніданок, а все — і знайомство з вами, і уроки з історії, і наші розмови. Я цього ніколи не забуду.

— Ви наче прощаєтеся зі мною...

— Я й справді прощаюся з вами, Маршо, — він глянув їй просто в очі, усміхнувся. — Зразу ж після хрустиків.

Вона не зразу спромоглася на слово:

— А я гадала...

Він поклав долоню на її руку.

— Ми просто фантазували, Маршо. Хоч, слово честі, це була найпрекрасніша фантазія в моєму житті.

— Що ж нам заважає здійснити її?

Пітер лагідно відповів:

— Деякі речі пояснити неможливо. Голос серця не повинен брати гору над голосом розуму...

Він побачив, що Марша ледве стримує сльози.

— Пробачте,— прошепотіла вона і, підхопившись, вибігла геть. Пітер вилаяв себе за те, що не зумів знайти інших, лагідніших слів.

Минуло кілька хвилин. Марша не поверталася. А потім на галерею вийшла Анна.

— Схоже на те, що закінчувати сніданок вам доведеться самому, сер. Марша, видно, сюди не повернеться.

— Що вона робить?

— Плаче в своїй кімнаті.— Анна знизала плечима.— З нею це не вперше і, мабуть, не востаннє. Коли щось виходить не так, як їй хочеться, вона одразу в сльози.— Зібравши тарілки, економка сказала: — Бен зараз принесе солодке.

Пітер похитав головою.

— Дякую, не треба. Мушу вже йти.

— Тоді я принесу вам тільки каву.

Поставивши перед ним чашку кави з молоком, Анна всміхнулася:

— Не беріть цього близько до серця. Хай вона трошки виплачеться, а потім я її заспокою. Міс Марша має багато вільного часу, звідси і всілякі забаганки. Якби її тато сидів дома, цього, мабуть, не було б. Але він весь час їздить. От і маєте.

— Ви як у воду дивитеся, Анно.

Пітер згадав, що розповідала про свою економку Марша: замолоду Анну майже силоміць одружили з незнайомим чоловіком, але потім вони сорок років прожили душа в душу. Чоловік Анни помер рік тому.

— Мені розповідали про вашого чоловіка,— сказав Пітер.— Гарна, кажуть, була людина.

— Якого ще чоловіка? — пирснула Анна.— Та я ж ніколи не була одружена! Все життя в дівках ходила і, можна сказати, дівкою й зосталася.

А Марша ж казала: «Вони обоє працювали у нас. Добрішого, лагіднішого чоловіка я зроду не бачила. І це було справді ідеальне подружжя». Це був один з її аргументів, коли вона освідчувалася Пітерові!

Анна все ще хихотіла.

— Господи! Господи! Міс Марша вам ще й не таке вигідає. Це вона вміє! Справжня тобі актриса! Через це я ж і кажу вам — не беріть цього близько до серця.

— Ясно,— кивнув Пітер.

Хоч він і не міг би сказати, що саме стало ясно, йому раптом полегшало.

2

Ліфт номер чотири знову капризував. Саю Льюїнові, літньому ліфтерові, який працював на ньому в денну зміну, вибрики номера четвертого вже насточортіли.

Минулої неділі ліфт кілька разів відмовлявся працювати, хоч двері кабіни й шахти були щільно зачинені. Нічний ліфтер сказав Саю, що

таке вже було в понеділок уночі, коли ліфтом їхав заступник головно-го адміністратора містер Макдермот.

А потім, у середу, номер четвертий на кілька годин зовсім вийшов з ладу. Ремонтники пояснили це «розладнанням зчеплення». А наступного дня, незважаючи на ремонт, номер четвертий тричі відмовлявся спускатися вниз із п'ятнадцятого поверху.

Сьогодні ж ліфт наче зовсім здурів: перше, ніж зупинитись, він судорожно смикався.

Сая Льюїна не цікавила причина поганої роботи ліфта. Але він вважав, що, як ветеран, який прийшов у «Сейнт-Грегорі» двадцять сім років тому — коли, до речі, дехто з теперішнього начальства ще пішки під стіл ходив,— він заслуговує на те, щоб його перевели на нормальний підйомник. Сай вирішив завтра ж написати заяву. А з номером четвертим хай морочиться хтось інший.

Наближалася десята ранку, гаряча пора в готелі. Набравши у вестибюлі пасажирів — здебільшого делегатів — Сай Льюїн розвіз їх по всіх поверхах аж до п'ятнадцятого, цебто останнього. Бажаючих спуститися було так багато, що вже на дев'ятому поверсі кабіна заповнилася, і Сай більше не зупинявся аж до вестибюля. Під час цього спуску він помітив, що ліфт перестав смикатися. «Що ж,— подумав він,— яка б не була причина цієї несправності, вона усунулася сама собою».

Але він помилявся.

Високо над Саєм Льюїном, на даху готелю, містилися підйомні механізми. Там, в електричному серці ліфта номер чотири доживало останні хвилини маленьке реле. Причиною несправності, про яку ніхто навіть не догадувався, був маленький стрижень-штовхач, завбільшки з невеличкий цвяшок.

Цей стрижень був угвинчений у денце мініатюрного поршня, що приводив у дію три вимикачі. Один вимикач живив гальмо ліфта, другий подавав струм на двигун, третій замикав і розмикав електроланцюг генератора. При трьох справних вимикачах ліфт, ясна річ, працює нормально, слухняно реагуючи на повороти важеля в кабіні. Але якщо функціонують тільки два вимикачі, а з ладу виходить той, що вмикає електродвигун,— ліфт обривається під власною вагою. Єдиною причиною такої аварії може бути видовження стрижня-штовхача. А протягом останніх кількох тижнів цей стрижень розслаблявся. Рухаючись настільки непомітно, що сто таких рухів дорівнювали б, може, поворотів на волосинку, денце поршня повільно, але безнастанно сходило з різі штовхача. Внаслідок цього загальна довжина штовхача і поршня збільшувалася, і вимикач електродвигуна вже майже не функціонував.

Так само, як одна піщинка виводить з рівноваги терези,— ще один майже непомітний поворот поршня мав вивести з ладу вимикач електродвигуна.

Саме через цей дефект ліфт номер чотири працював погано, але ремонтники так і не виявили причини. Та й не дивно: на кожен ліфт припадає понад шістьдесят реле, а в готелі працювало аж двадцять ліфтів...

Не помітив ніхто і того, що два запобіжні пристрої на кліті ліфта частково зіпсовані.

Вранці, о десятій десять, у п'ятницю, ліфт номер чотири, і фігурально кажучи, і буквально, висів на волосинці.

Містер Демпстер з Монреалю прибув до готелю о пів на одинадцять. Пітера Макдермота повідомили про його появу, і він зійшов у вестибюль, щоб офіційно привітати гостя.

Фінансовий уповноважений Олберта Уеллса, солідний, поважний чоловік, мав вигляд типового адміністратора великого банку. На Пітерове зауваження про стрімке розгортання подій, він відповів:

— Містер Уеллс — людина ділова.

Коридорний провів бізнесмена до його номера на одинадцятому поверсі, а через двадцять хвилин містер Демпстер увійшов до кабінету Пітера Макдермота.

Він сказав, що вже побував у містера Уеллса й мав телефонну розмову з містером Трентом. Домовлено, що зустріч між ними відбудеться, як планувалося, об одинадцятій тридцять. А тим часом містер Демпстер хотів би де з ким побалакати, зокрема із старшим ревізором готелю. Для цих розмов містер Трент надав у його розпорядження свій робочий кабінет.

Видно було, що містер Демпстер звик командувати людьми.

Пітер провів його до кабінету Уоррена Трента й відрекомендував йому Крістіну. Цього ранку Пітер зустрівся з Крістіною вдруге. Прийшовши до готелю, він насамперед відшукав її. Навколо були люди, він міг тільки торкнутися пальцями її руки, і вона відповіла йому тим же, але в цьому дотику була і радість і жага.

— Міс Френсіс? — Монреалець уперше за весь час усміхнувся.— Містер Уеллс розповідав мені про вас. І, знаєте, з великою симпатією.

— Мене тепер трохи турбує одна річ, яка сталася вчора ввечері.

Містер Демпстер дістав окуляри у масивній оправі, протер їх і надів.

— Якщо ви маєте на увазі історію з ресторанным рахунком, міс Френсіс, то вам абсолютно нема чого турбуватися. Містер Уеллс сказав мені — я повторюю його слова,— що ваша доброта зворушила його до глибини душі. Він, звичайно, відразу розгадав вашу хитрість, бо чоловік він вельми спостережливий.

— Так, я вже зрозуміла це,— сказала Крістіна.

До кабінету, постукавши, увійшов Сем Якубець. Побачивши групу людей, він пробурмотів «Пробачте!» й хотів вийти, але Пітер покликав його.

— Я прийшов, щоб перевірити одну чутку,— сказав Якубець.— Вона шириться в готелі, як пожежа в прерії. Базікають, ніби цей літній добродій, містер Уеллс...

— Це правда,— відповів Пітер і відрекомендував Демпстерові завідуючого відділом кредиту.

Якубець схопився за голову.

— Господи! А я перевіряв його кредитоспроможність! Я взяв під сумнів його чек! Я навіть дзвонив у Монреаль!

— Я чув про ваш дзвінок,— удруге всміхнувся містер Демпстер.— Мушу сказати, що в нашому банку давно так не сміялися. Але банк має сувору інструкцію: не розголошувати ніяких відомостей про містера Уеллса. Взагалі, очевидно, мені слід було б розповісти вам хоча б коротко про стиль і методи діяльності мого хазяїна.— Він глянув на свій

годинник.— Незабаром сюди прийдуть банкір містер Дюмер і кілька адвокатів, але, гадаю, ми ще маємо час...

Його мову перебила поява старшого ревізора Ройолла Едвардса. Коли Пітер відрекомендував свого колегу, містер Демпстер потиснув йому руку й сказав:

— У мене до вас буде кілька запитань, а крім того, я попрошу вас взяти участь у нараді, яка розпочнеться о пів на дванадцяту. І, до речі, вас теж, міс Френсіс. Це бажання містера Трента, і містер Уеллс — я знаю — буде радий бачити вас.

«А як же я? Виходить, на мені поставили хрест?» — подумав Пітер Макдермот.

— Отож я хотів розповісти вам про деякі звички містера Уеллса.— Містер Демпстер зняв окуляри, хукнув на скельця й знову протер їх.— Хоч містер Уеллс — людина дуже багата, до розкошів він так і не звик.

— Слухайте, це ж як у казці братів Грімм! — вигукнув Ройолл Едвардс.

— Можливо. Але дозвольте запевнити вас, що в ділових питаннях містер Уеллс — реаліст і в казки вірить не більше, ніж я.

«Ну, от, нарешті ви показуєте зуби,— подумав Пітер Макдермот.— Цікаво, чи зрозумів ще хто-небудь з присутніх, що під овечою шкурою — вовк?»

— Я знаю містера Уеллса багато років,— вів далі містер Демпстер.— За цей час я навчився поважати його як бізнесмена й знавця людської натури. Він наділений тією природною гостротою розуму, якої не може дати навіть диплом Гарвардської школи бізнесу.

Ройолл Едвардс, який був випускником Гарвардської школи бізнесу, почервонів. Пітер подумав: «Цікаво, цей Демпстер влучив випадково чи вже встиг переглянути особові справи адміністративного персоналу готелю? Якщо переглядав — то йому вже відоме моє минуле, він знає, що мене вигнали з «Уолдорфа» й занесли до чорних списків. Може, саме тому мене й не запрошено на нараду?»

— Тепер, очевидно, слід чекати багатьох змін,— сказав Ройолл Едвардс.

— Авжеж.— Містер Демпстер знову зняв і протер окуляри.— І перша полягатиме в тому, що я стану президентом готельної компанії. Цю посаду я обіймаю майже в усіх корпораціях містера Уеллса.

— Отже, віднині ви будете нашим постійним гостем? — спитала Крістіна.

— Ні, гостюватиму я у вас дуже рідко, міс Френсіс. Функції президента — чисто номінальні. Всю ж повноту влади буде надано віце-президентові.

Досі Пітер ладен був фаталістично покладатися на долю: хай буде, що буде, виженуть — теж не помру. Але тепер він раптом відчув, що йому теж хочеться залишитись у «Сейнт-Грегорі»: якщо новий керівник виявиться людиною широких поглядів, то з ним можна буде гори перевернути!

— Містере Демпстер,— сказав він,— якщо це не дуже великий секрет, чи не назвете ви нового віце-президента?

Монреалець здивовано звів брови, якимось чудно подивився на Пітера, потім обличчя його проясніло.

— Пробачте,— сказав він,— я гадав, що вам це вже відомо. Віце-президентом будете ви.

Протягом цілої ночі — тих повільних годин, коли мешканці готелю спокійненько спочивають у своїх зручних ліжках,— Букер Т. Грем працював при світлі сміттєспалювальної печі. Нічого дивного в цьому не було б, якби не той факт, що працював він дуже й дуже повільно. Звичайно, задовго до закінчення свого робочого часу Букер Т. встигав спалити все звезене до підвалу сміття, розсортувати знайдені речі, а потім ще й посидіти з півгодинки, покурюючи цигарку-самокрутку. Але сьогодні вранці, незважаючи на те, що зміна його давно скінчилася, роботи лишалося ще дуже багато: цілих дванадцять напханих сміттям контейнерів.

Причина, звісно, полягала в тому, що Букер Т. шукав папірець, потрібний Пітерові Макдермоту. Він шукав його дуже ретельно — і не знаходив.

Букер Т. з жалем повідомив про це адміністратора нічної зміни, чия несподівана поява в підвалі ще раз засвідчила, що містерові Макдермоту папірець той страшенно потрібний.

Отож Букерові Т. вже давно слід було загасити піч і йти додому. Тим більше, що начальство готелю не заохочувало понаднормової праці. Але він знав: якщо вдень хтось помітить залишки сміття, то до підвалу пошлють якогось робітника, щоб той спалив його. Якщо ж цього не зроблять, то залишки лежатимуть до ночі — аж поки Букер Т. знову прийде на роботу. Але річ у тім, що, в першому випадку, надія знайти папірець буде остаточно втрачена, а в другому, навіть якщо Букер Т. знайде його, для містера Макдермота це буде запізно.

Якби в нього спитали, чому він так хоче зробити цю послугу містерові Макдермоту, Букер Т., певно, не зміг би пояснити, бо йому забрак-ло б слів. Просто в присутності молодого заступника головного адміністратора він почував себе людиною. Такою ж людиною, як усі.

Він вирішив шукати далі.

Щоб не було неприємностей, Букер Т. піднявся з підвалу на прохідну і на контрольному годиннику відбив у своїй картці час, коли він закінчив роботу. А потім повернувся вниз. Він знав, що його повернення навряд чи помітять. Сміттєспалювальна піч мало кого цікавить.

Він перебирав сміття ще три з половиною години — повільно, методично, розуміючи, що, можливо, папірець той у сміття і не потрапив, або згорів ще перед тим, як Макдермот прийшов до нього із своїм проханням.

Над полудень він ледве стояв на ногах від втоми, але йому лишалося ще два контейнери.

Витрусивши сміття з передостаннього, він майже зразу побачив зіжмананий воскований папір, у який звичайно загортають сніданки. Розгорнувши його, він знайшов усередині зім'ятій готельний бланк — точну копію залишеного Макдермотом. Він переконався в цьому, піднісши обидва до лампочки.

Знайдений папірець був у масних плямах і трохи підмочений. В одному місці написане розпливлося — власне, одне-два слова. Решту слів можна було прочитати.

Букер Т. надів свій брудний, заяложений піджак і рушив нагору.

В просторому кабінеті Уоррена Трента містер Демпстер закінчив свою конфіденційну розмову із старшим ревізором. Поки Ройолл Едвардс збирав розкладені на столі фінансові звіти й акти ревізій, до кабінету почали сходитися учасники наради. Першим з'явився схожий на Піквіка банкір Еміль Дюмер — надміру врочистий і надміру серйозний. Слідом за ним увійшли худий, незграбний адвокат, що вів усі юридичні справи «Сейнт-Грегорі», і його молодший колега з іншої новоорлеанської контори, який мав репрезентувати інтереси Олберта Уеллса.

Пітер Макдермот увійшов разом з Уорреном Трентом — вони зустрілися перед дверима кабінету. Хоч на цій нараді Уоррен Трент мав зректися своїх прав на готель, він був веселий і жвавий — таким його не бачили вже давно.

Олберт Уеллс прибув останнім.

Нараду відкрив, значущо відкашлявшись, Еміль Дюмер.

Банкір зазначив, що умови продажу загалом уже погоджено. Метою ж наради, на якій він головує на прохання містера Трента й містера Демпстера, є обговорення процедурних питань, зокрема — дата переоформлення готелю на нового власника. Ніяких труднощів тут не передбачається. Термін чинності заставної, який мав скінчитися сьогодні, продовжений Промислово-комерційним банком після одержання відповідних гарантій від містера Демпстера, фінансового уповноваженого містера Уеллса.

Пітер перехопив іронічний погляд Уоррена Трента, який протягом кількох місяців безуспішно добивався пролонгації заставної.

Потім Пітер Макдермот, а за ним Ройолл Едвардс відповіли на запитання, що стосувалися діяльності адміністрації й фінансових справ.

Двічі Крістіна виходила й поверталася з документами з готельного архіву.

Нарешті містер Демпстер сказав:

— Нам лишається обговорити останнє питання. Недавно, перебуваючи в Нью-Йорку, я читав сенсаційні повідомлення, що кидають тінь на репутацію «Сейнт-Грегорі». Я хотів би мати гарантію, що такі інциденти більше не повторяться, принаймні, до зміни керівництва.

В кімнаті запала тиша.

Літній адвокат зачудовано звів брови. Молодший голосним шепотом пояснив:

— Готель відмовився прийняти кольорового.

— Так-так, — покивав головою літній адвокат.

— Я хочу внести ясність у це питання. — Містер Демпстер скинув окуляри й заходився їх протирати. — Я зовсім не наполягаю на якихось докорінних змінах у характері діяльності готелю. Як бізнесмен, я гадаю, що місцеві звичаї й тенденції треба поважати. Я зацікавлений лише в одному: щоб можливе повторення згаданої ситуації не призвело до аналогічних небажаних наслідків.

Слова його знов були зустрінуті мовчанням.

І тут Пітер Макдермот відчув, що загальна увага зосереджена тепер на ньому. Він аж похолов, усвідомивши, що раптом, цілком несподівано, сталася криза — перша криза і перше випробування його в

новій ролі. І від того, як він поведеться, залежатиме, можливо, майбутнє готелю — і його власне. Він помовчав, збираючи думки, і заговорив тільки після того, як зважив кожне слово своєї відповіді.

— Сказане хвилину тому,— неголосно почав він, кивнувши вбік молодшого адвоката,— на жаль, правда. Делегатові з'їзду, який наперед зарезервував номер у нашому готелі, показали на двері. Він був стоматологом, заслуженим ученим і негром. Із соромом мушу признатися, що на двері показав йому я особисто. Після того я дав собі слово, що більше ніколи цього не робитиму...

— Навряд чи вам, як віце-президентові, доведеться особисто...— втрутився Еміль Дюмер.

— Більше ніколи не робитиму цього сам і не дозволятиму це своїм підлеглим.

Банкір стулив губи.

— Це вельми широкомовна заява.

А Уоррен Трент, кисло скривившись, докинув:

— З приводу цього ми вже не раз товкли воду в ступі.

— Джентльмени,— промовив, надіваючи окуляри, містер Демпстер,— дозвольте повторити: я зовсім не наполягаю на якихось докорінних змінах.

— Але я наполягаю на них, містере Демпстер.

«Якщо вже давати бій, то зараз,— вирішив Пітер.— Або я керуватиму готелем, або ні».

Монреальський бізнесмен подався вперед над столом.

— Тоді поясніть, будь ласка, свою позицію.

Відкинувши вагання, Пітер вирішив іти ва-банк.

— Моя позиція дуже проста. Я погоджуся на посаду віце-президента лише в тому разі, якщо готель відмовиться від політики сегрегації.

— Може, вам варто було б добре поміркувати, перше ніж диктувати свої умови?

— Очевидно,— спокійно сказав Пітер,— ваше запитання пояснюється тим, що вам відомі деякі факти з мого послужного списку?

— Маєте рацію,— кивнув містер Демпстер.

Пітер помітив, що Крістіна пильно дивиться йому в очі й подумав: «Цікаво, що вона зараз хотіла б мені сказати». Вголос він промовив:

— Я все обміркував. І вважаю своїм обов'язком повідомити вас, на чому я стою.

Містер Демпстер знову взявся за свої окуляри. Тепер він звертався вже до присутніх.

— Звичайно, тверді переконання в усіх нас можуть викликати тільки повагу. Та все-таки мені здається, що остаточне розв'язання даної проблеми варто на деякий час відкласти. Якби містер Макдермот погодився, ми могли б повернутися до розгляду її, скажімо, за місяць чи за два.

«Якби містер Макдермот погодився...» Отже, подумав Пітер, цей хитрюга відкриває мені шлях до відступу. Радить скористатися із старого, знайомого прийому: спочатку ти декларуєш свої погляди, присипляєш власне сумління, а потім ідеш на зовсім маленьку поступку. Розумний компроміс між розумними людьми. «Ми могли б повернутися до розгляду цієї проблеми...» Як це добропристойно, як мудро! Хіба ж не властиво цивілізованій людині обирати поміркований, ненасильниць-

кий спосіб дій! Візьми хоча б дантистів. Сьогодні на адресу готелю від них надійшов офіційний лист з резолюцією, що засуджувала готельну адміністрацію за інцидент з доктором Ніколасом.

З другого боку, готель і справді перебуває в скрутному становищі, а зміна керівництва спричинить безліч нових ускладнень. Тож чи варто вигадувати додаткові? Може, справді треба трохи почекати?

Отже, чекати? Але доки? Чи настане колись мить, коли ти скажеш: тепер можна все ламати й будувати наново? Завжди знаходиться сила-силенна причин для того, щоб чогось не робити. Пітер згадав, що недавно чув від когось ці слова. Але від кого?

Від доктора Інгрема. Від запального голови з'їзду дантистів, який зрікся цієї посади, бо не хотів зраджувати своїх принципів.

«Час від часу треба зважувати, що тобі дорожче,— казав доктор Інгрем.— Те, чого ти хочеш, чи те, в що ти віриш... Ви, однак, не зробили цього, Макдермоте, коли мали нагоду. Для вас більше важили інтереси готелю, ваша робота... Але іноді доля дає нам ще один шанс. І от цього другого шансу раджу вам уже не пропускати».

— Містере Демпстер,— сказав Пітер.— Закон про громадянські права сформульований ясно й недвозначно. І хоч би як ми намагались обминати його, рано чи пізно нам однаково доведеться йому підкоритися.

— Наскільки мені відомо,— зауважив монреалець,— деякі штати відкидають його на тій підставі, що він порушує їхні права.

Пітер нетерпляче похитав головою і, звертаючись до всіх учасників наради, промовив:

— Я вважаю, що в своїй роботі ми мусимо зважати на вимоги часу. Одна з головних вимог нашого часу народжена боротьбою за громадянські права. Куди краще буде, якщо ми зрозуміємо й добровільно виконаємо цю вимогу — не чекаючи, доки нас до цього змусять. Я вже заявив, що ніколи більше ні я, ні мої підлеглі не робитимуть того, що було зроблено з доктором Ніколасом, і відступатись від своїх слів не збираюся.

Уоррен Трент чмихнув.

— Не всі кольорові будуть докторами Ніколасами!

— Ми й тепер не пускаємо в готель усіх без винятку, містере Трент. Своїх правил ми будемо дотримуватися й далі, але на колір шкіри більше не зважатимемо.

— Попереждаю — ви дограєтесь до того, що готель збанкрутує.

— Ми вже знаємо, що до цього можна догратися не тільки в такий спосіб.

Уоррен Трент почервонів.

Містер Демпстер, насупившись, промовив:

— На жаль, ми, здається, зайшли у безвихідь. З огляду на вашу позицію, містере Макдермот, нам, можливо, доведеться переглянути...— вперше за весь час монреалець завагався. Він запитливо глянув на Олберта Уеллса.

Відчувши, що тепер усі присутні чекають його рішення, маленький чоловічок покрутився в кріслі і, глянувши просто в очі містерові Демпстеру, сказав:

— Знаєш, Чарлі, хай, мабуть, цей хлопець робить так, як вважає за краще.

Не змінюючи виразу обличчя, Демпстер оголосив:

— Містере Макдермот, ваші умови прийнято.

Нарада, що розпочиналася в такій злагоді, завершилася на досить напруженій ноті. Уоррен Трент спохмурнів і унікав Пітерового погляду. Літній адвокат мав невдоволений вигляд, а його молодший колега демонстрував підкреслену байдужість. Еміль Дюмер серйозно обговорював щось з містером Демпстером. І тільки Олберт Уеллс, здавалось, не надавав інциденту особливого значення.

Крістіна перша вийшла з кабінету. А за хвилину повернулася й поманила Пітера пальцем. Крізь відчинені двері він побачив, що в приймальні сидить його секретарка. Флору могло привести сюди тільки щось надзвичайне. Вибачившись, він вийшов до неї.

На дверях Крістіна тицьнула йому в руку згорнутий папірець і шепнула:

— Прочитаєш потім.

Він кивнув і сховав папірець у кишеню.

— Містере Макдермот, — сказала Флора, — я б не турбувала вас...

— Так-так. Що сталося?

— У вашому кабінеті чекає якийсь чоловік. Робітник, що спалює сміття. Він каже, що виконав ваше прохання й приніс щось дуже важливе. Мені віддати відмовився, сидить і жде вас.

— Скажіть йому, що я зараз же прийду.

— Будь ласка, приходьте швидше, містере Макдермот! — У Флори був дуже збентежений вигляд. — Пробачте, але від цього чоловіка дуже... дуже смердить!

6

За кілька хвилин до полудня довготелесий забарливий робітник-ремонтник на ім'я Біллібой Нобл скочив у неглибокий колодязь шахти підйомника номер чотири. Перед тим він, як і щодня, оглянув і почистив шахтні колодязі ліфтів номер один, два і три. Вважалося, що для такої простої операції ліфт зупиняти не варто, і тому, працюючи, Біллібой бачив, як над головою його то піднімається, то опускається кабіна ліфта номер чотири.

7

Якби на місці Букера Т. була інша людина, думав Пітер Макдермот, якби по закінченні зміни він разом з усіма пішов додому, якби він шукав не так уважно, то цей папірець не лежав би на столі переді мною.

А скільки ще їх можна б нарахувати — отих «якби»!..

Із розмови з Букером Т. Пітер зрозумів, що той віддячує йому за візити в підвал, за вияв симпатії. По закінченні зміни цей чоловік, як виявилося, відмітився на прохідній, удавши, ніби йде додому, а потім повернувся до своєї печі й заходився шукати далі, не сподіваючись навіть, що його понаднормова праця буде оплачена. Коли Пітер

викликав Флору й сказав, щоб Букерові Т. заплатили за додаткові години, у того в очах засвітилася така вдячність, що Пітерові аж ніяково стало...

Записка, що лежала перед ним, була датована позавчорашнім днем. Написана рукою герцогині Кройдонської на бланку Президентського люкса, вона давала дозвіл Огілві вивести машину з гаража «о будь-якій годині, зручній для нього».

Пітер уже порівняв почерк. На його прохання Флора принесла папку, в якій лежав лист герцогині з проханням зарезервувати номер, а також кілька інших її записок. Останнє слово, звісно, буде за експертизою, але навіть поверхове зіставлення не залишало ніякого сумніву.

Герцогиня заприсяглася перед поліційними слідчими, що Огілві взяв машину без її дозволу. Вона спростувала свідчення Огілві про те, що вони з чоловіком доручили йому перегнати «ягуар» з Нового Орлеана в Чикаго. Більше того, вона висунула версію, ніби саме Огілві в понеділок увечері збив двох перехожих. Коли ж їй сказали про записку, вона зажадала: «Покажіть її мені!»

Тепер цю записку можна буде їй показати.

Пітер Макдермот добре знався лише на тих розділах юриспруденції, які стосувалися готельного бізнесу. Проте він розумів, що записка герцогині видає її з головою. Йому був ясний також його власний обов'язок — негайно повідомити капітана Йоллеса про знахідку.

І все ж, уже поклавши руку на телефонну трубку, Пітер вагався.

Він не відчував жалю до герцога й герцогині: вони вчинили страшний злочин, а потім ще поглибили свою провину боягузством і брехнею. Перед очима в Пітера й досі стояло бачене на старому кладовищі св. Людовіка: жалібна процесія, велика труна, а позад неї — маленька, біла...

Ясновельможне подружжя хотіло обдурити навіть свого співучасника, Огілві. Цей гладун, звісно, негідник, але завинив він менше, ніж герцог з герцогинею. Вони ж спробували зіпхнути все на нього...

Ні, вагання Пітера пояснювалося не співчуттям, а іншим — стародавньою, століттями виробленою традицією, на якій ґрунтується вся готельна справа, — повагою до постояльця.

Хоч би як скомпрометували себе герцог і герцогиня Кройдонські, для Пітера вони були передусім клієнтами.

Він, звичайно, зателефонує в поліцію. Але спершу він мусить повідомити про це самих пожителів.

Знявши трубку, він назвав номер Президентського люкса.

8

Кертіс О'Кіф особисто замовив по телефону пізній сніданок для себе і для Додо, і страви було подано годину тому. Але ні він, ні Додо майже не торкнулися їх. Посидівши трохи за столом, Додо вибачилася й повернулася до своєї кімнати — пакувати речі: вона мала виїздити за двадцять хвилин, а він — за годину.

Кертіс О'Кіф з раннього ранку був не в гуморі. Пояснював він це прөвалом своїх планів і тому навіть з богом розмовляв роздратовано й ущипливо.

— Волею твоєю «Сейнт-Грегорі» потрапив у чужі руки, — сказав він у своїй ранковій молитві. — Що ж, задум твій має, очевидно, якусь потаємну мету, незрозумілу навіть таким досвідченим смертним, як раб твій...

Він молився на самоті, не так довго, як завжди, а потім, вийшовши до вітальні, побачив, що Додо пакує не тільки свої, а і його речі. Коли він запротестував, вона попросила:

— Керті, будь ласка, дозволь мені. Подумай сам: коли я цього не зроблю, то хто ж зробить?

Йому не хотілося пояснювати, що жодній з її попередниць не спало на думку пакувати його валізи; це робила готельна покоївка.

За сніданком Додо спробувала розвіяти гнітючу атмосферу:

— Господи, Керті, ну чого ми хнюпимось? Ми ж не прощаємося назавжди — в Лос-Анджелесі ще стрічатимемось мільйон разів!

Але О'Кіф з власного багатого досвіду знав, що вони не зустрінуться більше ніколи. До того ж, гнітила його не розлука з нею, а втра-та готелю.

Додо нарешті зібралася. Двоє коридорних спустилися з її валізами у вестибюль, а забрати ручний багаж прийшов сам старший розсильний. Біля готелю на Додо вже чекав спеціально замовлений лімузин.

Гербі Чендлер стояв, виструнчившись, біля дверей: знаючи, з ким має справу, він сподівався на щедрі чайові.

О'Кіф глянув на годинник і, підійшовши до зачинених дверей спальні, гукнув:

— Люба, в тебе лишається зовсім мало часу.

З-за дверей долинуло:

— Зараз, Керті, ще тільки два нігтики.

Розмірковуючи, чому жінки в останню мить завжди згадують про свій манікюр, Кертіс О'Кіф вручив Гербі Чендлерові п'ятидоларову асигнацію.

— Поділіться з вашими помічниками.

Чендлерове тхоряче обличчя засяло.

— Дуже вам вдячний, сер.

Поділитись він, звісно, поділиться, але ті двоє одержать по п'ятдесят центів, а йому залишаться чотири долари.

Додо вийшла із своєї кімнати.

«Бракує музики, — подумав Кертіс О'Кіф. — Гучних фанфар і плачу скрипок».

На ній була проста жовта сукня й крислатий капелюх, у якому вона приїхала у вівторок. Попелясто-біляве волосся падало на плечі. Звівши на нього величезні блакитні очі, вона обняла його за шию, поцілувала й прошепотіла:

— До побачення, Керті, золотко.

— До побачення, люба. Я стежитиму за твоїми успіхами.

На дверях Додо обернулася й помахала йому рукою. Він помітив — чи йому тільки здалося? — що вона плаче.

Гербі Чендлер зачинив за собою двері.

Підійшовши до ліфта, старший розсильний натиснув на кнопку. Поки вони чекали, Додо підправляла вії.

«Сьогодні ліфти повзають, мов черепахи», — подумав Гербі. Він знову нетерпляче натиснув на кнопку і кілька секунд не знімав з неї пальця. Після вчорашньої розмови з Пітером Макдермотом Гербі був

сам не свій, з хвилини на хвилину він чекав виклику до Уоррена Трента — виклику, який означав би кінець його кар'єри в готелі «Сейнт-Грегорі». Щоправда, вранці поширилася чутка, ніби готель продано якомусь старому дивакові, але Гербі ця чутка не заспокоїла: якщо Макдермот залишиться адміністратором, то його, Гербі, однаково виженуть — хіба що не зразу, а через кілька днів. Ух, цей Макдермот! Старшого розсильного аж пересмикнуло. «Якби я не був слабаком, то загнав би падлюці ножа в спину», — подумав він.

І тут йому сягнула ідея. Є ж інший спосіб поквитатися з Макдермотом — може, не такий крутий, та зате дійовий. Звісно, доведеться заплатити, але на таке святе діло не шкода й тих п'яти сотень, що ними Макдермот учора погребував. Що ж, він ще пошкодує про це. «Та я б і більше дав, — розмірковував Гербі Чендлер, — аби побачити, як цей Макдермот корчиться де-небудь у канаві». Гербі колись бачив одного типа після такої обробки. Видовище було не з приємних. Старший розсильний облизав губи. Що більше він обмірковував цю ідею, то принагідною вона йому видавалася. «От спущуся у вестибюль і звідти подзвоню, — вирішив він. — Такі замовлення виконуються швидко. Скажу, хай сьогодні ж увечері...»

Ліфт нарешті прибув. Двері його розчинилися.

В кабіні вже стояло кілька чоловік, які чемно потіснилися, даючи місце Додо. Гербі Чендлер увійшов слідом за нею. Двері зачинилися.

Це був ліфт номер чотири. Час: дванадцять годин одинадцять хвилин.

9

Герцогиня Кройдонська почувалася як людина, що знає: десь повільно догоряє гніт і вогник наближається до невидимої бомби. Чи вибухне бомба і де саме — стане ясно, коли вогник доповзе до неї, а скільки ще чекати — невідомо.

Гніт горів уже чотирнадцять годин.

З учорашнього вечора, відколи детективи пішли, поліція мовчала. Тривожні запитання множилися, залишаючись без відповіді. Що робить зараз поліція? Де Огілві? Де «ягуар»? Чи міг зберегтися якийсь слід, про який вона, попри всю свою обачність та винахідливість, забула? Вона й досі не вірила в таку можливість.

Зараз головне — нічим не виказати свого хвилювання, поводитися нормально, мов нічого не було. Тому, скажімо, сніданок вони замовили на ту ж годину, що й завжди. Герцогиня наполягала на тому, щоб її чоловік поговорив по телефону з Лондоном і Вашингтоном. Секретареві наказано було підготувати все до завтрашнього від'їзду з Нового Орлеана.

Об одинадцятій годині герцогиня, як завжди, вивела на прогулянку своїх бедлінгтонських тер'єрів. Вона повернулася до Президентського люкса півгодини тому.

Наближався полудень. Але про те, що важило зараз найбільше — про наслідки арешту Огілві, — і досі не чути було ні слова.

Логічно міркуючи, вони вчора створили для себе непробивний захист. Проте, логіка-логікою, а почуття безпеки не приходило...

— Можна подумати, — промовив герцог, — що вони намагаються вимотати нас мовчанкою.

Він стояв у вітальні в своїй характерній позі, дивлячись у вікно. Але сьогодні голос його звучав чітко. З учорашнього дня він навіть не торкнувся чарки, хоч бар був заставлений пляшками.

— Що ж, а ми на це... — почала герцогиня, але не скінчила, бо телефон раптом різко задзвонив, шматуючи їхні нерви.

Герцогиня стояла ближче до апарата. Вона простягла руку — і опустила. Сьогодні вранці це був не перший телефонний дзвінок, але її раптом охопило погане передчуття.

Герцог запропонував:

— Може, я візьму трубку.

Вона похитала головою, підняла трубку й сказала:

— Слухаю! — а за секунду кивнула: — Так, це я. — І, прикривши долонею трубку, пояснила чоловікові: — Це Макдермот, службовець готелю, що приходив сюди вчора ввечері. — Потім, уже в трубку, сказала: — Так, пам'ятаю. Ви були присутні, коли нам довелось вислухувати оті сміховинні обвинувачення... — Вона враз замовкла, обличчя її раптом попалотніло. Вона заплющила очі, потім розплющила їх і повільно промовила: — Так. Так, розумію...

Герцогиня поклала трубку. Пальці її тремтіли.

Герцог Кройдонський прошепотів:

— Нас викрили.

Він не запитував, а констатував факт.

Його дружина повільно кивнула головою.

— Записка, — ледь чутно озвалася вона. — Знайдено мою записку. Вона в адміністратора.

Герцог відійшов од вікна й став посеред кімнати. Постояв нерухомо, опустивши руки, потім спитав:

— Що ж тепер?

— Він дзвонить у поліцію. Сказав, що спершу хоче повідомити нас. — У відчаї, вона торкнулася рукою чола. — Як я могла зробити таку помилку! Якби я не написала цієї записки...

Герцог підійшов до бару й налив собі щедру порцію віскі з содовою.

— Одну склянку можна собі дозволити. Наступну, мабуть, вип'ю не скоро...

— Що ти надумав робити?

Він проковтнув віскі, вийшов у спальню, майже відразу повернувся з плащем і капелюхом у руці й відповів:

— Спробую випередити поліцію. Це називається, здається, прийти повинитися. Мені треба поспішати, тому говоритиму коротко. Я вдячний тобі за все, що ти зробила. Ми обоє діяли неправильно, та однаково я вдячний тобі. Я зроблю все, щоб вигородити тебе. Якщо ж мені це не вдасться, то я заявлю, що обрану нами лінію поведінки — після нещасного випадку — диктував я, а ти лише корилася моїй волі.

Герцогиня механічно, мов загіпнотизована, кивнула.

— І ще одне. Мені, очевидно, потрібен буде адвокат. Тут я покладаюся на тебе. — Він надів капелюх і двома пальцями поправив його. Як на людину, що кілька хвилин тому втратила все, герцог зберігав гідне поведінку самовладання. — Адвокатові треба буде платити і, гадаю,

чимало. Візьмеш частину із тих п'ятнадцяти тисяч, що їх ти приготувала для Чікаго. Решту покладеш у банк. Тепер це можна робити відкрито— ховатися вже нема чого.

Герцогиня наче не чула його.

З жалем дивлячись на неї, він нерішуче сказав:

— Напевно, тепер ми не скоро...

Він простяг до неї руки.

Вона холодно відвернулася.

Герцог хотів, видно, сказати ще щось, але передумав — тільки низав плечима — і, крутнувшись, попрямував до дверей.

Коли двері за ним зачинилися, герцогиня посиділа кілька секунд нерухомо, думаючи про своє незavidне майбутнє: галас, який знімуть газети, безчестя, ганьба... Потім звичка діяти взяла гору. Насамперед — знайти адвоката, що добре знає свою справу. А тоді вже, вирішила вона, можна буде подумати про найлегший спосіб самогубства.

Тимчасом треба, однак, сховати гроші в надійніше місце. Вона вийшла в свою спальню.

Не побачивши валізки на місці, вона почала розгублено, а потім уже гарячково шукати, аж доки не переконалася остаточно, що гроші зникли. Пояснення могло бути одне: їх украли. Перша думка її була: викликати поліцію! Але уявивши, що вона зможе сказати слідчим, герцогиня Кройдонська дико, істерично зареготала.

«Якщо поспішаєш — на ліфт ніколи не розраховуй», — подумав герцог Кройдонський.

Він уже, здавалося, кілька хвилин чекав ліфта на площадці свого поверху. Та коли, нарешті, кабіна спустилася й двері її розчинилися, герцог ще хвильку постояв, вагаючись; йому здалося, що він почув крик своєї дружини.

Переборовши бажання повернутися, він увійшов у кабіну ліфта номер чотири.

Всередині було вже багато людей, серед них — вродлива білява дівчина й старший розсильний готелю, який упізнав герцога.

— Добридень, ваша світлість.

Герцог Кройдонський неухважливо кивнув, і двері ліфта зачинилися.

10

Протягом цілої ночі й ранку Ключник Мілн переконував себе, що це — не галюцинація, а правда. Спочатку, побачивши гроші, що їх він, сам того не знаючи, виніс із Президентського люкса, Ключник вирішив, що снить, і кілька разів обійшов свій номер, намагаючись, прокинутися. Та даремно: виходило так, ніби йому сниться, що він не снить. До ранку ошалілий Ключник не заплющував очей, і тільки коли почало розвиднюватися, упав у ліжку й заснув як убитий.

Та навіть під час цього напівмарення Ключник — така вже була в нього вдача — часу не марнував.

На випадок, якщо це все-таки не сон і йому справді так неймовірно пощастило, він обмірковував план дальших дій і запобіжні заходи. Ще ніколи в житті Ключникові — а він був рецидивіст із стажем — не

потрапляла до рук така здобич: п'ятнадцять тисяч готівкою! І головне, щоб із цим багатством ушитися подалі звідси, треба розв'язати лише дві проблеми. По-перше, коли і як вибратися із «Сейнт-Грегорі». По-друге — як винести звідси гроші.

Все це він за ніч детально обміркував.

Готель треба залишити, не привертаючи до своєї особи зайвої уваги. Це означає: виписатись, як заведено, й оплатити рахунок. Інакше може діяти тільки дурень — втеча була б рівнозначна визнанню, що ти — злодій, і тебе неодмінно почали б шукати.

Хоч як кортіло Ключникові залишити готель негайно, він вирішив не робити цього. Нічний від'їзд, пов'язаний, можливо, з розмовами про те, брати чи не брати з нього гроші за ще один день, що вже розпочався, запам'ятали б усі — і нічний касир, й інші службовці, і потім вони могли б дати поліції його точний опис.

Ні, найкраще все зробити вранці чи опівдні, коли з готелю виїжджатимуть десятки інших жильців. Певна річ, надто зволікати також не слід. Герцог з герцогинею можуть помітити, що гроші зникли, і повідомити поліцію. Тоді у вестибюлі товктимуться детективи, придивляючись до кожного, хто виходитиме з готелю. Але, якщо подумати, поліція не має жодних підстав підозрювати саме його. До того ж, навряд чи детективи підуть на такий крайній захід, як перевірка кожної валізи.

Друга проблема полягала в тому, як винести гроші з готелю.

Ключник зважив такий варіант, як пересилка грошей поштою із «Сейнт-Грегорі» на адресу якого-небудь готелю в іншому місті, куди він приїде за день-два. Цей метод він уже з успіхом застосовував кілька разів. Але як переслати суму в п'ятнадцять тисяч доларів, та ще й дрібними асигнаціями? Вже сама кількість пакетів може викликати підозру...

Отже, гроші треба винести з готелю. Але як?

Звісно, не у валізці, вкраденій в Президентському люксі. Її взагалі треба знищити. І негайно.

Валізка була міцна, зроблена із дорогої шкіри. Ключник вирішив порізати її на дрібні шматочки лезами для гоління. Це була марудна робота. Клапті шкіри він відносив у туалет, кидав в унітаз і спускав воду, роблячи це через певні проміжки часу, щоб не привернути уваги сусідів.

Робота ця забрала більш як дві години. Нарешті від валізки залишилися тільки замки й завіски. Вийшовши з номера, він підійшов до урни, розгорнув пісок, поклав у ямку металеві деталі й засипав їх. Кольором їх, можливо, знайдуть, але — не сьогодні.

До світанку лишалося зовсім мало часу, в готелі панувала тиша. Повернувшись у номер, Ключник спакував речі в дві валізи, з якими прибув до готелю в понеділок. Гроші, загорнуті в кілька брудних сорочок, він поклав у більшу валізу і, все ще не вірячи, що йому випало таке щастя, ліг спати.

Він поставив будильник на десяту, але дзвінок його не розбудив. Прокинувся він о пів на дванадцяту: сонце світило просто в обличчя.

Тепер він нарешті упевнився, що події минулої ночі були цілком реальні. Ключникова душа співала.

Він швидко поголився, вдягнувся й замкнув обидві валізи.

Він вирішив спочатку спуститися у вестибюль, розрахуватися, подивитись, яка там обстановка, а потім повернутися по речі.

У вестибюлі було досить людно. Ніяких ознак діяльності поліції Ключник не помітив. Він оплатив рахунок, дівчина-касир мило всміхнулася до нього й спитала:

— Кімната вже вільна, сер?

Ключник, і собі всміхнувшись, відповів:

— Звільниться за кілька хвилин. Я тільки заберу речі.

Задоволений, він повернувся нагору, ще раз уважно оглянув номер, і, пересвідчившись, що не залишив нічого — жодного клаптика паперу, жодної іншої дрібнички, як-от коробки з-під сірників, що могла б навести на його слід, — намочив рушник і протер усі місця, де могли б zostатися відбитки пальців. Потім, підхопивши валізи вийшов.

Годинник показував дванадцять годин десять хвилин.

На площадці свого поверху він викликав ліфт. Кабіна затрималася на дев'ятому поверсі, потім рушила вниз і знову зупинилася. Двері ліфта номер чотири розчинилися перед Ключником.

Просто перед ним стояв герцог Кройдонський.

Охоплений панікою, Ключник мало не кинувся тікати. Але в ту ж мить здоровий глузд підказав йому, що ця зустріч — випадкова. Герцог навіть не глянув на Ключника, а вираз його обличчя свідчив про те, що думки його десь дуже далеко.

Ліфтер, літній чоловік, оголосив:

— Спускаємося!

Поряд з ліфтером стояв старший розсильний готелю — Ключник упізнав його, бо не раз бачив у вестибюлі. Показавши очима на валізи в його руках, старший розсильний спитав:

— Вам допомогти, сер?

Ключник похитав головою.

Коли він увійшов у кабінку, герцог Кройдонський і вродлива блондинка трохи посунулися, звільняючи для нього місце.

Двері зачинилися. Ліфтер Сай Льюїс перевів важіль на ризку «спуск». І тої ж миті щось завищало, заскреготіло, кабіна зірвалася й полетіла вниз.

II

Пітер Макдермот вирішив, що хоча б для годиться мусить особисто розповісти Уорренові Тренту про злочин і викриття герцога й герцогині Кройдонських.

Колишнього власника готелю він знайшов у його кабінеті на другому поверсі: за допомогою Елоїса Ройса той збирав і складав у картонні ящики свої особисті речі.

— Як бачите, вирішив спакуватися, — сказав Пітерові Уоррен Трент. — Мені ж тут більше не сидіти. Тепер, певно, це буде ваш кабінет.

Хоч півгодини тому вони посварилися, старий говорив досить миролюбно.

Елоїс Ройс мовчки працював далі.

Пітер розповів про все, що сталося після його розмови з Солом Нетчезом на кладовищі св. Людовіка. На закінчення він сказав, що кілька хвилин тому мав телефонну розмову з герцогинею, після якої подзвонив в управління новоорлеанської поліції.

Вислухавши його, Уоррен Трент зауважив:

— Якщо ці пани справді докотилися до такого, мені їх анітрохи не жаль. — І додав: — Хвалити бога, ми здихаємося нарешті їхніх клятих шавок.

— Боюся, що Огілві теж ускочив по самі вуха.

Старий кивнув.

— Так, він догрався. І нехай тепер розплачується. Тут його ноги більше не буде. — Уоррен Трент помовчав, ніби зважуючи те, що хотів сказати далі. Потім промовив: — Ви, напевно, дивувалися, чому я завжди ставився до нього так поблажливо.

— Так.

— Він — небіж моєї покійної дружини. Я цим зовсім не пишаюся і запевняю вас, що вони були зовсім різні люди. Але багато років тому вона попросила мене взяти його на роботу, і я погодився. А потім, коли з якогось приводу вона сказала, що тривожиться за його долю, я пообіцяв, що він працюватиме в мене, доки я живий. От я й додержував слова...

— Пробачте, — сказав Пітер, — я не знав...

— Що я був одружений? — усміхнувся старий. — Про це мало хто знає. «Сейнт-Грегорі» ми з дружиною починали будувати вдвох. Тоді ми були ще молоді. Але вона молодою й померла. Це сталося давно. Дуже давно.

— Якщо я можу чимось допомогти... — почав Пітер.

Нараз двері кабінету розчинилися, і на порозі стала Крістіна. Біжучи сюди, вона загубила черевик, зачіска її розсипалася. Хапаючи ротом повітря, вона вигукнула:

— Сталося... страшне нещастя! Ліфт... Я була у вестибюлі. Це жахливо!.. Люди під уламками... Стогнуть, кричать...

Відштовхнувши її, Пітер Макдермот уже біг коридором. Слідом за ним поспішав Елоїс Ройс.

12

Три речі могли б урятувати ліфт номер чотири від катастрофи. По-перше — встановлений на кабіні автоматичний регулятор швидкості. Він мав спрацювати, коли швидкість перевищила дозволenu межу. Але на ліфті номер чотири, внаслідок дефекту, що весь час лишався непоміченим, регулятор спрацьовував із запізненням.

Другий пристрій складався з чотирьох запобіжних затискувачів. Приведені в дію регулятором швидкості, вони мали вп'ястися в напрямні рейки ліфта й зупинити кабінку. Власне, пара затискувачів з одного боку виконала свою функцію. Але друга пара — внаслідок запізнілої реакції регулятора і через те, що підйомні механізми були старі й розладнані, — не спрацювала.

І все-таки трагедію ще можна було б відвернути, натиснувши на аварійну кнопку в кабіні. Ця червона кнопка вимикала всю систему електроживлення, і кабінка враз зупинялася. В сучасних ліфтах таку кнопку ставлять на рівні очей, і її добре видно. Але в ліфтах «Сейнт-Грегорі», як і в багатьох інших старої конструкції, вона містилася внизу. Сай Льюїс незграбно нахилився, намацуючи її. Він спізнився на якусь частку секунди.

Коли одна пара затискувачів зімкнулася на рейці, а другу заїло, кабіна перекосилася і під власною вагою, до якої додалася сила інерції, почала розвалюватися. Клепані шви розійшлися, обшивка відлетіла, і з одного боку стінка відірвалася від круто скошеної підлоги. Кричучи, несамовито хапаючись одне за одного, люди покотилися до зяючого отвору.

Першим випав Сай Льюїн. Пронизливий зойк старого ліфтера урвався, коли, пролетівши вісім поверхів, тіло його вдарилося об цементну підлогу шахтного колодязя. Літнє подружжя із Солт-Лейк-сіті вилетіло слідом за ним. Вони падали, обнявшись, і теж знайшли смерть на дні колодязя. Герцог Кройдонський, вислизнувши в отвір боком, ударився об залізний кріпильний прут, який від удару зламався. На дно шахти герцог упав уже мертвий. Решті пасажирів якимсь чудом пощастило вдержатися. Але тепер уже не витримала пара справних затискувачів, і розламана кабіна каменем полетіла вниз. По дорозі з неї випав ще один чоловік — молодий делегат з'їзду дантистів. Після падіння він прожив іще три дні й помер у лікарні.

Гербі Чендлер випав, коли кабіна була вже недалеко від підлоги, і перелетів у сусідню шахту. Лікарі потім визначили струс мозку (це минуло без сліду) і перелом хребта, який зробив його паралітиком на все життя.

Жінка середнього віку — жителька Нового Орлеана — лежала непритомна на підлозі ліфта. В неї була зламана нога й роздроблена щелепа.

Додо випала останньою, в ту мить, коли кабіна вдарилася об підлогу. Вона зламала руку, розбила голову об напрямну рейку й лежала непритомна, при смерті, в калюжі крові, що текла з великої рани в голові.

Решта троє — акціонер компанії «Кока-кола «Золота корона» з дружиною і Ключник Мілн — чудом уціліли.

Під уламками кабіни ліфта лежав робітник-ремонтник Біллібой Нобл, який десять хвилин тому спустився в колодязь шахти. Кабіна роздробила йому ноги й таз, але він не втратив свідомості і нестямно кричав, спливаючи кров'ю.

13

Коли Пітер Макдермот збіг у вестибюль, там панував хаос. З шахти ліфта лунали крики, і кілька жінок билися в істериці перед дверима шахти, яку намагалися відчинити блідий, переляканий черговий адміністратор і один з розсильних. Натовп збільшувався: до нього приєднувалися касири, реєстратори, службовці. Людські хвилі вихлюпнулися у вестибюль з ресторанів та кафе, слідом за відвідувачами звідти вибігли офіціанти й бармени. В головному залі ресторану музика замовкла, й оркестранти теж кинулися до виходу. З дверей службового ходу сунули робітники кухні. Натовп зустрів Пітера збудженим гомоном.

Зупинившись, Пітер на весь голос загорлав:

— Тихо! — і коли на мить запала тиша, він вигукнув: — Будь ласка, всі відійдіть од ліфта, ми зараз зробимо все, що треба.— Потім спитав у реєстратора, що стояв перед ним: — Пожежників хто-небудь викликав?

— Не знаю, сер. Я гадав...

Пітер наказав:

— Викличте негайно.— Потім крикнув до іншого службовця.— Подзвоніть до поліції. Скажіть, щоб прислали карети швидкої допомоги, лікарів і людей для підтримання порядку.

Обидва клерки кинулися до телефонів.

З натовпу виступив наперед високий худорлявий чоловік у твідовому піджаку й військових штаних.

— Я офіцер десантних військ. Скажіть, що треба робити.

Вдячно кивнувши, Пітер відповів:

— Треба очистити від натовпу середину вестибюля. Організуйте кордон з працівників готелю. Забезпечте вільний прохід до центрального виходу. Зніміть оберткові двері.

— Єсть!

Чоловік обернувся й почав уривчасто кидати команди. Люди, які наче тільки цього й чекали, кинулися виконувати їх. Незабаром офіціанти, кухарі, клерки, розсильні, музиканти й добровольці з пожильців утворили живий ланцюг від дверей ліфта до виходу на Сейнт-Чарлз-авеню.

Елоїс Ройс тим часом кинувся на допомогу черговому адміністраторові й розсильному, які намагалися виламати двері шахти. Обернувшись, він крикнув Пітерові:

— Без інструментів ми тут нічого не зробимо!

До вестибюля вбіг робітник у комбінезоні. Він гукнув:

— Допоможіть нам унизу! Там хлопця придушило, ми не можемо витягти ні його, ні тих, що в кабіні.

Пітер з Елоїсом Ройсом кинулися до сходів службового ходу.

До шахти ліфта вів тьмяно освітлений тунель із сірими цегляними стінами. В тунелі вони знов почули крики — ще голосніші й моторошніші. Розбита кабіна була в них просто перед очима, але шлях до неї заступав покручений, понівечений метал самої кабіни й шахтних пристроїв, які вона розстрожила, падаючи. Кілька робітників-ремонтників гарячково орудували ломами, а ще четверо чи п'ятеро безпорадно стояли позаду. Пітер звернувся до них:

— Дайте сюди більше світла! — Ті побігли кудись тунелем, а Пітер обернувся до чоловіка в комбінезоні, що привів їх сюди:— Мерщій нагору. Коли прибудуть пожежники, покажете їм дорогу.

Елоїс Ройс, який стояв навколішках перед розбитим ліфтом, крикнув:

— І негайно пришліть сюди лікаря!

Чоловік кивнув і зник серед людей, що потроху набивалися в тунель. До Пітера протовпився Док Вікері — головний інженер.

— Боже мій! — зойкнув старий, побачивши перед собою гору уламків.— Боже мій! Я ж казав... Я ж попереджав, що потрібні гроші, потрібен ремонт...— Він схопив Пітера за руку.— Ти ж можеш підтвердити, хлопче, ти ж пам'ятаєш, скільки разів я тобі скаржився!..

— Не треба зараз про це,— Пітер вивільнив руку.— Скажіть, як витягти звідти людей?

Головний інженер безпорадно похитав головою.

— Потрібне спеціальне устаткування — домкрати, різальний інструмент.

Видно було, що він неспроможний очолити рятувальну операцію.

— Перевірте решту ліфтів,— сказав Пітер.— Якщо треба, якщо є хоч найменший ризик,— вимкніть усю систему.

Старий неухважно кивнув і, згорблений, приголомшений, поплентався геть.

Пітер упізнав і схопив за плечі сивого інженера по стаціонарному устаткуванню.

— Вам я доручаю очистити тунель від зайвих людей, забезпечити вільний прохід.

Елоїс Ройс заповз під уламки й тепер тримав за плечі пораненого ремонтника, який кричав нелюдським голосом. У тьмяному світлі Пітер побачив, що його ноги й таз поховані під купою понівеченого заліза.

— Все буде гаразд, Біллібой,— промовив Ройс.— Повір мені, все буде гаразд, ми тебе витягнемо.

У відповідь лунали крики болю.

Пітер узяв пораненого за руку.

— Він правду каже, Біллібой. Пожежники вже біжать сюди.

Згори, здалеку, долинуло, наростаючи, виття сирен, а в тунелі почувся чіткі, швидкі кроки. До них підбіг молодий чоловік у літньому полотняному костюмі, з лікарським саквою в руці.

— Лікарю, сюди! — гукнув Пітер.

Той навкарачках поповз до них. Спалахнули переносні лампи. Біллібой знову скрикнув. Повернувши до лікаря перекивлене страшним болем обличчя, він заблагав:

— Допоможіть, дайте мені що-небудь, на бога, допоможіть...

Лікар кивнув, розкрив саквою і дістав шприц. Пітер закасав у Біллібоя рукав комбінезона, оголивши руку. Лікар квапливо провів змоченою в спирті ваткою і встромив голку. За кілька секунд морфій зробив своє діло. Біллібой відкинув голову назад, очі його заплющилися.

Лікар приклав до грудей пораненого стетоскоп.

— У мене з собою майже нічого немає. Мене привели просто з вулиці. Коли ви, нарешті, витягнете його?

— Як тільки надійде допомога. Здається, вона вже прибула.

Лункий тупіт у тунелі. Цього разу тупіт багатьох ніг. Пожежники! Пожежники в касках, а в руках у них — яскраві ліхтарі й усе, що треба — сокири, домкрати, різальні інструменти, ломы. Вони вмюють цінувати секунди. Короткі, уривчасті фрази. Різкі команди.

— Домкрат — сюди! Розтягайте ці уламки!

Дзвінкий, частий стукіт сокир. Скрегіт металу. До шахти вривається потік світла — це на рівні вестибюля розчинили двері. Вигук:

— Де драбини? Драбини сюди!

Згори спускаються довгі драбини.

Молодий лікар наполегливо каже:

— Треба негайно витягти цього чоловіка.

Двоє пожежників намагаються встановити домкрат. Він має підняти гору металу, що придушила Біллібоя. Пожежники лаються, бо не можуть підсунути домкрат під уламки. Він надто високий.

— Потрібен менший домкрат! Дайте менший, а потім підставимо цей.

Їхню вимогу повторюють у радіотелефон:

— Принесіть малий домкрат з аварійної машини!

Лікар нетерпляче вигукує:

— Негайно витягніть цього чоловіка!

Пітер хапається за рейку, що стирчить з-під уламків.

— Дивіться, якщо ми підважимо залізяччя цією рейкою, влізе й великий домкрат!

Пожежник застерігає його:

— Тут кілька тонн залізяччя. Що-небудь зсунете — і все завалиться.

Не треба ризикувати. Потрібен домкрат.

— Спробуймо! — кидає Елоїс Ройс.

Ройс і Макдермот, пліч-о-пліч, підставляють спини під рейку, впираються в неї руками. А тепер — угору, рраз! Не піддається. Напружившись, знову — рраз! Щосили! Серце от-от вистрибне, в очах червона імла. Рейка піддається на сантиметр, не більше. Але піддається! Ще зусилля — вже неможливе, але ти його зробиш, зробиш, а голова йде обертом, і очі вже не бачать, але ти зробиш, зробиш...

Вигук:

— Домкрат на місці!

Все. Тепер можна відступити, розігнутися, звести подих.

Домкрат робить своє діло. Уламки піднімаються.

— Витягайте свого хлопця!

Тихий голос лікаря:

— Можете не поспішати. Він помер.

Вбитих і поранених піднімали з шахти по драбині, й карети швидкої допомоги одна по одній стрімко від'їздили від центрального входу готелю. Першим винесли Гербі Чендлера, потім — смертельно пораненого дантиста, а ще за мить — жінку з поламанною ногою й роздробленою щелепою. Інші автомобілі з червоним хрестом їхали повільніше й завертали до міського моргу. У вестибюлі капітан поліції опитував свідків, намагаючись визначити імена потерпілих.

Останньою підняли Додо. Один з лікарів, спустившись у шахту, перев'язав їй голову й наклав пластмасову шину на переламану руку. Ключник Мілн, відмахуючись від пожежників, що хотіли і його винести нагору, сидів біля Додо, підтримуючи її, поки лікар не подав їй першу допомогу.

Ключник вибрався з шахти останнім — за подружжям акціонерів компанії «Кока-кола «Золота корона». Пожежник виніс нагору валізи Ключника й Додо, і полісмен в уніформі прийняв їх під свою охорону.

Пітер Макдермот повернувся до вестибюля, коли виносили Додо — смертельно бліду, непритомну, закривавлену. Пов'язка на її голові встигла почервоніти. Двоє лікарів швидко зробили їй укол, помацали пульс. Молодший з них сумно похитав головою.

14

Приголомшений, усе ще не вірячи, що лишився живий, Ключник поліз драбиною вгору. Знизу його підстраховував пожежник. Кілька рук простяглися назустріч і підхопили його, коли він ступив на підлогу вестибюля.

Але Ключник уже зрозумів, що може і стояти, і ходити сам. Шок минув, і в голові в нього прояснилося. Боже, скільки тут лягавих! Треба вшиватися.

А його валізи? Що як більша розкрилася?..

Ні, ось вони. А поряд чиїсь чужі. Він рушив до них.

Голос ззаду промовив:

— Сер, вас чекає карета швидкої допомоги.

Озирнувшись, Ключник побачив молодого полісмена.

— Мені не потрібна...

— Вам неодмінно треба показатися лікарям, сер. Йдеться про ваше ж здоров'я.

— Віддайте мені мої валізи! — зажадав Ключник.

— Заберете їх потім, сер. Вони нікуди не дінуться.

— Ні, віддайте їх зараз же.

Чийсь голос втрутився:

— Господи! Та віддай ти йому ті валізи, якщо він так уже хоче.

Після такої пригоди він має право...

Молодий полісмен підхопив валізи й провів Ключника до виходу.

— Заждіть, будь ласка, тут, сер, я гляну, котра машина для вас. Він поставив валізи на підлогу.

Тільки-но полісмен одійшов, Ключник ухопив валізи й щез у на-товпі. Ніхто не помітив, як він подався геть.

Він неквапливо пройшов до стоянки, де вчора залишив свою машину після успішного рейду до Лейкв'ю. Тепер, нарешті, він міг зітхнути з полегшенням. Всі небезпеки лишилися позаду.

На стоянці було повно машин, але Ключник відразу побачив свій «форд-седан» з мічиганським біло-зеленим номерним знаком. Він згадав, як непокоїв його цей яскравий знак, що відразу впадає в око. Що ж, видно, тривожився він даремно.

Мотор машини, як завжди, завівся зразу.

З центра міста Ключник, додержуючись усіх правил руху, поїхав до мотелю на Шеф-Мантерському шосе. Звісно, зібрана там здобич, порівняно з п'ятнадцятьма тисячами готівкою, була дрібницею, але кидати її було все-таки шкода.

Зупинивши машину біля дверей свого номера, Ключник одніс туди обидві валізи. Потім, опустивши штори, перевірів, чи не зникли гроші. Вони були на місці.

В номері зібралося чимало речей, і тепер йому довелося перепакувати всі свої валізи. Кінець кінцем виявилось, що для двох хутрян манто й срібної вази з тацею, вкрадених з котеджа в Лейкв'ю, місця не лишилось. Отже, треба було перепакувувати все заново.

Ключник, однак, на цей час трохи не падав від втоми, що, очевидно, було нервовою реакцією на пережиті недавно події. Головне ж — він мусив якнайшвидше забратися геть з Нового Орлеана. З хутром і сріблом нічого не станеться, вирішив він, якщо вони поїдуть, неспаквані, в багажнику.

Пересвідчившись, що навколо не видно ні душі, він переніс до машини валізи, а хутрянні манто й срібну вазу з тацею вмістив поряд з ними.

Потім він розрахувався і виїхав з мотелю. Тепер, коли він сів за кермо, втома трохи відпустила його.

Метою його подорожі був Детройт. Ключник мав намір їхати не поспішаючи, зупиняючись, де заманеться. В дорозі він хотів серйозно поміркувати, як жити далі. Вже багато років тому Ключник вирішив: якщо йому пощастить зірвати чималий куш, він купить невеличкий гараж, покине красти і аж до смерті зароблятиме на хліб чесною працею. На машинах він, хвалити бога, знається. Доказом цього є форд, яким він зараз їде. А п'ятнадцять тисяч доларів для початку — більше ніж досить. Головне питання полягало зараз в тому, чи не надто рано він «зав'язує».

Ключник почав зважувати цю проблему, ще навіть не виїхавши за межі Нового Орлеана — ведучи машину північними околицями міста до швидкісної траси через озеро Поншартрен, за яким лежала свобода.

На користь нового, осілого життя було чимало доводів. Уже нагадував про себе вік. Ризик і небезпека виснажували його. В Новому Орлеані була хвилина, коли страх його просто паралізував.

І все-таки... Після подій останніх двох днів Ключник відчував піднесення, якого давно не знав. Протягом якихось тридцяти шести годин він обчистив котедж, украв торбу грошей, потім упав у ліфті з восьмого поверха і лишився живий і здоровий. Хіба ж це не перст божий, що показує, яким шляхом іти далі?

Ні, міркував Ключник, мабуть, нехай гараж трохи почекає...

Під'їжджаючи до рогу Кенел-стріт і Сіті-парк-авеню, за яким починався в'їзд на громаддя мосту через Поншартрен, Ключник побачив, що світлофор на перехресті не працює. Потоками машин керував полісмен-регулювальник.

За кілька метрів од перехрестя у Ключникового форда тріснула камера.

Полісмена служби руху новоорлеанського управління поліції Ніколаса Кленсі його начальник-сержант колись спересердя назвав «найпослідушим тупаком у всьому управлінні».

І це була суцзя правда. Хоч Кленсі служив так довго, що вже вважався ветераном, нікому навіть на думку не спадало підвищити його в званні. Послужний список його був безславний. За все своє життя він затримав лише кількох дрібних порушників і жодного справжнього злочинця. Якщо Кленсі переслідував якусь машину, то не було випадку, щоб переслідуваному не пощастило втекти. Одного разу небезпечний злочинець, у якого раптом прокинулося сумління, підійшов на вулиці до Кленсі, простяг йому свій револьвер і заявив, що здається. Кленсі впустив револьвер на землю, револьвер від удару вистрелив, бандит злякався і втік. Його заарештували тільки через рік — після того як він учинив ще з півдесятка збройних нападів.

Ніколаса Кленсі не виганяли з поліції лише тому, що він мав напрочуд добру вдачу, перший визнавав свої помилки й невесело кепкував з себе.

Одне лиш він умів робити як слід — регулювати вуличний рух. В такі хвилини він відчував справжню насолоду. Якби Кленсі міг у якийсь спосіб перенестися на кілька десятків років назад і перешкодити винайденню автоматичного світлофора, він, безперечно, зробив би це.

Хвилин десять тому, побачивши, що світлофор на розі Кенел-стріт і Сіті-парк-авеню не працює, він доповів про це по радіотелефону, за-

лишив на узбіччі свій мотоцикл і, вийшовши на перехрестя, почав керувати рухом.

Коли сірий «форд-седан», що наближався з боку авеню, раптом загальмував і зупинився, Кленсі почекав трохи, а потім підійшов до нього. Відколи машина зупинилася, Ключник сидів не рухаючись.

Побачивши праве заднє колесо, Кленсі спитав:

— Шина?

Ключник кивнув. Коли б Кленсі був спостережливіший, він звернув би увагу на пальці водія: вони стискали кермо так, що суглоби аж побіліли.

Ключник сидів, кленучи себе за те, що допустився такої страшної похибки: запасне колесо й домкрат лежать у багажнику. Щоб дістати їх, треба відкрити багажник, набитий валізами, хутряними манто й срібним посудом.

Він чекав, мокрий од поту. Полісмен, однак, і не думав іти геть.

— Видно, доведеться міняти колесо, га?

Ключник знову кивнув. Подумки він прикинув: вистачило б трьох хвилин. Спочатку — домкрат! Потім — ключ! Гайки — з болтів! Колесо — геть! Запасне — на місце! Крути ключем! Колесо, домкрат, ключ — у багажник! Закрив! За кермо і — ходу! Ніхто б нічого не помітив. Якби тільки цей лягавий забрався геть.

За фордом уже зупинилися інші машини. Якийсь водій почав сигналізувати. Полісмен нахилився, спершись руками на дверцята.

— Збирається пробка.

Ключник судорожно ковтнув.

— Атож.

Полісмен випростався й відчинив дверцята.

— Треба звільнити проїзд.

Ключник витяг ключ і повільно виліз із машини. Силувано посміхаючись, сказав:

— Не турбуйтеся, начальнику. Я вмію усе зробити.

Чекаючи відповіді, він затамував подих.

Полісмен глянув на перехрестя й добродушно мовив:

— Я вам допоможу.

Ключник придушив бажання кинути машину й дати драла. Ні, ноги не врятують. Похнюпившись, він підійшов до багажника й відімкнув його.

За хвилину він уже орудував домкратом. Валізи, хутряні манто й срібло лежали в усіх перед очима. Працюючи, Ключник бачив, що полісмен з цікавістю оглядає його багаж. Оглядає — але поки що чомусь мовчить.

Ключник не міг знати, що Кленсі мізкує вкрай повільно.

Полісмен нахилився й помацав хутро.

— Зараз у такому задихнешся!

— Моя дружина... іноді мерзне.

Гайки вже знято. Одним рухом Ключник розчахнув задні дверцята і кинув у машину старе колесо.

Полісмен нахилився, зазирнув.

— А де ж ваша половина?

— Та я... я підберу її по дорозі.

Ключник щосили смикнув до себе запасне колесо. Витягуючи його з багажника, він обідрав шкіру на пальцях і зламав ніготь, але не звернув на це уваги.

— Все-таки дивно. Я зроду не бачив, щоб такі речі возили в багажнику...

Ключник завмер. Все. Кінець. Він зійшов на свою Голгофу.

Заплющивши очі, він дав собі клятву: якщо доля зглянеться над ним, якщо йому пощастить викрутитися й цього разу, то він ніколи більше, скільки житиме, не вчинить жодного злочину.

Він розплющив очі. Полісмен прямував до іншої машини, водій якої зупинився, щоб спитати, як проїхати кудись.

Коли полісмен повернувся, Ключник саме замикав багажник.

Кленсі схвально кивнув головою:

— Швидко впорався!

І тут він уперше помітив номерний знак. Мічіганський. Біло-зелений. Десь із дна його пам'яті почала зринати невиразна згадка.

Коли це було? Сьогодні, вчора чи позавчора? Офіцер на лінійці читав їм нові інструкції... І щось — про біло-зелений номер...

Але що саме? Інструкцій було так багато — про розшукуваних злодіїв, зниклих осіб, про крадіжку автомобілів і пограбування... Щоранку молоді, завзяті хлопці, що хотіли вислужитися, швидко занотували те, що їм читали, в своїх записниках. Кленсі теж не раз намагався робити це, однак лейтенант читав так швидко, а він писав так повільно... Біло-зелений номерний знак. Що ж про нього казали?..

Кленсі показав пальцем на номер.

— З Мічігану, га?

Ключник кивнув і, зацікавлений, чекав, що буде далі. Людській витримці є межа, думав він, і я цієї межі досяг.

— «Край озер і річок»,— уголос прочитав Кленсі напис на номерному знаку.— Кажуть, у вас там гарно рибка ловиться.

— Атож... ловиться.

— Коли-небудь зберуся до вас у гості. Я сам теж рибалка.

Ззаду нетерпляче засигналили. Кленсі відчинив перед Ключником дверцята форда — видно, згадав про свої обов'язки.

— Рушайте.

«Біло-зелений номерний знак. Що ж нам, збіса, про нього казали?»

Ключник увімкнув мотор, і форд рушив. Кленсі дивився вслід. Точно додержуючись дозволеної швидкості, подумки знову й знову повторюючи свою клятву, Ключник виїхав на міст.

«Біло-зелений знак»... Кленсі похитав головою й повернувся на перехрестя. Недарма його назвали найпослідушим тупаком з-поміж усіх полісменів Нового Орлеана.

15

Після тяжкого дня сутінки огортали місто, мов випари заспокійливого наркозу. Незабаром, думав Пітер Макдермот, настане ніч, і прийде сон, а з ним — на якийсь час — і забуття. Завтра картини сьогоднішніх подій, що врзалися в мозок, трохи потьмяніють. Так, із сутінків починається відлік часу, що врешті-решт загоїть усі рани.

Якщо не забуття, то хоч розраду давала праця. А останні кілька годин він працював без перепочинку.

Сидячи самотньо в своєму кабінеті, Пітер подумки оглядав зроблене й те, що мав ще зробити.

Невимовно тяжка процедура ідентифікації мертвих і сповіщення їхніх родичів була позаду. Адміністрація домовилася також із поховальною конторою про організацію похорону.

Подбав Пітер і про те, щоб поранені в лікарнях були забезпечені всім потрібним.

Страхові інспектори — похмурі чоловіки, що добре уявляли собі, яких збитків завдасть компанії ця аварія,— прискіпливо розпитували свідків, стенографуючи кожне їхнє слово.

Перед Пітером лежала на столі заява головного інженера про звільнення з роботи. Пітер мав намір задовольнити це прохання, поклавши йому пристойну пенсію за багаторічну службу в готелі.

Серед нерозв'язаних справ були й зовсім неприємні.

Годину тому до Пітера навідався капітан Йоллес — прийшов поділитися враженнями від розмови з герцогинею Кройдонською.

— Дивишся на неї,— розповідав Йоллес,— і думаєш: що ховається під оцим крижаним панциром? Невже жіноча душа? Чи усвідомлює вона, що її чоловік загинув? Я бачив його труп. Бр-р-р, страшно згадувати. А вона стояла собі й дивилася. Будь-яка нормальна жінка знепритомніла б. А ця — хоч би скривилася! Як з гуски вода.

Потім, відповідаючи на Пітерове запитання, Йоллес сказав:

— Так, її судитимуть як співучасницю. Після похорону ми арештуємо її. А чим це для неї обернеться — хтозна. Адвокат, гадаю, побуде захист на тому, що вона сліпо виконувала волю чоловіка, якого вже немає серед живих... Як це приймуть присяжні — побачимо...

Огілві мав теж стати перед судом як співучасник злочину.

— Можливо, йому дадуть і деякі інші статті,— зауважив Йоллес. — Це вже вирішуватиме окружний прокурор. Так чи так, раджу шукати йому заміну, бо раніш як за п'ять років ви його не побачите.

Капітан Йоллес пішов, і Пітер сидів тепер у цілковитій тиші. Порухили її кроки в приймальні й легенький стукіт у двері.

— Прошу! — гукнув Пітер.

Це був Елоїс Ройс. Молодий негр ніс перед собою тацю, на якій стояла пляшка мартіні й одна чарка. Він поставив тацю на стіл.

— Я подумав, що вам це зараз не завадить.

— Дякую,— всміхнувся Пітер.— Але сам я ніколи не п'ю.

— Я догадувався, що ви це скажете.

Ройс видобув з кишені другу чарку.

Вони пили мовчки. Після того, що вони вдвох недавно пережили, тости були недоречні.

Пітер спитав:

— Міс Леш уже прооперували?

— Так. Лікарі мають надію, що вона видужає.

Вони знову помовчали, потім Ройс сказав:

— Мені розповіли про ранкову нараду. Про вашу вимогу, і про те, що її задовольнили.

Пітер кивнув.

— У нашому готелі з дискримінацією покінчено. Раз і назавжди.

— Якщо ви чекаєте від мене слів подяки, то — даремно. Ви тільки зробили те, що мусили зробити.

— Ніякої подяки я не чекаю, а ви знову гороїжитесь. Я хотів би,

до речі, знати ваші плани. Чи залишитеся ви з У. Т.? Він був би дуже радий. Крім того, у нас щодня виникає безліч правових проблем. Я міг би постійно забезпечувати вас роботою.

— Дякую за пропозицію,— відповів Ройс,— але я її відхиляю. Я вже сказав сьогодні містерові Тренту, що відразу по закінченні університету розстануся з ним.— Він знову наповнив чарки й подивився на свою проти світла.— Ми з вами — учасники однієї війни, але воюємо по різні боки барикад. Я хочу все своє вміння, всі знання віддати своєму народові. Вони йому знадобляться, бо попереду — багато боїв, які вестимуться і в залах суду, і поза їх стінами. Кожен із нас узнає, почім ківш лиха, і вас не обмине ця чаша. Ви заявили, що кладете край расовій дискримінації, але хіба це кінець? Чи знаєте ви, що тепер почнеться? Білі новоорлеанці влаштують вам обструкцію, потім з'являться негри, які шокуватимуть вас своїми манерами й поведінкою, бо такими виховало їх наше суспільство. Що ви робитимете з негром-нахабою, негром-хлюстом, напівп'яним негром-донжуаном? А серед нас є й такі. Коли так поводяться білі, ви стримуєтеся, ви силувано усміхаєтеся й відводите очі. Але що ви робитимете, коли в цих ролях виступатимуть негри?

— Наперед сказати важко,— відповів Пітер.— Але керівним принципом для мене буде об'єктивність.

— Для вас, може, й буде. Для інших — ні. Отак і точитиметься наша війна. А втім, вона має один приємний аспект.

— Який саме?

— Іноді в цій війні укладатимуться перемир'я.— Ройс підняв зі столу тацю з пляшкою й порожніми чарками.— Отакі як це, що зараз кінчилося.

Настала ніч.

В готелі розпочинався робочий цикл нового дня. День минулий відрізнявся від більшості попередніх, але, незважаючи на надзвичайні події, ні на мить не припинялася діяльність усіх готельних служб, єдина й вельми проста функція яких зводиться до того, щоб дати подорожньому притулок, нагодувати його і побажати щасливої дороги.

Пітер Макдермот стомлено підвівся, вимкнув світло в кабінеті й вийшов в коридор. Біля сходів, що вели до вестибюля, він побачив себе в дзеркалі. Тільки тепер він помітив, що костюм на ньому — зім'ятий і брудний.

Він спробував розгладити піджак рукою. Під долонею в нього щось зашелестіло, він сягнув рукою до кишені, витяг згорнутий папірець і згадав: це записка, яку Крістіна дала йому вранці після закінчення наради — наради, на якій він в ім'я принципу поставив на карту свою кар'єру і — переміг.

Пітер зовсім забув про цю записку. Розгорнувши її, він прочитав: «Це буде чудовий готель, бо керуватиме ним чудова людина».

Нижче Крістіна дрібними літерами дописала:

«P. S. Я кохаю тебе».

Усміхаючись, прискорюючи ходу, він збіг сходами у вестибюль свого готелю.